Journal för år 1770.
Handskrift i dagboksform.
Skriven av Carl Bernhard Wadström.
Med egna illustrationer.

Wadström, Carl Bernhard

Journal för år 1780

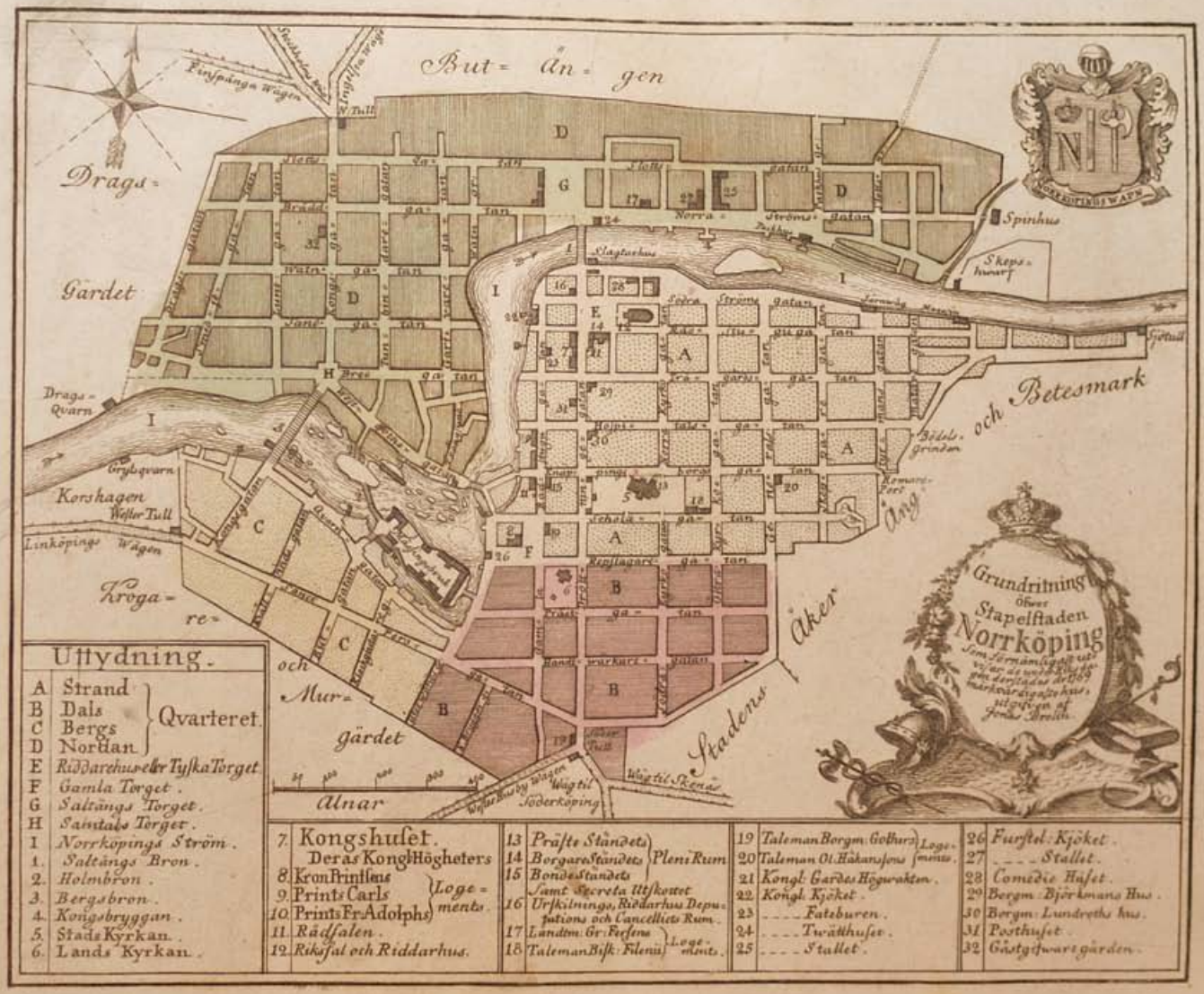
But = ån = gen
Drags =
Gärdet
Spinhus
Skeps = hwarf
Slagtarehus
Drags = Qvarn
Gryts qvarn
Korshagen
Wester Tull
Linköpings Wägen
Kroga = re =
och Mur = gärdet
Ång och Betesmark
Åker
Stadens
Alnar
Uttydning.
A Strand
B Dals
C Bergs
D Nordan
Qvarteret
E Riddarehuset eller Tyska Torget.
F Gamla Torget.
G Saltängs Torget.
H Saintals Torget.
I Norrkopings Ström.
1. Saltängs Bron.
2. Holmbron.
3. Bergsbron.
4. Kongsbryggan.
5. Stads Kyrkan.
6. Lands Kyrkan.
7. Kongshuset. Deras Kongl: Högheters
8. Kron Printsens
9. Prints Carls
10. Prints Fr: Adolphs
Logements.
11. Rådsalen.
12. Rikssal och Riddarhus.
13. Präste Ståndets
14. Borgare Ståndets
15. Bonde Ståndets
Samt Secreta Uttskottet
Pleni Rum
16. Urfkilnings, Riddarhus Deputations och Cancellists Rum.
17. Landtm: Gr: Forsens
18. Taleman Biskr: Filenii
Logements.
19. Taleman Borgm: Golhurs
20. Taleman Ol: Håkansons
Logements.
21. Kongl: Gardes Högwakten.
22. Kongl: Kjöket.
23. ____ Fateburen.
24. ____ Twätthuset.
25. ____ Stallet.
26. Furstel: Kjöket.
27. ____ Stallet.
28. Comedie Huset.
29. Borgm: Björkmans Hus.
30. Borgm: Lundreths hus.
31. Posthuset.
32. Gästgifwaregården.
Grundritning öfwer Stapelstaden Norrköping

Januarii Månad

Den 1:sta

Waderleken var i dag något kall med Blåst.

I dag fick följande säkra beskrifning på hänsk anjovis af min far.
1mo: Sådan som Strömmingen kommer utur Sion, oskiöle och ogiälad, rimmas han i ett käril, då til 1. ℔ Strömming tages 1. ℔ Sönderstött franskt Salt, och lärmnas sådan til andra dagen c:a 24 Timmar.
2do: Efter 24 timmar, slås samma Strömming uti et Rifsel eller kärg, ställd öfver et tätt käril hvaruti Blodlaken får afrinna, som förvaras til widare bruk.
3tio Sedan insaltas denna Strömmingen uti et tätt käril hvarstadd med 3/4 ℔ franskt Salt, som strös emellan hvart hvarf något och sönder äfven liket råd Sandet inalles 1/2 Cod, samt Peppar 1. lod hälft af den hvita. Jämväl 4. lod Sönderstötte Ostronskal.
Detta är rätta proportion efter wichten til 1. ℔ Strömming.
4to: Den förwarade blodlaken kokas opp 1/2 quarter: blandat med 1/2 quarter vin ättiecka, som ej afskummas fast än laken ser tiock ut, och när den kallnat slås hon öfwer den inlagda Strömmingen, litet och sönder tils: allt sammans: ned ficchkit. Sedan förwaras kiärilet med en botten, utan at packa Strömmingen som bör ligga lös: där han ej skall förlora sin fetma och sältes så i et kallt rummet.
Wass buck är bättre än Strömming bägge fetare i October och November: än förut.
En del lägga och Spanisk humla på honom, men den har af mig ej blifvit nyttjad.
kärilet fyller ej mer än ike laken ständigt kan stå öfver Strömmingen. C:N: W:

D: 2:

Wäderleken i dag var något kallare än i går.

I dag skrifvit til hr: Markscheider Geisler dess Fru, hr: Karamyschew och Billow.

Bror Pehr Gustaf berättade mig at om man först blöter Rakethufvar uti varmt Watten innan man med dem rakar sig skola gå och bita bättre på Skägget än förut, han tillade och at de uti kold äro mera i fara för at springa i Ägget då de nyttjas.

D: 3.

Wäderlek:n i dag kall, kom och något Snio.

I dag reste wi alla efter skedd invitation til middagen til Svärtinge hvarest sedan emot aftonen blef dansk som varade til kl: 5: om morgonen; då wi reste til Ringsta hos min Sorger. Här

Januarii Månad

Här vid Svärtinge, som nu tilhöres Hr Cammarherren Gyllenkrok och arrenderas af Rt Ryttmästaren Nisbeth, äg jag större delen af alla gårdsegårdarne vara så beskaffade at 40 à 50 alnar emellan stöda Ekstolpar, som gårdarne vara dittsatte på det gårdsegården skulle af dem vid förefallande blåsvader hafva styrka och bestånd.

Ute på små kullar uti gårderne stodo af Ek gjorde Stolpar af hög stående Figur, som på efterfrågan berättades vara ställde för fåren at slicka uppå, då de på dag som uppe uti voro utholkade beströkes med tiära och salt.

Här vid Svärtinge är at se en Gammal modig tradbyggnad hvars timmer til större delen voro af lagd Ijenklak, dyd ålder sades vara ca ___ år gammal, och står ännu hela byggningen i så fullgodt skick at hon ej skulle tyckas vara öfver 10 à 12 år.

Svärtinge ägendoms: Natur och beskaffenhet finner för öfrigt uti Broks manns: beskrifn öfver Öster Göthland Pag:

D: 4.

Starkt Ufwäder med mycken Blåst.

I dag, sedan vi åtit middag hos min Svåger på Ringstad reste vi alla hem til Marieborg.

D: 5

Samma Wädertek som i går dock något lindrigare.

I dag Skrifvit til Hr Directeuren Sohlberg och dyd Fru, samt Hr konstmästar Eurenius och dyd Fru.

D: 6:

War et horribelt Ufwäder, föll ganska mycken Snö och blåste vält kalt.

Berättade mig min Svägerska det Spanska höns wär på gemen ägg med 2:ne Gulor uti, af hvad grund detta torde härröra måste någon god Physicus väl kunna lämna underrättelse. Det berättas: äfven at andre höns skola göra det samme, då de äro wäl feta.

D: 7.

Ända wärre Ufwäder än i går, samt kallare. Det kunde i dag ej någon utan största lifsfara resa emellan Staden och här både för wädrets: och den mycken Snön, som redan fallit och sades stiga ofvan 5 à 6 alnar på somliga ställen.

D: 8.

Wädret var i dag något bättre än förre dagarne men ganska kalt.

I dag Skrifvit til Mademoiselle Bergström, Hr konstmästaren Dahl och Pollhemma.

D: 9.

Höll wäl uppe at ösa men var dock kallt och föll mycken Snö.

Januarii Månad

D:10.

Wäderlek:n var i dag aldeles som igår.
I dag fådt Bref af Rådman Körsner i Fahlun med Recommendation för Doctor Hauder til Stads Physici syssla i Norkjöping.

D:11.

I dag kiörk jag på Slåda min Svägerska intil Staden i ett ganska elakt åkefore i anseende til den mycken Snön, samt dåliga öpvägande.
Wäderl:n var i dag aldeles som både i går och förrgår

D:12.

I dag ganska kalt.
Svarat på Rådman Körsners Bref til Fahlun.

D:13.

Började at trilla uppå hela dagen.
I dag skrifvit til Assessor Helbren på Köpenhamn.

D:14.

Rätt starkt Millwäder och bröjar nu alt den mycken Snön at gå sin väg.
I dag voro vi alle sammans inviterade både til Middag och afton hos Bror Jars N: Wadstr: i Staden, hvarest sedan om aftonen blef fullkom:t Baal och dantzen varade til andra morgonen kl. 6.
Här säges en tulrik Samling af båda könen utaf Norkjöpings bederliga ste ungdom. Wid början af dantzen gafs omkring til alla Cavallierne en kortlek så långt det räckte ef:r så många de voro; sedan gåfvos til fruentimren på lika sätt och lika många af samma slags kort uthi en annan kortlek. Här var så passat at lika många fruentimer voro som Cavallierer. Sedan började de Cavaliererne at bjuda upp som hade ♡ färgen all 3 par i sönder til dess hela färgen var ute, därpå continuerades med de öfrige färgorne til dess alla fruentimren så väl som Cavaljerer fått varit uppe och dantsat; då aldraförsta paren sedan bjödo upp som vanligt är. På detta sättet kan undvikas oenighet och mycken möje som eljest ofta händer, då den ej för dantsa förbi som måtte vänta och så vidare.

D:15.

Wäderleken var i dag aldeles lika som i går til emot afton då det bröjade at Snöga.
I dagreste vi åter alla hem til Manieborg och tillbragte hela denna dagen i Sömn.

D:16.

Förmiddagen millwäder, men eftermi: började at snöga och yra.
kl. 8 i afton reste jag med min Bror handelsman i Norkjöping P.J. Wadström til Söderkjöping dit vi kommo kl. 11. Söderkjöping befans dig uthi lika beklagans värdt tillstånd både i anseende til rörelsen och byggnader som i sy mycket til Stapelstad ganska illa belägen. Mörkret och

Januarii Månad.

och war pressande resa hindrade oss at se de nyktbara Ragnilds källa som här är remarcablast. Wid utresan utur Staden var hon fått utmed wagen på wänstra handen.

Sedan vi här hos en Rådman omsatt hästar fortsatte vi genast resan till Fröberga dit vi kommo kl. 5. Här måste vi i anseende till den mycken snön som i dag fullit hvila öfver natten.

D. 17.

I dag war hela dagen et ganska starkt yrwäder

Af det sula Wädret stekto vi under wår resa i dag ganska ondt.

Under wägen emellan Fröberga och Aby voro vid alle grindar i stället för den ena Grindstolpen, uptimrat lika som et Stickar i 3 kant af Stolpar, på hwilken Grinden hängde, och som sades wara för mera styrka för grinden. Sådane funno vi sedan ända med till Westerwik på wägen där och hwar.

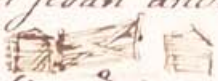

kl. 11 förmid. komma vi Aby där vi togo något til bästa. Hade säg man en inwention som en dräng där hade under wärket och skulle nyttias at spinna repp uppå och war af utseende som figuren utwisar. Då man wrider trädet a, b. rundt om, så snoer sig ena på andra sedan wid krokarne d, d, d, fästade tagen af således warda förfärdigade.

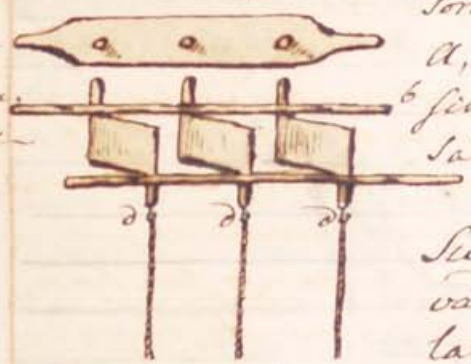

Sedan vi lämnat Aby passerades Gu, Sums Mäjningsbruk. Det starka yr, wädret hindrade oss dock wägar om vi skolat uppehålla oss här något därstäds, stöto vi at för denna gången låta nöja oss med at allenast få betrachta dess Wackra Exterieur. Här är för öfrigt, utom pälsfabriqven hwilken nu ej var i gång, samme inrätt, ningar som wid Norrköpings klädesbruk. Enkl. Fabriqven är ny mera aldeles ödelagd. En wacker bruks kyrka, sägs här äfwen, wid hwilken ej något lik får begrafwas.

Sedan vi passerat Gusums Mangård reste förbi en Sag, som lyder til Gusum, hwarwid anmärktes det tilbakadragnings, hjulet som gick med wattu war ungefär 6 alnar i Diameter och bestod allenast af en enda ring, på hwilken sutto med små trädlappar ungefär som Profilen derpå utwisar.

kl. 3. kommo til Knappekulla där vi måste låta lalamodet rå en god stund som wandrades på hästar.

kl. 6. kommo vi änd med mycken moda fram til Scherstuld, dock på 2 fjärdings wägs när gående i anseende til eu reu omöjelighet alt med wara

Januarii Månad

wäre ökelgg komma igenom de ganska stora Snödrifwor. Här hvilade wi öfwer natten.

Emellan Gusum och Schestuld war Skillnaden emellan Östergöthland och Småland.

d: 16

I dag war klart och kalt men blåste dock mycket. Fattom war i natt ifrån nordwest.

kl. 8 reste wi från Schestuld och kommo til Wida kl. 12. Midt emellan dessa båge ombyten besågjag Eds Bruk, som ligger utmed wägen och ad herr Bergs Rådet W. Pettersson tilhörigt. Här finnes utom en wacker både Bruks och man-byggnad, 2:ne Stångjerns hamrar Priwiligerade till 900 Skp Smide årl. tilsammans. Här har ock ägaren egen Masugn. Strömmen är stor och gifwer goda lägenheter til Wattubyggnader.

Barnet som här tilwärkas behöfwer man ej ad längre föra land, wägen ån ¼ mil då Herr Bergsrådet wid Saltsjön har egen lastageie plats.

Under det wi nödgades wänta på ad den mycken snön för oss blef undanskottad gingo wi på en stund in til Capelanen här wid församl. kl. Mag:r Trysén som bemötte oss med mycken höflighet.

Här på orten brukas öfwer all så kallade Skärgårds-Sådar, af

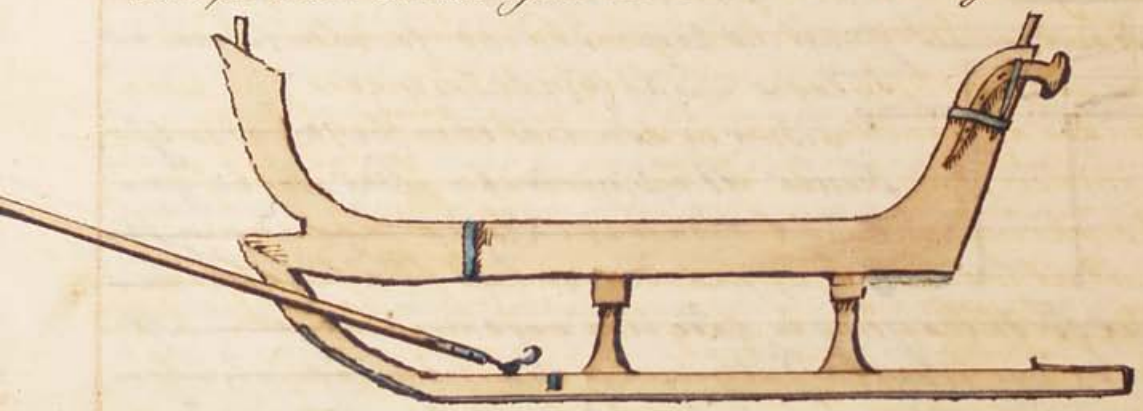

utseende som figuren utwisar och hwilka wore ganska incommode ad åka uti.

Emellan Wida och ock Segelsum passerade wi Nygårds Säteric tilhörigt Grefwe Bonde, är af trad ganska wäl bygdt, och har en wacker situation.

Gammelby köping låg åfwen emellan Wida ock Segelsum, har fordom warit en Stad; det liknar sig alldeles wäre små ryssgårdar; både til Byggnader så wäl som Torg och gator. Här håller Härads och Bergs-tings Säte, samt Marknader, har ock en hämmelig wacker kyrka. Emedan wi kommo fram til Segelsum hade wi ett Stycke en wik af Saltsjön, som på wänster af wägen och på andra sidan om denne wik låg

Cas.

Januarii Månad

Carlsmirsborgs Saleric tillhörigt Öfversten Grefv Casimir Leuenhaupt, ähr af Sten uprmurat med en vacker Exterieur. Litet styke ifrån denna herregård ligger et Glasbruk af samma Namn och til samme ägare.

Kl 5 kommo vi til Segelmon där alla spådde oss at omöjeligen kunna taga oss fram til Westerwick för den mycken Snön, ehuru vi dock fast gamska modosamt togo oss fram; och ändteligen kl 8 om aftonen kommo vi fram til **Westerwik**. Logementet togs genast på Kallaren; men sedan Handelsmannen Herr Abrahamsson fådt underrättelse af vår ankomst blefvo vi genast obligerade at samma afton flytta til honom, där vi och sedan under hela vår vistelse förblefvo

---

d 19.

WESTERWIK, en, så väl til Siöfart och handel gamska väl belägen, som til byggnader och snygghet, rätt vacker Stad, har den Nummern bland Rikets Städer. I anseende til den för fartygerne lätta passage och säkra hamn, har och handeln här gamska mycket tiltagit, och kan med skäl kallas en bland Rikets bäste handels Städer. Westerwik har i gamska många delar större förmåner at florera uti. Utom de förmoner som hela denne orten har af handeln, har åfven Naturen därut begåfvat honom med icke mindre, i anseende til den gymnoga säder växt som här alt omkring mycket berömmes. Har ock en gamska fiskrik ort at många af inwånarene endast föda sig af den stora sorten Fiskslag den de förgyltra ända upp i Landet. Bland dessa fisk sorter märker här i synnerhet en sort den kallas Aborre, ne hvarken sedd eller hördt talas om på någon ort i vårt vidsträckte Rike, dess namn är Ort, och är så til utseende som smaken gamska lik Braxen både til storlek och skapnad. Utom de ordinaire fiskslag hvilka mercudels öfverallt vankas finner här til stor gymnoghet Torsk, den de på många sätt appreterar och förgyltrar.

Här ser mercudels öfverallt åtminstone utmed stora Gatan och omkring Torget gamska vackre byggnader, hvaribland i synnerhet märkes Herr Borgmästare Haugovis Hus, hvilket, så väl til exterieur som ameublering inuti öfverpasserar många hus i de större Städer, såsom Stockholm Upsala Göteborg, kanske tillfälle åtskillnaden det är af trä byggdt.

Jag

Januarii Månad.

Jag observerade på några hus där och hvar i Staden at fönstren voro utbyggde utom vågen et stycke ut på båda sidor därom satte Glasrutor likasom framman, ungefär som hos stående Profil ritning på vägg ut fönster utvisar.

inat rummet.

Eftermiddagen idag gingo vi til Hr Commissarien Falks Söner ut roade oss en Stund. Hvar voro större delen af denna Städers Cavallierer tyvärr tillsatte med at dricka Punch och spela kort.

Idag rätt klart och vackert fast kallt Vädret.

---

dl: 20

I dag blåste det nog men var ej så kallt som i går.

Förmiddagen gick jag i följe med Skeppsbyggmästaren Skutnabb ut och besåg Staden utomkring, då vi betraktade några Tuderas efter et fordom nog prydeligit Slott, och hvilka nu dageligen minskas, emedan alle Skeppare som hafva barlast af nöden taga bort alle den Sten som ännu kan bära något vittne til den där fordom Stående Byggnad. Dess utseende är sådant som här nedan afteckned.

A, En gammal kyrka, som nu nyttjas til upslagsbod.
B. B. B. Upslags Bodar. C. Gammelby wiken.

vid utgången til desse Gamle Tuderas passerader Windbryggan hvarigenom alla fartyg, som gå upp til Gamle Byn Wiken at hämta jern passera. Här skulle vara godt til fälle at göra en liten Sluss, så kunda man bredevid göra sig några Watta qvarnar och således undvika det widlyftiga omaket med Wäderqvarnar som de gemenligt föra med sig, i anseende til ojemn blåster. Utmed dessa gamle Tuderas har Magistraten et kostbart fiske in.

Januarii Månad.

inrättadt med Skjälar.

Sedan besågs alle 3 Skeppsvarfven hvilkas läge och Situation alla voro ganska favorable. Skeppsbyggmästaren Rudnabb visste mig å på Stapeln åmna liggande Stort Skepp om 240 Läster dräg som af honom för dess Patron Handelsm: Kullman blifvit upsatt och tyckes mig, ehuru okunnig uti denna Sort Byggnad dock vara ganska väl giordt.

På efterfrågan huru stor Stupning ett på Stapeln stående Skepp behöfver hade han det egentl. rättar sig efter Skeppets storlek och ställe där det skall afsloga, dock bör den minsta proportion härtill vara 4 Tums lutning på 6, fots längd, och sedan medelvägen emellan 4 och 5. på 6, fots längd. Detta Skeppet som vi nu på Stapeln besågo var stådt til 4½ 4: på 6. fot:

Herr Skeppsbyggmästaren berättade mig att i stället för Svinhår som jag på andre ställen sedt brukas att blanda ibland Tiära och lägga emellan på Master och annorstädes där som skall blifva tätt, så brukar han papper, hvilket skall aldrig ruttna ädremot Svinhåren aldrig nå utan någon liten del Kalk som strax röter.

Han berättade mig huru han brukar sätja ihop en mast som sker således: at Mastetrådet först hugger i 4. kant sedan fodrar det utan på til dess det fått sin fulla tjocknad.

Fodringen binder til Jammars med så kallade Dammar att tingen löse el. fasta. Äro de lösa, som han sade vara bäst, så hugger man in ½ tum i hvarthera mastsvarande stycket för en skifva af 18 tums längd, som sedan mellanlägges, ungefär som figuren visar.

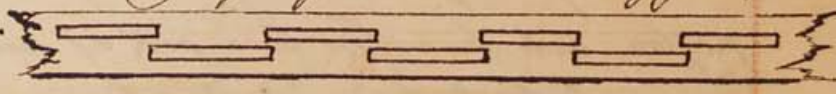

Äro de fasta så lämnas uti det ena trädet så mycket at det fyller gamt upp uti det mastsvarande, sker ekiss på samma sätt. I bägge händelserne lägger emellan med papper och tiära som förut är nämnt och drifves til hops.

Eftermiddagen gingo vi til Handelsm: Haugvist, som gick med oss och visade oss Borgmästar Haugvists vackra hus, som förut pag. 6 är förmält. Huset som består af 2:ne Våningar är af hårdt gods och alvald timmer genom gående väl uphuggit med Carknutar. I Ingången gården ses 2 flygglar på hvarthera sidan och plan til en stor trädgård.

Sedan gjordes Visite hos Kl. Assessor Wickenberg, som bor i ett vackert hus utmed torget

han

Januarii Månad

Han beskref för mig en artig sort Murbruk som han sade egentl. vara godt till källare hvalf; men skulle vid något tillfälle vara nyttjad vid Dock, Byggnaden i Carlskrona, och göres således

til ½ tumma fjära tages
¼ tumma kalk samt
¼ tumma Smidie Slagg och Stött Tegel dock minst delen af detsamma.

Det nyttiar varmt.

Slutet af denna dagen tillbragtes vid en ej annan Bål Punch hos handelsmannen Roloff.

En Jacht Sicadeerand som äfven var i Sällskapet, berättade sig i Skåne på något Ställe hafva sedt någon ting som skulle approchera et Perpetuum Mobile och har bestått af ett hjul med Sand innuti, som skall förorsakat rörelsen, vidare var han ej i stånd att härom gifva någon upplysning.

---

d. 21

I dag var ej särdeles kallt, utan började det nu att blifva mildt.

Förmidd: i dag voro vi i kyrkan ons af höra en vacker Predican af Magist. Brunkman.

Kyrkan, som är den enda i hela Staden, tyktes mig ej vara at comparera emot hvad en så vacker stad som Westervik i öfrigt var, borde kunna hafva.

Jag kom at sitta jämte några af Stadens ungdom på Orgel läktaren, som egentl. var priviligerad för Organistens egen person, och hvarföre han ock ej underlät at för sig låta gå en tollerat hård rundtomkring. Detta berättades mig sedan vara en vanlig sed.

När vi gingo från kyrkan blefvo vi af Apothecare Wegér här i Staden inviterade på en Liqueur, hvilken gaestfria ungdom vittnade om dess stora skicklighet uti hospitalitetsgar, emedan den var öfvermåttan god.

Efter middagen gjordes visite hos Rådsherr Öfvingen Grau, dåd vi och samma afton spisade. Jag gick emedlertid på en stund till Skeppsbyggmästare Skutnabb att besé några artige ritningar på Farkoster som han upsatt.

Dan

Januarii Månad.

Han visste mig ock Skepps-byggm: Chapmans Stora Verk, som nu nyl: är utkommit til någon del, och består redan af 40 planchen rätt väl graverade, af honom sjelf, hvilka alla vittnar om den stora Mästarens Skicklighet i sin Sak.

D. 22.

I dag mitt tils: emot afton då det började at snöga och tjöra.

Förmiddagen besåg en af Stadsens Väder Mjöl-Qvarnar, som i sin Sort var ganska Simpel. Hela Huset var at vrida omkring, och kunde mist af Stadsjäkar-ne förmedelst axelns: rörelse ~~[illegible]~~ upp- och ned hissas. Ibland mine rättsinn: finner en Riktning som mycket öfverensstämmer med dessa Qvarnar.

Efter middagen gjorde: Visite hos: unga Kullman.

D. 23.

I dag rätt klart och mild i Luften.

Förmiddagen gjordes: visite hos handelsmannen Dichman, som bor vid Torget i et Stort nytt och vackert Trähus, hvarefter vi gingo til Doctor Faxe på en stund.

Sedan vi ätit middag och tagit afsked begåfve vi oss på återresan til Norrköping, beledsagade med större delen af denna Stadens ungdom til Huskeborp ¾ mil fr: Staden. Sedan vi här tit kl. 6. i afton roat oss til sammans: skilde vi, då vi sedan i följe med unga Michaelson och Gyllenhammar fortsatte vår resa och kommo kl. 7. til Segelström.

Under wägen här emellan, passerades Aforsviks Bruk och sin-nadiga Sågqvarn på hvilken riktning finnes i min Vet-samling för 1767 & 1768 pag. - det var nu äfven som då vi reste neder ganska märkt at man ej kunde beskåda den. Här säges ej vara tillgång på andre än egne Skogar at drifva Sågen med, således ehuru den ligger ganska begynnt til utmed Saltsjön, torde hon dock innom en wiss tid gå under. Strömmen med Watten-fallet tyckte vara ganska gott.

Aftonen började åter at snöga.

Kl. 8 kommo vi til Ruma, kl. 11. til Dalhem där

Januarii Månad.

där vi hvilade öfver natten.

Här voro altför elaka vägar i anseende til mycken snön som fallit, och berättade af Inspectorn och Gästgifvaren härstädes huru elak ordning det var i hela Tjust härad med vägarnes rensballande.

D: 24

I dag var Väderleken den samme som i går.

¼ mil från Dahlhem passerades Hr Majorn Smitterlöfs Q:vark Larum på högra handen litet ifrån vägen. Denna Grufva har af ålder varit mycket rik, men på en gång afstannat; dock skall ämnet på ett eller annat ställe uti henne finnas strötlig Rikermalm; men den lilla quantiteten fanns elak uppfordring gör det ej värdt at vidare tryfsig härom. Rytmästaren vid Rusarne B:E: Eckerman tog henne upp sista gången och sålde sina lotter til dess nu varande ägare som förmält är, och fick henne gan-ska rikeligt betald. Sedan har här från Kongl Collegium varit en Commission hvarutti Hr Baron och Landsh: Telar Presiderade och henne aldeles begrof, efter hvilketen tid ingen där arbetat utan står nu hela Grufvan under Watten.

Kl: 10 kommo vi til Mäshult; här var en talrik allmoge samlader til Rusförhör. Kl: 11 reste härifrån, under vägen passerat Näs: Säteriet, som är ganska väl bebygdt och har en präktig situation. Bruket som låg litet härifrån består endast af 1. Stångjärns hammare.

Emellan Mäshult och här kommo vi in uti Östergöthland.

Vid här Bruk Skilde sig vid mit öfriga Sällskap hvilka reste på en stund förut, då jag för at åka emig om, dock som hastigast, tog vägen åt Ätwedt Tharkmästare plats- och 4 hyttor. Sedan jag hos Hr Bergmästar Odelberg ätit middag gingo vi tillsammans ned til 4 hyttorne hvarest han visade mig inrättningarne. Tiden för mig denna gången var så kort at jag ej stort hann göra mig underrättad om Oeconomien och smält Professen här vid, utan sparar det til en annan gång, hälst icke Grufvorne på 1 mil när gåfvo tilfälle at låta beskåda sig.

Malmen hämtades från Grufvorne på det sättet at bönderna fick 8 ℔ Silfver:mt för hvarje Lätt hvaraf och hände at de lade uppå 5 à 5½ til 6 Lätt efter paret; när detta

Januarii Månad.

framkom kiördes hela Lasset på en därtil inrättad väg, då Inspectoren voy allsammans och afdrog Wagnens tyngd, som skyndsamt skulle vara den samma, och gick hela denna operation tämel fort för sig.

Malmen tyckles vara mycket rik, var blandad med Glimer Qvarts och på sine ställen fältspat, hade och mycket horn-berg uti sig, kallrostades först i ganska stora och djupa Hästar, väl 3 gånger så stora som de Ordinaire i Fahlun, hav brukades på Sulu i aparte ugnar, ehjeds var Processen den samme som i Fahlun.

Man finner utom de Årlige berättelser til Collegium en tryckt beskrifning både om hushållningen och Smältprocessen vid hela detta värket.

Interessenter häruti års nu ej flere än Kongl. Krigs Rådet Adelswärd, och Kongl. Landshöfdingen Baron Hammilton.

Här var en Gårdnings ugn inrättad nästan på samma sätt som vid Alvestad; men ej så stor och i stället för vid Alvestad göres 4 kakorne Elipstiske, så göres de här aldeles runda, och den största ej öfver 1½ alns i Diameter.

Härifrån fortsatte resan til Örsätter där jag träffade mitt reseselskap. Wi fingo här hästar, som skjutsade oss förbi Fillinge ända fram til Kumla, dit vi kommo kl. 5. kl. 6. Til Brink och kl. 8 til Norkjöpping här reste vi in på Gästgifvare gården och fogo öfver natten quarter.

D. 25

Kallt klart och Wackert väder hela dagen.

Jag bivistade i dag en itt Norkjöpings Största Marknads dag om året. Här var ganska mycket folk, at man med moda kunde tränga sig fram på gator och torg.

Efter invitation spisade jag i dag middag hos Bruks patron Jacke hvarefter jag reste hem til Manieborg.

Widmin hemkomst stod för mig bref ifrån Mamsell Gester Mademoiselle Bergström och Konstmästar Dahl samt Billets.

Januarii Månad.

Ombyten emellan Norrköpping och Westerwik voro

Strandvägen fr: Norrköpping til

Söderköpping	1 ½ mil
Fröberga	1
Åby	1 ¾
Knappekulla	2
Schesthult	1
Wida	2
Segelsum	1 ⅛
Westerwik	1 5/8
	Mil 12

Landsvägen fr: Westerwick til

Segelsum	1 5/8 mil
Kuma	1 ¼
Dalhem	1 ½
Måsthult	1 ½
Örsätter	1 ½
Fillinge	1 ½
Kumla	1 ¾
Brink	1 ⅜
Norrköping	1 ¼
	Mil 12 5/8

D. 26

Jo vader hela dagen.

I dag satte i Ordning min Electricitet Machine, kulans diam: är = 2 tum. är af utseende som figuren visar axeln går midtigenom henne; men sitter dock ej mera än högst ½ tum i sjelfva Glaset på alle kantor, så ehuru det är fyld med tämligt godt beck emellan fruchtar dock atman drager kraften åt sig. Jag hafver sökt at ladda flaskan som är helt liten med Waten uti och hänger på conductoren, men ej hunnit få henne starkare än jedan jag lät kulan gå omkring en 50 à 60 gång, hon då gifvit ett litet men ganska svag slag genom fingret. Då jag tog af flaskan jedan hon sålades var blefven laddad träffte det af Saltträden uti mörkret gaf Eldsken så väl som omkring hela korken; men förlog efter några minuter Hela Machine är ännu så ofullkomlig at jag ej kan vinna stor värkan af honom.

Hela tillståndningen från början tråkig, kunde aldrig någon tyrnna sjelf kan komma.

D. 27.

Regnade något om natten på i dag hela dagen. Emot afton började det att frysa på.

Januarii Månad

Dl 28.

I dag klart, men ej synnerl: kall fast dock icke Tåade.

Fådt Bref af Gerhoorn Schultze.

Efftermid: var jag vid Ringstad och roade opsmed dantz til sendt på natten.

Dl. 29.

I dag var Millväder hela dagen.

Svarat Schultze i dag.

I Fogdens frånvaro var jag i dag på Skullarne och wägde upp alt det hö min far hafver igen, som steg sig til 1tto Detta sked. de på följande sätt

Sedan jag afstagit, så at Skullen ungefär blef lika på alle sidor, högg jag mig med Bilor neder genom hela Höbingen til 2:ne Cubiske famnars storlek och vog ej mer ad detta, då jag sedan uträknade efter tumens längd och Bredd hurn många Cubikalnar, det innehöll så gaf mig slutet vid operation hvad hela Skullen hade i förråd, dock dog jag något mera på sidorne i anseende til dess ojämna tryckningen som höet fådt då det legat. Sielfva Wägningen skedde på en härtil enkom gjord Ballance afsedd, Seende som figurn visar.

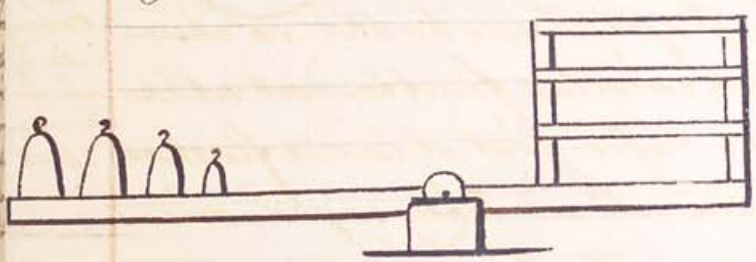

En sådan Ballance nyttjar min far både i sitt Stall och Fähus Skulle, och väger Fogden ut at folket för 2 à 3 dagar i sönder. Sedan höet efter inkörningen fådt behörig torcka Wäger 1, Läss upp, i 1tto tal, då man vet hurn många Läss man fådt vet man äfven 1tto talet. Således brukar alltid min far räkna ut sitt förråd på hö, och determinera härefter hurn läng tid han däraf har gagn. Gemen(lig)en plägar hans Creatur hållas inne på foder til imemot midsommar, när de då släppes ut få de full munn af gräs, samt behöfva ej bete up ängarne, som ofsiss hafves alt brukar. Man vinner härmed äfven at gräsrötterne ej blir af klöfvar förtrampad som ofsiss gärna sker då de få komma ut bittida på våra marken. Man brukar merendels låta hvart och et Creatur efter dess storlek och utseende få sin wisa vigt. Kåstarne få i dygnet

Januarii Månad.

hvardera à 100 och Boskapen de ordinaire à 2 Cte. Kan brukar mäst alltid at skära höet tillsammans med halmen på det at Creaturen ej må utvälja det som bäst är, samt at de ej må draga det under sig, då de det sedan ej vilja upäta.

d. 30

I dag var lika dant Milt wäder som i går.

Bror Johan Adolph reste i dag til Lund, i sällskap med Unga Elfveen från Qvillinge. Skrifvit med tronom til hr Baron Palmqvist.

d. 31.

Klart och milt Väder.

Förmiddagen reste i sällskap med rum Far til Djurön, dädjay fick se et af Kronom under min bortovarelse uppsatt vackert hus med 2ne Wåningar högt af täcnel godt timmer.

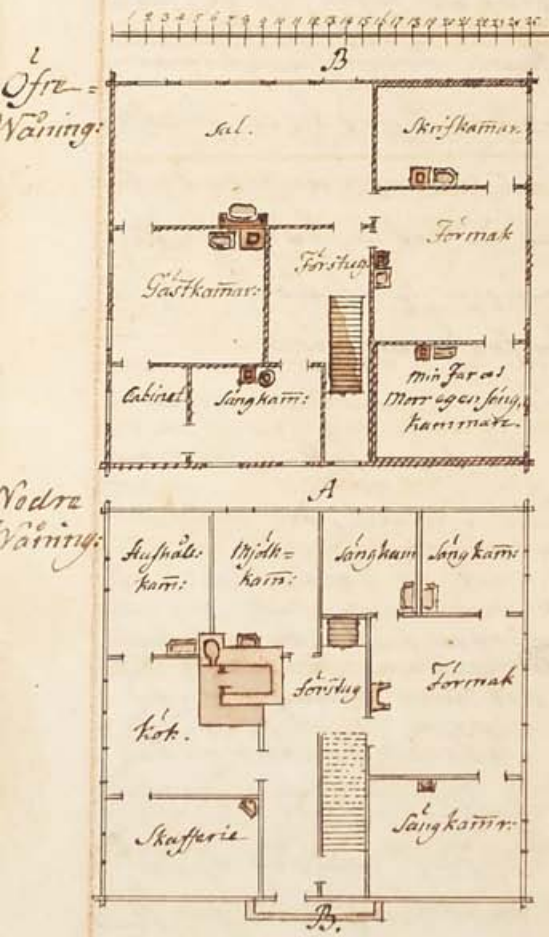

I Öfre Våning:

Nedre Våning:

Nedanstående Ritningar visar dess inredning och utseende at Gården sedan. Trädgården kommer at gå kring alla 3 de öfriga sidorna af huset.

Där var förut byggt et litet hus med 2ne Wåningar på det sättet at uti öfre Wåningen gick taket ned på alla sidorne as täcknade gaflar samt frontespiser på hvarje sida. Den gamla byggnaden gick efter Wäggen A. B., så i undre som öfre wåningen, då all hvad som är på vänstra sidan blef tillbyggd.

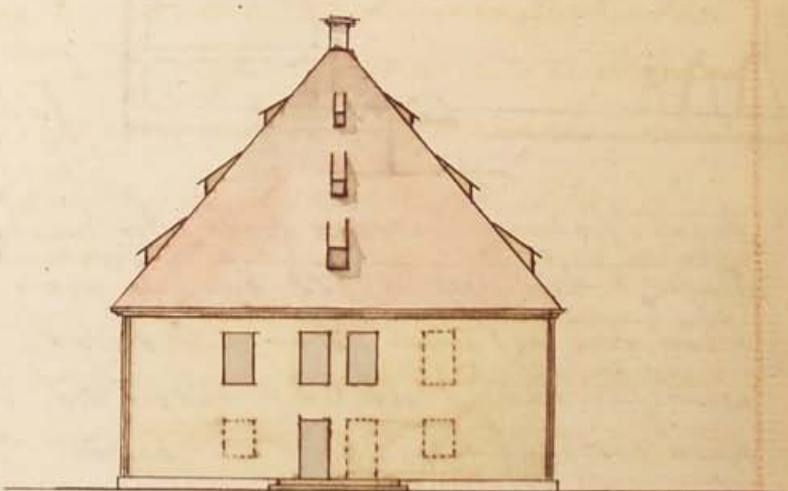

Upstimningen kommer på något öfver 1800 R:mt både vägg och takresning. Vid Byggnaden voro nyttjade Byggmästare

Januarii Månad.

Wallmans folk, som finge 2 ℔ för hvarje fullt korsd ordsprogor, tionaliter för de mindre.

Werket til Takresningen är liggiit på Ön och bestod allt af Gran timmer.

Murmästarn Hillebrand slutat om hela murningen til 400 ℔ och 2 tunor Råg samt handtre= hvilket maller stiger sig om, kring 800 ℔.

Panelning med fyllning i bägge Vånningarne kan räknas til 500 ℔.

Glasmästare och Snedrarbete til
5000 Takpannor à 200 ℔ pr m:
2 Lästor kalk til Taket à ℔:
I Stället för 2: Förstugudörrar som på Ritningen stå marquerad är nu allenast en, som ändrades.

Februari Månad.

D. 1.

Milt wäder till emot afton, då det började lika kall frysa

I dag fådt Brefvet af Tottheimer.

Min far beskref i dag hurn Graflax bör rätta tillredas; som sker således; Laxen sedan han är klufven i 2ne delar lägger på et bräde som skall med Lyneburger salt alltöfver wara hell täckt, sedan saltar ofvanpå så mycket af samma salt til dess han blir aldeles öfvertäckt, då han således öfver ett dygn stådt skall vara alltför smakelig. N:3 det skall vara färsk lax, som ej ännu fådt taga någon förnimande smak af sig

D. 2.

Milt wäder hela dagen, däremte ganska blåst.

Min mor berättade det bästa sätt för bylsning skall vara som

Galla som gås stryker.

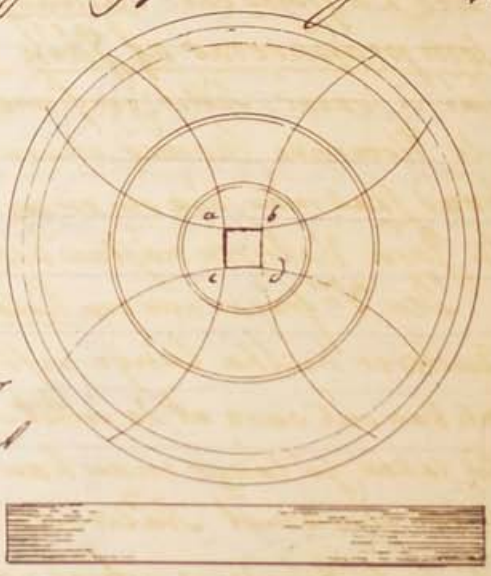

Min far köpte i dag en sort Lijsten af Matt. Dalkarl, som kostade 9 plåtar sedan 2 voro afprutade, dess utseende som fig: i sär, dagen efter skalan pag: 15, som här är mycket lik den.

artigt är att se huru detta folket nyttjar den simplaste naturl. Mathematiquen at använda

ab cd

uttätja hålet kvarigenom hvessen skall sitta, och sker som lätt ses af figuren. Orsaken hvarföre dessa Lijstenar nu mera emot förr blifva så dyra är den att proben blifva alt djupare och djupare, följakt. kostsammare uppförsking.

I dem voro et ganska godt grytt.

D. 3.

Milt wäder i dag åsven som i går.

Läste i dag i Inrikes Tidn:r om Potatoes tillredning til kaffe och skall låta sig väl giöra om man tager 3 kaffe ibland då smaken blir aldeles som godt Coffe N:3 Potatoen skall först innan den

Februarii Månad.

bränner vara ganska väl torkad i ugnen.

I samma Tidning togs afven en riktig observation om Jaden för Kofning. vide N:r 9. af Inr: Tidn: förl i år.

Var afven i samma tidning följande inlämnadt.

Vid slutet af nästk år, finner man uti Turitk: Tidn:r, såsom svar el. til närmare upplysning om Kieselartade Stenars generation, hvarom en okänd Auctor — framt i samma Tidning:r ingifvit sine tankar, följande frågor föreställde, huruvida de äro af ingen betydelighet i sjelfva saken, man dock af fullgöra den okäna, da Auctorn åtminstone, kort bör besvara.

Den 1:sta var: Med huilka Jorter Alunjorden förnäller: här til svarar: för, medelst med alla, allenast operation rätt träffar och handgrepen i aktagas. Man kan därpå vara, så mycket säkrare, som Alunjorden för sig sjelf med vissa handgrep kan bringas til smältning, då hon lika som en Gips: sten i smältnings momentet ohopphoreserar.

Den 2:dra frågan var: På hvad sätt man af artificiel Järn-Vitriol, som präpareras af Järn och Vitriolisk Syra, kan få Alun: här til svarar: Sättet i sig finner hos många Chemiska Auctorer, som skrifvit vid Elementa Chemie, ehuru de ofta sakit vilje om namnet. Men hvad skall man säga om en ung Metallurgus, som säger sig kunna omby-ta Järn Vitriolen näst an bel och hällen i Alun?

Den 3:dje frågan var om Kalkbränningen af Kiesel Stenar, som en del Auctorer hvilka länge vistats i England, berätta därstädes ske; och kan väl vara at de intet varit äfsyna vittnen, men gör ingen tig til saken, så länge man kan visa Kiselar, hvilka något, för än trögt, elda emot Stålet ock i Englig Eld bränner til kalk; hvaraf uti hafs-stränderne gifvas nog tilgång. Måsne det intet gifves lika som en progression ifrån krita til lösare och hårdare kalk-sten, och med någon tiblandning til finska?

Således leda intet de så föreställde frågor, och än mindre de gif-ne svaren opå til den minsta öfvertygelse om tvifvelsmon i Kieselen: man måste förr eller skall afbida än ytterl förklaring härutinnan.

Det är nya som anföres: åren hvitlighet, som man är osäker om, hvem det tillhörer.

Februarii Månad.

D. 4.

Wederleken var i dag som i går med ganska stark Blåst.

I dag hemkom från Raden 10, Tunnor Råg, som på Godens Qvarn Malkb. til miöl afflere sorter. Wid upvägningen befanns det något öfver 20 Lispund var borta sedan tullen som utgjorde 7 Rdr och den ordinaire afdamningen räknad efter 4 rdr på Tunnan var afdragen. Wolframs påsående var att det bortgådt i afdamning allsammans, som tyckes vara en ren omöjlighet. Rågen var ifrån Dieron ord vog netto 13½ Lispund Tunnan.

D. 5.

Natt snögat litet och i dag bittida började Frysa och heladagen klart med Frost.

Fådt följande Franssöske Verser af Bror Fredrich, som skola stå på väggar och fönster rissade i Wroteks Gästgifvaregård på Kalmarden.

N: 1.

A Dieu mon Ame mon coeur au Dame.
Ma vie au Roi L'honneur pour moi.

N: 2.

Les Fenetres et les murailles
Sont papppiers des canailles.

N: 3. Reponse du premiere.

Monsr Je ne sais pas votre nom
Mais votre Esprit est bon.

N 4

Craignez Dieu
Honorg le Roi ...
Aimez vos ennemis, aussi comme vos amis.

N: 5.

On se fait gloire de persecuter les honnetes gens;
Mais on aime les canailles.

N: 6.

Le tems se change, et les hommes aussi.

N: 7.

Tempignez votre amitié pour moi.

Herr hofintendenten Bronikowskij berättade, att om man ej stiker Saken då han genast är fångader så han dör, åter han upp sin lefver hwilket åtskilliga gånger händer honom, då hans stare härom wäril okunnige.

Februarii Månad.

d: 6:

I dag varit kallt och klart hela dagen.

Fru Kuylenstjerna berättade mig i dag om man i brist på brygg jäst til en tunna Brygd tager 1. 1½ god Alun och 2 à 3 skedblad jäst och nyttjar, som vanl. brukas med jäst så gör det samma effect.

d: 7.

Wädelcken som i går.

I dag bitlida resta til Staden, då jag genast gick upp til handelsmannen Kuhlman och besåg dess kort fabrique och Observerade därwid följande:

Pappereet, som är af 3 slag, det finaste, som detta, hämtas ifrån ons tillreder således

Det som skall tryckas; hwilket är det yttre och inre arket på korten trycker först, då det yttre trycker med en Tråd form i ruter blått eller Rödt; det inre åter trycker allenast de blå hufvud streken på Målarena. Detta måste ske medan ännu arket är tunt och vått, då formen lägges på arket, Pappereet öfwan uppå och med en någorlunda hård sudd, sedan formen förut af öfwerstruken med en borste som varit doppad uti färgen i gnider färgen öfwerall. detta torkar genast in så at de kunna

Klistras tillhopa som sker på det sättet. Då fina kort göres, klistras 3arck af finaste pappereet tillhopa med kläster, som är giordt af hwetemjöl uprökadt med Watten, som en wällning. Sedan, de således äro hopaklistrade läggas de under en Press af utseende som figuren wisar, och då de här legat några timar, tagas de därifrån, träder midtuppå ena sidan igenom hwart och ett Ark, en liten Mässing spets tra och med den hänges de på snören som äro spände i Taket, att torka.

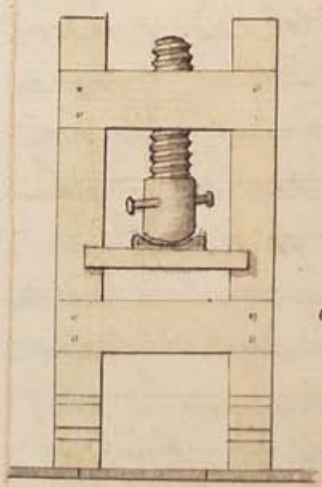

När de således öfwer natten torkadt tagas de ned och läggas i hög, hwarefter hwart och ett i sönder lägger under ett Papp el. dylikt tunt, dock stadigt, som är utskurit med hål och öfwermålas med en färg. Med sådane Papp fortfarer sedan til hela arket är färdigt, och af ett sådant för hwarje färg på alle Målare. Detta torkar snart in då de ard färdiga att

Poleras, Som sker under en därtil enkom giord pålning som af den på andra sidan stående figuren kan inhämtas.

Februarii Månad.

Fig. 1.

Fig. 1.

På Stenen a, hvilken står något lutande och är ganska slät, läggas hvart och ett kort ark b. och medelst Stången c fram och åter förande, under hvilken flint. Stenen sitter, Poleras hela arket ganska jämt, och får man då ej ligga hårdare på någothera af flinthörnen, ty då blifver strax nissor uti arket. Fiädern d som är ganska spänd gifver medelst sin Elasticitet Stången c, en stark tryckning. Det stycket hvaruti handtagen sitter se Fig: 2 för sig sielf och är att taga löst, då flintan skall ömsas. c jämkas d är af Ek. Flintan tilldes bredd och storlek så långt den kan ses utur trät. Stycket, synes Fig: 3. uti sina bägge Profiler, är af ordinair flintsten slipader, på den undre sidan.

Fig. 2.

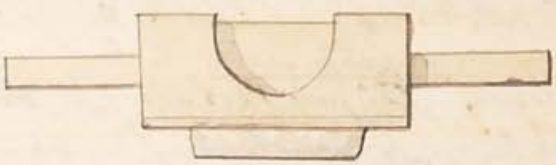

Fig. 3.

Emman arket lägger under flintan at Poleras stryker en stadd löst öfver et stycke Tvål med hvilken sedan Arket gnides, på det flintan skall därpå gå lättare, Sedan det således är Polerat blifver det färdigt at

Klippas, då arcket först på 2:ne sidor kanten afklippes, på en Sax a Fig: 4, som sitter fastskruffad vid en Bänk, och är at medelst Skruffarne c, c, dd, ställa antingen längre ifrån eller närmare intill sig, bredet e, och f, . Då de nu äro kantklipte, sätter den ena rätt klipte kanten emot sidobladet som är alldeles parallelt med saxskatmen, och klippes hela kort arcket i så breda rimsor som kortten äro långa til. Sedan klippas de på den mindre Saxen på samma sätt som vid den förre, till kort blad, hvarefter de sorte-

Februarii Månad

Fig: 4.

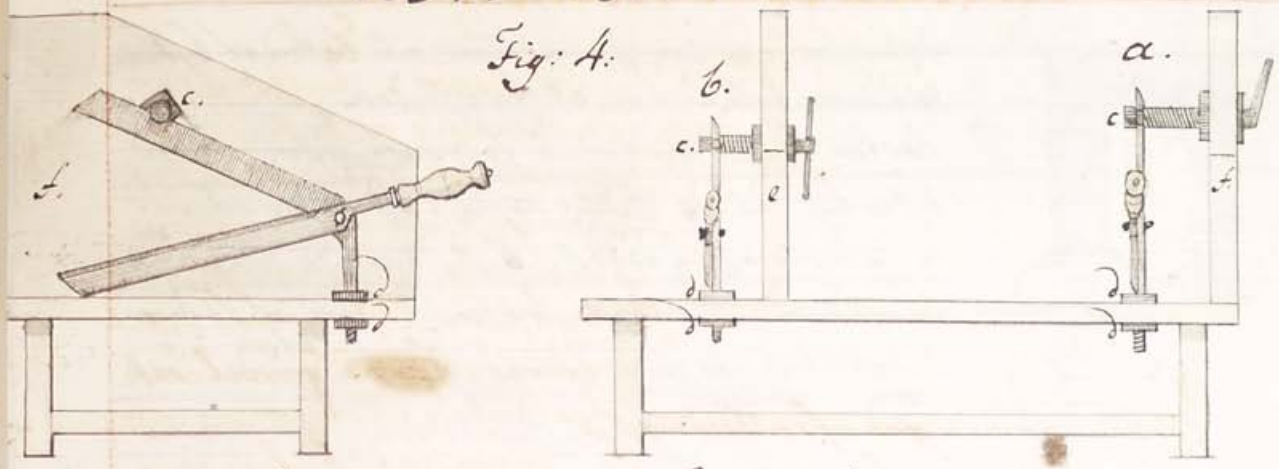

ras och läggas tillhopa under Pråssen dock hvarje lek för sig-
sjelf.

Dessa saxar förskrifvas utifrån och kosta 2 ß stycket och äro
ganska väl gjorde.

På efter frågan berättade mig handtwättorarne i wärkstaden det til-
16 dussin kortlekar åtgår 3 Bit: och 2 Böcker Papper hwarföre Mästar-
i arbetsf: hafver 24 ß xmr. Dessa 16 dussin göra gemenligen på Wecka-
etthum han sade sig kunna kunna gå til 21 om mycken flit användes.
Af 16 dussin plägar gemenligen å dito vara Skämde dock så at de kunnas
sälljas för Perler e[t]c: at skotts: kort.

Jag frågade huru det kommer sig at Stockholms korten hade namn
af at vara bättre än Norrköpingi; hwilket mig äldela disputerandes
utan snarare twärtom. De tillwärkte korten i synnerhet de Engelska
soder dock öfwergå i gemen alle Swänska det man trodde deras fina
Tegal papper skulle förorsaka. Dessutom brukar och gemenligen af
utlänningar at istället för trådnyttja koppar former, som göra dem
ras anseende tillika snygg[a]re.

Här göres 3ne sorter kort, de finaste voro af sådant papper som
detta duda igenom, och de därnäst voro de gröfre arten alleraf
som detta, men det innersta var grofft, hwilket syntes igenom
wid gjorde korten likasom orena, de Grofste åter voro alle 3 af grofft
Papper, som gör dem ganska swarta, dock äro de lika dyra. Denna
skillnad torde sakden vara emed Norrköpings och Stockholms korten
emedan där göres allenast en sort av den ganska fina.

För at hastigt låta dem torka nyttjader i wärkstaden en järnkakel
ugn, som säder drifwa wärman upp i taket ifrån sig, då de, dad-
hängde kort arck kunde torka snart, som gemenligen

Skedde på en natt dyd

Februarii Månad.

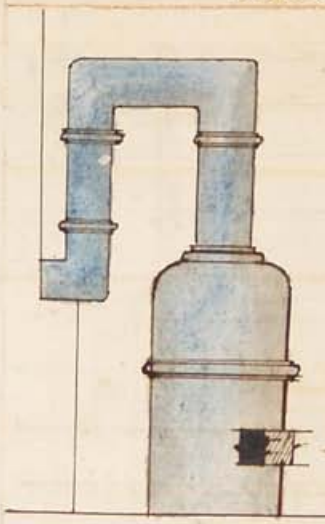

dessutseende är som Tyrum Wisar, och bestod af 6 stycken
Wid hvar lift är han at taga sönder.
Horten säljar nu hafva fabriquen ej annat än
dyssin talo då dq baltre kosta 12 p dtyndet och
de samsta 6 Perler 6 p dr.
handelsman Kuhlman som nu är ägare af fabriquen
drifves honom med [redacted] fördel och
god afsättning.

Sedan jag hos min Bror åtit middag följde vi at upp på Concerten som
i dag skulle hållas på Cardons Sahl, då den mycket bekanta Bassisten
med sine många besynnerl: låten accompagnierade med den öfrige
Orchestern. Han spelade på en Violin utan strängar med en liten
kapp. Efter slutad Concert härmade han [redacted] alla slags Fogelur i
synnerhet Nagtergalen ganska likt. detta skedde alt allena af med
munnen utan tillhjelp af något Instrument. Såsom någon ting
bland Människor ovanligt meriterar detta uppmärksamhet.
Til afton [redacted] vi hos Bruks Patron Tanken, hvarefter jag reste
hem til Marieborg.

d. 8.

Ganska stark frost i dag
I dag fådt Bref af Karamyschew. Svarat Karamyschew samt skrifv.
vid til Markscheider Geisler och Billow.

d. 9.

Samma Väderlek som i går
Min Far berättat mig at Sötet Mjöl ej kommer af annat än då
Säden för länge står ute, och börjar i Axen at gro.
Artigt vore om någon ting kunde påhittas hwarmed
detta kunde hjelpas när det redan kommet därhil.

d. 10.

Väderleken ej alldeles så kall i dag som i går men med stark blåst
I dag fådt Bref af Directeurn Sohlberg, samt dess Fru.

Februarii Månad.

Skeppsbyggmästar Granholm berättade i dag at til Rån på Skepp
ej fartyg i gemen nyttjar hälst Granspiror i anseende til deras
Elasticitet och Lätthet.

d. 11.

Ganska klart och kall i dag.

d. 12.

Ej så aldeles kall som i går, mot Middagen kom litet Snö

Herr Capitain Falck berättade mig i dag at det hwita Engelska porcelai-
net som är af en fägg och fasthet ända igenom glaceras med Salt,
på hwad sätt ej i hwad proportion wiste han ej säga. Alla Sälkter,
Wattas knes af de grå som komma från Tyskland och äro ächta af
en färg ända igenom glaceras på samma sätt.

d. 13.

I dag var ganska starkt millwäder, det Regnade smått och Blåste hela
dag. all sedan den 2. har warit impracticabelt at färdas med Båda.

d. 14

Ganska klart men starkt Millwäder med en hornible blåst den starkaste som ifr wrigt
Fådt Bref af Skeppsbyggmästar Schoultzbäck, hwarpå i dag swarades

d. 15

Ganska klart och wackert wäder med någon wind och ej så stark blåst som igår.
I dag fick bref från Geschworn Schultze. Skref honom samt
Slottsbyggmästar Kierstein til.

d. 16.

Snatt kom litet snö men gick i dag åter bort med millwäder.

I dag kom den behöf. underrättelsen at Ralfra Swärdinge-By d. 14 un,
der då warande hiskeliga stormen luder i aska, då af wca 2ne byar
i Dagsbergs Socken nedergådt samma öde. Widdetta tilfälle
blåste många tak ut af ickning hela orten. Besynnerl.
war at här wid Marieberg som ligger så högt ej utom 2.
à 3 Tokpannor af blåste.

d. 17.

War et wackert wår wäder.

Min Farf. Fiskare Gubbe, som några och 40 år idkat Fiskefångst med
omkring hela Bräcken, berättade mig på efterfrågan det Fisken
me

Februarii Månad.

nu emot förr, så ansenligen aftagit at näppeligen kan nu förnimas af det, som tilförene sådde; dock sade han det infalla vissa år på hvilka ymnera vanka än andre; men ej som i hans barndom. I år sade han efter alla teken borde blifva ett godt fiskår i synnerhet hvad Draxen beträffar.

Jag frågade honom om han kunnat märka Watnets aftagande emot förr, hvarpå han svarade dock han ej i ringaste måtto sådant kunnat förmärka; Dock sade han at för 25 år sedan kunde man på ett djup af 7 à 8 alnar draga Winternot uppe uti Rosvviken där nu ej skall vara öfver 2. högst 2½ af, så at ingen sommar not en gång kan där dragas; detta trodde han, som och naturligaöt tyckes vara, har härrört af Strömmen, hvilken nedför alle, handa skrap, som på något ställe skall fästa sig.

Dj. 18.

Samma Vederlek, som i gar. Eftermidd: kom litet ragnblandad snö.

Herr Egge berättade mig i dag om man steker farsk Sill, af den större och feta sorten, och lägger honom sedan uti ättickа i nå, gra dagar, skall han blifva ganska smakelig.

Dj. 19.

I dag frusit något och kom litet snö emot aftonen.

Fått Bref af Pollheimer.

Uti Finska Tidningen af Dj 15. hu: och N:o 14 står medel emot kikhosta och koppor. Afvenledes et säkert Rön at förekomma Mask på kål. I samma Tidning står sour uppå den uti Inr: Tidn: N:o 10. begärte underrättelsen, om Trädbyggnaders conservation: Nybyggnad:

1) Skiälfva timret bör aldrig fällas, förr än Skogen, uti Dec, Jan, eller Februari Månader, efter ortens beskaffenhet, åtminstone 14 dagar förr warit kal-frusen; inom hvilken tid, Träden i anseende til naturl: orsaker, minska sina vätskor, och sätta sig i en viss positur emot köldens wåldsamhet, och med för egenskap den nyttan: at timret snarare torkar, m. m. och blifver tjenligare til slutamne, än fälld i andra årstider, som af Naturen förorsaka andra dispositioner; Men huru vida ny och nedan, värka hos et Timmer, af fällad Gran, et bättre eller sämre värde, lämnar jag gärna en mera Naturkunnig at utreda, och vill ingalunda disputera dess riktighet, så snart beviset hvilar på omstötelige grunder.

2) Sedan Timret är fällt, må det genast i skogen barkas, lämnas qvar öfver

Februarii Månad

öfwer nästa Sommar, eller köres hem, efter hwars och ens begwämlighet; men hwarken hemma eller i Skogen efter wanligheten läggas i hög, eller röra mark; därpå bör det nästa hårt afslås på bägge sidor, men intet närmare än til 10. tums tjocklek, och behålla den skapnad, til wäggarne äro upförda. Således supponeras et Timmer wara minst 1. och ½ år gammalt innan det nyttias och wäggarnes rembilande intet ske förrän Taket är fardigt, då väggens tjocklek eller Stockens diameter, aldraminst bör wara lika med 8. w: tum. Författning häraf följer framdeles pag:ne 27. och 28.

D. 20.

I dag bittida föll så mycket snö at jag kunde komma på Skida til Staden, dock flaska de hela dagen och war ganska blöt.

I dag börjat at rita af fingerborn: wärket på Mässing bruket.

D. 21.

I natt frusit ganska hårt, hwarmed fortsatt hela dagen då åfven litet Snö föll

D. 22.

En ganska Skarp Winter.

Herr Willenius meddelte mig en beskrifning på Emaillering som han af Herr von Spängel från Stockholm nyligen fått skickades.

Hos Materialisten Herr Skruffve, som bor på Wäster Långgatan, bredevid Svartsarn Spöjer, får man köpa alla sorter emaille af den finare sorten, som brukas til urskifwor, kostar Lodet 2 ß 8 ß kpr. Den sämre som kan brukas i blomwark kostar 1 ß 16 ß kpr: lodet. Emaillen stötes och males; men ej finare än sand, ty gör han til Pulver så är han hårdsmältare och faller ej jämn. Denna Sönderkrossade Emaillen blandas med litet rent Watn, som är filtrerad genom tryckpapper, så tjock som en gröt och förwaras i en flaska wäl tätt. Häraf tages med en utklappad Mässings tråd: tick en (smal) Spade litet i sender och breder öfwer kopparskålen, som skall Emailleras. En lit rent wätten doppad fin linne klut, sugas Wattnet ur och hälles eller tryckes sakta på Emaillen at den ej fastnar wid kluten, men at kluten dra ger Wattnet ur Emaillen uti kluten, hwareffter den förer: i Musseler at Smältas, som intet står länge på, om Musselen förut är wäl upwärmd. NB. Får ej stå längre sedan han är smält, blir då ful och skroflig om Emaillen börjar koka. Sedan han är emellan om är afkyld, målas den med Mastix Swärta eller Fägor

Februarii Månad.

färger, som förfärdigas af herr Kindrichson, bor på Södermalm och Horns gatan i Guldarbetarn Sutors hus in på gården. Detta hus för de vara mera bekant under namn af Gottmanska.

Hos samma Hr Kindrichson som tillverkar och försäljer Master emaill färgorne får man se handlaget, hurn de fina stoch och Cirklarne göras på urskiftor hvilket lärer vara ou mycket. Försöken kunna göra i smått med Lampa på kål hvilken Methode är allmänt brukelig då man Emaillerar Guld: armknappar, fingerbårar, fingrar, och annat slått arbete, då Emaillen först felas af med en fil, sedan skiljas med en fin brynsten och vatten, samt sist poleras med fin Tripsel på en utklappad Tenn-stång, då det gravorade Guldet lyser genom de transparante färgorne, men ej genom hvit.

Lieutenant Sneidau berättade det aldrabästa för Bolder vara om man sticker Rodlök och lägger uppå.

D. 23.

I dag var hölden ännu Starkare, och, så stark at han tilförne, no i ör ej här på orten vanl Starkare.

Continuation ifrån Pag: 25 & 26 om Trähyggnaders conservation under den 19. hujus.

Genom förenämde medel Wimer: at Timret aldrig ej är mångfone förga Sprickor, såsom nu i allmänhet händer, då de ofta från yttra och inra sidan, på en kum ou på 6 tums vägg, möter vid kärnan och utom en nimdre förskjutig mån ring emellan Timret, förorsaka de fina örog, som sedan aldrig kunna hjelpas utan stor skild kostnad, och medföra tillika den olägenheten: at de de Sprickor på yttra sidan, altid blifva en oveder tagelig orsak till vatn, så vida de vid starkt väder, nödvändigt måste samla uti alt det Watn, som förorsakar genom Regnets fallodroppar. 3) Et starkt fundament conserverar länge en svag Byggnad, men tvärtom bevisa vara skröpliga väggar och sneda Tak, utom alldeles sahlbrutna,

Februarii Månad.

Byggningar, at den bästa byggnad innom så är förfallen, om detta är sagt; Därföre bör man, så snart dessen är fastad, af Sprängd Gråsten el. Sandsten hvaraf den förre är bäst, låta updraga hela grund-muren på en gång, hvarunder Eldstäderne åfven förstås; för trädhus behöfves den ofta, efter Jordmåns beskaffenhet, intet djupare under Gtan än sjelfva malmjorden; men för Stenhus längd djupare, i anseende till fjälen och särskilte omständigheter. Dess anläggning på bli del. 3 qvarter, som rättas efter Murens höjd, och bör altid mera i bruk, ifrån 1. qvarts under gtan. I de land-orter där kalken är rar, kan brukas till Skillie muran, Eldstäderne fundamenter och inra delen af dem göras af stark malen och något öfver ordinair tillsatts, med sand, som gör här samma gagn; men yttra sidan i anseende till Regn, luft och solvärme med kalk och sand; annars löser luften innom några år dess delar. Det allmänna sätt af bullersten, utan åtskillnad med jord emellan duger aldeles intet; är jordmonen jämn, så bör Muren aldramindst vara 3/4 al. öfvan jord på lägsta stället, och i fall af ojämn, minst 1/2 al. öfver högsta mark. Yttra Muren bör altid vara Perpendikulair, och aldrig skjuta utom syllen, mera än 1. tum. Dess yttra Rappning må intet röra Syllen, som i den händelsen efter sin torka, gör en öpning emellan Stocken, samlar Regnvatten och Takdropp, och börjar strax röta. Continuation följer Pag: 37.

Sl: 24.

Kölden var i dag lika stark som i går. Nu går det tämmel väl att åka på Slädar.

Jag var i dag inne hos Karduangsmakaren Lamberg, dä jag hos honom gjorde mig kunnig om läders beredning.
Sedan Hudarne med järn äro skafne på kiött sidan läggas de i et stort 4 kantigt kar, hvaruti kunna rymmas 150 hudar. Detta kar är fult af kalk-Watten hvartill är tagit 4 tunnor kalk, som skall vara grå; ty den hvita fräter för mycket och gör hudarne sköra. Uti detta kar ligga hudarne jemt i 3 veckors tid, hvarefter håret afgallar. Dock taga de upp

Februarii Månad

utur karet 2ne gånger i Weckan och läggas på Bänkar, hvarefter kalkwattnet rores opp och tilsläs 1 Tumma kalk hvarje gång. Sedan de således i 3 Weckor legat afstryker man med Kjern kniven som da talt afgår hvarefter de åter läggas uti kalkwattnet til at utsvälla som ej later sig göra medan håret sitter på, och ligga i 14 dagar, da på samma sätt som tilförene de 2ne gånger i Weckan ansas. Sedan de äro upptagne utur kalk, Wattnet andra gången afskafvas kalken, samt om da något kiött qvarsitter det må bortrånsas. Derpå hängas de på en kjern kedia uti Sion, somda bortskiöter den öfriga qvarsittande kalken, i 3 dygn, hvarefter de upptagas och åter läggas på Bänken och bommen, da på harsidan harsedan skafves och utspråsas den ännu inbirne kalken medan de äro våta; ty om han får sitta qvar blifva hudarne svarta och sköra. Sedan läggas de i så kallade driftkaren, 10 st: i hvarje kar. I dessa kar blandas med Watn til hopa 2 tumma Granbark, som är sönderstampad, som nötter. Detta omröres först väl, da Wattnet indrager musten af Barken. Sedan inläggas hudarne och omröres ganska väl. här ligga de 14 dagar och omröres hvar morgon och afton. Med detta fortfares 3 gånger da ny Bark hvar 14de dag omsas, som förut är namt. Då de här utur upptagas lägger Bonmar öfver karen, da en 20, à 30 Hudar i sender läggas på hvarandra och med tyngder ofvanpå på det Wattnet skall utrinna, här ligga de i 3 dygn. Sedan läggas de på en bår och bäras in uti Wärkstaden, där de på harsidan här sedan smörjas med Traan kokader af Skalspack. Därpå hängas de upp på Stänger och torkas; som rättar sig efter Wädret dock böra de efter 14 dagar merendels vara torra, hvarefter de åter bäras in i Wärkstaden och hvarje hud för sig i hopavikes i 4 delar och trampas med fötterna til dess hon blir miuck, som påstår 1 Timma för hvar hud

Februarii Månad.

Häreffter läggas de på et Bord och svärtas på Narf=sedan med svärta som är giord af 1/2 lb Grön Vitriol samt 1/2 Tumma Nyölonriis (Arbutus:) uppkokad med 1. Tumma Watten i en stor kietter.

Sist Bräckas et krufas de med en bradlapp af ut.

Seende som figurn visar således at huden wikes mitt i tu, då denna Brädlapp lätter ända lämp, emeſt ou ſtrykes ända ut til kanten. Sedan vikes huden på flere fält ou likaſt krufas med bräd, lappen, som är med finare räfflor då finare narf skall göras ou Grofre då grofre narf skall göras.

Nu är huden färdig at afhämtas sedan hon först anne en gång är med Grau oſvergtrakeu.

Häraf ſes at hela denna Operation ſaſom ganſka vidlöftig oſta kan draga i år ut innan en hud kan blifva hel Cardvangs makaren beredd.

Kort Beskrifning öfver Fingerbors Wärket i Norrköping.

Sedan jag i dag ſlutat med afritningen på Fingerbors wärket i Norrköping war följande at anmärkas.

Allehanda små saker ſaſom Strykjern, Gjuſtrakar, Mortlar, knappar, stor Meſſing ſpik, beſlag. &c. &c: men i ſynnerhet Fingerbur ar, varda i Giuthuſet först gutne uti enkom därtil gjorde Giutſkaſkor af Ek och jern beſkodde, hvilka här ej så noga kunna beſkrifvas, dock äro de ganſka ſinnrike. Härtil brukas en ganſka fin Giutſand, som hämtas här ſtad ofvanför vid Drömmen, hvilken nödvändigt måſte vara något fuktig; ty ehjeſt later han omöjeſt arbeta ſig, men måſte därjemte vara ganſka torr då Metallen inrinner, emedan den ehjeſt ſprakar och ſpottar ut i gniſtor och giör arbetet ganſka bladdrigt. Til fingerbärar kan ej nyttjas ſåkallad Arco Mäſſing, som beſtar af Svarſpan och ſådant ſkrap ſom ſprakar utur de ſtora Dieglarne i Hyttorne under tillverkningen, ſamt afſkafven Mäſſingstråd hvilket alt är medjern och ſtål beblandat och således för ögd hårdhet otjenligt til ſådant ſom fingerjernen ſkola bita uppå, utan nyttjas dertil Strykjern och ſådant hvarvid ej hårdheten ſkadar. I det ſtål

3. Vid ena arpes ſtorgärd ſtår den ſtora gjut, ſtyld.

Februarii Månad

Såsom nyttjas til fingerborar, kiettar, liusstakar och annat sådant, som skall svarfvas en sort blötare mässing unge, får som latun Mässingen, hvilken smältes först i en Diegel som går något mer än 1. lbs mässing uti och slår sedan ut i de ofvan förmälde ons beskrefne Gjutskaskor. Uti hvarom en af dessa formas 4 rader fingerborar, hvilka utgiöra några ab 80 ej mer 100 allt efter som de skola blifva store til i hvar Gjutning, Gjutes 3 skaskor i sender. Uti Gjutningen miss lyckas nu mera ej öfver 4 à 5, st: men i Svarfningen öfver 50 på 1000. Sedan denne äro gjutne afsluggas de

Tab: 1. och med en tång sådan som Tab: 1. Fig: 1. utvisar, hål, les intil det 4kantiga ~~Låt~~ jernet a på Svarfstolen N:o 1. som står nedre i Gjuthuset men har sin rörelse från samma hjul som de öfrige svarfstolarne i öfre Warningen, då sanden ursvarfvas, så at de för de finare jernen blifva jemnare at låta svarfva sig. Jämför Planen med Profilen Tab: 1. Sedan bäres de upp i Warningen där de skrubb,

Tab: 2. svarfvas på N:o 2. Svarfstol, och går således til at fingerboren sätter på den lilla spetsen vid a, som sitter fast vid spindelen s: och hvars ända är at afskrufva som Tab: 2 Fig: 1. visar hvilken föreställer hela den delen af Spindelen som är af jern i sin fullkomliga storlek s: och förmedelst tramporen b, ned tryckande s: jämför Plan och Profil til Svarfstol N:o 4, som är aldeles lika med denne s: förer hela Skalmen c, intil, då karlen med sin hand styrer uti hand taget d Hål, jernet e, s: som apart ses Fig: 3 & 2. til dess beskaffenhet, håller til fingerboren at hon ej må afslöpa; dettas hål, dare och lösare Liehållande dependerar af foten s. När man nu således förd hela Machinen intil fingerboren är svarfjernet i, så passat at det då tager af jämt på sidan af fingerboren til en viss storlek, då efter et ögnableik blir färdig at afstagas, som sker medelst haken g, då skalmen

tilbaka

Februarii Månad.

tilbaka fröer, hvilken hake ej kan gå längre upp än hans står marquerad; men vid Skalmens tillskärning går den in emellan skifvan L, och det där under varande stycket som är i ett stycke med Skalmen. Wid det fingerborren nedtryckes faller hon i rummet k, och i rummet k ligga de fingerborrar hvilka skola svarfvas. Svarfjernen i i visar för sig sjelfv i fullkomlig Fig: 4. o 5.te Som dessa fingerborrar äro utan kant neertill, därföre får jernet vara helt slätt, som Fig: 3. men är hon med kant skall jernet hafva en liten affats som Fig: 4. de äro lika på bägge ändar, så at då den ena är slö, vändes den andra til. Det som nu synes upåt vänder ned i svarfstolen, då de med skiären a, a, skola nyttjas. Detta jern fästes emot Skalmen och den ofvanpå liggande lösa jern skifvan L. medelst 2ne Skrufvar, til hvad ställning som svarfvaren tycker bäst vara.

Härifrån flyttas de til Svarfstolen N:o 3 uti Sådan k. här blifva de ämna slätare på sidan svarfvade, hvilket skier på samma sätt som uti N:o 2. allenast i denna stol sättes kanten upp på de fingerhårar, som den skola få.

Ytterst svarfvas de äfven i denna stol för ändan med ett sådant jern som fig. 6. visar, hvilket sättes emot skifvan 2 och Skalmen på samma sätt som förut är visst om sidojernen, allenast det observeras när ändan a, på detta jern Fig. 6 skall nyttjas vändes den sidan ned som nu visar sig upåt.

När fingerborrarne komma från N:o 3 och äro på andan samt ytterst sidorne svarfvade, som de skola vara f. Dock få de svarfvas för än de efterkommande operationer i Skola de stämpas, som skier således at på stadet St. Fig. 14., som är med så djupa hål inåtgraverade, som kullern på fingerborr hufvuden är til, och allt efter fingerborrarnes storlek, ställes de en i sender på hufvudet af då den karlen som detta förrättar äfven håller en slät kulliger Stämp rimmti hemne, svarfvar den andra med

Februarii Månad.

med en stor Slägga gifver et starkt slag. På detta sättet varda de med ruhige hål i ändan försedde, som går tämel fort. När de således äro stampade skola de lättvad eſv med dylika hål på sidorne försees, somsker uti Svarfstolen N:o 4. där fingerboren sätter på ändan af jernet vid a, som är försedd med på en jernstyft sittande lös sko eſv jernring hvilken passar jemt efter fingerboren innuti, och kan ser fig. 1. vid b., dock utan skruf; ty fingerbå, ren skall här löpa ledigt om och följa sättningsskif, van al, likasom 2:ne valtjar eſv Sedan trampar man med foten på trampen b. så föres jernet c. på hvil, ket ända fingerboren sitter tät och ifrån sättnings— skifvan d, då man medelst skaft fig: 7. som på ändan har en jern=tånge a. håller på fingerbor=huſvudet vid a och tryker emot jernstycket e, som är ned drifvit i bän, ken, så at ej fingerboren hoppar ut af.

Sättnings skifvan, som i dess fulla storlek ser fig: 8. med sine Profiler skall vara gansta accurat uptuggen hvilka hugg alla böra med delnings skifvan ut, märkas på det hemmer tänder ma gå hål i. hål på fingerboren om hon flere gånger ikring löper som ofta händer. hon får ej vara af bara jern ej eller af jern med stål i kanten, utan skall hon hel och hållen bestå af gansta fint godt och utvald stål, som vid härdningen noga aktas at ej hon må slå sig, hvilket lätt händer, hvarföre och många bli, va cassérade. På detta sättet blifva fingerbo, rarne aldeles hålige utan på. När de af spel, len a. aftagas, kastas de genast i rummet f.

Tyngden k, gjör at jernet c som leder sig vid g tät och ifrån sättnings skifvan, då man håller up at trampa gifver sig ifrån henne. Jernet c. har och utom dyd flere rörelser; emedan fingerboren

måste

Februarii Månad.

måste vara smalare åt ändan, går ej an, at föra det
Parallelt inåt Lättrings Skifvan; ty då skulle allenast
det bredaste af fingerborren tjifva häftigt, därföre kan
den och rörar omkring sitt Centrum Z på sin spets
runt omkring; jemför Planen med Profilen.

Sedan de äro lättrade förar de til N:o 5 där de skola
kantsvarfvar, hvilket sker när fingerborren sättes på
jern spetsen a som är lika beskaffad med de förr om-
talte på N:o 2 och N:o 3, då man med foten tramprar
på trampen, så gifver sig hela stycket C inåt finger-
borren, som qvarhåller förmedelst spetsen c, hvilken utpå
ändan där fingerbors hufvudet kommer at möta hafver
en liten Lödtrådring Fig. 9. d, som på sin motsvarare,
de exel e innuti löper omkring, då spindeln som
kring förer fingerborren omlöper. Man nyttjar här,
til ej andra än ordinaire svarfjern, som äfven af svarf-
vare nyttjas, då räfling ej bör skall svarfvas
och ser Fig: 10 och 11. i lik Sådan D. ligga de fin-
gerborar hvilka skola svarfvas och i rummet E fal-
la de ifrån spindeln. När man vill låta denna
stol afstanna skiuter han allenast vid dess ena
ända F, til svarfstolen N:o 3, då han vrider sig
uppå sitt Centrum vid G och dymedelst tjifver hela
slagt.

Här ifrån komma de til sista Svarfstolen N:o 6. där de
uti Patronen insättjas, hvilken utom et litet hål
midt uti lämnadt ej är fullstöpt af Tenn på det den
knottriga fingerborren ej må skada sig som då utan
på redan är färdig. Hon qvarhåller under svarfning-
en nästan på samma sätt som vid de öfrige stolarne
är anmärkt, förmedelst trampen D. hvilken när den
ned tryckes förer hållhjernet a sådt är til utseende som
de förre // Fig: 2 och 3. i inåt fingerborren uti Patronen
då man med svarfjernen Fig: 12 och 13 svarfvar den innu-
til dess de få sin medelmåttiga tjocklek.

Alla dessa operationer förrättas nu mera gan-
ska fort och fort sedan folket här med blifvit vane
men dess förinnan har det gådt nog långsamt.

Februarii Månad.

K, Äro Kihlnings rum, då Ramarne däruti Svarf-
värken sittia skola kihlar, och Svarfsnörerne spännas
m, äro Skruvar förmedelst hvilka Spindlarne ställas.
n, äro kilar til samma ändamål inrättade.
o. äro Mäsing: Skenor på N:r 2 och N:r 3 lagde
under Skalmarne at åka på.
P. är sielfva Bänken hvarupp på alt sammans ligger.

På det Tabellen ej skulle blifva för lång har
jag dragit tvenne på Stora Bänken emellan ra-
marne på sina ställen som följer.
Emellan N:r 2 och N:r 5 är ej, bör wara 39 ½ tum
Emel. N:r 2 och N:r 4. bör wara ej emel. N:r 2 och de
Stora Bielkarne 2, som gå igenom bägge wänne-
garne bör vara 16 ½ tum.
Emel. samma Bielkar och N:r 3 bör vara
Eljest är alt det öfriga efter rätta Scala afsatt
och har jag tagit 3 wärktum til 1. al:r då linier
blifva tum.

Sedan denne äro svarfvade bär'de ned uti Skur,
samman Tab: 1. och Tab. 2. fig. som kring,
driver förmedelst det på Watthjulsstaken sittande
kuggskjulet och medsvarande Trella.
Samma kugghjul driver förmedelst utväxling
af en trilla. Det hjulet på hvilket alla prö-
vena löpa.

En Poler skifva som består af 8 Ekebräd-
Skyken hvilka alle med ändarne äro utvände, och
stryker häruppå Olja och Trippel el. Smergel. På
denna skifva polerar alla äggjern som vid bruket
förfärdigas. Är Stålet där på karlen står
som polerar.

Är en Slipsten som sitter på samma axel
som Skurtumman. Då man vill hafva denne
Stenen i gång kihlar tvärbielken som går på sin
axel.

Februarii Månad.

Axel så at Trellan kan drifvas af kugg hiulet samma kugg hjul har såsom Stiern hjul 32 kuggar och lika många såsom Stiernhjulet. Den Stora Trellan d: den som drifver Snörena har 9, och den som drifver Tunnan 7 kvalar.

Watten hiulet kunde för 3:i ej denna gången mätas. 2ne karlar förestå Svarfstolarne N:o 2, 3, 4 En dito som föreslår N:o 5 & 6, ginge dock fortare om här wore en för hwar Stol. De kunna tilwärka 7 à 800 om dagen deref flit anwändes. De 2ne karlar som föresta N:o 2, 3, och 4. Skola äfwen Stampa dem och därföre hafwa de öfwer hufwud 16 D. S:r 1000 som delas emellan alla 3. NB De 2ne karlarne skola äfwen af hugga fingerbornarne och swarfwa af dem Sanden på N:o 1. nedervåningen.

Formarn har 5 D. 16 S:r 1000 och Gjutarn 2 D 16 S:r.

Desse Fingerborar försäljas mäst inom Riket, och berättades mig om de utländske tillförsel wore förbudne som stiga sig till 7 Tlr årligen skulle knappast detta wärket förslå at fourniera hela Riket med Fingerborar.

Widjämförandet af Beskrifningen öfwer Bjurfors Mässingsbruk befants det Norkjöpings har 4 hyttor och 4 Hugnar i hwar hytta. När de ständigt gå consummeras uti hwar weeka i hwar ofwen af desse 26 Tlr. Dock gå sällan mer än 3.

Februarii Månad.

d. 25.

Wederleken lika som igår.

Borgmästar Björkman berättade mig i dag at til Bokhylla vore cedertråd aldrabäst ty då skall ej någon Mal trifvas ibland Böckerne

d. 26.

I dag var ej aldeles så stark kiöld som förra dagarne, föll äfven litet snö. Nu är Siöarna åter tämmel säkra at åka.

d. 27.

Wäder[lek] i dag som i går

Min Swåger berättade mig det vid Hults Bruk skall finnas en artig sort Skor för Oxar at gå på hal Is med

Min Far berättade at om man äter Papper, så får man en ganska stark förstoppelse

d. 28.

Wädret var i dag som i går allenast emot afton kom nå, got Snö

Uti Swenska tidningen Nro 16 för i år står några artiga Meteorologiske Observationer för 1769. Elfsen[s] står i samma tidning Continuation ifrån förre Wecko tidningen om Trubyggnader vid: Pag: 27 och 28.

Den Pappade Muren bör få några dagar torka, innan Grundstockarna läggas därpå; något jämngruset kohl, stybbe, strödt under Syllarne gör ganska god Effect til Stokens conservation; men näfver duger aldeles intet. At hindra draget emel[lan] Syllen och muren, fjäras Stocken innantil, på 2/3 delar af sin höjd, och muras emot med nyss nämnde Bruk, af Mole och Tegel, antingen ordinairt el[ler] Slagg Tegel om därpå är tillgång, som är aldrabäst, til 1. qvarters höjd el[ler] 1. fots längd inåt Muren, och 2 tvärstenar i höjden.

Torr kalk emot torr Trä, är intet farlig, men så snart hår til kommer den minsta fuktighet våta, fräter kalken skärpa mer än ordinairt Watten röter; Bevis härpå har man i gamla Byggnader, om

Februarii Månad.

om Steppsbord på kalk fartyg, gamla kalk bodar vid Bruken och gamla Gipstak.

4.) Alla mindre förseelser uti den Byggnad, uthuru de synas för, ega betydande, utgöra likwäl tillsammans, et stort fel, ehr Byggnadens tidigare förfall. Därföre bör en försiktig Timmerman noga observera at den mognaste Stogen altid nyttjas til utan, wäggar och näst Grundvalen; at alla Syllar emot Muren wäl tjäras: Wäggarne tätt dymlas, och bärningen i öfra Staken för sättningens skull, altid wara 1/4 tum djupare an dymlingens längd: Medan wäl Torr, mätningen jemn och så stark, at Staken liksom flyter på sin bädding: draget i den följande Staken aldramins 3 tum bred och wäl tilpassad: Alla intappningar för dörar, fönsterluster och Eldstäder, al, drig triangulaira, utan hålla 4 tum i djuplek och 3 i bredden: Sjelfwa tapparne aldramins 3 tum djupa i öfra och un, dra bandet, samt öfra tapphålet, för sättningens skuld, altid 1 à 1½ tum öfwer tappens längd. För säkerhetens skuld emot Eldswåda, bör wäggen aldrig löpa bakom Eldstäder, utan i dess ställe passas jämt emot, där muren bör få sin början, och all bindning ske med jernankare, så at alla Skorstenar, med sin tyngd, i stället för trä, som genom sin sättning för orsakar farliga sprickor ina ifrån början hwila på sina ordentliga fundamenter.

5) Utom wattutritt Tak, bör språngetpå et wåningshus, hel färdigt wara aldramins 18 tum, utom wäggen, ehwad dörering taket kan få, och 21 tum, om byggnaden blir 2 Wåningar hög.

Jag kan intet neka, at stora och grofwa Watturämmar af trä, framman för listen af et wackert hus, göra ganska stått Effect; men om takfoten ej är täkt med jernplåtar til minst 5 à 6 quarters höjd, at sådan nödig Watteled, ning kan apteras i sjelfwa plattslagningen, så böra de åtminstone göras af stark och förtend jern blech, så wida kostn

Februarii Månad.

kostnaden på vis årsättes genom Wäggens conservation och med til hjelp af en väl dorerad ränsten, som likwäl sällan och ofta aldeles intet fins på Landet, preserverar Huset gr grundval ifrån en förderfwelig fyra, som til en illa pisserad fyllning, ofta på första året, afstrar en hop Swamp och insecter, hwaraf underslag, golf och waggar innom några år aldeles ruineras.

6) Innan jag helt och hållit slutar med Nybyggnad, kan jag intet underlåta at protestera emot wårt aldsta Byggnadssätt, med utknutar, som utom sin gamla hafd ej kunna wisa det minsta skäl til sitt bibehållande. I deras skapnad ligger en wärkelig orsak, til tidig förruttnelse och en kostsam conservation, om de ständigt skola under hållas med beklädning, m:m: kort sagt:—

Jag anser dem, med fullkomliga skäl, som en lämning af Ålderdomens okunnighet; i det stället finner jag de så kallade Laxknutar af den beskaffenhet: Att styrkan på alt sätt i anseende til construction, egalerar, om icke öfwertraffar de förras: deras conservation mindre kostsam: på intet sätt stötande, hwarken wid indelning eller ornamenter: och för ingen del hinderlige, wid en general-Reparation i framtiden, ej skadelige som de förre, hwilket alt längre fram wid reparationer, tydeligare skall wisas.

De så kallade Laxknutar, på Trä byggningar, conserveras med all säkerhet, om man, så snart Huset är afsatt, tiärar sjelfwa knuten 2 à 3 gånger, så långt in på wäggen el. gafweln, som det jemnast kan täckas med en Planka, af 15 el 18. tums bredd och 2 tums tjocklek, som äfwen sjelf tjärar på inre sidan och stockas fast på, samt sedan öfwerstryker med Oljefärg, 2 à 3 gånger i en hel mans ålder; men will man, efter hwars och ens behag, hafwa hela huset enfärgat, så brukas samma färg, som för sjelfwa wäggen el. dess beklädning.

För öfrigt lämnar jag hwar och en Byggnads kännare at döma, om dessa Pelastrers Effect wid application af andra,

Februarii Månad.

andra ornamenter, antingen hell släta el: belagde med Mo-
saique, m. m: efter hvars och ens tycke.

Sedan huset således är färdigt, plägar man gemenl: låta
anstryka det med Röd färg, som för bättre utseende skull
Fökes blek aktig och klar, och just för den orsaken, aldrig
kan få sådane composita, som tjena til dess conservation.
Om man i stället, jemte rödkritan, nyttjade 2 delar Beck,
Olja och 3 Tjära, så snart af bilningen är andad, och låter
timret däraf draga uti sig sin förnodenhet, så blir anstryk-
ningen af hell annat warde.

Efter grundstockarnes conservation wid ny byggnad, är af
så mycken consequence för husets bestånd i framtiden;
för en aktsam hushållare intet räkna på några dagar
wärken mer el: mindre. Til den ändan hållers jag för
rådeligt at syllarne på undra sidan alldeles skiljes ifrån sin
yta, innan de Tjäras, och sedan hindras ifrån all röta utan-
til, genom en simpel skrålist af 7. tums höjd och 1. tums
tjocklek, som med sin nedra kant, wäl Tjärad innantil,
hvilar på sjelfva grundmuren och fastlynikas wid stocken.
Uti öfra kanten och yttra sidan, göres en affalsning til en
tums djupt lek, för wattnets bättre affall, och emot wägg-
gen en utplogning af högst 3 linier bred och djup, slätt
afkantat, hvaruti, genom en därtil apterad jernsked, gju-
tes, så mycket Beck, som utplogning en kan rymma;
så kan stocken aldrig taga någon röta i sin undra kant.

De öfriga små omständigheter, som på sina ställen böra
noga observeras, om Byggnaden skall bli dragfri,
går jag alldeles förbi, så wida de altid dependera af
Timmermans mera el: mindre insigt och eftertanka.

Om Trä-Byggnaders Reparation med Bruk Slagning.

Att Renovera Gamla Hus och bona upgamla anseglen,
äro 2ne svåra Commissioner; men Naturen, som four-
nerar Ressourcer i alla behöfliga fall, har äfwen här-
lärdt bruket af kalk och sand, Pouder och en wacker Perouque m.m.

Til

Februarii Månad.

Til at straxt komma til mit ämne, vil jag, förinne orsaker dela den uppgifne frågan: 1:o i sättet, att få warma och aldeles dragfria Rum, innan en sådan Kalk slagning kan wara höghet wärdig och 2:do, naturligaste wägen, att ige, nom Kalkslagning, winna bägge ändamålen, som är: warma Rum och wäggarnes conservation i framtiden. 1:o I bägge händelserne bör man först examinera husets grundmur, och derwid i akt taga, hwad redan wid nybygnad sagt är: i annan händelse, är den sednare kostnaden mäst förgäfwes. Samma principer följes med tak, som i fall det wore bräckligt och swagt, äfwen bör sättas i fullkomligt stånd.

2:o Där näst undersöker man noga sjelfwa stommen af huset. Den supponeras jag antingen wara i godt stånd; men illa uphuggen: af timma och sönderspruckna wäggar, som förorsaka drag på alla kanter, ehuru den kan wara försedd med ganska god panelning, som föga hindrar dragen, men wäl bidrar til wäggens conservation; eller nog bräcklig, med skefwa stockar och bugtade wäggar, på bästa sätt, samt fulla uthugna kilar och fyllar, mäst förruttne, som alt för ofta följes åt. I förra händelsen, och om panelningen äfwen kan hafwa bestånd i flere år: kan man efter sin bequämlighet börja med sednd i sänder, och til den ändan först göra dem warma, på följande sätt:

3:o Sedan fönster och deras karmar äro uttagne, rifwer man up et par tiljor, eller gälf-plankor emot alla yttre wäggar. Derpå continueras eller jämnas grund-muren til 6 tums höjd, under sjelfwa golfwet. Sedan låter man af torr timmer uphugga ett partie stående 7 tum i fyrkant, hwars länder göres lika med husets höjd, ifrån bedagde Grundmur, som nu är ulgjämnad och jämt med öfwersta wäggbands stocken, om huset är en wåning höjd; annars continuerar man med dem hela andra wåningen igenom, utan at wara stöjtade. N.B. om någon gjutenöter, så determineras längden af sig sjelfwe. men då continueras den ofwanföre med et annat stöjte,

Februarii Månad

igenom andra väningen, hvilkon då bör ankras i
bielken. Af desse Ståndare ställes en i hvart hörn
på rummet, emot yttra väggen, och en på hvarde-
ra sidan om hvar fönsterlucka, som i et rum med 2 no
fönsten giör 6 sådane pelare. Desse tiäras väl i
sin nedra ända, som hvilar på Grund-muren, och
böra strös ynder med grus af kohlstybbe eller slagg och
de två fönster-luckorne må inlet komma dessa po-
ster i vägen; derpå spikas desse Ståndare fast vid väg-
gen, med en kommerlig beståld stadig spik, af 12 tums
länge, fyrkantig, något större hufvud än ordinaind och
med god meissel, till 5 tums längd ifrån udden
hugene i alla fyra hörn, som tillskapar en dort
Skillingar.

Stockens diameter delas genom snorslag i 3 delar
så at hvar annan spik kommer ad hvar sin
sida. Om linnen voro för mycket rämnad i liär-
nan, så passas spikarne vid läggningen i ståndare
där de fallen fullkomligt täcke; men i väggen bö-
ra man sällan, om icke med en hel fin tår, för
diregionens skull. Hädmed börjar man alltid
först i Syllen och continuerar med sådane spikar
i hvar annan stock, ofta i hvar, efter väggens
beskaffenhet, men sällan i hvar 3dje; och för at
få väggen aldeles rät, måste detta ofta ske med lil-
jehielp af en sträfra utanlil. På samma sätt för-
fattet man sig med gaflar och skiljeväggar, hvar
igenom hörnpelarne sagn spikas åt 2ne sidor, gifva
husen en ganska stark bindning; några spikar men
ej många, bör man här intet räkna på, emedan
den härigenom vunnne styrkan, lier vid afseende
på en generel Reparation förandeles ytlantil.

När väggen således är aldeles rätlad, kappar
man på tvären, emellan och jämt med dessa
pelare in fyra slaar, där väggen är massive, af 3
tums bredd, samt 1½ tums tiockleck, som med 2
à 3 st. 10 tums spik hvardera fästes i väggen; men
i hjelfva pelarne må deras intagspoint spikas med
mindre, om man vil, ej lämpligt aldeles nlan;
Vil man för säkerhetens skull fullfölja sam-
ma progress öfver och ynder fenstren emellanne och
gaflarne, som alla borde hafva et och samma sätt
så at man desto rissare om dödamålet. N. näst
ofvan för fensterluften apteras i stället
för 1ste skon, en kort bielk ända, af samma
diameter som pelarne, hvilken här kommer at
bära den tilkommande fyllningen. Emellan dessa
pelare och tvärstycken, som följa slata väggen,
bruka man inkila efter vanligheten (Continuation pag. 44)

MARTI MANAD

D. 1.

I dag var kölden ganska stark.

Innevarande Ars Bergsting skö på följande Terminer, uti Herr Baron och Bergmästarn Alx: Juncks Bergmästaredöme.
Med Hellestad Bergslag, vid hellestad kyrka, d. 19. Apr.
Med Wänga Bergslag, vid Finspångs Styckebruk d. 25. Dito.
Med Bruken och Bergwärken i Södermanland uti Eskilstuna stad d. 12. Maii
Med Bruken och Nyåkers wärken i Östergöthland uti Norrköpings stad d. 26. do
Med Taberys Bergslag i Jönköpings Län, wid Barnarps gästgifvaregård d. 4 Sept.
Med Bruken och Bergwärken uti Calmare Län wid Gammelby, d. 18 Dito.

D. 2.

I dag war Mildt i Wädret. Emot afton föll mycket Snö.

D. 3.

Wädret som i går

I dag var jag i Staden för at taga afsked. Jag var som hastigast inne på Gevärs Factoriet och betraktade det där inrättade Poler-Machinen hwarutii Alla Bössepipor ämnade polerus ganska Slåta. Tiden för mig denna gång medgaf ej at afwänta honom emedan jag befarade honom i så alla dag förorsaker dock är han beskaffad som hörspaen, de Figur uregelbundna utwisar, där a är Wattenhjulsstaken, b. Hufwen som förer Ramen c upp och ned förmedelst excentriken d. Uti Ramen sitta Bössepipsorne e, e, e, e. hwilkas antal jag ej minnes. Poler-Stolen f f f f. hwilka på

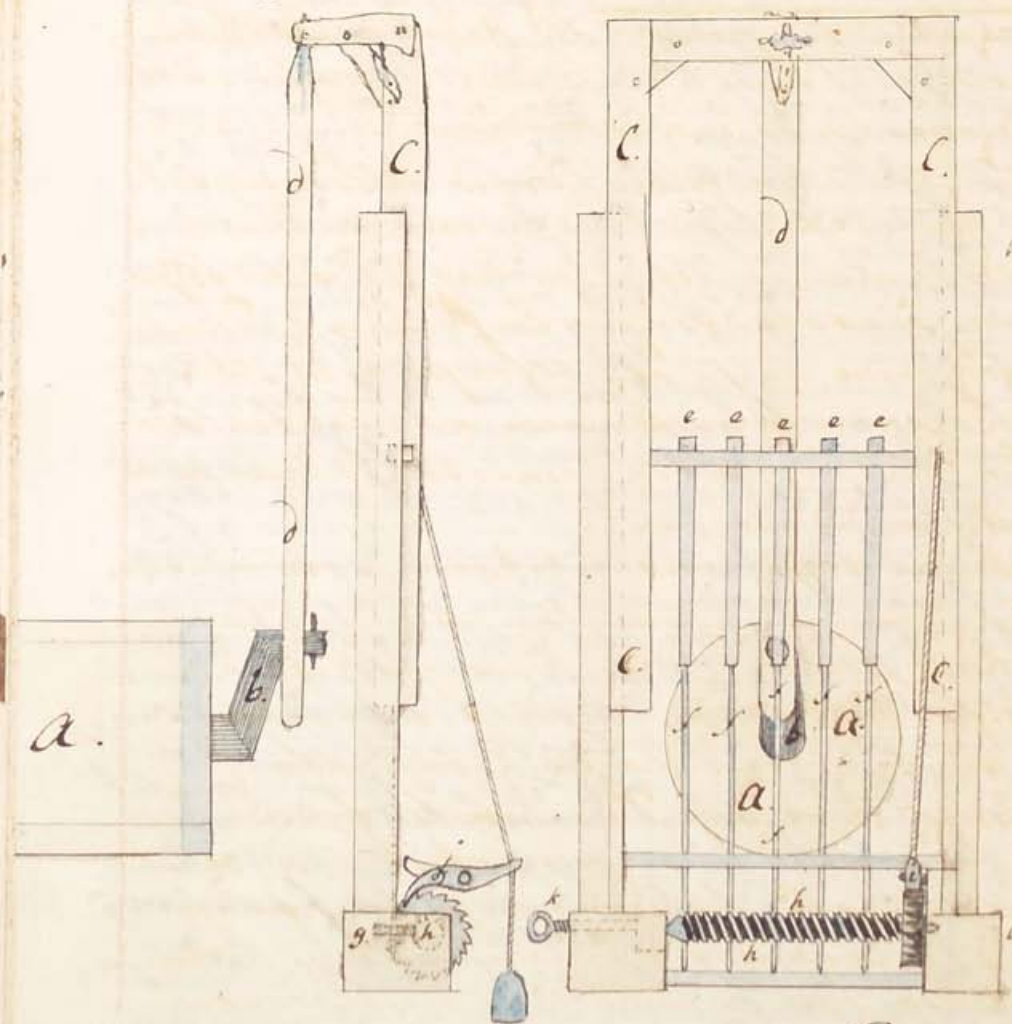

MARTI MÅNAD

ändan är helt slåte och tvinde sittia innuti Bosdepiporne och dem så polera. För hvarje gång Ramen går up och ned vän, da Polerjernen sig rimuti för medelst et hugghjul Q som drifvas af Skrufven h kringgående, hvilken rörelse åter förorsakas af haken i, då Ramen går up och neder. k är en skruf hvar med den stora skrufven fäster. Jag skall längre fram meddela en fullkomlig beskrifning på hela Gevärs Factoriet när tiden tillåter mig.

Sedan jag gick ifrån Gevärs Factoriet gick jag in til Snörmakaren Gäse, som höll uppe att wäfva snören hvilka sattes omkring kanterne på Dragoner Klader. Detta gick ganska fort och skedde uti en stol, som ej var särdeles komplig. Han wäfde medan jag ungefär 1/2 timma stod och där uppe betraktade tillbyte af 2 à 3 Qr. Efter räkningen togo de hollar de öfver Eldslaga då alla ämnen har som stycket sig ut skedde ut af.

d. 4.

Wäfverske i dag något kallare än i går.

Continuation från pag: 42. Om Byggnads 4) Därpå beklades hela Wäggen och gaveln med 1. tums tjocka bräder, som medan nedra ända hela på samma Grund, med de omnämde pelare, och den öfra räckan 1. à 2 tum inuti trospotten. Denna beklädning bör spontas, men om rummet beklädes med tapeter lämnas inga sidan alderes skoflad, utom den delen, som kan tjena til fotpolering innanför, jämt med fönsterbleckerna. Lika så bör man med fenstrena gå af sjelfva pelarne inåt till 1/2 tum, til bättre öppning för gjuthålorne, och sedan beklåda hela fenster luckan med simpelt och proprete Snickare arbete, på samma sätt som vid Stenhus.

5) Igenom denna construction uppkommer ett vacuum emellan Bruksflagningen och vaggan, som utom spikarne i som omnämde tvär stöder, är utan hinder öppet ifrån grund muren och i sjelfva trospotten. Nederst i denna öppning fyller man 4 à 4 1/2 tum högt, hälst kolstybbe eller slagg men hvarken jord el. sand. 6) Denna botten fyllning finn drar Rotter och mask ifrån sina speculationer om begrafna, lige hem vister, och tillika både beklädning och fyllningen ifrån syra. Därpå packar man alla öppningar emellan upp til trospotten, så fulla med torr molera, som rymmas kan, emellan waggen och bräd fagningen, complet erar fyllningen under golfvet, innanför det och sjelfva trospotten, så öfverhäfver en sådan beklädning den bästa Stenhus i värma

Martii Månad.

De inre väggarne, såsom mindre exponerade för kold och luftströmmens våldsamhet, suppo-
nerar man kunna hjelpas med omdrifning; men
hvad fyllningen öfver trossbotn angår, så
bör thaw wärd afvan på sjelfva bräderna
göra et bruk af lor och sand, til 2 à 2½
tumm höghet, som sedan det förra väl tor-
kad och fadt så många sprickor, som möj-
eligt åt, åter öfverklippas med et tum-
nare bruk af samma slag, som af murar-
mästare gemenligen kallas ränkalk, hvarun-
på, sedan det 2:dra gången uptorkat, den öf-
rige och lösa fyllningen, fylles till den
höghet, som bielklageto tjocklek fordrar;
om taket intet gipsas, så nödgas man
lägga enkel näfver under 1:sta bruk-
fyllningen, men annars intet.

6.) I sednare händelsen och sedan alle
brist fälligheter tummit til sin rätta
höghet, falter man omsider på den tanken,
att hjelpa en sådan bofällig byggnad,
genom sista smörjelsen, som är Kalk-
slagning.

De särskilde beklädningsätt, som
tilfälligtwis kommit til min bekant-
skap, äro följande: 1:o den ordinaira
bräd panelningen, 2:do beklädning af
järnplåtar, öfverstruken med oljefärg,
3:o af dertil expres beredd tegel 9 tum
el: ehr 2 alen i fyrkant och 2 à 2½ tumm
tjocklek, delo med 2:ne hål på hvar sten,
och derigenom hängde på sömmar, som fånd
färdas och aptera dertil i sjelfva väggen
del: förfärdade med 4 tums spikar, hvar-
uti de äro något drygare än annars vallmen-
het. 4:o Spunnen halm til 1½ tumm tjock-

Martii Månad.

eck med sina trådar igenom med, 2 à 2½ tum emellan hvardera, och sedan öfverspikade med tvärskurna granspiror på tvären, ½ aln emellan hvart tvärstycke. 4:o Rispiror i ställed för halmen, häftad efter samma grundar med halmen; och 6:o bara trädbitar på tvären 4½ tum breda på yttra sidan, och 1 à 1¾ tum på den inra med 4 à 6 tums distancer emellan hvart tvärstycke, och sedan utom de två första rätten, rappade med kalkbruk. Jag lämnar dem tvänne och en i sin värde; men de visslan lika väl gamla knyckel, om deras uppfinnare vänd alldeles nöjde med sina fantaster.

Continuation följer Pag.

Jag reste i dag till Middagen till Ringsta för at taga afsked. Här såg jag en ny Plog som min Swåger tilhandlat sig af Mats Dalkarl, hvilken

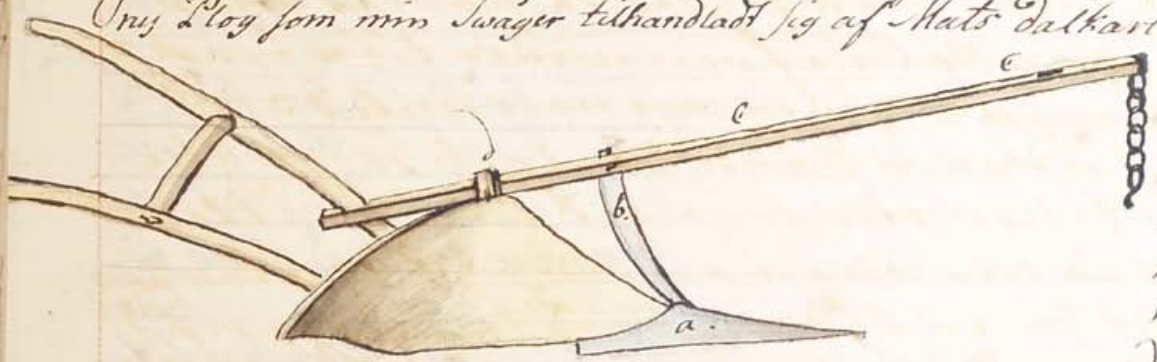

Plog ofvanver alla i Dalarne skall vara, hvilken nu jag här uppe ännu ej kommit at se en sådan. Dess utseende wiser ungefär figuren. Förmodn med denna Plogen skall besås därutinnan at man kan allenast nyttja 1 häst i stället för 2 det merendels vid våra Afgyda Plogar brukas 2ne. a är skelpa Billen. b, är en rist som klyfver torfvan då man plöjer. c är stången hvarmed hästen drager, och hvilken kan höjas och sänkas, då den leder sig omkring sitt Centrum d. alt efterson man will hafva Plogen ståld til, djupare el Grundare. kostade 30 D. k:t

---

Wid höskullan öfver Stallet här vid Ringsta, såg jag ofven en artig inventeon, i det stället ägges öfver alt brukas med vid löstliye stallrinnyar då höet skall upkastas; så voro här utstampa vaggen

På sine tappar satte 2:ne Wändvallar, som sig: visar och hvilka gingo upställa och lagga bräder på til Stallrinnyn och dess emellan utan ambara fälla til Wäggen åter

Martii Månad

Jag betraktade afton Stär vid Pingsta en artig haukelse kista
hwilken i min Journal för 1767 finnes afteckned stod
ej efter Salat skall dock längre fram den genom en tydlig
Ritning med beskrifning förklara. Non inuttja. med
mera förde ad den jag af 1767. lät göra. hos. mina
för efter Directeuren Sundergr. Ritning, som finnes bland
min Ritsamling för 1767 & 1768.

d. 5

I dag war jamn men ej stark Kall Wäder, förloch mycken Snö.
Kl. 10 i dag förmiddag började jag i Norrum namn min åter-
resa til Jahlum och skildes wid mine föräldrar som och
Reste til Radga, på Marieberg. Öfwer middagen drojde
jag på Pingsta kl. 2 Reste jag härifrån kl. 4 kom til Melby
undvika et hus eljest för mig Lämna varigt annandegna
skjuts nedgade jag sinda min Läda bak efter en Bondeläda
hwars ägare lofwade skjuta mig från til Börgöls Bruk.
På Pingsta berättades mig en händelse, som förr
Sönday skolat ha tilldragit sig i Sochn kirkan då Kyrkoherden
h:r M:r Moselius höll uppe att Predika om Girighet och
nidkher. har en Bonde stigit up utur dess Bänk och til-
talat Kyrkoherden med förebräsle det han sielf wore pål
nos och dymedelt gifwer dåliga exempel til efterlef-
nad för dess Sochnebor, hwarpå Kyrkoherden foranat
med befallning det denne fulla Karlen skulle utledas,
men Bonden swarade åter att til bewis på det han ej
wore full wille han gå honom kan och af sjelf
Kyrkoherden blefwe befald om det och wore up-
till honom på Predikstolen.

Här uppe i Skogs bygden är det bästa stad förre
någon kan mötas sig.

Til Börgöl kom jag kl. 7. där jag hos. Herr Sjentenii
Tagärd hwilade öfwer natten, han beklagade sig
swårt öfwer det han ej wore i stånd att få något tack-
jern til Bruket, som all måste hämtas ifrån Norr
ons Linderbergs Bergslager 9 mil härifrån. af
den orsak, at Lodtorps Bruk tillhörande H:r Lt: Hebbe
gaf 7 à 8 sk. Stn och han wille ej gifwa öfwer 7 D.

Martii Månad

endast i förlöjning, ty han snyltar af Jernet hvarför framdeles fallet til lägre pris. I Nora har han för tackjernet betalt 33 R:dr Stbr.

Han berättade mig, at det ofta borde hända vid Finspångs Bycke, Bruk, då store Gjutningar af Canoner förefalla, ehuru det är förbudet, at Tackjern hämtas dyrifrån Nora och kastar uti Nasagnen ibland Malmen, hvilket då allt ganska förminskar, ter, och dy medelst mindre kohls åtgång gör ägarn en förvanee.

Borgot är et Bruk bestående af en Stångjerns Hammare med 1. Härd, som går både natt och dag, då ej brist är af kohl, hvilket sällan händer. Här smides emot 20 à 30 Stbr i Veckan. Detta jern går Vintertiden på tjälkar, men sommarn på prämar utför, så många åar, som möjl:r är til Norrköping.

Kohlen kostade nu 5 R:dr Byssen, och har han redan för tillkommande år fournerat Bruket med tillräcklig kohl.

Detta Bruk ligger och ganska favorabelt til; ty allt hvad kohl och Tackjern skall komma til Lodtorp, Ljusnda Börsjö och Finspong passerar här igenom Bruket. Det är så til Bruks, som Manbyggnad väl bygdt och i godt stånd. Här är äfven Såg och qvarn.

hela Bruket med tillhörande egendom är nu sålöt af Landshöfd: Baron Hamilton til Bruks patron Lefebure för 210000 R:dr kmt och kommer at i höst af den jednare tillträdas.

Herr Lieut: Taijard berättade mig det han första gången upstog 130 koppargrufvor, som nu skall vara ganska djupa, til omkring 60 famnar. Han säger på beskrifmingen att för 11 blifvit funnen, emedan den skall alltid hafva lyst likasom et litet stycke i mörkret, hvarföre ock gemena folket hade därom mycket historier at berätta, til dess han lärer sig an och tog theorie up.

D. 6.

Wäderlek var i dag ganska kall med nordan blåst hvilket låg mig i ögonen vid min resa.

I dag tillida sedan jag hade öfver natten hvilat skilldes från mit goda Wärdfolk och continuerade min resa, kom til Brattebergs gästgifvaregård kl. 9. Härifrån et litet stycke öfver sjön gynnes Ragnaholms Säterigård tillhörande Herr Cammarherr Gyllenhaal, hvarå byggd en trädgårdspaviljong

Martii Månad.

Min Sjuxbonde berättade mig at när det sjunker i Buken på häften då man kör fort skall det vara et tecken til en god och snäll häst.

Wid Melby Gästgifvare gård syntes ut på Sjön Glan en stor Wrak liksom några ned brutne murar ehuru den från mig dock var 1 mil.

Min Sjuxbonde berättade mig huru han brukade uppsätta kohlmiler, som sker således, man nedsätter perpendiculairt 4 st: stänger til 12 à 15 tum i 4 kant, dem fäster man 3:a à 4 af ifrån mure ken med en stadig hank, så de ej falla inpå hwaranan. Emot denna hank reser man sedan Kohlweden, som då skall wara så lång, at då han ställer parallell intill de förutnämde stänger, Da gå något litet öfver hanken. Således ställer man kohlweden rundt omkring til dess Milan kan ungefär hafwa 6 à 7 famnar i Diameter, som går omkring 18 à 21 famn: i omkrets: hwilket sednare altid är deras mått af kohlbönderna. Så fort man kommer närmare periphérin af henne ställer veden något mera lutande, så at den nedtil ej står så tätt at icke drag kan spela däremellan, dock göres från början utom dess et eller annat drag hål ned vid botten. Ofwanpå denna vedenställer man åter et varf med ved, då hon sades brinna och falla jämnare ihopa. Sedan hon således är färdig kastar man sand och kohlstybbe ofwanpåpå öfver alt, och nedstappar uti stålet emellan Eldkohl, då et dragshål nedan til öppnas. Sedan hon börjat at ryka tillstoppes det hålet alldeles hwarigenom Elden nedlades. Således kan hon brinna 14 dagar et 3 weckor, som hon gifwer rök ifrån sig hwarefter hon med Wälta slackes, Ehr sade bonden det wara farligare at slacka henne då det är mycket kallt, men i lent och vackert wader slackes hon snart. Uthur en sådan mila kan man få Steiga kohl.

Til Marsfo kom jag kl. 12. Emel åt da bägge sista ombyten war skillnaden emel Öfvergiötland och Södermanl. består de af en stor sten hwarutti war uthuggit en hasselko. Wid alla dessa ställen jag tagit sjuxs säger sådane bänkar som Arch: och Rid: v. Linné ut dess Diarium ska resa pag beskrifvit, och woro ganska wäl gjorde.

Martii Månad.

til Wresta kom kl. 1. Häremot skilde jag vid Finsponga skogar, som jag merendels haft på sedan om morg. hela wägen. Emot dessa sista omgiften sågs Bruken Bilsbo och Spånga tillhörande Bruks Pätr. Willmoten på Lena, samt Säfwestaholms vackra Stenhus tillhörande Grefve Bonde, hwilket sednare låg utmed Wäster. Wingåkers kyrka, som äfven jag rätt wäl såg.

Til Lämmer kom kl. 4. Wittlo har haft skog wäg hela wägen men börjar nu blifwa skatt, som jäger mäst wara anda til Örebro. Emot dessa begge omgiften var skild nad emot Södermanl. och Nerike. Gossen som skjutsade mig hit var krokryggig och på efterfrågan hära han det fådt, sade han genom wark i ryggen och magen, som sedermera af en kräfning skall blifwit botadd, men sedan den tiden har han blifwit alt mera och mera krokryggig. Härringe fourer äro ej alltid de bästa. Han kalla de det för Flen.

Då jag passerade Wingåker syntes folket öfverallt wara sysselsatte med sprima och wårsåd, hwilket de sedan i alla Landsorter förrätta. Härifrån Sochnen föres äfven alle, städes omkring ett mycket berömt kwekemjöl, som af dem sjelfwe kallas Stålgwarns mjöl, ehuru det til tillwerkning kanske sker på ordinaire Mjölgwarnar. Folket i Wingåker syntes hwarest jag framreste ganska muntert och glad och war i allmänhet ej sårdeles wackert.

Wid Lennas Gästgifwaregård besåg jag det ena huset el. stugan som med halt bruk war öfwerklädd, således, at först war med halm öfwer hela wägen lagdt hwilken war tillspikad med smala spjälor 3 tw. fingers fram hwarannan hela wäggen utåt. Sedan rappades hela stugan med Bruk giordt af Sjökalk och Sand. Detta hade nu ej stått mera an 3/4 år och war Byggningen mäst redan opsruten, sades och ej göra stort til Warmans conservation.

Jag kom til Resta kl. 5. På wägen häremot besåg jag en Bur hwaruti woro 2ne rum, det ena öfwer det andra; hwilken war att fånga Slaghöker uti, då Buren städes uppå fältet ock

Martii Månad.

några höns skapter uti understa rummet upgillrades han nästan som en rättefälla; men i stället at läckel slår ned och dödar rättan, ord här satte 2:ne sti Bod som, vid det Hoken rörde på slån som gick mitt igenom Buren med fötterna, igen drog ej: ofverdrog ej nät ofver hela buren. han kun de ej komma at vara hönsen ty det var med galler emed dem. Hela Buren var ofverall klätad med stältra

när vid Resta berättades mig det en dräng nyl kört med på hjelmarn och efter 2:ne timar blifvit upfrugen då han ännu befunnits lefvande men lika som ifrån sine sinnen, hvarefter han dödt. Detta exempel gjorde at jag ej tor der gifva mig ut på hielmarn förbi Örebro til Dylta gästgifvare gård som ofgifs vara en gen väg för mig, derav maste jag til Örebro dit jag kom kl: 7 om afton. Jag skyndade mig då så fort jag kunt at fortsätta min reesa til Dylta dit jag kom kl: 9. och hvarest jag öfver natten hvilade.

Wid inresan til Örebro passerade jag det stället, hvarest fartygen stadna som komma från Mälarn ou icke kunna komma närmare nitil staden. här utmed låg ett stort hus som tyckte vara tullhus, hvarupp skorstenarne voro gjorde af tackjern. Dy då skorstenar lära aldrig vara farlige för Eldsvådor. De voro runde ou til diameter ej större an 10 à 12 tum.

Örebro är en rätt vacker Stad. Slottet stort och prydeligt. Stads kyrkotornet har man för några år sedan måst nedtaga emedan det lutade, dock står därav en stor del annu qvar. Siden medgaf ej för mig at längre dröja sedan hästar voro anskaffade.

17.

I dag var ganska hal och stark blåst hvilken gjorde et horribelt gny rader.

I dag bilda Reste jag från Dylta til Ervalla Säterid belägit uti Ervalla Socken just utmed kyrkan och tillhörande Herr Hofpredikanten Grippenstedt, hvars lönar det nu bebor. Här ses en ganska vacker utsigt runt omkring blandad med små skogsparker och vackra fält. Ligger nog långt ifrån Sion Warningen som är den

Martii Månad.

närmaste tid, Om dessein blefve fullbordad, som är fastställd medelst nytt Stenhus uppmurande, så skulle man vida öka den vackra utsigten. Här har tilförene varit et Gammalt Stenhus som således varit uptyggdt, at alle murarne, som varit 2 a 6 tjocke, lat med tegel i kanten och innuti Muren med Grufsten tumel-om tumel varit kastadt, dock befanns detta vid nedtagandet vara så hårdt at man med tilhjelp af skrufvar måste sig betjena. Detta Stenhus är nu så aldeles nedrifvit at ej det ringaste mer än några tegelstenar finnas där och hvar på Platsen, dock äro ännu de gamle hvalfde kallarne i godt stånd.

Den Byggningen som nu beboddes var af trad och sades vara öfver 200 år. Timret var dock ganska god och friskt.

På vägen emellan Örebro och Dylta kunde man se denna ortens frikostighet på skog, emedan vid alle Gårdesgårdar ej öfver ½ högst ¾ af var emellan hvarje Gårdesgård stafver, då man för hvarje stafver räknar ett ungt träd som med tiden gifvit appararum om kanske det största mastetrad, så kan man lätt finna af sko, garne här på orten, hå dylika saker gifva slätt hopp för Eftersommanderne.

På denna sidan om Örebro brukar man altid lägga sine vägstycken om Wintertiden medelst grus och hyllings påkörande, som för de resande aldrig gör godt at färdas hvarken sommar eller Winter; ty dessa högar som om Wintern utkörda bredar aldrig ut förr än uti Maji Månad då man sedan hela den Var maste sommar nödgas köra upwti den tunga jorden.

Å mil innan jag framkom til Dylta Gästgifvare gård passerades på högra handen Dylta Svafvel Bruk tilhörande Och drifves både Winter och sommar med lika styrka. Det var för mig nu förstone at hit upteckna och detta beskrifvande uti skilder der til en annan gång. Här nyttjas 2ne Wäder-Machiner til Wattnets uppfordring utur Gruforna.

Emellan Dylta och Ervalla passerades en Masugn som lyder under Svafvelbruket och därifrån alle kroker för Bruket förfärdigas.

Litet från denna Dylta dock i samma Strömmen som fallan-der bredt på Watten, ligger Ervalla Stångjerns hammare med 1 Hård, som årl skattar 3 Ltr. Tråls fabriken gör 15 pud 100.

Martii Månad

Saltsjömet kjöpes aldrig från Nora uti Linde utan accorderas med Borgmästaren selfve i dyra Bergslagen för hvarje Läst, som i år betalas betald at för 12 Rdr gifvits i Stumma väg. Forslon betalas med 3 Rdr Kmt Spm. Frohlen har i år kostat dem 13 Rdr Stigen. Til Arboga körer jernet på axel af egne frälse bönder. Jag frågade hvarföre man icke så gärna kunde gå på Örebro därmed, såsom när mare väg hvarpå förmodar det Arboga Slussar äro nu mera så osäkre at igenomfara, samt at hielmaren på sina ställen är så grund i synnerhet höst och vår at fartygen icke kan ärpa få ligga öfver winters, som altid för Bruksgrubb. gör stort hinder när han af sin förlags man i Stockholm nödgas vänta på förlag. Det är sork Örebros Boerne skyldighet at holla Arboga Slussar vid magt

Wid Ervalla Bruk finnes ark 5 ov Läs

---

d. 8.

Et horribelt Ufvader med stark hvirfvel.

Een claka Qväder[illegible] gorde at jag nödgades öfver denna dagen dröja på Ervalla.

Herr Lieutenant G: Dahlman berättade mig at om man håller Svafvel uti händerne skall man aldrig få krampen, hvilket är godt at veta då man löper sig af i Simmar.

Han berättade mig äfven det man ej får bära på sig något udvast instrument i Lissabon, hvilket för en Mathematicus & Mechanicus skall falla ganska svårt, som ej ofta få vara uti Kirket. Det förra man kommer til Staden visiteras man, och därest någon knif eller annat vast instrument befinnes bryter uddarne därav och gifves igen & gömmes det i tullkammaren til dess man är färdig at resa därifrån. Befinnes någon med vast instrument uppå sig reflekterar han därvid fil Lif

Martii Månad.

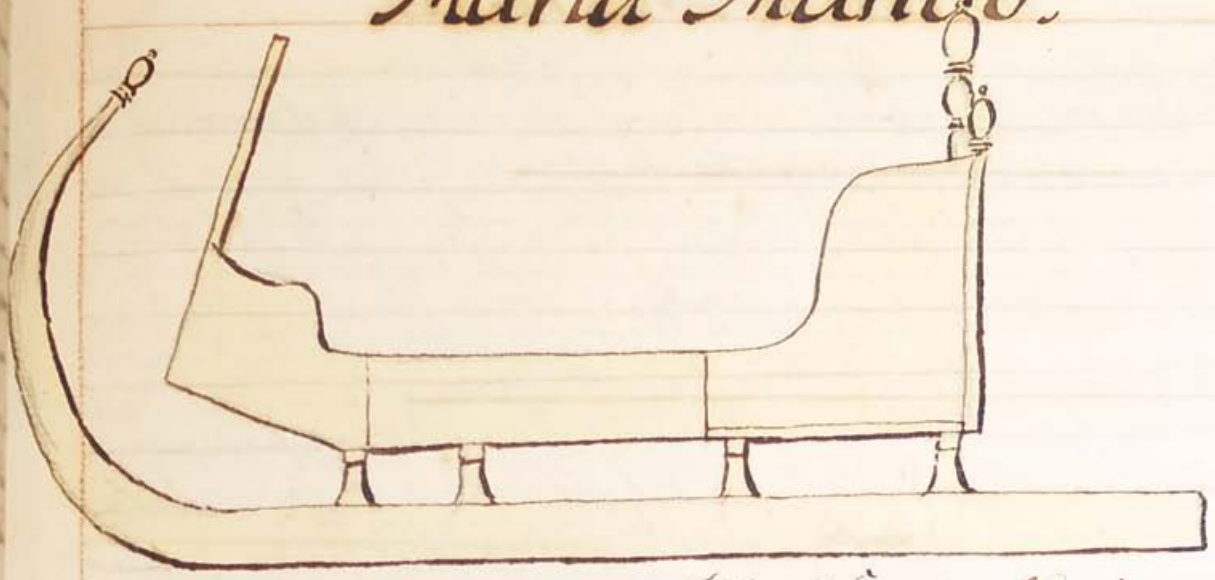

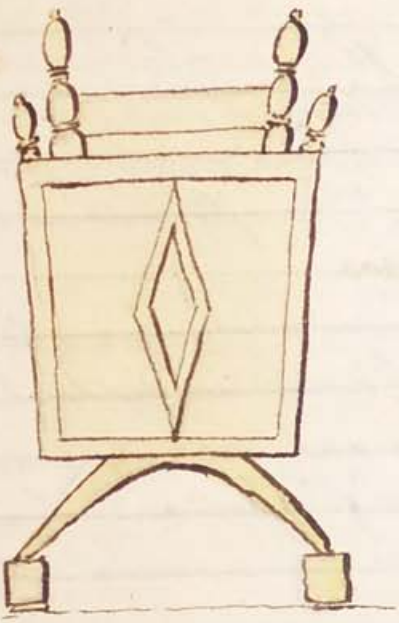

Här på Ewalla säg jag en stå
de hwilken gamla gresse krom
skolat åka uti då han giord sine
resor, dess utseende kan ungefär
inträmtar af twerstående figur.
Såwäl säger här en wagga
hwarmti jamma heter skolat
Waggatrö, som af nedanstående
de figurer

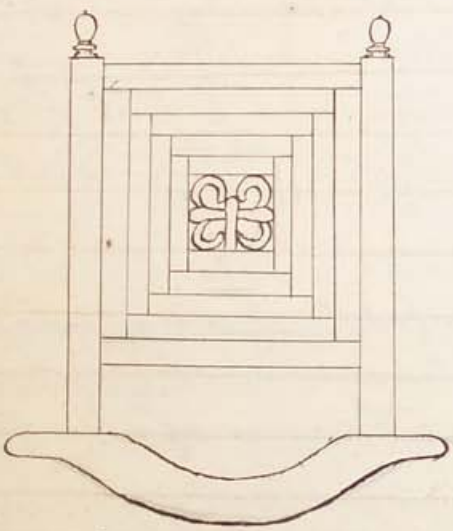

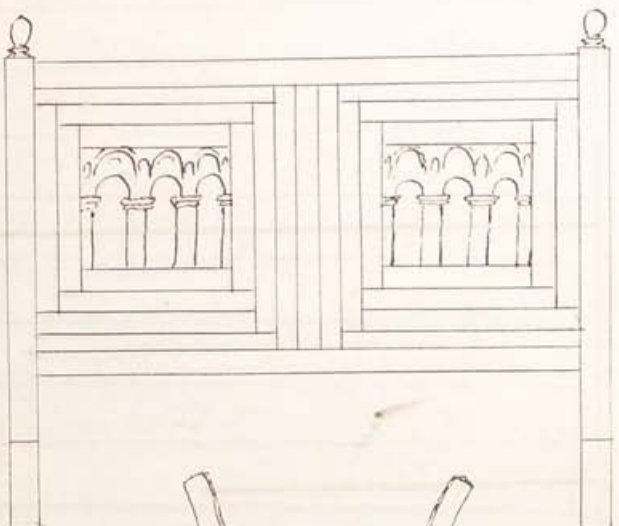

Et af de gamlas dricks kärl.

Maiu Månad

8. 9.

Väderleken var i dag något bättre så at jag kunde göra Herr Lieuten. Dahlman och dess Fru Sällskap til Kinnekulle.

Denna egendom ligger i anseende til Situation ända bättre och Wackrare än Ervalla. Mangården är belägen på en hög backe nedanför hvilken Sion Waringen syfar sig. Ett Gammalt Byggnad, som dock presenterar sig rätt vacker.

Uti Sion Waringen fynnes en holma el. Berghall på hvilken skall stå ta Kyrkogårdar 4 Kyrkogårdar 4 Säterigården 3 härader 2 Landskaper 2 Biskopsstift, utom ordinarie Landsbygder.

På et ställe i bottnen af denna sjön finnes en förtjenst malm til utseende som stycke och smärre jernhagel, dock gruskalk at den ej torde kalla mycket betjening för hon til Jakten togs it med mig en påse därav för at därmed göra prof. vide Pag. 203.

Midt emot Kinnekulle Byggning uti samma sjö är en holma på hvilken skall finnas en dylik Mossa som på Kolmården i Södermanl. neml. Grön och hård. Detta torde vid någon förefallande byggnad i framtiden på Kinnekulle af Sion bäst kunna användas.

Härunder hörer Frälse Bruk til halften, som består af 2 Hemmansnummer med 4 Hudar i andra halften hörer Skuttorp Öfsmans. Förbinder sig anföraren vid 3 Ör 14 Öre Lamm att skatta innan år 1800 klar. Detta Bruk

Samla sig Dahlman sade sig hafva Recommendation af Kongl. Commissarien Hallenius på Wedevåg om en gaaska stor Hog, som han ville hafva til Grefve Park af Hallenäs, men han påstådde åter det vara hemmet af alder til Kongl. Frälse Hov.

Af Laxen som drifvit semlade H. högförnäm. til denna Process skall vara at han på dag Pinksdag fått lof at kohla på alla Crono Almänningar til Wedevåg Bruks underhåll, som alltid skall vara kohl.

Martii Månad

Hr. Lieutenant Dahlman berättade mig orsaken hvar före man blyärtar Jernkakelugnar skall vara, at de då ej osa samt Conservera dem från Rost, hvilket när det sätter sig på honom altid åstadkommer os. Han sade sig hos Hr Landsh: Baron Tilas: hafva sedt en förgylld Jernkakelugn med äckta guld, som sedt ganska väl ut. Guldet påsätter, då allenast med gummi vatten, hvilket när det är uttorkadt, guldet sedan varder inbrändt.

Står uppe uti Berg-lagen hos både bättre och sämre folk är ej rart at merendels finna ---kakelugnar os ---skorstenar gjutne af Taskjära. dessa lugnar äro i sitt slag rätt så nyttige som sådana som endast äro för at uppvärma en kammare med. ty man kan uti en sådan jern kakelugn allenast inlägga några få stickor, så at han genom hela dygnet, hvilken tetta väl icke står länge men så kan man åter med elda honom upp. Ett rum som skall hafva en lagom värma kan med en sådan kakelugn upeldes 3 gg: om dagen och den 4:de då man går om lagen. jag tilf[ör]ränder det då at rummet om natten skulle vara kalt håller jag det före vara nyttigast för en människa som sofver och ligger uti varma kläderne, åtminstone hvad mig angår måtte jag säga det jag ej om så många nätter och synnerhet då jag har sofvit uti mycken varma som finnarne uti Kola. när man nu om morgonen upstiger at eldar sådan kakelugn åter snart upvärmed och rummet med honom. Kan här om den förmodan med säg genom det man flera gånger eldar honom at han communicerar rummet sådane luft, som efteråt har sin nytta med sig

Hartii Månad.

Herr Lieutenanten berättade det han på något ställe sett kakelugnar som varit med jernpipor simmade hvilka gådo midt igenom ugnen och öppne på bägge ändar. När ugnen blir upeldad och dessa pipor göra blifva röde meddela de hela Rummet värma. Om man vill koka vatten är denna hella, som utgår utur ugnen tillräckelig därtil, då man insticker uti något af dessa hål en därtil gjord machine hvaruppå Pannan kan sättas.

[redacted]

Uti den här bredevid liggande sjön finner på bottnen til ganska stor myckenhet en sort Mygmalm til utseende som jern hagel större och smärre, af detta har jag medtagit en pose at uti Fatburen anställa försök huru haltig den kan vara. vid: Pag. 203.

Em: Grijpenstedt berättade mig huru man här på orten brukar fånga Ål, som sker således. Man öfver klär en sådan ställning af stadiga spiälor som fig: utvisar, med 4 a 5 alt som sådan skall blifva stor til Rå kallskinn och vänder den sidan som håren äro uppå inmål och kötsidan utåt, och upskär där och hvar med några snickor därigenom ålen inkrypper, men kan ej utkomma för håren mot stånds skuld.

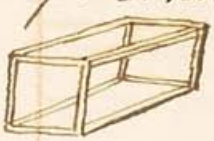

Här såg jag en operation som hl. Regimenti: fältsk. Wurster gorde på en gamal Gubbe hvilken genom förkylning fådt kallbrand uti fötterna och måst låta afsåga [redacted] den båda 2:s Denna plåga undergick Gubben utan at säga minsta ord. gjorder först inspision på båda sidor och sedan med en liten såg gjord af urfäder afsågades benen.

Samma Herr Wurster berättade mig en ganska säker kur för kirmiske maskar, då man skall intaga följande pulfver ½ten om aftonen och ½ten om morgonen hvaruppå dricker hafvergrynsoppa.

½ unc: Ol. Terebint.
½ gr: Rabarb:
½ gr: Ol: Cedro och stötes därtil för 12 st. maskfrö.

Martii Månad.

D: 10

Mycket Snö men blåste ej så kallt som förra dagarne.
Herr Lieuten: visste mig et artigt maner at göra mellkro-
kars hullingen på honom skars up med en enkom dertil giord til utseende som en band kniff hvilken ledde sig
vidare andan.

D: 11

Ganska klart med stark kiöld.
I dag förmiddagen reste vi til Näsby kyrka och afhörde en
ganska vacker Predikan af Herr kyrkoherden
som är Consin med Herr Rådmästr: Gahn i Jakobstad.
Näsby kyrka är ganska liten och trång, hvarför armerad
at tillbygga denne på södra sidan.
Til middagen spisade vi uti Prästegården. Här besåg
jag rummen där vrine fröjder kyrkoherdarne
Brehmer och Forstadius dödt.
Eftermidd: reste vi til en Såg qvarn som Hr: Lieuten:
Dahlman låtit upsätta.
Watten hjulet var 11 qv: i Diam: och 10 d: bredt, gick
med öfverfall ganska långsamt för vatten brist skull.
Uti Ramen har man försökt insätta flere blad hel-
sina, som ej velat lyckas. Hvarför ett af dessa
blad har vid Vedevägi: brukt kostat 90 D. kamhjulet
endast ringen med upshuggning 150 D.
Herr Lieutenanten hade tänkt insätta et befyrmel:
Watten hiul som här låg färdigt. Skoflarne voro med
lak som oprade sig då Vatten
föll däruti och härmedelst
giorde radien på hjulet
något längre.

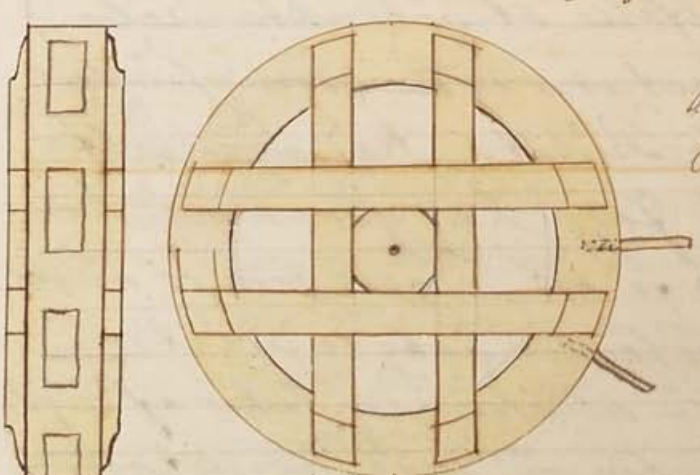

Martii Månad

Wid genomresan i Örebro observerade jag derav be-
synnerlige Ökstorkar, som visar med stående figur

Profil

Plan.

Uttmed Ewalla herregård ligger Ewalla kyrka
som til Byggnåd näst an liknar Catharina kyrka
i Stockholm. Här hvila sig mine Slächtingar
ej förfäder kyrkoherdarne Brehmer och Hirstadius
samt den sednares Son Directeurn på Finspongs
Styckebruk och min Fars Cousin Lars Hirstadius.

d. 12

hölt väl uppe å Ena men föll mycket snö

d. dag tillida reste jag ifrån Lindsberg kom til Lia
kl. 10. Här sägs denna ortens maner ej Bruk vid
Bröllop. Då sätter vid förstugudörren på hvarde-
ra sidan en lång stång af Gran ej Furu; men barkad.
De 3 utstående visar figuren. 2ne stode ofven vid
gårdsporten.

kom til Wedevåg kl. 12 där jag spisade middag
hos ägaren Kl. Kongl. Commissarien Hallenius.
Här hade jag ofven tilfälle at betrakta hela
detta stora Manufactur verk, som i sin sort
är det bästa uti hela Riket. Här göres alt
hvad som af Stål ej Jern kan göras och kan
man til alla delar få det så godt som de ängel-
ske både aggjem och polerad arbete. Uttom
detta göres här ofven allehanda saker af mässing
och metall, af Elfenben och Trad, hvilket alt
kan ses uti det stora Magazinet uttmed manufak-

Wartu Månad

Bruket är gammalt och illa bygdt. Rufen hvaruti folket bo samt derav wärkstäder äro merendels af korsvärke, då däremot är muradt på somliga med bara Ler och Lång halm, men åter andre med Tegelsten och Bruk.

Jag gaf mig denna gången icke så noga tid at undersöka hela detta wärkets oeconomie och tilwärkning utan sparer det til en annan gång då jag vill Gud täncker göra en resa genom Bergslagen.

Trädgården var aldeles så inrättad som på Mässingsbruken merendels är vanligt.

Wals- och Skärwärket var nyligen brunnit, dock lyckades man göra alle inrednings omständigheterne färdig, men man vill ej mera det upsättja emedan kohl nu börja at bryta.

Här var Stångjerns hammar, Slipwärk. etc etc.

Här var äfwen bygd en grofbladig Såg med 1 ram. som gick med utwäxling rätt illa giord.

Ett makloft skiönt vattufall, så fattas aldrig brist af watten dagen man får sätta i ordning de ofwan för anlagde dammarne.

Kl. 3 reste härifrån kl. 5 kom til Linde under wägen såg mycket warg, när samt utter spår hwilka alle man kunde se wore helt färske.

Linde är Lindesberg, en liten upstad hwars största handel är med Jackjern som köpmännerne här af Bergsmännen runt omkring upköpa och det sedan til Bruken öfwer all om kring förbytta. Här togs nu för 1 Skp Jackjern 36 p. k:t. Staden är ej synnerl. vacker. Jag kan

Martii Månad.

nade honom kl. 6. och kom til Gullsmedshyttan kl. 9. Jag hwilade här öfwer natten. Gästgifwaren är Bergsman och håller för wara ganska förmögen. Gästgifwaregården, som är rätt wäl bygd wittnade nog härom.

Här war Masregn, som går ifrån Kyrdersmåsan til Framemot midsommar.

d. 13. kl. 8 reste jag från Gullsmedshyttan.

d. 13.

Blåste ganska kallt och föll något Snö.

kl. 12 kom til Nya Kopparberget. här emot woro 2ne hyttor den ena Dar-hyttan och den andra Gråshyttan.

Skjutsbonden berättade mig at hyttorne woro indelte uti wisse dygn emot Bergsmännen, då den, som hade större del hade flere dygn och proportionaliter med de öfrige. 12. Ryssar kohl gick åt til 10 Stte Tackjern N.B. Grankols. hwilka 10 Stte de ordinairt blåsa hwarje dygn.

Gullsmedshyttan går från Jul til Midsomar.

Strax utmed Gullsmedshyttan ligger en gammal Silfwergrufwa, som hittils warit odelagd, men har nu å nyo blifwit arbetadt uti henne. Kans. Kongl. Hogheit Cronprinsen skall wara ägare af någon del uti henne jam Landsh. H. Baron Hamiltons.

Nästa Sommar kommer man där at låta bygga ny konstgång.

På denna tracten rundt omkring war rart at finna någon tall, utan mera ende Gran.

Bland löfträd märker här i synnerhet Björk Alm och Asp; men Ek finnes här på inter ställe, och berättade folket det de aldrig sedt hwar Ek wäxer.

Under wägen emot dyde bägge ombyten passerades Steinfors Bruk och Wackra Herregård, tillhörigt Kr. Assessorn Wictorin. Manbyggnaden liknade

Martii Månad.

något Radga uti Östergöthland, men något bättre bygd fast äfven af Trad.

Wid Bruket smides i Decken under en hammare med 2:ne hårdar 26 à 28 Tfto. af 8 Lste hammarsmide gör 800. Dz om året. Malmen tages från egne gruffvor och kolen af egen frälseskog.

Wägen blef nu allt mer och mer backig, dehla jemte et ganska långt ombyte emed dese båda ställen rann 2:a mil jemt en dålig skjuts, gjorde alltså på några ställen under vägen måste hvila.

Wägarne voro öfverallt ganska fulle af Snö at man näppel kunde taga sig fram.

Sedan jag vid Nya Kopparberget atid middag gick jag beledsagad af Nämdemannen och Sexmannen uti Bergsrätten Öman upp til Gruffvorne, då jag gick ned genom Bonde Storbon fram til Bondjunkm: och sedan in genom en stoll til gamla stora gruffvan där vattnet nu utpumpas, därutur gick jag upp i dagen och vidare til Lieut. gruffv: ned och åter upp, sedan til Kalambo gruffv: därpå til Tyska gruffvan och sist til Gustafs Schagt. Jag besåg sedan en af deras hyttor jemte Konstgången med det hiul hvilken tyckte mig vara rätt illa gjord och ganska svag.

Proben är här den samme som i Falun, den är delt uti 104 fierdeparter. Malmen lattas likaså som i Falun. I Konsthjul som står vid sjön nedanför backen pumpar vattnet ur 2:ne gruffvor.

Här ses en ganska vacker Tradkyrka, den bästa jag ännu sedt af Trad bygd. Et hus hvaruti Bergsrätten sitter är äfven af Trad bygdt med et vackert torn.

Kl. 5 reste jag härifrån, under vägen passerade jag Finbo Gruffvan, som af alla dese är den största, hon låg 4 mil ifrån Winterwägen hvilken jag kom att taga, som gjorde at jag ej fick se henne, dock besåg jag konsthjulet, som jag helt nära passerade och tyckte

Martii Månad.

vara omkring 12 à 14 al.; Diameter. Denna Grufva skall vara omkring 50, famnar djup. Här utmed lägo åfven 7 hyttor, som nyttiade samma vatn til Blåshjulen, som konsthjulet.

Bonden, som skjutsade mig var öfver 70 år och berättade, det skogen i dess barndom varit af samma storlek, som den sedermera uppvuxne skogen nu besinnes, men har då varit mera tillgång på tall än nu. Han gjorde en garska stor skillnad på furu och tall; ty de förre sade han skulle vara sådane träd, som genast efter Syndafloden uppvuxit, och hvilka skola bestå af en fet kjärna ända igenom til skelfva ytan, äro nu garska sällsynte. De senare eg. tall skola vara sådane, som nu uppväxa och aldrig komma til den godhet som de förre. Jag sökte men förgäfves at visa honom det dese voro allt en sort och at de han kallar tallar, blifva med tiden furu-träd utaf, om de få växa. Han gjorde utom dess andre skillnader dem emellan.

Kl. 7. kom jag til Högfors gästgifvare gård, dädest jag öfver natten hvilade.

d. 14

I dag var garska klart, men mycket kallt väder, dock blåste ej som förre dagarne.

I dag bittida gick jag til Silfver verket Segerfors, som ligger 1/8 mil härifrån, beledsagad af Smältaren, hvilken sökte underrätta mig om hela denna Process.

Silfver malmen hämtas 3/4 mil härifrån utur åtskillige Grufvor och körs på Sladsföre hit. Han bokar först sönder under ordinair Bokverk på samma sätt, som vid Sahlberget, då bitarne varda som tärningar. Sedan kallrostas han på 3 à 4 Eldar uti 7 kallrostgropar nästan som 7 kallrosterne uti Fahlun, men nägot mindre. Förer sedan in uti hyttan, hvilken til ugnen, de är nästan som 7 hyttor fast nagot mindre, har 2 sådane hyttor utmed hvarandra. Sedan den rostade Malmen

Martii Månad.

är uti första ugnen bruckader med Slagg, i början til hälften, men sedan 3. slagg emot Malmen, hvaraf går 1, 4to 5 Bly och sielfv[er] ver tilhopa om Malmen är riktig, brukas sedan på andra ugnen. Sedan kommer han på den så kallade Testen, som är en pilatt ugn med Lock öfver och står uti Drifhuset: af[t] driver då Blyet skilljer ifrån Silfret, som då ligger of[v]an uppå.

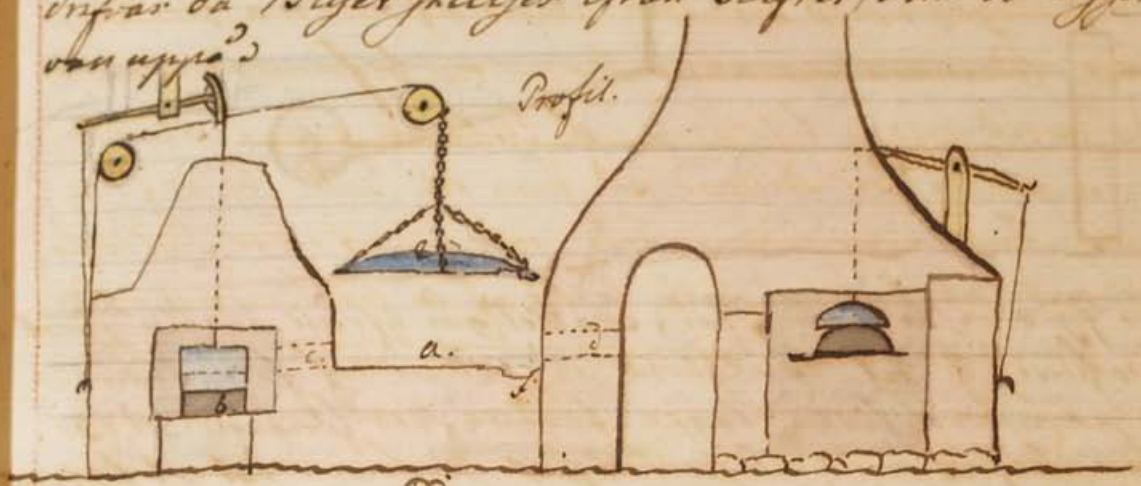

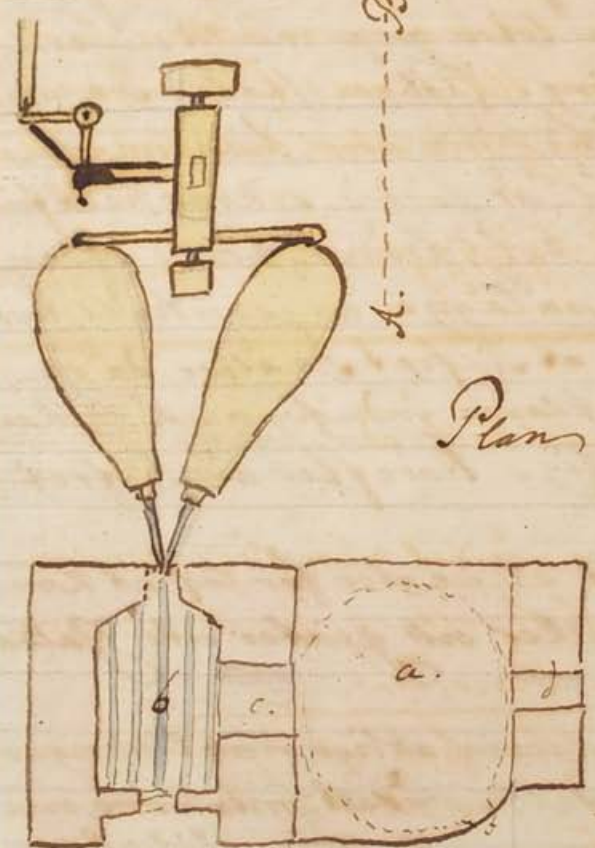

a. är Testen. vid b, Eldar man på galler, som gör at askan nedfaller. igenom håled c går värman imunder locket, e och smältes massan. uti Testen, vid d går den öfverflödige värman bort, vid f. skrimmer Slaggen. Locket e är imunder öfverdragit med frans[k] lära. Bälgorne som äro af läder gå medelst Stångvang och brått, som fes af Stigarn. Vid sprungarne af ugnarne sitter

Martii Månad

Luckor, som uplåtas och nedstäppas medelst sine vectis.

g. Är en ugn, uti hwilken den smärre malmen rostas, då El. den påtändes uti h, och ej eldas för starkt. Malmen inuti ugnen röres fram och åter medelst dertil enkom gjorde rörjerns

Denne figur visar hum Stångbrättet går ifrån Wattuhjulet a
el. hwefven b. til Bälgorne c. och är af föregående
Plan på andra sidan tagen. tagen efter linien A.B,
Sedan Silfret är uti Testen drifvit, kommer det at finnas,
då man uti sin Aska gjör en liten grop, medelst en jern
kula, som rullas rundt omkring. Askan skall vara uti
en jernring som håller den tillsammans, likasom en
Gjutflaska, När gropen så är färdig, riktar hela sin
öfverall med sönderstött, til kohl brände ben. Sedan
inlägges häruti Silfret, och pålägges en jernhätta, hvar
uppå sedan så stark eldar at Silfret smälter, då de
bly- el. slaggaktiga partiklarne indrifvas uti Askan,
som sugar alt sådant åt sig. Härefter är Silfret
färdigt.

Nu är Blyet så förderfvat at det åter för lätt, at komma
på förre hyttan, där det smältes och gjutes uti Galtar
el. aflånga tackor.

Här voro äfvenwäl åtskillige andre aktige inrättningar,
som egentl. icke hörde til detta wärket, men voro nu
mäst förstörde, såsom en ugn, hwilken Sal. H. Bergs
Rådet Swab inrättadt för at utur koppar, kunna den
komma så mycket Silfver den hade uti sig.

Sedan jag besedt alt hwad som här kunde beses, gick jag
med Smältaren åter tilbaka til Högfors, gästfrihe-
ten gäld at besåg under wägen et Limpans brott uti berget,
som tyckes vara outtömeligt.

Martii Månad.

Wid Segerfors C hytta voro åfven upsatte 2:ne Koppar hyttor som hämta sin malm ifrån Nya Kopparberget, tillhöri, ge samme ägare näml: Hr Bruks patron Svnareus.

Wid Högfors Ser: et ganska godt vattufall, som var 15 al: i perpend: höjd där vattnet fäller utför et brandt bårg. tryter aldrig Watten. Här är Masugn som går.

D. 10. Reste jag ifrån Arboga och seck en Piga, som skjutsade mig til Hellesjön, hvilken ej kunde gifva mig besked på det minsta jag frågade; var utom dess inga många besvärliga saker i vägen här emot, dock tyckte mig det vara artigt, at pigor någon gång kunde hjelpa en karl och gjöra dess tjenster, som merendels är ovanligt at se, utan sitta de gärna hemma uti stugen och gjöra ingenting, när en man el karl får lof at genom dess trägna arbete skaffa bröd åt sig och dem sjelfva, då de likväl ej med samre förmögenheter än en karl af Skaparen äro begåfvade.

Jag kom at gå in på 2:ne salen i vägen för at värma mig, där jag seck se en besynnerlig inrättning på spis. Uti ena hörnet af Stugan stog en stor mur upsatter, uti hvilken var murader likasom en ordinairt stor Bakugn, ingen skorsten geck här ut genom taket utan när det uti denne stora hvälfde bakugnen eldades geck röken in uti Stugan och upp under taket, på hvilket mitt uppå var et hål med lucka som öppnades tillika med dörren på Stugan, då röken updrog uti vinden och sedan vidare genom taket sin väg. De där inne brände sade jag aldrig behöfva mera än en gång Eld om dagen, hvarefter det skall blifva så hett, at de dock nödgas öppna på vaggen en glugg, som var at öppna och tillsluta med en skott lucka. De hade ej annan dager uti sin Stuga än den som kom genom en af dessa gluggar som merendels stod öppen hela dagen. Jag tyckte det vara nog underligt at et sådant rum någon sin kunde hålla värma. De berättade mig sedan at sådant vore i svank här öfver all at finna.

Martii Månad.

Jag passerade och Skillnaden emellan Nyrike och Örebro Län och Stora Kopparbergs Län. Afvenleder lämnades på högra sedan utmed vägen Enkulle Kyrka och Masugn, som går

På et ställe reste jag imunder en Björk, som växt likasom et Parabolest kvalf mitt öfver vägen, och qvader vara hela gröna om sommaren.

Kl. 12 kom til Hellesjön där jag åt middag hvarefter jag genast begaf mig på vägen til Ostaurbo. Här emellan var så elak väg at den med säkerhet vittnade om en usel Cronobetjening; ty på Stora Landsvägen där alle resande skola fram, var det så fult af Snö at man Skjuts bönder av jag nödgades öfver 4 fierdedels mil, traua på ens göra rent för häst fötterna.

För at mera visa denna ört. frikostighet på skog synkers på åtskillige Skorstenar, hvilka voro med bräder öfver dragne likasom jag på herregårdar sedt blindskorstenar af bräder hopa slagne. Detta qvader vara gjordt på det icke levet efter Wår bruket skulle torpna och afstalla. Då jag det först allenast på et ställe blef varse, trodde jag det ej vara något bruk men sedan jag på flere ställen det samma sedt fick jag helt andre tanckar.

Kl. 4. Kom jag endtel fram til Ostaurbo och blef genast härifrån expedierad til Norberke.

Häremellan lämnades på Wänstra handen Ludvika Herregård med dess Bruk och Capell. Jag kom det ej nu så nära at jag kunde noga betrakta det, dock berättade mig Skjuts bonden på efterfrågan så godt han kunde omgående huru det var beskaffat.

I Smidia hvarutinnan 3 st. stångjerns hammar höra Herregårds ägaren til, och lära här årl. Smedas omkring 3000 ☐. Bergs Cn har här ofvan en stångjerns hammare.

Jag reste igenom en köping eller uplagd plats för Westerås hand, lande, som heter Norrnäs. Här skulle bo ganska rikt Bergslags folk och åtskillige inrättningar med handtverkare och verkstäder vara anlagde.

Jag observerade under det jag reste öfver Sjön Hellen, om liggor här utmed där det likasom nu Sommaren, då Solen varmar och hettar mycket starkt på jorden, dalrar och flammar i luften som kring gården, gyta. Ehvad orsak detta härröra, torde vägen Skjuts bönderne bättre kunna gifva vid handen.

Martii Månad.

Jag passerade en sjö, som ej var olik några som jag tillförene passerat, i det at bladet stod något lutande mot stranken som skars emot sär: som sig: utrisar, af hvad orsak vet ej.

Min Skjutsbonde berättade mig at han gjör snöske sälj: at man tager på Gamla Björkar en stor svamp, som medelst då de blifva gamle sätter sig omkring stammen på björken. Denna svamp, uttkär man kär nan utur, samt bortskjer det yttersta hårda ej skarpa skalet, då det öfriga bultas och luttras til snöske med Brennevin och Salpeter.

Jag lämnade Skjutsbo där Bonds Dotr: Smar ester på högra handen, där ifrån var Marsjön.

Sedan forbi Morgårds hammare, som består af 1. Stångjerns hammare och 1. kringham: tillhörande Sal: Kl. Bergs: B: Bergenhölds arfvingar.

Kl. 6 kom jag til Norrberke, som är en ganska stor — väl byggd och vackert situerad, Bergs: man: byr. Här synes på hvarje hus at folket äro förmögne. Här är äfven en Stångjerns hammare med 1. härd och smider: är ej 320 Skr, tillhöra några interessenter.

Vid Morgårds hammare sniden 280 Skr är ej.

Här vid Norberke at Marsjön.

Jag uppehöll mig icke länge utan skyndade min resa til Bommarbo där jag hvilade öfver natten.

Det var aldeles mörkt härvid, at jag ej kunde bese om några märkvärdigheter varit i vägen.

Jag passerade ej lämnade likväl et Stallsteen strätt på vänstra handen, där de bryta stallsten til sine Masugnar och hämta honom långt ifrån.

D. 15.

I dag ganska klart men kölden var värre än igår.

I dag bittida reste från Bommarbo til Ryssgården det jag kom kl. 10.

Min Skjutsbonde berättade mig, at, då man kommer at resa utmed en ström, så följer honom at är alltid vädret starkare mot än med strömmen, och ju större ström det är ju starkare är vädret.

Martii Månad.

Ifrån Byssgården reste jag förbi Bruket Gräns-hammar som består af 2:ne Stångjerns-hammar med 3 härdar, samt 2:ne knipphammrar. hafver årl. Smide ... tillhörer Ungra Herrar Silfverstrålar.

Andtl. framkom jag på Stora Tuna Slätter där jag blef varse och mig af min skjuts-bonde berättadt, det vara Fahlu Roströk, som nu likasom en dimba mäste fäckte hela norra delen af kretsen.

Härofver allt hvarest jag framreste voro folket lyssa jatte med Gödselns utkörning på åkrarne, hvilket hos oss uti Östergötthland merendels pleg a ske om Sommaren.

Kl. 11 kom in till Stora Tuna Prostegård, där jag inreste för at hos Herr Prosten Fernander aflägga min Fars hälsning. Herr Prosten jemte Fru, Prostinnan voro bortreste på Nästorhor, och var allena näst Mademoiselle hemma, som opferade mig middag. Sedan jag hade ätit och en stund, men förgäfves väntadt uppå Herrskapet sjelfve, begaf jag mig åter ut på resan.

Tuna By är ganska stor och vacker bygd. Här är Marknads-platts årl. d. En stor del af mycken kyrka med vackert torn och tornur, gör af den detta stället vackert.

Kl. 2 kom jag till Tuna Bro gästgifvare gård, lätet stycke ifrån Tuna kyrka, hvar drögde något innan jag fick häst.

Kl. 3 kom jag till Wilkesbacka, till unga Polheimer där jag hvilade öfver, efter min resa.

Här emot gräsande Ornäs Sätergård hvarest konung Gust. d. 1. Stål i modell afstagen jemte åtskillige andre märkvärdigheter, vid. min Journal för 1762 pag. samt Mag. Schultzes Dissputation öfver Ornäs.

D. 16.

klart men kölden ännu skarpare.

Här vid Wilkesbacka hade jag åter tillfälle att se nästa nytt af unga Polheimer så väl en Mecanisk, som uti Chemien. Uti det förstna vann han mig en pharaton, som han i Winter gjordt sig, och var på flere sätt in-

Martii Månad.

ventieur. Man kunde nyttia den anbringen som [illegible] chaise som Phaeton el: som Rack, med kjälkar under. ute de bägge förre händelser voro hjulaxlarne krokige, som

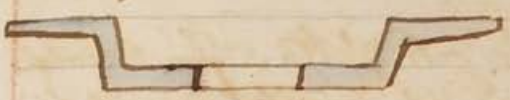

jag i vissar, hvilket skall förorsaka i annare tryckning på täpten, då hjulet stöter emot ansten än eljest vid de fasta axlarne ou som äro räta. vidare hjulet tager emot stenen, vrider axeln sin lika som en hvef och där medelst minskar stöten neu à gren. Hjulen, så väl som kiälkarne voro at behändigt sönder taga ou föra med sig uti Jolmagazinet.

Han hade preparerat en ganska vacker blå färg, som han gaf mig beskrifning uppå som följer.

Bleu de Sale

1. Lod Indigo fordrar
6. Lod väl concentrerad Vitriols olja. Indigon först väl pulvericerad, slås i Vitriols Oljan. Solution bör ske i flaska med kork af orsak at Syran annars attraherar fuktighet utur Luften, och blir för svag el: delucrad, i annat fall blir hon som en gröt och som en askmorja.

Solution ser i början grönaktig ut; men om 4 dygn är han fullkommen, och har då sin blå färg.

När af denna Solution dryper i watten biter på silke, ull, hår, fjäder, [illegible] i Men Bomull och Linne blir stört och biter ej på.

Deluera denna Solution med watta, ej mera än at en liten Flaska knapt är transparant, emot dagen, kan genom alcalisk Lut precipiteras en blå färg, lit utseende som Berlinerblå.

Uttag Potaske Lut slås tätel öfver Saturationspunkten, så at Reactions papperet visar på Alcali.

Solution lämnas några timar slås sedan uti Silkpapper, edulcoreras med rent watten och medan det ännu är wätt, hämtas varsam up med en kniv och utbredes på en glas skifva til torkning, lägges sedan med temperatur watten i färgskal.

Martii Månad

Att gjora Reactions-papper af Poltheimer

Gult gjöres med Gurkmeja och Watten. Blir Rödt för ganska stark Syra. För Alcali är det sensibelt, blir Rödt.

Violett, färgas med Blåbär och Watten. För Alcali blir det Grönt men för Syra är det sensiblare och blir rödt

Blått, med Lackmus och Watten. Mycket sensibelt för Syra blir Rödt. För Alcali nästan ingen ändring allenast litet högre Blått.

Rödt färnbork kokas med Watten utan Alun. Sensibelt för Syra, då det blir högre rödt. af Alcali Violett.

Hvitt, öfverstryker allenast med Alcali Flogisticatum. Blir Blått af Syra.

Jag gjorde vid Poltheimers Electricitet Machine några anmärkningar, så til dess construction, som kiärlens laddning hvilket jag kommer at appliciera på min, vid hemkomsten.

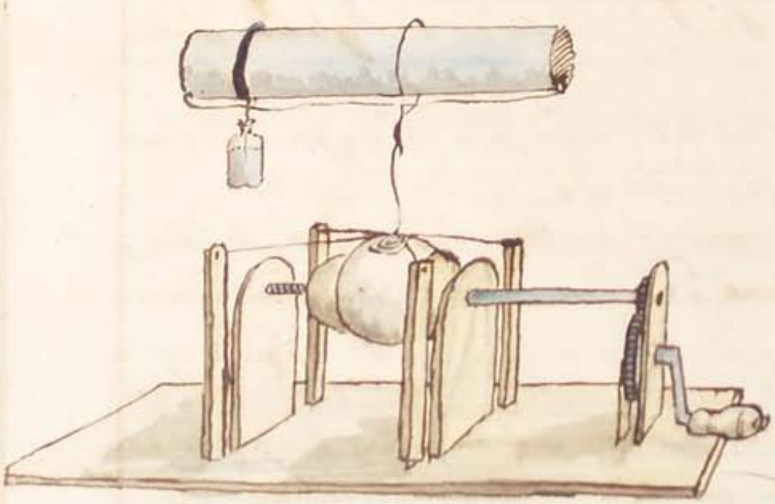

Ställningen til sjelfva Machinen var ungefär som nästående Perspective visar. Ju större Ytan man kan gifva Conducteuren, ju bättre är det.

Trad dragen ej mycket Electricitet åt sig hvarför och trad hyllorne sättes ända lätt intill kulan.

Man bör ganska väl afstorka alt dam, ty därigenom afhåller Electriciteten. Alla vassa ändar, som stå ut, blåsa Electr. ifrån sig, hvarför man dem bör inbigga eller med lack öfverstryka. Ifrån alla 4 omkringstående stolparne gå röda Silkes andar, som gevarhålla Tenen på kulan at den ej hoppar. Rödt silke är bäst; ty röda färgen drager minst af kraften. Kulan är af klart Glas och 2 fot i Diameter. Stället på Glasbracket bestället bör hon ej stå på kyllager, ty hvarigenom går en gång omkring löper kulan 10 gånger.

Kartii Månad.

Poltheimer berättade mig at om Jorden går igenom kulan, el: Conductrisse hemmet kommer hemne nära, då hon löper omkring, kan sjelfva kulan blifva laddad, ah om hon är af hvit glas, vet man ej ord af förrän hon är laddad och springer sönder i många stycken.

Han viste mig at slå hål på 2:ne böcker papper. Då flaskan är laddad hålles papperet directe emot com: kjedian, som går från flaskans yttra sida och intill Conductoren, så springer Electr: igenom papperet och gör hål.

Flaskan bör vara foljerad med tenn folium på yttra sidan ty eljest, blir hon ej mera laddad än den area uti glaset, som communicerar hemmet yttra sida med golfvet el: jorden.

Ett stort fönster glas gör samma nytta som flaskan, då det på båda sidor är foljerat och applicieradt som flaskan i öfvigt dock får ej foljeringen gå på 2 a 3 tum när ut til kanten, ty då löper kraften öfver.

Om man vill hafva mycket stark stöt kan flere sådane stora glas; hvilkas yta ju större den är ju bättre at hon ej laddas. och förmedelst sitter ändar el: glasstång, combinera alla deras sidor, som äro lika laddade, el: med en och samma laddning försedde, och de öfrige, äfven genom en communication åt jorden, då man kan få stöten ganska stark.

Will man visa äskevigten, har J: G: Gahn försökt at förfara, el: öfverdraga et papper med folium af någon metall, och sedan med en vass knif skära därupp i rutor, så at metallen skiljes åt. När detta papper hänges på conductoren som blifver laddad, så at den foljerta sidan communicieras med Conductoren, ah man sedan stiker därupp, springer en gnista därut, som går i åtskillige kroker. Den Electriske kraften el: elden hoppar ifrån det ena til det andra Metall stycket, som nu äro skild åt. Man ser och hvarje länk uti kedjan lysande, då man med henne afdrager någon stöt.

Poltheimer hade 6 st: små klåckor, som hängde uti taket på Stålträdar, emot dem til en distance som [illegible] dag da marken hängde klappar på silkesnoren. En klocka hängde midt uti på silkesnöre och de andre rundt omkring. När den

Martii Månad.

medlersta klokkan, förmedelst communications tråd til conducteuren, blifvit laddad. Eller, man laddar först et af dessa stora Glas- el. flaskan, och sedan communicerar conducteuren med den medlersta klokkan. Sedan comunicerar flaskans el. Glasets yttra sida med jorden, då klockorne börja at ringa, så länge til dess de utdragit all den laddning som flaskan hade uti sig. Detta räckte omkring 3/4 timma med Poltheimers Machine.

Widare härom längre fram pag.

N:17.

Wederleken, som i går.

I dag kl. 10, förmiddagen reste jag, i sällskap med unga Poltheimer ifrån Wilkesbacka til Fahlun, dit vi kommo kl. 12.

På min resa denna gången emel. Norrköp. och Fahlun fick lära det jag aldrig bör resa utan Piska; ty merendels hvarest jag framreste, hafva Skjutsbönderen aldrig tagit någon sådan med sig i förlitan på, at resande Skolat hafva sjelfva piska med sig, hvarföre och det gådde ganska långsamt.

Allestädes hvarest jag framreste, har jag emot aftnarne funnit folket mycket benägne för at snart komma til sängs; som merendels sked kl. 7 el. ½ på 8 aldrafast 8; Dock sofva de om morgnarne sin tilräckelige tid, nemf. til kl. 6 à 6½.

På et ställe där jag hvilade öfver natten beklagade folket sig högel. öfver, det någon Ståndsmans författning skulle inne hålla, at inga gossar öfver 10 à 11 år går i Skogen med Creatur gå Wall, utan bör sådant höra flickor til. Här igenom tyckes hvarjen folken det derav rätt var bortkagen, som til spinnande, kardande el. Strumpstickande, kunde nyttja sine flickor af samma ålder, som nu i stället maste gå Wall. Jag frågade om ej gossar, derest de icke til nyttigare kunde användas, skulle kunna göra all det samme som flickor, hvarpå svarades mig, at det icke vore så vanligt. Underiget tyckes vara at menniskor, som alla äro lika Skapade, icke alla kunna göra samma nytta til det allmännas tjenst, då nöden el. tillfället så fordra, endast för prevarikationer.

Martii Månad

Mittalet emellan alla ombytten på min Resa
Från Norrköpping til Jahlen

Ifrån Norrköping e[n] Marienborg til

		Ringsta	—	½		Dag 46 Rad:	16.
						47. —	13.
Gästgifvare g:		Melby	—	1: —		47. —	13.
		Borgå	—	2: —		47. —	21.
Gästg: g:		Bratteberg	—	1: —		48 —	38.
Gästg: g:		Marsio	—	1: ½		49. —	31.
Gästg. g.		Wrestorp	—	1. ¼.		50. —	1.
Gästg: g		Lennes	—	2: —		50. —	8.
Gästg: g.		Resta	—	1. ½		50. —	34.
Gästg: g. i Staden.		Örebro	—	1: ½	19¼	51. —	14.
Gästg: g:		Dylta	—	1: ⅞.		51. —	16.
		Erwalla	—	½		51. —	33.
		Hindsberg	—	¾.		55. —	2.
Gästg: g:		Lia	—	⅛.		59. —	11.
	igenom	Wedevåg	—	1:		59. —	17.
til Gästg: g: i Staden		Linde	—	¾.	17¼.	60. —	28.
Gästg: g.		Gullsmedshytta		1: ½		61. —	1.
Gästg g.		Nyakopparberg		2: ⅜.		61. —	10.
Gästg: g:		Hogfors	—	1: ½		63 —	19.
Gästg: g:		Hellesjön	—	1: ½		66 —	9.
Gästg: g:		Östansbo	—	1. —		67. —	23.
Gästg: g:		Norberke	—	1. ½		68 —	19.
Gästg: g		Bomarbo	—	1. ½		68 —	27.
Gästg: g:		Prygdgården		1. —		68 —	36.
för N til Probstegarden med Gästg.		Stora Tuna	—	1: ¾.		69. —	13.
		Wikesbacka	—	1: —		69. —	27.
		JAHLUN	—	1: —	32⅞	73 —	13.

D. 18

I natt varit lika kallt som de förre nättren, men i dag hafver dags emellan gjord någon lindring i kölden. Ganska klart.

Eftermiddagen gjordes Visite hos Sr. Berghauptmans.

D. 19

Wederleken, som i går.

I dag fick Bref af Assessor Hellren, som redan länge legat mig här til möte, äfven af min far, hvarpå jag i dag svarade. Skref äfven til Bror Pehr.

FALVN
Kopparberg gruſwa

Martii Månad.

D. 20.

Samma Väder som i går.

Tädt af Karamycken följande korta Trigonometria.

Wi hafwa 2ne slags Trianglar att upplösa uti Trigonometrien, nemligen Rectangula och Obliquangula; derav Solution, som är general, är att man argumenterar emot hvar annan, och brukar tabulæ Logarithmicæ och Sinuum; Til Exempel man hafwer sig bekant uti rectangulo 2ne Sidor, och en vinkel, så argumenterar man; Såsom en sida till motsvarande gifna vinkelen, så är den andra sidan til den sökta vinkeln. Ehr om man hafwer sig bekant 2ne Winklar och en sida, så argumenterar man. Såsom den ena vinkelen til motsvarande gifna sidan, så är den andra vinkelen til den sökta sidan. Man får fullkomligaste begrep om denna saken, däreff man har följande figurer för ögonen, i hwilka alla möjeliga casus äro Solverade.

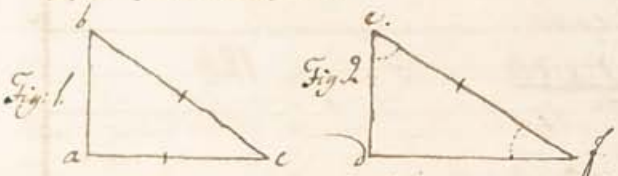

Låt vara at bc, och ac, Fig: 1. äro gifne, samt vinkelen a, som är altid bekant, då det är rectangulum, så argumenterar jag således:

l. bc: ☼:: l. ac: Vinkelen b, hwilken då jag finner och subtraherar från 90°, så wiser mig resten gradtalet af vinkelen c: då finner jag och Trigonometrice på samma sätt, som ratione nu skall omtalas, sidan ab, ehr och Geometrice efter Pythagoriske theorem.

Låt vara widare bekant vinkelen f, och sidan ef, Fig: 2:, så argumenterar jag således

l. ☼: l. ef:: l. s. f: ed. då har jag strax hela Triangelen Solverad. När man har sig bekant dessa 2ne generela Solutioner, så Solverar man och alla möjeliga casus uti rätvinkliga Trianglar, utom den följande, som jag nu wisar.

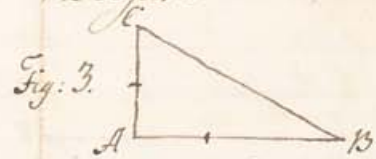

Låt vara uti Triangl ABC, at där äro gifna Sidorna BA och AC, samt angulus rectus A al, tid bekant. Här har jag inga motsvarande vinklar bekante, derföre skall jag argumentera på annat wis, och säga:

l. BA: l. CA:: ☼: tangens af vinkelen B, hwilkens valeur skall jag då söka, icke bland Tabulæ Sinuum, utan bland Tabulæ Tangentium, som man skall wäl iakttaga. Det är dock sant, at man kan och dem casus reducera til de förre, om man först finner geometrice Sidan BC, men man begår altid et litet fel uti det samme i anseende til approximation.

Det är allthvad man kan säga om Rättvinkliga Trianglars Solution, jag gör nu widare til Triangula Obliquangula.

Om uti desse Trianglar äro gifne 2ne Sidor med motsvarande vinkeln, eller äro 2ne vinklar gifna med motsvarande Sida, så argumenterar jag där på samma sätt, som vid Fig: 1 och 2 till Exempel.

Martii Månad.

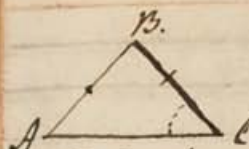

l. AB: S. C :: l. BC : S. A.

NB: S. betyder Sinus och det antal uti Tabulis, som svarar emot A gifvit grad antal.

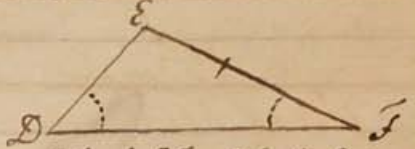

S. D : l. EF :: S. F : l. DE.

men äro 2:ne sidor gifne med en vinkel, som är innesluten af dem, då är casus nog svår; Jag solverar honom likväl ganska lätt, och efter min egen inventtion, som går aldeles ifrån det vanliga sättet.

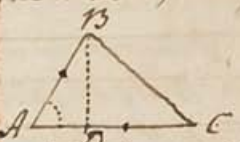

Låt vara uti Triangl. ABC, äro gifne sidorne AB = a, och AC = b, då slår jag Perpendikeln BD, hvilken jag och finner således: S. F : l. AB :: S. A : l. BD, hvilken låt bli c, medelst denne Perpendikel finner jag geometrice sedan AD = d, då blir linea DC = b − d, och således sedan $BC = \sqrt{c^2 + b - d^2}$, då hafver jag uti Triangulis rectangulis ABD, & BDC mig alle sidorne bekante, samt rätta vinkeln, 2 par consequenee hela Triangelen solverad.

Ännu är en casus qvar, som är den svåraste i anseende til sin demonstration, om nämligen äro gifne alla 3 sidor, och ingen vinkel, til att då finna vinklarna?

Jag brukar här vid samma sätt at solvera, som i förra Problemet, och som är aldeles skildt ifrån det vanliga, och efter min tanke äfven lättare.

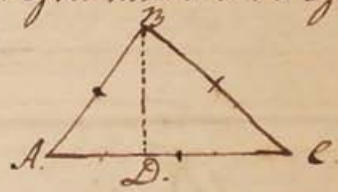

Här äro gifna AB = a; BC = b, AC = c.
Jag slår perpendikeln BD, och kallar Basis AD för x, så blir DC = c − x.

Jag gör widare aequation, af 2 dubbel valeur på BD, således:

$a^2 - x^2 = BD^2$; $b^2 - c^2 + 2cx - x^2 = BD^2$.

2 par consequenee $a^2 - x^2 = b^2 - c^2 + 2cx - x^2$, el $a^2 = b^2 - c^2 + 2cx$, och widare $2cx = a^2 - b^2 + c^2$, och til slut $x = \frac{a^2 - b^2 + c^2}{2c}$; låt oss kalla hela denna valeur för e. så är DC = c − e: Här har jag åter 2:ne Triangula rectangula, som jag solverar efter Fig. 1. & 2.

Låt vara nu nog; tydet behöfves icke mera.

I dag gjorde Visite hos: Landshöfdingens, Rådmästarn Gahns, Fru Cam:rs Hallén, Directeurn Munktell, och Borgmästar Wallman.

Sönd. 21

Wädereken lika som i går.

I dag skrifvit til Munktell: Lundström.

Sönd. 22

Wädereken är ännu den samma, som de förra dagarne.

Sönd. 23.

Samma Väderlek varar ännu.

H: Secho: Munktell hade et artigt påfund til at inrätta Horiz: Wäderqvarnar, gar, med lock på hwarje winge, som skulle stå emot en Rätt och

Martii Månad

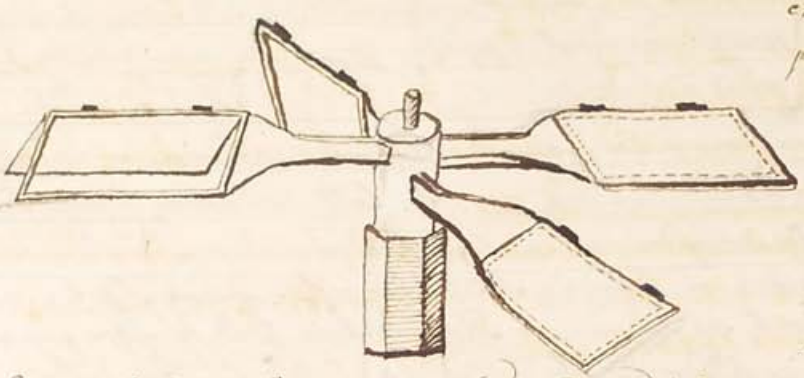

öpna sig när vingen gek emot Wadret, men ligga på förenämnde Ram, då vadret skulle göra sin Effect på wingen. hoffstående Figur visar ungefärl. Ställningen af hela Qvarnen med alla dess Wingar, som skola stå til 45° Stupning från Perpendikeln, emedan Wadret altid fup. poneras komma uti den direction, ex: gr: om a b är horizonten, c d, wingens Ställning för andan, skall Wadret komma uti directionen e b, då det giör största Effect.

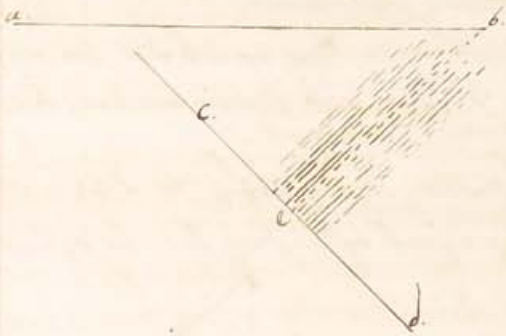

---

d. 24.

Samma Väderlek varar ännu. I afton var slaget Nio-tiden.

Fådt Bref af H. Baron Palmquist, H. Bergs-Råd. Hjerne, min Far och Bror Peter Gust.

---

d. 25

Samma Väderlek.

I dag reste jag i Sällskap med H. Kronofiskalen Dahl til Åsbo kyrka, som bland Stads kyrkor ser rätt väl ut. Vi åto middag hos dess Bror, Bergsman Carl Jansson som bodde et litet stycke ifrån kyrkan.

Sedan vi åtit middag reste vi til Stora Tuna kyrka för att där göra vissite hos Kyrkoherden Prosten Hermander, vid. Pag: 60. Rad 13.

d. 5. Reste vi därifrån til Domnare Fridagen Sal hvilken Herr Kronofiskalen sielf varit Byggmästare til d. Mr. hvad hindrade oss att så noga som vi borde, betracka hennes Stela anläggningen med Dambyggnaden och Platen för, tjenar uppmärksamhet, så väl i anseende til sammanfattningen

Martii Månad.

som bekägenheten. Jag skall ock längre fram sedan jag af Herr Professorn blifvit härom warnare undersökta några små Observationer, både i anseende til Byggnaden, som ock til dess drift. Vi lämnade denne saleter efter en liten stunds förlopp och kommo samma väg tillbaka til Åbo, där vi hvilade de öfver natten.

Midt emot, eller på andra sidan om Strömmen i stora Dahlelfven, när vi voro vid Domnare, sågs Hr. Bar: och Landshöfdingens Lederström kalla Hufvudgården, hvilket syntes i anseende til Byggnadssättet och dess täcka environs synteligen behageligt.

På ömse sidor om denna stora Elfven syntes Landet vara utskuret, at där höjder voro liknade Vallar omkring Fästningar verk. Marken bestod af en mycket stark och med fin Sand blandad Lera.

Tuna Socken säges mig nu, vara 5 mil i Längd.

Här vid Åbo såg jag en Vagga, som i det afseendet var ganska god, at hon ej bulrade, som merendels med de vanliga vaggor händer, men var därjemte något oskäker för Barnet som innuti ligger; ty hon vickade nog mycket.

Det utseende vi här ungefär Figuren. Själfva Vaggan hängde på 2 Nålar som gingo uti sine gramor på de vid båda ändar upstående Stad. Innuti voro med Lådor hvarutti Barnens Kläder lades.

D. 26.

Samma Väderlek varar i dag.

Kl. 9. i dag bittida begåfvo vi oss på återresan til Fahlun. Då vi passerade öfver de stora Dammarne som hvarest alt vattnet upsdämmer, som sedan går ned til Grufvan och driffver Spelen och Konsterne, besågs et arbete, som man i anseende til den stränga kölden nödgats företaga medelst Isens upshuggning, så at Vattnet fritt och obehindradt kunde framkomma. De stora Dammar (som man kallar dem Vattarne) ligga alnar högre än Sjön Runn utmed Fahlun.

Martii Månad.

Kl. 10 kommo vi fram til Grufvan i Taftorpsbol på Exportugnen.

d. 27.

Annu lika kallt.
Eftermiddagen gjordes visit hos Mademoiselle Hallin. Åt til Afton hos Haraldsgrehes.

d. 28.

Kölden börjar nu något at gifva sig. Tillochidag likel Snö.
I dag körde jag Mademoiselle Hallin til Sveden i sällskap med Mademoiselleru Gahn, där vi blefvo til ent inpå afton.

d. 29

I dag var full millvader, och ganska vrent på Gatorne.
Skref vit til min Far, Bror Peter Gust: och Syster Jeana Maria Kantzenberg.
I dag traeterade Billow, och var han där ratt mycket främmande.

d. 30

I dag börjar åter blifva kallt.

d. 31.

I dag ganska kallt och klart. Midpå dagen dröp af taken ehuru dagsmejan.

Eftermiddagen gjordes Visite hos Cammrer Nellberg, samt Mademoiselle Halldin.

För at desto bättre kunna concentrera hettan, och samla Blåsten på ehn focus, af et Blåsrör, har Poltheimer låtit göra sig et sådant, som hörstående figur visar, hvilket på ändan hafver 3 rör, som kunna leda sig fram och åter och dymedelst ställas Blåsten i hvad direction och til hvad focus, som åstundas. Dessa 3 rör äro och af olika finhet så at om man vill bruka allenast et af dessa utväljer det som åstundas, då de andra tillsäs, pass med Vax.

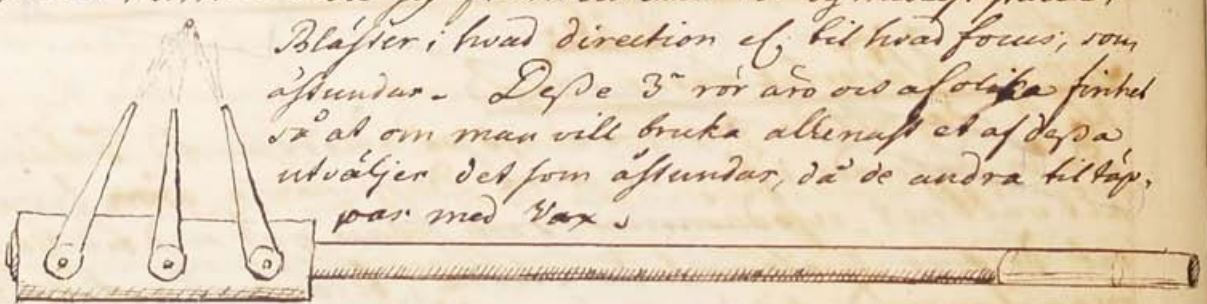

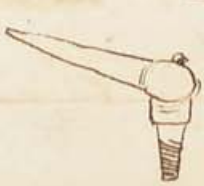

April Månad.

D: 1.

I dag Snögade hela dagen, och var ej så kallt som i går.

Fått Bref af min Far.

Förmidd: vart i Kyrkan, Eftermiddagen gjordes Visite hos Landshöfdingens, som ej voro hemma, sedan hos Apothecarens, Assessor Edmans och sist hos Räntmästar Gahns där jag Spisade om aftonen.

D: 2.

I dag var klart men ej kallt. i afton var norrsken.

I dag skrifvit til Min Far och Bror Petter Gustaf.

Blefvit gourbeden at spisa afton hos Grufvan.

D: 3.

Klart vader och kallt; men dagsmejan tog så starkt uppå at midt på dagen det miltade.

Fådt af Karamyschew följande beskrifning.

Att lägga et kopparstick på glas, så at allenast det Svarta eller graveuren blefver på glaset qvarsittande, men det hwita eller papperet går af.

Man lägger et kopparstick uti warm attika at blötas i lima eller längre, sedan lägger man det emot rent linne, at den öfverflödiga fuktigheten måtte utdragas därutur: Glaset på hwilket kopparstycket skall fästas, bör wara lika stort med sielfwa kopparst:, warmes lindrigt öfwer en kohl Eld, och så snart det är så warmt, at en finger det knapt kan tåla, strykes det öfwer med Venedisk Terebint: som bör äfwen wara uppwarmd, så at den flyter lätt. Påstrykningen sker med en Penfell, och ganska tunt.

När allt är jämt öfverstruket, lägges ofwannämde kopparstyck på Glaset, samt trycker fakta därofwer, och hålles öfwer lindrig warma någon stund; då fastnar sig kopparst: wid glaset helt wäl: denna omständighet bör observeras ganska noga.

Man lägger så Glaset öfwer en natt uti kold; andra dagen lägger det samma uti kallt watten och gnuggar papperet med fingret ganska fakta så länge tils alt det hwita (: Papperet är borta; man behöfwer godt

tåla.

April Månad

tala med at förratta detta arbete; ty lätt kan hända at det svarta går af med. Om uti Wattnet blandas något, ja ända til half-ten Skedvattn, så är det rätt vät, ty det fräter papperet men röer ej graviuren eller det svarta.

När nu all Papperet är borta, tarkas Glaset uti varmt rent, men ingalunda tryckt för någon Eld; Strykes därpå med en penzell, Gummi Arabicum, som är upplöst uti vatten, jemt öfver allt, och då det börjar blifva tort, lägger Guld el. Silfver bladen öfver Glaset, så lyser Metallen igenom glaset, då Stycket är färdigt.

Emau gummi pastryker kan man med färgor lägga an det på Stycket, som man behagar.

vid: min Journal för 1769 pag: 176. 2 181.

D. 4.

Waderleken den samma som i går.

Fått af H:r Markscheidern följande vackra Aria, som skall i Stockholm på Stora Riddarhus Salen varit uppförd med full musique, vid deras Majestäters bortresa från Stockholm til Norkjöping d. April 1769.

Aria. Tutti.

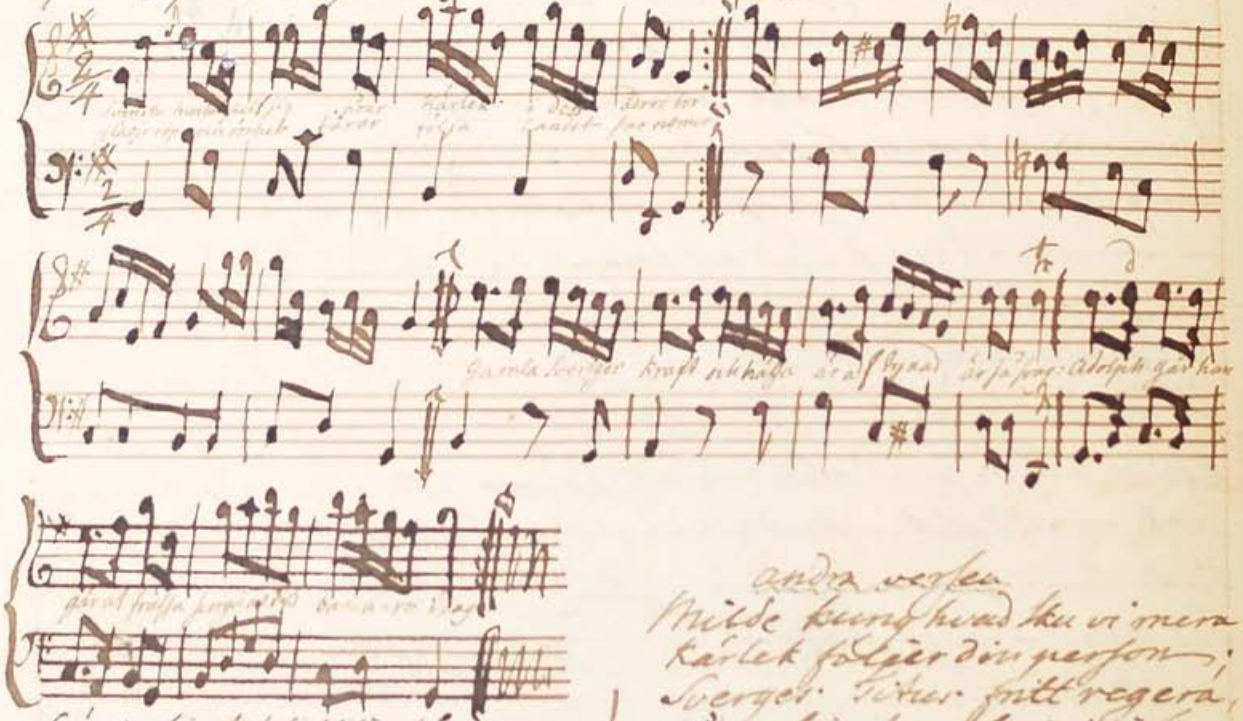

Svänska hjertat helt sig sårar
kärlek i den bröstet bor
Glada rop och ömhets tårar
följa Landets far och mor.

Tutti.

Gamla Sveriges kraft nu hålla
är aftynad, är på sväg.
Adolph går han går at fråsa
Sverige och den barn i dag.

Tutti.

andra versen

Milde kung hvad ska vi inera?
kärlek följer din person;
Sverger Fäder sitt regera,
våra hjertan blir din Tron

Tutti.

Lefve du och Landets moder
Himlens änglar vackte Er
och kring edra åraftoder
Falle efterverlden ner.

Tutti.

April Månad.

d. 5

Den mulet och föll ingefära dagen och var mellan der-
Nedanstående Plan af Brott applicerade till hafsfiske fick af Althein
och skall vara byggt vid Dammemora

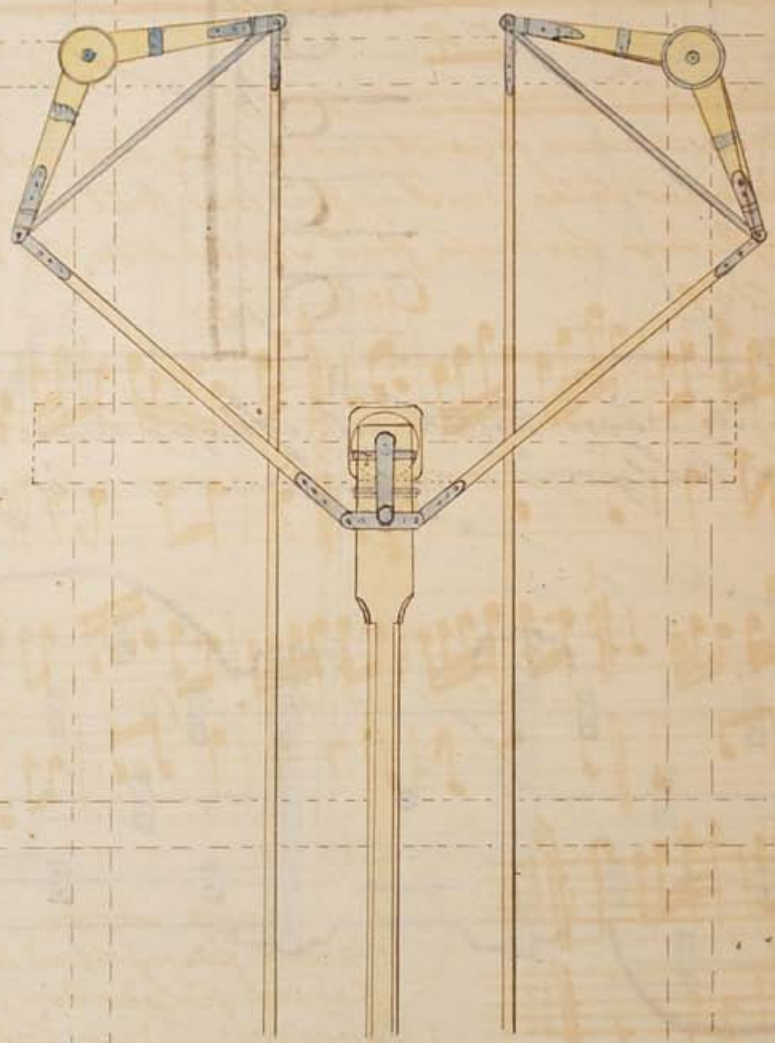

Aprill Månad.

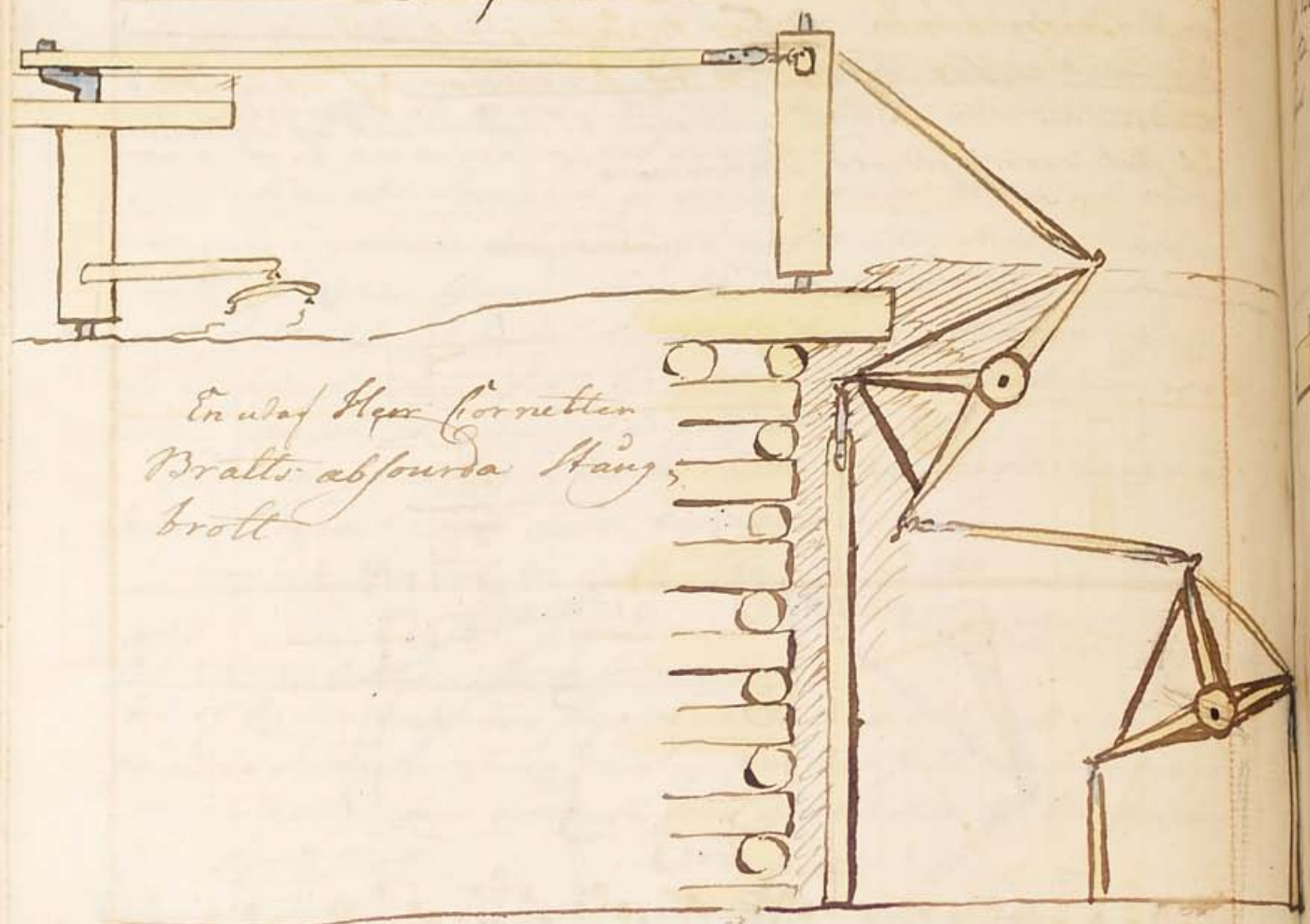

En dag Herr Cornetten Bratts absurda Stång brott

Jag var j dag uti några bryttor och efterseg huru kammarne til Blås-bjur Bälgerna voro gjorde som See af Figuren.

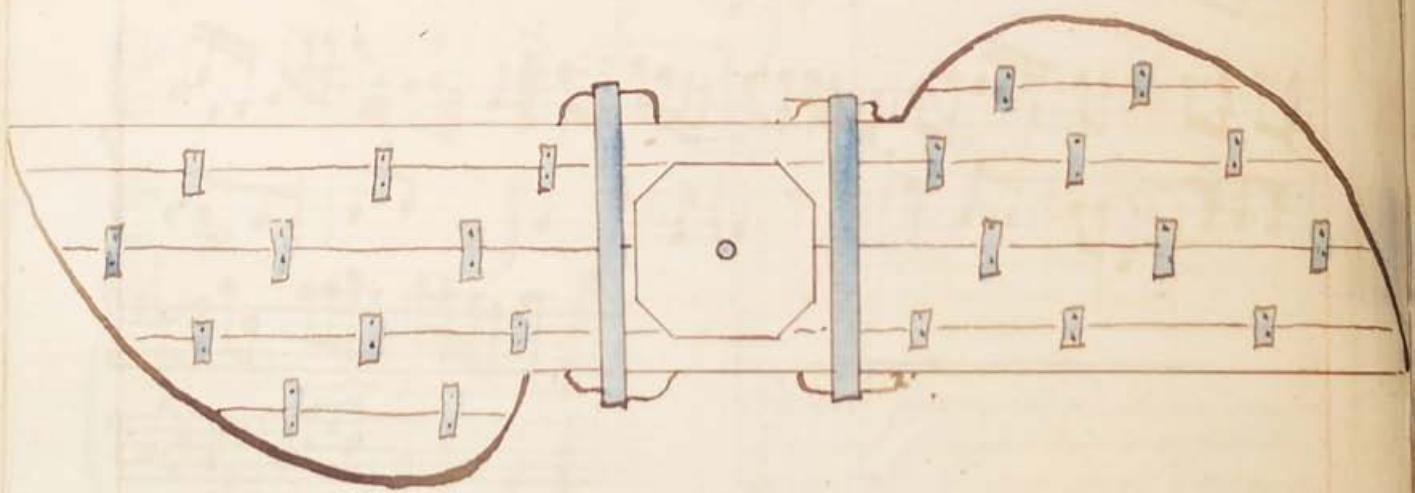

April Månad.

Uti Bergsmännen Måns. Månssons. och Stuffenbergs hytta, dreffvas Bälgorne til 2:ne ugnar af A Watta, hjul

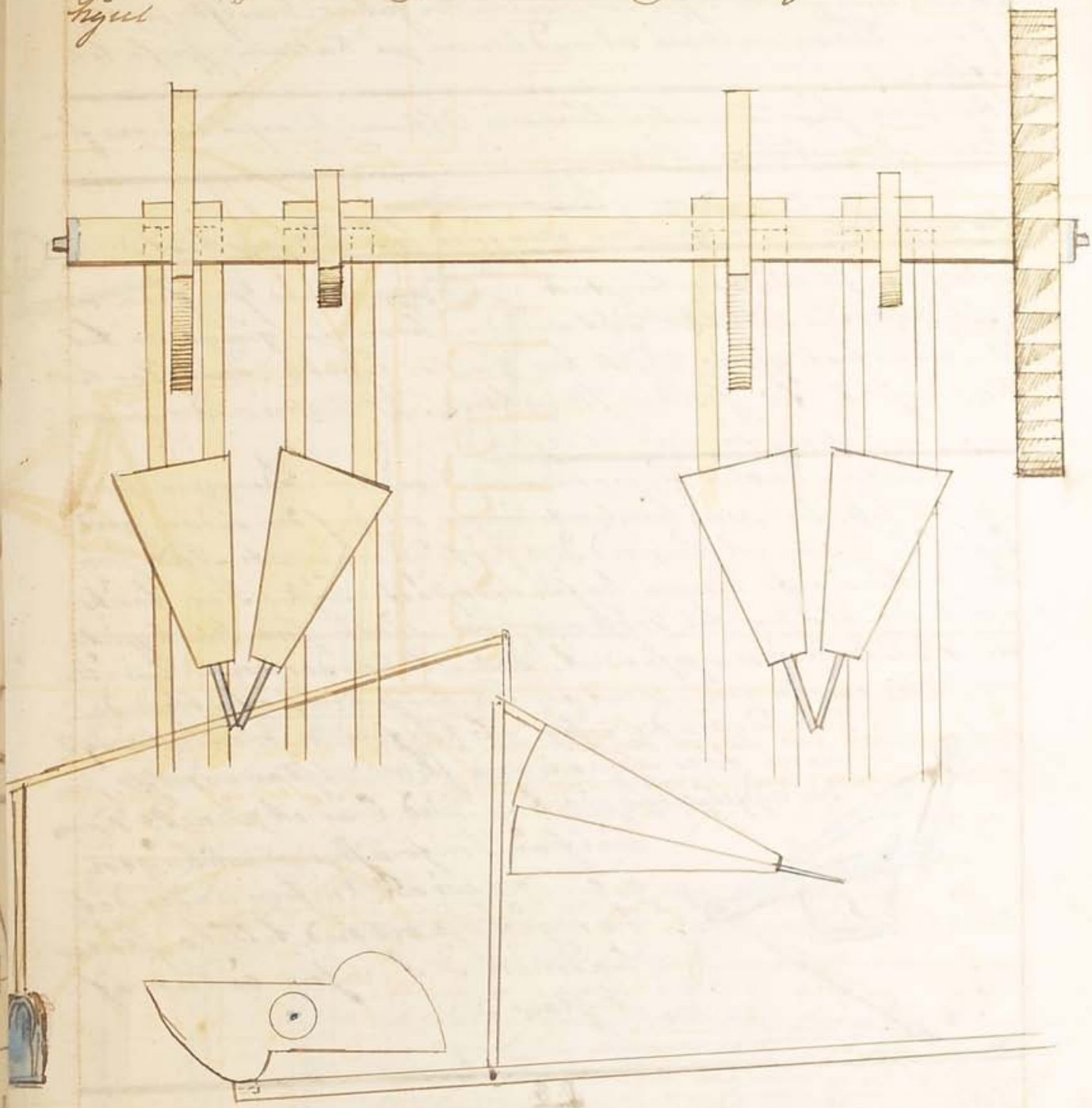

April Månad.

D. 6

I dag stugade och var milt i Vädret.

Efftermiddagen gjordes Visite hos Bankmästar Gahns, hvarefter jag blef af Seen: Ekman inviterad at med honom på Källaren spisa til afton.

Hos Gahns fick jag en vacker Camera Obscura, hvarpå Långre framskall visar ritning. Dag:

D. 7

Var mest hela dagen Gnvader men snön som föll var blöt.

Sedan jag förmiddagen bivistat Föllningarne vid Grufvan och i Sällskap med Schultze åhit middag hemma gingo vi til Harmsarfvet, gjorde Visite hos Geschw. Eggertz, därefter til Norgsarfvet til Geschw. Munkhell, hvarefter vi åter gingo til Harmsarfvet, där vi åto til afton.

Hos Geschw: Munkhell såg jag nu Modell på den Väderqvarn, som Dag: 11. beskrifves, med hariljon q: vingar, och gaf den sådan godhopp om lycklig utgång vid dess förfärdigande uti Stort, som herr Geschw: mente kunna hafva verkställt i höst. Han fäster egentligen innratta den til Gröfsk: machine, sådan, som klockgjutaren Lodström den uppfunnit, dock vill han därjemte innratta en liten mjölqvarn, samt en hackelse kniv af utseende

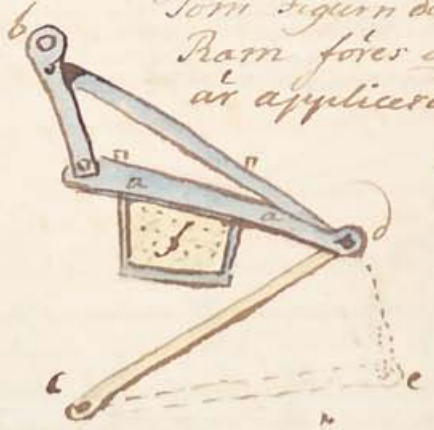

Som Figuren den visar, där kniven a med hela dess Ram föres upp och ned, förmedelst en rörelse, som är applicerad vid b. Vid C är A punct: Figuren därifrån kniven styres uti bågen d, e, som gör att kniven under det han går upp och ned, tillika skärer halmen. S visar ändan af kistan.

D. 8.

I dag var ganska milt, och arbetat på Gatorne.

Fådt Bref af min Far.

I dag Sedan jag vid Grufvan Spisat middag följde jag Hr Markscheidemn til Harmsarfvet där vi blefvo til alt sent på afton.

D. 9

Samma Väder som i går, men fått därjemte Snö.

I dag skrifvit til min Far, Bror Peter Gust: och Bror Fredrik

Sedan jag vid Grufvan hos Markscht: spisat til afton, lag hos Ahlheimers

April Månad.

d. 10.

Samma Väder som i går, fast ännu mera Sleft.

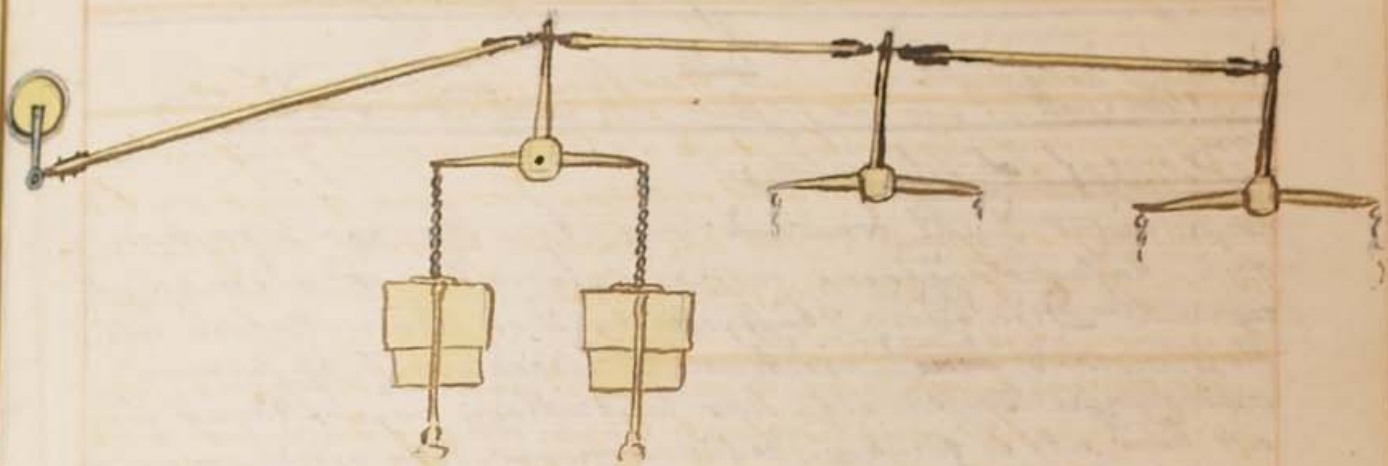

d. 11.

Samma Väderlek, som i går.

I dag började mätning uti Tilas Stoll och mättes den nya vägen, som är börjad och kommer att i stället för Kongs trappan bliva taste vag til med uti Norgrufvan. Vidare fortfors med mätning uti Tilas Scholort.

Konstmästar Dahl viste mig et Project, som han förehaft at skeppa hilarne uti til Pumpsättningarne uti konsterne. Alla hilar som nu brukas äro beskaffade som Fig. A. visar, et dyl utborrning är af mindre Calibre än sättarens, hvarföre och händer at vattnet ej kan hinna följa med til den mycken het som sättaren et dyl pressl fördrar, utan suger sig alldeles vader därjemte. På sätt som B. utvisar är gmss gjord uti Drottning grufvan hvarvid är funnit märkelig skillnad. Herr konstmästaren mente, om man af Ek urhålkade en Cylinder, som vid D. ses och kunde där emot sättarn och hilen Applicerad, skulle vara bäst. I stället för Jernringar, som här i Fahlun snart rostar bort, är Direct. Schlbergs inventum at nyttja sådane kors af strad gjorde som E visar hilade om kring der stället på sättarn et hilen där ej fjädringen skulle appliceras

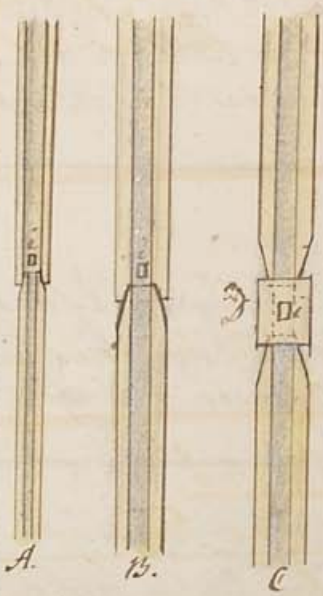

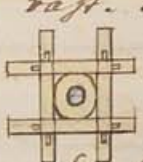

April Månad.

Vid öpningarne i, i, i, på Sättarne insättas på vanlige vijs et med en tråd jelugg hvars säfränder ga ifrån ordnat, som gör åfven mycket till saken at vädret intjenes och gjör det upfordrade val bet til skum. Gjordes toppane så, at säf ränderne komma at följa med sättarens säfränder ej upp ad med, gick ej så mycket vädret därigenom som nu går.

Polhejmer berättade mig at näfver skor gör förfrott.

D. 12.

Frost litet i natt. I dag var solsken och vacker vårvader.

Fådt bref af Joh: Gottl: Gahn.

Konstmästar Dahl berättade mig, at ju tunnare man kan göra Masugns väggarne, ju mera concentreras värman uti ugnen. Directeuren Leijel, som byggt en sådan Masugn uti Hellsingland, svarta Directeuren Sahlberg varit upfinnare med Canifke Brostwalf, har lätit uttaga några stenar där och hvar uti de förut gjorde tunna väggar, som gjorde värmet mera til svalkande.

Til bevis at värman concentreras när kylan hastigt tilkommer, ses, då froderne slå vatten på hällen i härden, som strax drifver hettan til smältan. Afvenledes om man har vatten i en bouteille, som är så värmt at det är i närmaste grad til kokning, och sätter Bouteillen hastigt uti kallt vatten, drifves el concentreras värman tillhopa och bouteillen börjar at koka.

Tvärtom sker åfven om man sätter et kärl med kallt vatten inuti [illegible], och sätter et kärl med snö och salter så detta uti hett vatten, så drifver hettan in i is partiklarne uti det innersta kärlet hvarinuti vattnet är, som gör at det fryser.

D. 13.

Aldeles samma väder som i går.

I dag var i bägge kyrkorne och afhörde 2:ne Predikningar. Efterm: gjordes visite hos Assessor Lomans och Doctor Engströms som de ej på något vis stället träffades hemma. Afton tillbragtes sedan hos herr J. Ol. Hallin.

D: 14.

Samma väderlek, men klarare frost i natt.

I dag continuerades med Mätning uti Grufvan och Konde Sänkning.

April Månad.

Vid öpningarne i, i, i, på Sättrarne insättas på vanlige vijset med en trädplugg hvars safränder gå ditifrån om mät, som gör åsen mycket til saken at vädret intet upes och giör det uppfordrade vädret til skum. Gjorden tappare så, at Saf ränderne komma at sätta med Sättarens safränder och uppsvälla med, gerk ej så mycket väder därigenom som nu sker.

Polheimer berättade m.

Frusit lidet i natt. I dag v.

Fadt brev af Fil: Gott.

Konstmästar Dahl b. gora Masugns vaggan. ugnen. Directeuren Hellsingland, partir. med Caniske Brostho. och hvar uti de förut. ra til Svalkande.

Til bevis att vermans mer, ses, då fraeder stoxt driffver hetten til Smältau. Afvenledes om man har vatten i en boutcille som är så värmt och hett at det är i när maste grad til kokning, och sätter Boutcillen hastigt uti kallt vatta dri[l] [illegible] til hopa och boutcille. Tvärtom sker afva. kall vatten in uti [illegible] och sätter så detta i, particklarne ut. ar, som gör al det frys.

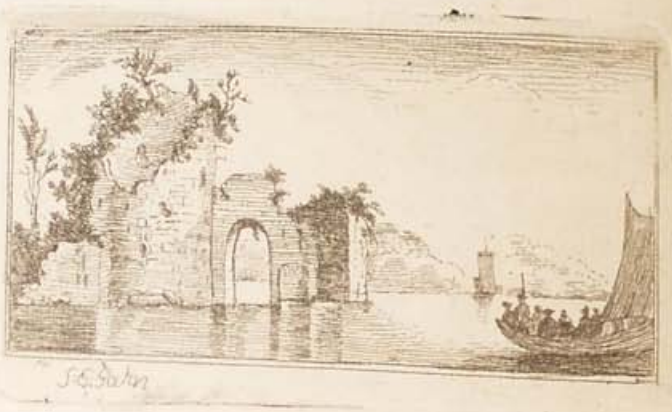

Aldeles samma väder. I dag var i bägge kyr. gjordes, vissle hos As. de, ja något flera stä. Sedan hos herr J. [illegible]

Samma väderlek, men Hvarken frost i natt.

I dag continuerades med Malning uti Grufvan och Borde Sänkning.

April Månad

Fådd af Mademoiselle Anna Maria Bergström följande

Beskrifning på Lord Salt-häredn:

Uti en Tina läggas 2:ne kappar Salt, hvarpå slås rent kalt watten. Detta står så länge til dess Saltet är smält, men rores 2 à 3 gånger om dagen. Sedan det är smält silas det genom et fint hårsigt i en Malmgryta, som sättes på kohl Eld. Så fort vattnet bortkokar, slår mera därati, så länge til dess man ser det blifwa som en gröt. Sedan det är kokadt tages det up och uttredes på slata Stenfat. Sedan blifwer det så fint, som et Puder.

Polheimer berättade, at om man i stället för kitt tager Gjus wekar som en gång äro doppade uti kalg och digtar igen fönster med mot vintern, så blifwa ej fönsterne bortfrämde, som alltid händer medelst kittning. Afwenledes hafwer man Gjus wekarne nyttige til nästa winter, därmed kittet alltid skall göras nytt hwarje gång.

Polheimer skall til sitt nya äkedon ej nyttja maskinen Spik, utan förmår han göra sig sielf Spik med hål gnetna kemnafwonden til beklädning, hwilken ej tager Erg at sig & rostar bort här i Fahlun som maskinen.

I afton blifwit gjord beden at spisa wid Gruftan. Jag fick således tilfälle at i afton bära wid Gruftan betrakta 2:ne Compagnier af Werm regementet, som här, utan för på Platzen woro uppställde til wachthållning öfwer helgen wid Gruftan, och bestoda af bära Gruffve drängar, alle klädde uti blå kläder med Gula Remtyg. Capitain war Wadspisare Hellman och Adjutant war Kr Hörnner.

---

d. 15. Påskedag.

Samma Wäder som i går.

I dag war jag efter skedd inwitation til middagen hos Rådmästaren Gahn där sedan hela dagen til sent inpå afton tillbragtes i hwarjehanda nöjen.

I dag fådt bref af min Far, Syster Kantenberg och Bror Petr.

d. 16 2:dra Påsk.

I dag samma wädertek.

Skrifwit til min Far Syster Kantenberg, Bror Petr och Jungbeck.

I dag gick jag til Gruftan och efter skedd inwitation spisade middag hos Berg Hauptmanen, därest och sedan hela den öfrige dagen anwändes i hwarjehanda nöjen.

April Månad

d. 17.

Ganska milt och mulet. Emot aftonen snögade och regnade.

Eftermiddagen kl. 4 gick på Bröllop, som hölls uti Murmästarn nya Stenhus på Åsen, dåreft Mademoiselleme Gahn klädde Bruden. Brudgummen var Plåtslagaren Crom en 60 års man, och Bruden en ung flicka om några och 20 å 30 års ålder, som tjänt för Cammar Junkfru hos Fröknarne Cederström. Bröllopet var ganska hederligt och dansade varade til om morgonen kl. 6.

d. 18.

I natt fullt snö at marken var hvit. I dag mild nbwaket och vader med solsken.

Sedan jag på Haramesstheurs Cammare hvilat en stund gick efter middagen in til middagen til Rådmästar Gahns. Eftermidd: gick i sällskap med dem til Landshamn: Horaeus där jag spisade om aftonen.

d. 19.

Mulet och mild i vädret, föll och smått regn.

I dag var vid Gruefvan hela dagen, spisade och har om aftonen, samt log hos konstmästarn Dahl. Abi63bgi649 094 ak05f a6 02d d60dh463.

Mamsell Anna Maja Bergström lärde mig at vattnaga flickar uhr kläder som sker när man på stryker. Pouder, som är upblandad med valen som en välling och låter intorka, då flatter drager jag in uhr Pudret hvar efter man gnuggar det bort.

d. 20.

Väderleken som i går.

Af Markscheijder Geisler lärde mig at spara blåsor af mat vader, som satt sig under Bröstet och ofta kan upvacka Pleuresie. Man skall spara uhti sig luft af vader, så mycket man kan, hvarefter man börjar at rapa, då alt vädret går upp tillika med det som satt under Bröstet, hvilka nu äro förenade.

I natt låg jag i Haramesstheurs Cammare.

d. 21.

Samma Väderlek.

Spisade til afton hos Scheultze.

d. 22.

I dag snögade det, så al man förra dagen åkte kamel väl på slädarne, men gick i slask emot afton altsthop.

I dag fådt bref af min Far, samt Junbeck.

Eftermiddagen gjordes först Visite hos Borgmästar Wallman: sedan gick til Landshöfdingens där jag spisade quar til afton.

April Månad

d. 23

I dag var Solsken och torkade upp tämmel väl

Skrifvit til min Far och Frenbeck. Eftermid: gjordes visite hos Berghauptmans

Konstmästar Dahl sade at de Verticale Stånggångarne, ef de, som hafva verticale vinkarmar at gå uppå äro bättre än de horisontella.

På Vattenhjulet til Drottning gruf:va konsten och Rudens Machine, i hvilket är af i Diam: ef det störta hår vid Fahlu gruf:va, i sitlja vefvarne så at följar at, för den orsaken, at til Vred-Schachtet därifrån går en Stånggång med Verticale vinkarmar, som Fig: vid a vifar

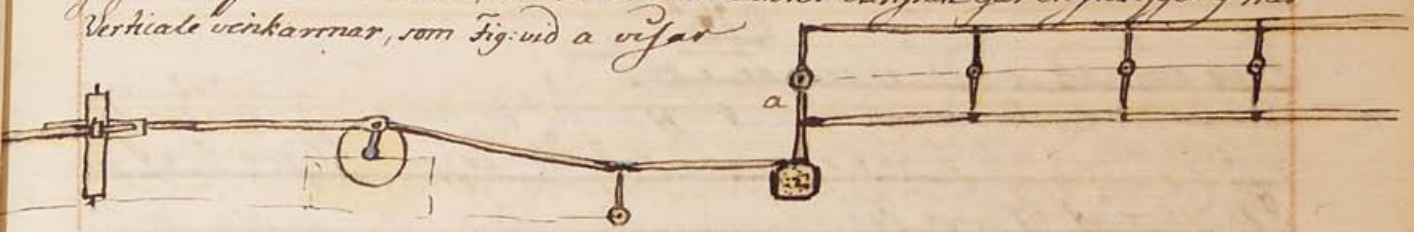

men til Drottning gruf:van går ifrån samma vefvar vanliga stånggångar dock är vid den ena en vändvalk som drager stången, då vefven skall vända.

d. 24.

Vaderleken som i går.

Geschwam Munkstedt wiste mig på hvad sätt han ämnar ställa til Styrningen på sin tröskmachine, som i år skall byggas. i: Pag: 76 277. samt Pag: 35. rad: 15. :i

härstädes figur visar ungefär ideen därutaf. Bordet ställer genom hvarfven a, då trädet b går up och ned, och fakeln på stol, kenderz sedan medelst hakarne c, nedslappar, därat går vand-hjulet.

Wingarne til Qvarnen har han tänkt alldeles bygga in ofvanpå taket af Qvarnen och sedan medelst luckor, som måno utåt Buldan i uppfattande och bortstygande, minska och öka vädrets hastighet. Utom dyl har han tänkt inrätta vingarne så, at ramen hvarupå Buldans lucka Skjutemot kommer at hvila, hän, ger på sine gångjern vid a a a och medelst tyngder 666 på hängande nedsid, som äro större ju längre ut lis

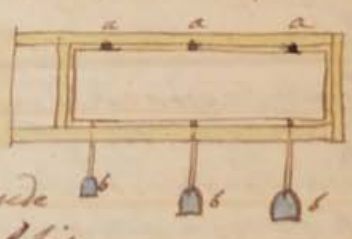

ändan af vingradien: i kunna göra så at starkare vader lyfter upphela ramen med luckor och tyngder, men lagom ef: ordinairt vader kan ej ofvanvind tyngderna. utom all detta kommer Machinen at förses med Broms.

Stora Kugghjulet som är både Crom och Stjernhjul är redan färdig til 2 af de diamet: och kostar 92 Dkr.

Tät ofvan spisade jag gröt och låg i natt hos Pålhelmer.

April Månad.

D. 25

I dag regnade och slaskade hela dagen.

Eftermidd: geck jag up på Rådhugan at afhöra Bergs Cavalleriet som nu skulle välja sig Rytmästare tillika med flere Officerare, af hwilka skola blifwa 22 af hwarjeh. en Lieuts. M:t Geschw: Eggerz och Baudelsm: And: Tehl blefwo nu Rytmästare.

Sedan geck til Fru Camrerskan Hallbin, därest jag sedan tillbragte hela qwällen och spisade til afton.

D. 26.

I dag regnade ända mera än i går.

Fru Geijer berättade det vara A:nis tecken til slask och wåder, då alltid sluktas, och twärt om när det återbörjar blifwa torrt.

I dag skref A. til min Far.

D. 27

I dag mulet men kom ej Regn.

Inwiterad til middagen på hållarn af Haramyschew. Efter middagen gjorde wisite hos Rådmäst: Gahns, Jämt Camrerskan Hallbin hwarpå jag åter geck til Haramyschew och spisade där til afton.

Haramyschew påhittade at Jodra Copalen til en skön Verry.

D. 28.

I dag rätt wackert Solsken: wäder och börjar torka.

D. 29

Samma Wäderlek som i går.

I dag fådt Bref af Marckscheider Lundström.

Efter midd: tog afsked hos assessor Ehmans hwarefter jag geck til Rådm: Gahns och tillbragte där sedan hela dagen, både med dans och andre nöjen.

D. 30

Samma wackra Wäderlek wärar ännu.

Efter middagen Redjag i sällskap med Schultze och Böttcherus til Lundmäja, tog afsked af Bergmästar Lundström, sedan til Öfwer Öfwer Jägan, tog där äfwen afsked af M:t Troiller, hwarefter vi uti samma ärende reste til Sweden tog afsked af Assessorskan och mamsellerne Holmnäster, och steg til Framnäska, där vi åto til afton.

Maj = Månad.

D. 1.

Rätt vackert och klart väder. böjar nu at torka upp tämligen väl.

I dag togs afsked af Bergshauptmans samt hos Cammer Rådet Norcus och Borgmästar Wallmans. Sedan gick jag efter skedd invitation til Secret: Essin och blef där tracterad med 73 sorters fisk på dessa namndag. Emot aftonen följde madame Bisopen Halldin och Ericsson til Gryfvan och åter hem i gan.

D. 2.

Samma Väderlek som i går, med frost i natt.

I dag gjordes afsked wisste hos Geschworne Munkstell på Norgs ärfvet samt Geschworn Eggerts på Harms ärfvet. Aftonen lades gjordes afsked wisster i staden hos Rådtmästar Dahms, samt Frue Cammer Halldin. Doctor Engström, och hos Agenten Rothe.

D. 3.

I dag samma Väderlek som i går.

Tog efter invitation til Rådtmäst: Dahms på Caffe i dag bittida, därefter til Gryfvan, under vägen togs afsked af Doctor Laurin och Rådman Hörsner. Eftermidd: följde Marschall Holmäter och Mamsell Halldin til och från Gryfvan. 2 468 ecgg ci3l yat 094 26d 3c3g 76c42d. Af3cf92dgi 6i6s69i649.

D. 4.

Samma Väderlek som i går.

I dag bittida gick til Gryfvan för at där taga afsked, hwarefter jag sällskap med H:r Marcscheider Geissler, Bergsmästar Dahl och Bellow reste från Fahlun kl. 10. Wägen, sedan wi kom honom i à ¾ mil från Fahlun war sammeleg god. Wid Korsnäs hade af den starka floden 2ne stötter gått undan Bron, at hon jäleder gått i brustit mitt af, at man nödgats låta binda henne med jernkedior, så at wi endelagen komma väl öfwer. Här uppe uti orden hafwer åtskilige stöne Broar bortgått af den starka floden som i år warit owanligt stor. När så sänder at Öster och Wäster Dala Floderne om waren komma på en gång, så blir ganska stor flod, dock har detta ännu icke i år händt.

Wi fortsatte resan och kommo til Hedemora kl. 6. Här wore wi inne hos Comministern Dahl och åto aftonward. Efter en stunds förlopp sedan wi besedt staden, som i sjelf lunge uppå, begaf oss wi åter åt sidare på resan och kommo til Elfvestad kl. 9. Wid Hedemora anmärker den Stora Marknad som här är d. 31 Januarii hålles, och är en af de största uti hela Riket.

Maij Månad.

Uti Alvestad hvilade in öfver natten på Gästgifvaregården.

7.5

Waderleken rätt klar och vacker dock något kallt i dag.

I dag ditköra var vårt första göromål at besé Bruket de jag i Sällskap med Professorn Dahl och Marckscheider Geijser hade tilfälle at göra bekantskap med. Vi gingo först ut på de nya Dendamarne och betraktade Strömmen ef. Forsen hvarefter vi gingo til Walk- och Skär verket. Hvarthera valkfen dref. af et Watthjul, och med dref som figuren wisar. Uti samma huset där dessa inrättningar voro, höll man uppe på at bygga en Walkstamp til den här nyl. anlagde klädes-Fabriquen. Drefven eller knufvaltsame voro af metall.

Sedan gingo vi in uti Artilleriet af koppar hamrarne och gjorde där åtskillige observationer. Somliga af Hamrarne gjorde 60, andre 65 slag i minuten. Emed. Centrum Gravitatis på Hammarn at bleckot var 1¾ al. samt sedan til Hylsan 2 al. Den 3 rest var ungefär 1¾ al. Bälgorne gjorde 16 til 18 Blåsningar hvarje par i minuten.

Här mynta'r nu Plåtar men ej Slantar.

Man såg här en karl som för örekspengar tog med handen uti den rinnande kopparn och kastade honom som med en spada utåt at bränna sig.

En finbladig Såg var här bygd med 2ne ramar. Uti den ena voro 8. tamel. fina Sågblad insatte. Emed Bladen gingo fram hullingar som figuren wisar hvarigenom Stocken hvilar. En Fotvinska til hvardera ramen drog tilbaka Banken. Sedan låg upp på matar hjulet.

Alla dammarne voro ganska väl construerade och försedde emot den våldsamma Elfven som påträngde.

Vi voro inne hos Magister Borg och smakostrade, hvarefter vi gingo in til Boktallar Bäck och besågo dess curieusa samling både af böcker och Physicaliske instrumenter.

Här är et ganska usell ställe at få hästar för resande.

Ifrån Alvesta hade vi et långt omvägs, så at vi nödgades hvila vid Nykroy och togo någon förfriskning af matsäcken.

Hälsingarne passerades Skillnaden emed Dalarne och Westmanland. Til Sahlberget komme vi kl. 6 om afton där vi som hastigast gingo in til Gesehvorn Stad, samt sedan åter fortsatte vår resa at vi ej kunna besé Grufvan.

Til Gästre komme vi kl. 12 där vi hvilade öfver natten.

Här omkring voro folket sysselsatte med at så sin vårsäd.

Maij Månad

D. 6.

Vaderleken den samma som i gar.

Emellan Ledingtore och ~~Hagha~~ Säfva låg Salnake Herregard har tilhörd hofgoartermast: har var byggd ett ganska stort Stenhus bestående af 4 à 5 Etager.

kl. 2 Eftermiddagen kommo vi til **UPSALA**, här voro vi inne hos Joh: Gottl: Gahn.

kl. 7. Reste vi ifrån Upsala och reste hela natten. Under vägen passerade Salsta vackra Stenhus tilhörigt Grefve Drake

D. 7.

Samma Vaderlek som förr Dagarne.

kl. 9. komme vi til ÖSTERBY Bruk, tilhörigt Directeurn vid Ostindiska Compagniet Hr Joh: Elor: Grill.

Wi foro genast i Sällskap med alle Interressenterne til Dame, uti Gruforna, som härifrån äro belägne à mil. Uti dessa Gruforna finnes malm, som kan fås och fourneras de häromkring liggande Masugnar.

Interressenter uti Gruforne äro nu Hofmarschalken Hr Carl Degeer, Herr Cammar Herrn Fennings, Herr Directeurn Joh: Elor: Grill, dess Bror Son, Hr Bruks Patron Grill, Hr Grefve Brahe, Hr Bruks Patr: Lefebure Hr Bruks Patron Wiltfot, och Hr Cammarh: Baron Oxenstierna, hvilka alla voro här samlade. Sedan jag betraktat Gruforne uppe uti dagen, och besedt Åldarmannarne, följde med Herr Direct: Grill, som bad oss under wårt vistande här, spisa på Österby hos honom.

Eftermiddagen foro vi åter på en Sturd til Gruforne och åter genast tilbaka.

I afton spisade jag hos Inspectorn Wahlberg på Österby, då åsen wart Qvarter var under wårt vistande här.

D. 8.

I dag Regnade hela dagen.

Förmiddagen voro vi åfven vid Gruforne, då Stället utsatter där det nya Schachtet skulle sänkas; hvarofver Eld och Luft Machiner kommer att byggas, som blir uti Dame Gruforna. (V. Wid: Markscheide Geisler undersökning och beratteise härom 1763 med bifogade Tabeller.)

Til middagen åter hem til Österby.

~~D. 9. Reste vi til Persberg~~ då jag gjorde anfart uti Hindrinds Grufvan på Tuna, som är 52 famnar djup. Gruforne låga ganska farliga ut neder uti, voro och rätt illa brutne, at omman i framtiden kommer mera ga djupet kan man befara vara. Orter voro här ej flere än Ribbing, De Geer, Fennings, Finlaij och Lajel. De voro ganska höga i taket, så fort man sänkt Gruforne

Maÿ Månad

har man efterfölgt med Orterne utan at lämna Band i Damo, Gruvan är nu den djupaste af alla med 76 Famnar til Watnet samt 16 à 18 Fots därunder. Uti henne är kom't ~~gamm~~ byggder, hwars ~~Trånggang~~ leder sig ifrån et Watuhjul 8 mil härifrån.

N. 9.

Sämma Väder som i går i dock något klarare.

Då Herr Bergmästaren Landshöfdingen reste jag i Sällskap med Billen til Forsmark. Herr Cammarh: Fleming följde tillbörligt.

Vi lämnade Säleder Österby Bruk kl. 11. och kom wägen til Dra Gås, gästgifvaregård, sedan til Norrby Varnsta hwarefter vi kommo kl. 3 til Forsmark. Wi adresserade oss genast til Hr Inspector Östling, som bad oss straxt resa til Johannisfors och komma tilbaka emot afton, emedan wi dock skulle samma väg åter, det vi ock gjorde; Säleder sågo vi ej någon ting vid Forsmark som är uti Retour.

Kl. 4 komme til Johannisfors, som ligger ½ mil öster om Forsmark, strax vid med hafs-kanten, är ganska väl bygd af sten til verkstäder, Magazin, wärmings-rum för betjeningen &c. &c. Bokhållaren, som här är chef och verkar, han är Fahlu bo och heter Lindberg. Wi besågo först spannemåls Magazinet med Wäder-växl. Machinen, som drifves af 2:ne underfallz Watuhjul. Efter man ej fick se denna Machine uti rörelse kunde icke någon observation göras på dess hastighet. Det ofwanstående wisar hörstående Plan med Profiler.

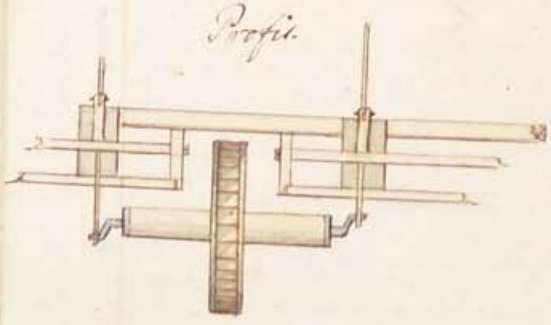

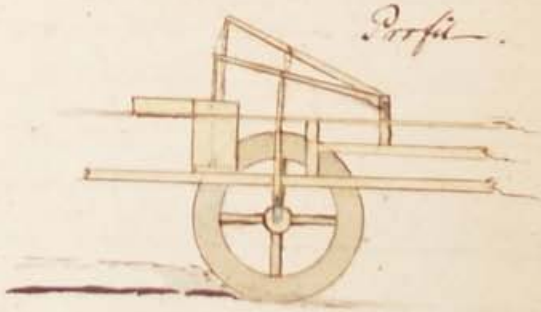

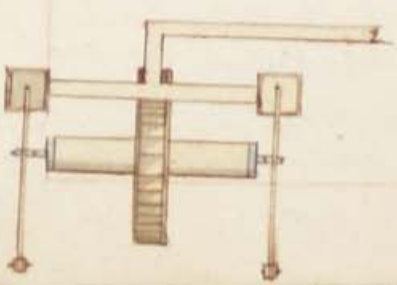

Maij Månad

Uti hela detta Magazinet kunna nyttjas 10 à 12000 tunnor Spannemål, hvil, ka alla kunna fullkomeligen vadras. Det ligger ofta ganska vatt kl, by Spannemålen kan hitföras Sjölder och upwindas i alla Våningarne.

Midt uppå taket var ett ganska prydeligt torn, hwars 4 horn wore stälde Neptun, Vulcan, Apollo och Mercurius.

Utanför Magazinet var en trampkran, hvarmed man utur Bå, tarne upphissar Stora tackjernsgösar, hvilka sedan föras til Smedian att uppsmidas til Stångjern.

Härefter följer Brukets, som följer, och består af 4 Spikhamrar, 1 Plåthugn med hammare, och förtenningsfabrique, utom Qvarn, &c:

Spikhamrarne äro 2:ne under hvart tak. Arbetare äro 3 omsticket wid hamrarna, och få tillhopa 5 ½ R:dr för 1000 af 4 tums Spik, och så i proportion för de öfrige Sorter. De kunna af 4 tum slå 1200, om dagen.

Afbränningen därwid består, på 3 à 4 tums Spik 4 Skpd på Skpd:r på 5 à 6 tums 3 Skpd; på 7 à 8 tums 1 à 1½ Skpd för grofve i proportion däreffter.

Skärwärk til Spikjernet war här inrättadt, som skar jernet i 3 delar walswärk hade äfven förr warit i gång; men war nu nedtagit.

Plåthammarn, Stångjernet, som härtil Brukas är 2 tum bredt ⅔ tjockt. det afmärker med krita, uti flere så stora delar, som man wet behöfwer til Plåtarne; Stången uppglöggas därpå och klyppes sönder efter desse märken. Dess de bitar smidas sedan ut, först hvar för sig som wikas i tu, och sedan widare i stora högar tillhopa af 24 och sist 48 par i sönder, då kohl stybbe läggas emellan at de ej må fastna tillhopa.

De ordinaire förtenningsplåtarne äro 14 tum långa och 11 tum breda ganska tunna. Det högsta, som i weckan kan smidas är 36 skockar 120 i hwar skock. Afbränningen är som följer.

36 skockar wäga 6 Skpd Afklyppning &c: Skrofvar man däraf igen 3 Skpd dårtil går 12 à Skpd bortgår således härpå 1 à Skpd

Denna Plåthammare är prisdeligerad på 300 Skpd

Förtenningen. Då Plåtarne först hitkomma klyppas de å nye nogare af, sedan läggas i bets at mista sin rosk. Denna består af Skjöl, som lägges i wattu, med den mycketheten at til 24 Tal plåtar åtgå 3 ¼ tunna Tad. Denna kokning sker i stora tunnor i et rum som wärmes liksom en ordinair Badstuga. De omsas ordinairt i 3 bets hwilka äro af olika slag och styrka efter som de äro gamla; Den

Maij Månad.

Den sista sortens hetes häfftor, och får aldrig gådt utan mycken tillkallan, med
sönderslitande påsättande. Sedan Plåtarne äro till tillräcklig bredd, som kan
ungefär gälla ---- skurar de med sand, att så väl kommer ur vatten, att
de ej må så mycket med nytt, som lätt händer om de aldrig så litet
sand är uti vattnet. På detta sättet hinna de beredde att emottaga förfe-
ningen, som sedan skurat en gradua af 18 tums djuplek och 3/4 af bredden vid

Af Sakjern gaten något smalare nedanför, som hafver
figur vifvar. I denna Panna går A. hyd
lem, på hvilket lägger 1 1/2 Tolg, som
gör att när våta Plåten nedsoppas, sprakar ej Jernet bort, som annars
skulle hända. På den ena sidan i Panman skiljer Tolgen ifrån
Jernet med et nedsatt Bleck ifrån ena af Jernet. Kanske
på den sidan dår Tolgen är doppas de nu neder 3 gånger til 200 gr.
i hvarje gång; och afskylas emellåt i vatten. Första gången ligga
de nere mest 8 timar, sedan mindre. Sista gången doppas och stäl-
jas de på den Tolgfria sidan i Panman, och sättas därefter upp på en
Stega af lik liknelse som en talrik stega, att svalna. Till A-
fat som alltid göras på en gång åtgår 1, till Tolg 32 rdr Jern
och 1/2 rdr 4, som läggas jämte til at hålla Jernet flytande.
Sedan de äro något afkylde skuras de med Sågspån. De läg-
gas därpå i kallgranman, för at upphettas på ena sidan, då det
Jernet kan med en smal tapp afstrykas, som sidena kanten
fastnadt för Hjelkt, därigenom, at då Plåten tages ur förtenningen
Panman uppställer på kant. Sedt skurar de med Hjöl, klappas
rena böjas och inpackas i fat; 456 i hvart fatet.

Det som vid skurningen så väl som vid förtenningen affaller, skrapas
af och omsmältes sedan i en liten ordinair ugn som här kallas
kratz lytta. Hjöl åtgår härtil 70 à 80 tunnor årligen
Arbetarena äro alle Tyskar, och inkommo då verket 1756 inrättades
fatet har desse åren gått 500 Rdr kmt.
Ved til hela Bruket åtgår 400 famnar.
Wigingsdan til Stångjerns hammarn, som var under reparation. Har
vord Tyskarnarne af Sakjern gatne, hvilket Smederne ej underlåt
at på det högsta straffa, ansående til deras häftiga gång, och berät-
tades mig at man merendels måste vara beredd uppå at hvarje
månad förse sig med nytt hammarskaft. Hela Byggnaden
på Hammarn med dess hus var ganska trångt inrättad, så at
at Smederne måde sig ej kunna rätta ut en 3 a 4 stång där under.
Herr Directeuren Sefström såsom Byggmästare, har dåi haft mon

Maij Månad.

afseende på Symmetrien i anseende til Husens exterieur än til Hammarens nyttiga sätt. Stångjerns hammare, til hvilket ändamål han just egentl. icke nyttjas. Watnet ledes genom Pipramar til Blästjulen.

Härefter gingo vi til Bleck kärlz Fabriquen, som nu aldeles är nedlagd. Här ses ännu et vackert Magazin af allehanda husgerads saker och Meubler & af förtent jernbleck förfärdigade. I brist på afsättning har Ägarn måst aldeles låta detta värkeri gå öfver ända. Här ligger omkring 30000 Dr värde i godt, som för flere år sedan är förfärdigadt.

Alla Byggnader stå på en ganska lös och sanck plats, att man har nödgats lägga ganska stora och kostsamme Rostverken under dem, hvilka nu, där omsorn lust är att vaka får agera dåligt på hvilja att blifwa nog förgängeligit.

Sist gingo vi ned til Stora Dammen, därutur watnet på 2 à 3 min: afstappades, då fisken som hade gått upp ej mot Strömmen utur Sallsjön fångades med bara händer, 2 ne. Här får i synnerhet Braxen, Karp och Id, hvilka til stor myckenhet gå upp från Hafvet, i synnerhet wisse tider på året såsom om Våren. Förr detta Fiske inrättades har man fått ganska mycket, och berättade Bokhållaren det man för 2 à 3 år sedan på en enda morgon fått omkring 100 Tjufmund fisk.

Ehuru alla de artiga inrättningar, som här kunna förnöja en courieuse resande, bör man ej eller utan anmärkning gå förbi deri altför lucka Situation, i anseende til Sallsjön som stiger ända upp til Bruket, samt Sarlyggen fram ovanför gående emot Stockholm och de norr ut belägne Städer.

Sedan vi fått allt i ögnasigte som var värdt uppmärksamhet, begåfvo vi oss på vår återresa til Forsmark, beledsagad af samma Skjuts bönder som förde oss hit.

Wi kommo således tilbaka till Forsmark, och gjorde några slag omkring, hvarefter vi blefwo hedersligen fägnade hos Hr. Inspectorn och här bergerade öfver natten.

Maj Mand.

J. IC.

Underlekar i dag rätt klar och vacker.

Formark är af de förre och vackraste Byarna i Roslagen. Det är annu icke tillåtet Allmogen att bruka [illegible] fardisk; men då den nu upgifne Pehr Olof Rosén Rehn i år en gång fullbordad har icke fält af Formark i prydnad täfla med de vackraste i hela Roslagen. Till arbetsfältet hör skola blifva af Men på andre sidor af en gata, som skall gå i linea recta ifrån förstugegaflen på det nya stora Huset, til Tygkan. Trädgården är ganska fin och vacker, dock är han ännu så ny att man af wuxne träd ej kan hafwa den förnöjelse, som med tiden wäntar.

I det Bruket finnes 2:ne Stångjernshammar, hwarthera med 2:ne fränder, ne mera til Tyskt smide inrättade, och har til förene wärk Wallonsk. **Skillnaden** emell. Wallonsk och Tysk Smide består egentl. däruti: at i Tysk Smide ligger flera Skpd Tackjern, och på en gång smältes til Stångjern, som sedan afdelas; men vid Wallonsmidet, brukar långa Gjutur, som makas in uti härden för hwar gång något nedsmältes, som smides til Stång, hwilken ma wara efter ett visst.

Formen, är i Tysk smide lika emot den som brukas i Wallonsmidet. Förmahn wid det förstnämnde är således den, at all den tid, som wid Tysksmidet går til at smälta jernet här winner; Däremot förloras härwid mera kohl för den stora formens skull, jemte mera Tackjern än wid Tysksmidet. Calculation

Wid en Tyskhammare kan smidas 11 à 1200 Skpd årligen.
Wid en Wallon dito — — — — — — 17 à 1800 Dito
Wid en Tyskh: kunnan härwid besparas pr. pr. 800 stigar kohl, af de 2 som på Skpd beräknas.
Wid en Wallonh: går mäst 800 stigar öfwer det antalet
Wid en Tyskh: gjöres alltid 1 Skpd Stångjern för 1 Tackjern och kan anses på en 1800 Skpd besparas 100.
Wid Wallon Smide. behöfs wäl 1900 Skpd Tackjern til 1800 Skpd tillwärkning.
Dessutom har Wallon Smeden aldrig på räkning kohl ej Tackjern, hwilket gör honom starkeg. De äro äfwen 10 wid hwer hammare och de andre 6. Wallonjernet bör wara malmrikare; Tysksmeden will äfwen ha det något nedbalt.
Wallon smeden räcker aldrig ut smältet wid samma tid, som Tysk smeden gör.

Maij Månad.

Då Wallon Smederne först inkomme i Riket voro de vane vid vin
hvarföre de ännu alla år hafva ... Pri vinyemningar
Efter uträkning beräknas 2½ Skpd Malm på ett Skpd Stång 8: Till
Smederne lämnas vid Tyskfrudet 26, 1/2 Tak 8 til 1 Skpd Stång 8:
hvilka 6, 1/2 beräknas til afbränning: Här til åtgår 2 stigar
kohl. Smeden kan häraf göra sig öfver 8, så väl som Kohl,
hvarföre han får apart betalning af sin Patron. Det
ja kan gjöra 2 à 3 1/2 på Skpd af 8 och af Kohlen à stig.
Stålhammare är här åfven; hvaref stålet göres genom smältning
på följande sätt:
Tackjernet, som härtil brukas, hvilket bör vara så nödställ at
tilvärkningen i veckan minskar 40. Skpd, formar i hela små
Gjösar af 1, à 2 och 2½ 1/2 vigt. Dessa värmas ett opp,
läggas i Smälthärden och hamras under en ordinair Stångjern:
hammare ut i en kaka af gr: gr. t. kunns Storlek; hvilken
sedan förderfas i bitar af 1. 2. 3 mk vigt. Dessa smältas
tilhopa Sedan i samma härd i stycken af 5 à 6 1/2 vigt; Under
Smältningen röres ons arbetarde väl; Tid därtil behöfs 4 timar.
När det ej vill gå qvickt fältes Slagg därtil. Ett sådant
stycke delas därpå, likson vid Tyska Stångjerns hammarn i
4 delar, och hvar del utsmides under den ordinaire Stång-
jerns hamn: i 4 kantige stänger, hvilka sedan opplöggas i
garstål härden och utsias platta under Garshamn:
hvarpå hvar stång delas i 6 à 7 bitar. Man lägger där
på 14 à 15 af dessa delar och lägger dem jamnmanfogade i
en tång i garlågan, då de vällas ihopa. Derna massan
utsmides sist under garshammarn, då Stången är färdig
Kohl. til en Centner åtgå 2½ Stig ordinaire, vedkohl, samt
3/4 lemna Benkohl: De förra brukas allenast i Smälth:
men de sednare i Garshärden.
Ugnarne äro nästan lika. Garshärden mindre forman
är i bägge mera lådad än i Stångj: härden.
Afbränningen är så stark, at man ej får mer än 3 igen; af 3 Skpd
Tackjern ett Stål
Tillvärkningen hade dessa åhren varit 5 à 600 Centner — hvarje Centner kostar til 4 Rdr 32 sk. Stigen
Stålet kallas Steyermarks stål, och slås därpå stiernska
Stångmärket.

Maij Månad

Wid Forsmark smides årligen 2300 Skpd Stångjern.

Några Observationer på hammarnes och Bälgarnes hastigheter.

Stålhammarn gjorde 240 slag i minut: Bälgarne då honom gjorde tillhopa 16 Blåsningar i minut: N:3: i rakar händen.
I Spräktar händen 15 Dito &c.
Stångjerns hammarn gjorde 74 Slag i min: Bälgarne då honom gjorde tillhopa 10. Blåsningar.

Wid den ena hammarhärden sägs här ej gerna årligt torkhus inrättas, hvilket får sin värma från skorstenen af Hammarhärden, medelst en trumma. Detta är Cameraren Wesström uppfinnare till och finnes beskrifvit uti kongl. Svenska Wettenskaps handlingarne för år och Qvartalet pag. . Han har ock till uppmuntran härföre fått af kongl. academien en Guld Medaille, och dessutom af Jernkontoiret en gåfva af 1000 Daler.

Uti detta torkhus kan en dygnet torkas 14 Tunnor, och skall derigenom kunna bespara en vedconsumtion af 11 à 1200 Lpd.

Här voro tillika kammar inrättade, som vinterhden hade sin värma på samma sätt.

Här fägs åsven tama fiskar uti en Damm, hvilka uppkomma i vattenbrynet när de fägo folk, ty de äro vane att få bröd om hvilket de hålla en rolig och nöjsam strid.

Tisdagen 10 Sedan alt ting med nogaste uppmärksamhet blifvit beskådadt, forsatte vi resan härifrån kl 4 emot.

Wi reste nu en nyp upptagen väg och kom till Gräbbenbo vid middagstiden. Här emellan låg Bårkinge Masugn, hvilken är den första som med Comeska Process hushåll af Kl Directeuren Schlberg blifvit bygd.

Tisdagen half 2 kommo vi till Leufsta, där vi genast foro in på Wärdshuset och fingo middag, hvarefter vi togo sig tillfälle att gå ut om bese bruket, med dess härligheter.

Maij Månad.

LEUFSTA tillhörigt Hr Hofmarschalken Carl De Geer: är ibland privata Egendomar, oförnekeligit det vackraste i hela Svea Rike. Med sin långa Gata och gränder, samt sina välbygde och unique hus liknar det aldeles en stad, och öfverträffar; ty vårt många af våre svänska Städer. Sjelfva Slottet (Corps de Logis, som af Herrskapet sjelfve bebos) är väl icke i proportion mot alt det öfriga, dock är det gantska vackert. Utsigten härifrån admirable til Canalen och Trädgården, samt de många Alléer man har til alla kanter ser.

Smidet är här alt Wallonskt, och går mycket förlorat än det Tyska hvarom om förut vid Forsmark blifvit handlat. Här äro 4 Stång Hammrar och smider årligen 6 til 7000 Skpd Stångjern. Detta arbete det enda fort smide som här finnes.

Jäder förkolnes var här inrättad strax bredevid en af hamrarne nästan på samma sätt som vid Forsmark. 2:ne st: pipor, som hade öpning på ena sidan utåt Luften och på den andra ändan ett af jern blick gjordt golf, passerade förbi starkaste hettan af en härd, då Luften i dem uppvärmes, och denna åter upvärmer bleicket, hvarpå säden ligger, samt går ut genom små hål, som på del samma öfveralt äro gjorde &c:

På denna Lafve förkar årligen 6 à 7000 tunnor hvilket gjör alla badstugurs i neiden onödige.

Wi blefvo af Herr Inspector Bäck gantska vänligen emottagne och bevärdsagade med mycken nytta och nöje omkring hela Bruket.

Sedan vi sedt så mycket man här kunnat se och spisat til afton hos Hr Inspectorn, begaffve vi oss på vår återresa til Österby kl:n 10. Då foro vi en gimvag, först til gästgifvaregård och sedan til Bro, och så til Österby Bruk dit vi återkomme kl. 12 om natten.

Maÿ Månad.

Gästgifvare gårdar häreme(?) vore följande.

Ifrån Österby til Bro ½ mil.

Sedan til Warnsta (Österby) 2 — D:o —
„ Forsmark — „ ½ D:o —
„ Johannisfors „ ½ D:o —
„ Forsmark — „ ½ D:o —
„ Fräbbenbo — „ 1¼ D:o
„ Löfsta Wärdshus „ ¾ D:o
„ „ „ ¾ D:o
„ Bro — „ 1½ D:o
„ Österby — „ ½ D:o

Summa 6¾.

Gästgifvare gårdar emellan Fahlun och Österby Bruk.

Ifrån Fahlun til Strand — 2 — mil.

Uppsa — „ 1¼ D:o —
Grädö — „ 2 — D:o —
Hedemora — „ 1 — D:o Där man ej gjorde ombyte med hästar
Avesta — „ ½ D:o
i Westmanl:d Bräddbo — „ 3 — D:o
Fahla — „ 1¾ D:o Reser åsven igenom utan att taga ombyte.
Kiesta — „ ¼ D:o
Järna — „ 1 — D:o
Gästre — „ 1¾ D:o
Långfors — „ 1¼ D:o
i Upland Såfwa — „ 1½ D:o
Upsala — „ 1⅜ D:o
Husby — „ 1½ D:o
Enderby — „ 2¼ D:o
Österby — „ ¾ D:o

Summa 23⅜ Mil

Maÿ Månad.

D. 11

Ganska vackert och klart Väder.

I dag förmiddagen reste jag i Sällskap med allesammans Herrar Interessenter til Dammemora Grufvor, dem jag nu för 3:dje gången ~~vid Dammemora~~ besåg, och åkte på samma med uti Norrtyminge.
Jag fick mig och här några vackra Stuffer af dess Bergarter.
Til middagen reste man åter til Österby, och sedan jag hos Hr Directeurn Grill åtit middag gick jag omkring Bruket med dess Dotterson Hr Bruks Patron Jacob Grill och gjorde mine anmärkningar, som följa

ÖSTERBY är näst Leufsta det vackraste i Roslagen, och gifven ~~det senare~~ föga efter i anseende til Prydnader. Slottet eller Corps de Logis är ännu icke färdigt, dock äro 2:ne Flyglar, som blifva sammanbyggde vid Stora huset redan färdige, utom 2:ne andre på gården, af hvilka en är kyrka och ganska vacker. Trädgården är vacker och stor, med otrolig kostnad gjord af et sankt kjärr, dock är den ej ännu at likna vid Leufsta Trädgård. Här är ock et ganska wackert Orangerie.

De öfrige Byggnader här, äro ock ganska vackra. Alla Arbetarenas hus äro äfven som vid Leufsta lika höga och stora, i 2:ne långa gator byggde. Allt omkring med Träd planterad, som gör aldeles ganska vacker.

Wallon Smidet, som vid Fors:mark anses för mindre fördelaktigt, beremmes här, och torde äfven vara det bästa, där tillräckelig skog gifves.

Bruket består af 3:ne Stångjernshammrar, 1. Råhammare, samt 2:ne Masugnar. Här är allt Vallonsmide, och smides i veckan omkring 120 Skp:d, hvartil gemen 240 Läster kohl åtgå. Masugnen går 5 à 6 månader om året. Malmen hämtas från Dammemora 6 Gruvor, bokas helt fint och medelst uppfordringsverk fördras upp uti Masugnen, där han utan tillsats af Linsten nedsmältes; således, at til 3 Korgar kohl, behöfves 14:a mått Malm, hvart mått räknadt til 3 Tlr 12 öre. 12 sådane Korgar

Maij Månad.

gå gemen på 5 Dagar, ehr 3 korgar på 1a Dagl. Utslag sker circa 5 på 2 dygn, och blir då däraf 10 alm långa gövar, som sedan med ena ändan införas uti Smältar härden och droppe vis nedsmälta, hvarefter det räcker uti räckar härden til Stångjern. Hela Tillverkningen vid alla 3 hamrarne stiger sig årligen til 4000 Skpd.

Kammarskatten är här allenast 15 Skpd. Österby Bruk så väl som Leufsta och Forsmark äro Recognitions wärk och betalas här uti Recognition 4800 ℔ Kpr mt.

Til Bruket äro mäst egne skogar, och köpes här ganska litet kohl.

Den ena Masugnen är af Hr Directeurn Swist byggd med Conisk Brosthwalf. Desse hvalf caserar man här för det de spricka, jag har åter kördt andre, som berömma dem och säga at dess sprickor ej gjöra något til saken.

15 à 16 uppsättningar sker i dygnet.

Tackjernsgjösarne våga merendels stycket 6 à 7 Skpd.

Besynnerligit är at ej leffvereras lika många Skpd från hvarje Smedja här vid Österby, utan kan differera uti veckan hela 5 à 6 Skpd.

Smederne hafva sin betalning efter Skpd och för hvarje Skpd 3 ℔ 27 ß.

Den Gamla Stångugnen, som nu ser raserad, sades hafva varit Bygd på samma sätt, som den sednare, hvilken ägaren har låtit bygga af Hr Directeurn Rinman, och som man ej hade tilfälle at se, emedan karlen var bortbrest, som därtil hade nyckeln i förvar.

Sista Bräminger i denna sednare ugnen har lyckats ganska väl då Hr Directeurn sjelf såsom vant närvarande, och har til denna Bräming ålgad 3 Basoum ved.

Sjelfva ugnen skall vara byggd på ängelska vijset. Här skall vara 2ne Särskilte ugnar, i hvarhera 3 kistor och 4 Eldstaden, 2 på hvar sida, emot hvarandra, då järnstängerne inläggas, läggas väl Stybbe omkring dem at de ej kan fastna tillhopa.

Maÿ Månad

Ofvanpå lägger Sand som går ihop til en glasskorpa, hvilken då han-
sprickor giör mycken skada. Luften slipper in och förtär jernet.
Skiftorna äro giorde af Tegel, som är slagit af Trasyk lera; men man
hade i den gamla Stålugnen blandat för mycket sand uti alla
ofta sprickor sönder. Att förfara när det är fullbrändt är
en lör sten på ena ändan af hvar kista, för hvilken man
altid passar, så at en Stång ligger på hvilken man slagit
et hål för at kunna taga henne ut, och efterse om det är fullbrändt.
Uti gamla ugnen kunde 30 Skpd inläggas, och uti den
nya 75 Dito.

Sten kohl har brukats til bränning uti gamla ugnen
och har då åtgått 100 Tunnor; som de förflutne åren kostat
15 R. tunnan.

4 à 5 Dagar går til Bränningen.

I Engeland skola Stenkohlen bränas förut, då de nyttjar
til detta ändamål, för at få Trädkohls natur. Detta torde
således varit, til någon del, orsaken, hvarföre det miss-
lyckats med förra ugnen.

Stålförvärkningen hade här varit ganska ringa, så länge
den nu raserade ugnen nyttjades, och hade ägaren snarare
förlorad än vunnit därpå med denna inrättning. En orsak
härtil torde äfven varit uti Brännugnens byggnad, han
har haft för starkt drag, at för mycket kohl åtgått. Sedan
mentes; at man kunnade med samma Eld som nu
30 Skpd bränner, bränna 50 til 60 på en gång, som
gör stor åtskillnad.

Stålhammar voro här 2ne, som emellan åt äfven tjente til Spik-
hammar för den Spik, som vid Bruket behöfves. Stålet garf-
vas här ej, utan gloggas endast för en liten hård, som i en
Kolen smedja, och utsläs sedan i 4 kantige stänger af 2
tums och 1 fet därofver i tjocklek, de afskäras sedan i små
stänger af 5 à 6 Tums lång och inläggas i små kistor.

Detta Stål kallas engelskt, men brukas dock ej annars än Österby stämpel 100.

Maÿ Månad.

Stålet måste nödvändigt härdas sedan det är Smidt, emedan det annars ej får god afgång hos utlänningen, en underlig caprice. De måste dock innan de kunna Smida det bränna ut härdningen.

Några observationer på hamrarnes och Bälgernes hastigheter

Bälgerne til Masugnen göra tillsammans 12 ¾ omlopp i minut:
Wattenhjulet därtil gick 3 gånger omkring i min:
Stångjerns hammaren vid gaiden gjorde 78 Slag i min:
Bälgerne därtil båda tillhopa gjorde 28 blåsningar i min:
Stångjernshammaren norr ut gjorde 77 Slag i min:
Stångjernshamm: Söder ut ditto — 84 Slag i min:
Stålhammaren gjorde 200 Slag i min: vägde 13 à 14 tt stork. vigt. 12 ß. kuggar på en hjulstork af 3 alns pering.
Bälgerne därtil 22 blåsningar i min:

D. 12.

Wederleken i dag ganska klar och vacker såsom de förre dagarne.

Herr Bruks Patron Wittfot berättade at ¾ hvit kalk ⅔ Rödfärga blandad bland Fjära är bäst nyttja på tegeltak.
Herr Hofmarschalken De Geer sade at kohlstybbe blandad med fjära vore äfven godt.
Bruks Patr: Wittfot sade Schiffshytte rödfärga vara bäst at nyttja.

D. 13.

Wederleken i dag som i går.

Täckandet Takleget har denna åren haft uppe gått 150 stör woo.

Maij Månad.

Hr Cammr Wäströn gaf mig beskrifning på en composition at låka sprutor på Eld pipor.

Aggcheria, Oslält kalk, Limatura Martis & Gern Silfspån, Blandas tillhopa, då Plåten först öfverstryker med Tillaka, som gör hanen litet rostig.

Dessa dagar, har Cammr Wäströn inwänterat en artig Portugal Hår vid Österby, uti utslagningsrummet wid Masugnen, och är af beskaffenhet som twerstående Ritning wisar. Han upwärmer med den heta Slaggen, som rinner af Masugnen. Här torkades på 1 dygn medan ugnen ännu war wå[illegible] Cammr Rog, och munter kunna torka twå när han kom i ordning.

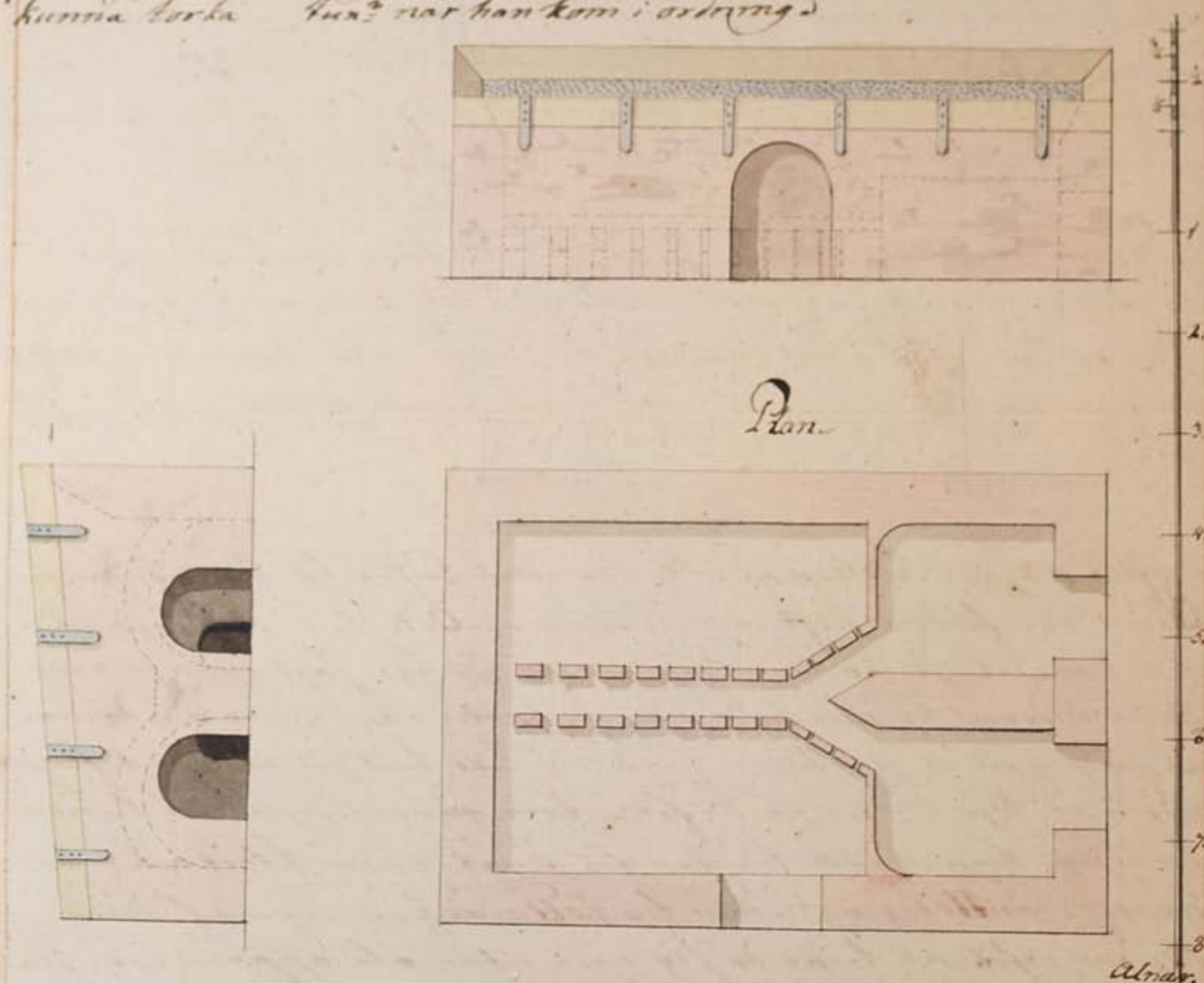

Maij Månad

17 13

Samma Väderlek som i går

I dag förmidd: reste vi åter allesammans hit Grufvorne, då Laldamar, ne besågo, och åtskillige projecter upgåfvor til deras lagande, hvar ibland Hr Marckscheider Geisler projecterade det, som han vid sine öfriga Byggnader plägar nyttja, och bör icke saledes;

Efter man här hafver en blöt lera ända ned til Bärget, genom hvilken Jävattnet tränger sig ned i Grufvorne, så var hans tanka at man med sönderstött Slagg skall kunna packa til at ej någon örgo, på vatten skulle komma därigenom.

Hr Lieutenant v. Torken höll nu uppe at inrätta här en ny Dämnings method, som både skulle gå vigare, och mindr folk til, än vid det förr brukelige sättet. Barorne å Bergnafvarna finner uptecknade uti min Journal för 1769 pag: 209. och dett, storn för man en annu tydeligare beskrifning och Ritning härpå i Kongl. Sv: Wettensk: Handl: af Hr Berg: Råder Sandel

Desse Ören hafva här årsgård 300 Centner knut årligen. man menar genom ofvannämnde sätt, kunna bespara en stor del däraf. 1 Cub: famn af Malm vägar ofvan hufvud tagit omkring 100: Skålp. Malmen sägd kosta omkring 75 Skålp. Arbetarena kosta tillhåll haft sin betalning efter bärning och sprängning, men skola hädanefter gå den efter skeppet taxa af malm.

I afton gick jag i sällskap med Hr Marcksch: Geisler til Gamla Inspectors Örner, som fordom haft inspection öfver Ostrby. Han säger et artigt målat stycke, som föreställde en hel Jagt passage, som skolat tildragit sig med benämde Inspector i des yngre år, då han en gång gått at på Björn Jagt, och han helt allena uptäckt skogen mött en Björn, som på 2 fötter kom gående emot honom hvarpå han lagt bössan til ögat, men klickadt några gånger; änteligen ser han sig helt när kommen af denne Björn vitsk, och trodde då sig vara utan all apparance, skall kasta Jagt til Björn, gå din väg Kalle jag skall ej skiuta dig, dett Björnen ock gjorde, och saledes slapp bemälde Inspector helt oförmodeligen ether faran. Wore det någon annan än en Inspector, som tillika är Jägare, det händt torde hända at man kunde vara mera vid hårpa. Dock såsom Inspector bör det icke vara alldeles omögeligt, om den gamla regeln står fast, at den som

Kall hänga så druncknar man aj

Maj Månad.

d. 14.

Den klara och vackra Vädertoken warar ännu.

Wi woro i dag afvenväl på en stund vid Dammarna Grufvor. Österby agor sträcka sig mäst ända hit fram. På några ställen såg jag dubbla gärdesgårdar, och på hvilfrågan hvarför sådant skulle vara, svarades mig af H:r Inspector Wahlberg at man gjordt det för Gyttrades skull; ty lägger sig snön uti denna gata, och blir då de öfrige sidor af gärdesgården fria för Snö, som gör för skada på åker och äng.

Har där skog kan vara at tilgå torde det med förmåga kunna låta göra sig, men här och i Österbygdtrakten råder det Landtmannen en kostsam hushållning.

Herr Bruks-patron Jacob Grill gaf mig beskrifning på Lavendel Brännevin, ganska godt.

½ ℔ Lavendel
¼ ℔ Rosen marin
12 Lod Pommerants-skal,
8 Lod Gankohl
8 Lod Kummin

Till desse Species slås 4 à 5 kannor godt Brännevin och 1 stop sött mjölk i Destillers pannan, som bör stå ett dygn väl tilsatt, innan destilleringen skier. Sedan upblandas det destillerade Brännevinet med Socker lag efter behag.

Inspector Wahlberg sade, att Mjölk brukas vid Destilleringen af Brännevin, så förgår den råa Kornsmaken.

Maij Månad.

Herr Camminarheern Jenning berättade, om man hafver Flugs i hufvudet skall man bara Svart Tråden band om halsen, innom stortan omkring bara halsen, så går Flugen bort.

d. 15

Gemrka klart och vackert Väder.

Sedan vi i dag åtit middag, reste jag i Sällskap med Billow ifrån Öfverby och tog samma väg, som vi komme hit nämligen åt Anderstorp och Husby och kommo till Upsala kl. 9 om aftonen.

Qvarter togs på gästgifvaregården, och gick jag genast at uppsöka unga Gahn den jag ock träffade hemma. Han bodde med sin Broder i Snuppera hos Hecken. Sedan man åtit, drogle vi Lärar som nu man gick till Sahlin.

d. 16

Wädret lika som i går.

I dag gick jag omring Staden och lag det förnämsta och äfvenledes blef bekant gjord af unga Gahn. Vi besågo Gamla samt Nya Domkyrkan, Gustavi Hydd, och Gallerier Upsala Academie. Den består af 8 par Pelare. Den inrättning gamla sydligaste flygel är: Två sale, 6 Rekkafjäl, af hvilka 2:ne Trappe hvilken 8 par Pelare. Byggnadsinrättning är, som den på andra sidan stående flygeln ifrån. De innan vidt lika det ena paret Pelare. Det andra gå i Fjerdes Zirkel

Maj Månad.

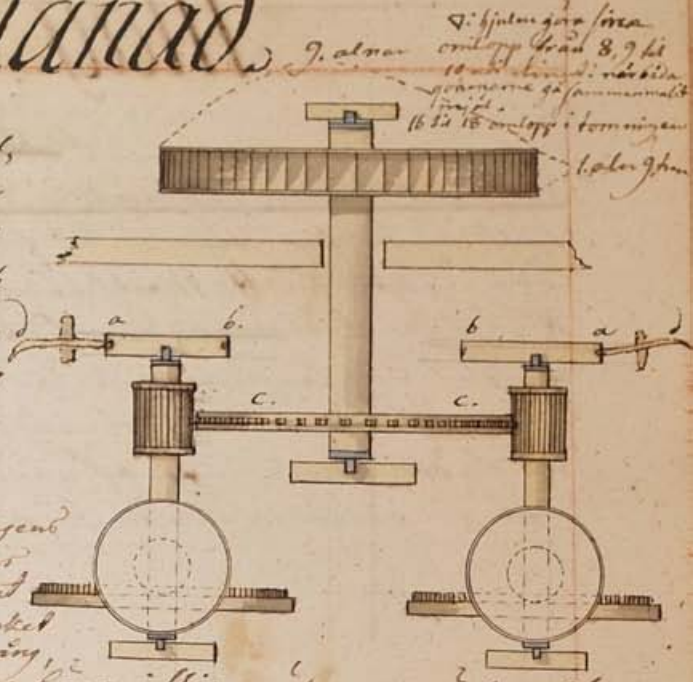

a b, framför sig at Trillan kommer i rörelse, se af kronhjulet c. Hafstångren d, d, synas alla förkortning, emedan de gå upp uti öfre våningen där stenarne äro, och således begvämligare för mölnaren at kunna ställa och klappa i gång hvilket thera par stenar han vill.

∇: fallet är = 12 alnar.

Effecten uti quarnar rättas sig efter inrättningen mer ej mindre förtelaktighet uti mölnarens skicklighet tillika, som åfven består däruti, at han under malningen låter falla så mycket säd uti ögat, at qvarnen får en ordinair gång, lämpelig till inrättningen. — Denne Carr tillja mölnare, hafwa öfverallt ofördelaktig upp å, efter de tycka alldeles onödigt, att se hjulen och trällerbna gå för fosan de mala mindre säd. — Kommer åfven därtill, att det är mödsamt för honom ett.

Kl. Gahn gjorde mig sedan känd hos Hr Directeurn Ulfström, genom en Visite til honom. Jag fick här se en ganska vacker samling af Mechaniske och Physicaliske Böcker, som han tid efter annan samlat sig, och utgjorde nu ett rätt vackert bibliothèque uti dess Schienticer.

Sedan gingo vi upp på Auditorium at åhöra en Dissputation utaf unga Schröderheim, som tillika med 5 andre Candidater skulle vid midsommar tiden undergå Promotion och blifva magistrar. Ordinarie opponens var en ung Candidat Adlerbeth, ibland de extra opponenterne var min Cousine C. P. Blomberg, hvilka bägge gjorde, medan åfven skola undergå samma Promotion.

Jag spisade middag tillhopa med Buhrman och Blomberg hos Palmer.

Efter middagen gjordes Visite hos Professor Linné, som ej var hemma. Sedan gjorde unga Gahn mig känd med Professor Bergman, hos hvilken uti Laboratorio sedan hela den öfriga dagen användes.

Maij Månad.

d. 17.

Ganska vackert väder hela dagen. Marcken börjar afsorka björa ganska terr.

I natt låg jag hos Gahn. Wi följdes åt i dag först til Bokhållar Sedan i sällskap med Hr Mathematicus Geijer ah konstmästar Dahl til Hr Professor Bergman, som följde oss upp och lät oss bese Academiens vackra Stensamling uti Auditorio Oeconomico, där han afven annu håller sine Physicaliske föreläsningar. Som denna var den första Stensamling af värde jag ännu besedt, kunde jag ej annat än admirera honom högre än någon annan.

Wi spisade sedan tillsammans på Hoctens Spisqvarter, hvarefter jag skilde mig ifrån det öfrige sällskapet på en liten stund, och gick at uptöka en eller annan af mine bekanta. Giorde först visite hos Rådman Lemeins, sedan hos Professor Linée, samt hos Directeurn vid Academie Boktryckare Edman. Sedan gick på Academien och hörde Candidaterne laga, för Professor Melander, hvilka skulle promoveras til Magistrar. Jag gick härefter i följe med Gahn up til Slottet och besåg det nuvarande konung. Man håller nu uppå at uppbygga den Wänstra motsvarande Rundeln, uti en vacker Architectur. Wi kommo äfven til et hål, som här går ned uti jorden, och om hvilket hål är en allmän sägen at, en Gång härifrån skall leda sig under hela staden, och har ivrigt ganska farligt, hvarföre och ingen, som man vet varit dristig nog at där ned klifva och undersöka saningen häraf, til dess för några dagar sedan en ung Studiosus Chemie Gyllenhal helt ensam förvid där nedgått, sedan i sällskap med Gahn, och befunnit deras prat för bara lögn, utan är här allenast en ganska stor källare som är mycket förfallen. Det är ej lätet hvad imagination och Prevantioner kan uträtta hos en hel menighet, och är besynnerligit at uti en så stor och upplyst stad som Upsala är, ej skall finnas någon enda, som förr dristat sig undersöka detta bedrägeri.

Maij Månad

Hos Directeuren Oman såg jag et Svärd, som han vid upptagandet af en gammal Brunn nyligen funnit. Dess utseende visar hosstående Figur, och tyckes i förna tider hafva varit et Strid-Svärd.

Gahn berättade mig at sätta ihop äkta Porcelain, med oslackt kalk och ost, som ej är mycket fel. Ostен af Oxspickan och nyttjar härtill. Wid: Kongl Svänsk: Wettenskr: Vandt quartisför pag:

Åsyftar af Gahn, at känna hvad Wind el: Wader det blåser, om man väter på fingern och håller honom i vädret, så är den sidan kall, hvarifrån vädret kommer, om det och är aldrig så svagt.

Om man blåser på en Thermometer, så faller han icke, men om man först väter på honom, och blåser, så faller han genast, och ännu mer om Spirit: Vini uti: Stryker därpå.

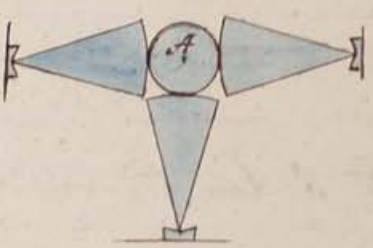

Gahn berättade oss, huru klokorne i stora Dom kyrko tornet, hvila med sine axlar som ses af Figuren. Axeln A tangeras af 3:e kilar, som hvarthera 2 rörar omkring sine Spetsar, och taleder til en stor del förminskar den Friction, emedan ej skulle afnötkommas af hela axeln. Han har detta sjelf allenast på berättelse men ej ännu sedt det.

Maij Månad

d. 18.

Waderleken likasom i gar.
Sag i natt afsenades ho: Taken. Af honom fadd följande.
Bleckslagare förtenna Mässing bleck, med 4, solverat i V:, som ritas
därpa i hvad Figurer man behagar, och sedan endast poleras fast,
men sitter anda braf.

fr. kanhel. p. 409. knappnalar hwitsprädning.

Carmin c. Florentiner lack af Färnboks Solution = V:r med 4 Solut.
ar Fallig färg.
Röd Bleck af Färnbork med Gurkmeja. Rod Saft med O och ☉ til
Charter: illumination.

Talg med krita til fönster kittning om Wintern spricker ej.
Se Pag. 88. rad: 11 Polheimers satt at kitta fönster.

Han berättade at Capitain Munktell i Leksand gör sig ättlicka af
Myror, på det sättet, at med en barkad hasselkäpp, samlas myror,
ne och stryker af i et V, kärl, tills de med V:nät utgjöra consistens
tiam gulbis, kokar sedan upp i glacerad kruka och silar. Skall
bli mycket god och aldeles som vinättlicka. Han plägar laga
3 halfstop V i sender. — Kokar kapt ordinairt i 4 timar, men
skadar ej om länge.

Järngrytor svarta, maten emot omskifte af Waderlek.

Sallaka svärtar sall mat.

Ingen Metall föradlas, så högt, som d. 1. & d kan bringas af från
til 180,000 ibl til 400,000 Dr:r varde.

Maij Månad.

Theorien om Stålförvärkningen är ännu ganska osäker, och hafva Chymici ej kommit öfverens om hwad det är som bytes ♂ til Stål.
Det förvärkas fördeles på 3ne Sätt
1mo Garfning genom Tak ♂ nedsmältning i mycket smärre smältor än wid Stångjerns förvärkningen, samt ofta sedan länge itererat hamrande. Detta Stål kallas ~~Gjutstål~~ Smält Stål, hwilket skiljes ifrån följande, de Gjutstål, som sker
2do genom Gjutning och kallas Gjutstål. Skall vara det yppersta. En fil häraf filar sönder en fil af Smält Stål.
Processen, ännu hemlig. ♂ måtte smältas hastigt med glas ämnen. Då Stång ♂ smältes ned blir det sprödt.
3o Bränning. Producten kallas Bränstål, Jernet smidt i den form som åstundas, insättes med Phlogistiska saker i täpta kistor ganska väl täjte. Hålles i Δ en tid 8 à 10 ☓, som är experimenterad wara bäst.
Då lådorne sedan öppnas finnes Stålet färdigt; utan någon förlust i wigten och utan någon förslaggning i ytan. Macquer Dict. menar detta Stål wara sämre än Smält- el Garstålet emedan utan Smältning och hamring de partiklar af metallisk ♂ som förmodel äro i Stång ♂ äfven ej kunna af skiljas, utan bör de oreducerade ändaft reduceras &c: f: Waller: Metall: p: 405.

Olikheter taga al i Stålet ingredierar mera slagg. Således om på de kistor, som insättas til Bränståls förvärkningen en spricka sker, mot slutet af Bränningen, är det som legat därnärmast innuti kistan bara ♂, men längre in är stål. Har sprickan skedt något tidigare är det yttersta brändt til slagg längre in ♂, ow mitt uti en liten kärna af stål. Har sprickan skedt strax i början är altihop slagg brändt.
Tillkomsten af fri Δ som man för ändamål kunna förbränna och ifrån ♂, har hår utan twifvel allt som den haft mer el mindre tid at wärka, mer el mindre förvandlat Stålet til slagg, och således giordt det förra til ♂, så til slagg &c:
man kan äfven genom en opponerad operation göra Stål tilbaka til ♂. om inpackas i kistor som wid Bränstålsförvärkningen, men i stället med magra ämnen såsom kalk &c. tämm. 10 à 8. ☓. Macquer Dict.

Maij Månad

Stål härdas då glöggadt afkyles i kallt V. Man säger alsja varma
ge Stål, och ju kallare V, dessto större härdning.
Af en Syned hade Herr Gahn dock först af til Stålets härdning
fått ej stålet vara mer än kramrödt. Om Ståls härdande, se Laurais Kon.
1748 p: 68 &c. om Stål Walter: Metall: p: 389 &c. Chem. Phys: p: 271. &c.
Turkiska Stålet och Damasceradt Stål. är sjelfmarkat godt
til ggg &, hvilka skola hålla sig osvi&c
I Persien skall annu tillverkas et bättre Stål hvarmed man
utan svårdelar kraft skall kunna klyfva et hår nesk.

24.

24. l. Cad säger 14 Lod. Underligt at fastän det har syna Guld ensamt,
dock förtröjer Guldet hos 4 ren.
hårdheten mindre än O Större än 4. Segheten af 49 Lb bryter
en tråd af 10 tum. Smidigheten mindre än 4, dock låter nog
hamra sig såsom i de så kallade Tennfolier.
24 i Δ Smälter lättast af alla M. vid + 200°. då Smält
brännes ej papper och dylikt.

Om Bälgar.

Småbälgar, bära som bekant är, emedan de löpa skep mot fattan,
ej hafva sina invända sidor i råta planer, utan något con-
vexa, som en Conus &c.
Af Bälgmakaren i Avesta, har Hr Gahn fått lära dess hand-
grep at förskaffa sig smält til Scharnjelen til denna
convexité. Af ordinairt tjocka bräden gör han
sig et Cirkel Segment, af en sådan area, som bälgen
skall göra vid D E E. och en sådan som han gör vid B C C.

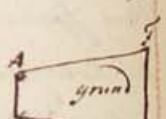

D 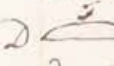 B C. Sjelfva Skeklen af dessa arcer gör han sedan me-
delst sil vinkel mätt, noga lika stupande, som vinkeln A A F,
så som del samma är A F F så väl på grunden. At Porsilen af
bräder blir efter denna så ena sedan slutande arcaur

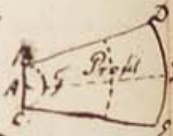

spikar han täte och noga med små nubbar en tumm ad väl
spårstig spika och hyfla sedan af henne at hon ej kommer at stå
utom bägge bräd sidornes planer, och dess lilla bredd göra en och
samma plan med bräden hvardera sida. Då sedan denna
spikan tagen bor och utbräden igen skall hon visa den convexité

Maÿ Månad

Wågan bör ha. Den som är giord efter D F E, Wågans Kullning vid D och den efter B F C dess kullning där. Här jag har dessa bägge extrema, hyfflar sedan det öfriga dem emellan i rätta Lineer, som jam manblanda lika punkter af dessa arcur. Sker nog lätteligen efter en lång Lineal.

Sedan vi varit i kyrkan blefve vi af Hr Marckscheider Geijer inviterade, de at äta middag med honom och det öfriga Sällskap på Magistrevenken Källare, hvilket vi ock gjorde. Wi tillbrachte här större delen af Eftermiddagen til nägra Styrckande drycker förtärande, til dess vi gjorde Hr Marckscheidern, Konstnärs Dahl och Billow följe et stycke utom Tullen, hvilka då reste tilbaka til Jakten, för mig en om skillsmässa.

Emot afton voro Gahn och jag uti Archiatorn Linnei Botaniska Trädgård, som är ganska vacker. Här säges alla de örter som i Sverige än rara at få, samlade, tillika med många andra utländska.

Uti det vackra Orangeriet voro en vacker samling af både små och stora utländske foglar.

Uti trädgården voro därutk hvar, större och smärre Apor, jämte mycket annat, som en, hvilken vore hemma i Sådana saker kunde giöra åtskilliga upptäckningar.

Wi spisade til afton hos Palm allesammans ab ord i Bodarne.

Skrifvit til min Far.

Maj Månad

J. 19

Lika stark Warma som förra dagarne.

Her Magister hvarefter sägs en ny inrättning af Torkugn eller kölna hvarpå Sädkan torkas eller maltas, hvilken af honom berömdes och prisades vande. Dess inrättning kan ungefär inhamtas af nästående Profil, tagen twärt igenom ugnen.

Jag betrachtade Construction af Spongen som går öfver Ån ofvanför Academii Qvarnen, och är Bygd af Hr Directeurn Ugglström

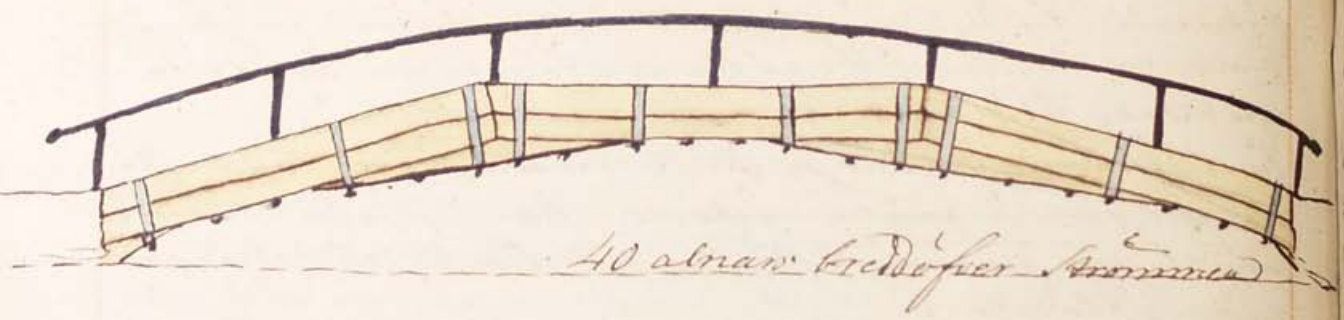

Hr Directeurn Schilberg har här uppbygd en Stenbro, bestående af et hvalf som går öfver Strömmen, ganska väl Bygd. Här är dessutom en Trädbro som går öfver Strömen längst ned at, et där + står utmärkt på Chartan. Dess Construction öfvar nästående figur.

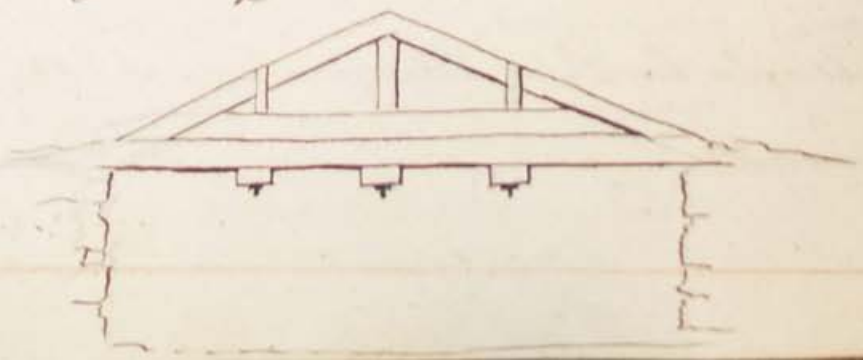

Maij Månad.

Sedan jag nu beseedt det mäst Remarcable och gjord därofver mine små annotationer, samt roat mig desse dagar rätt godt med det öfriga Sällskapet, som jag måste skiljas wid, begaf jag mig på min retour til Stockholm ow vidare hem til Norrkjöping, beledsagad af Buhrman och Blomberg til Forsby.

Wi reste altså utur Upsala kl. 12 i tanka at til kl. 2 ungefär kunna wara uti Forsby, för at där äta middag. Men 2ne dåliga åkare hästar gjorde den saken omöjelig, at wi gärna hade önskat oss warit så kloka och försedt med middag innan afresan.

Sedan wi rest en ganska waeker och angenäm wäg kom wi 1 mil ifrån Staden til Flottsunds färga, hwarest äfven är et hederligit Wärdshus. Här landsteg wi, tog ett roseställ, skaf med et glas vin, 46 268 69 hgd [illegible] 094 56 d 42 46 69 d 87 i 06 d.

När wi woro komne öfver öfver Strömmen, sågs på en stor Marmor Sten, hwilken skilde Upsala och Stockholms Länen ifrån hwar, annan. Uti Alfske blefwo wi först hulpne med hästar, och kom, me til Forsby kl. mot 4. Här brukte man inga compli, menter, utan, som jag var wan at lefwa på Bergslagen wid, där man håller onödigt krus för bara wäder, så tyckte jag at wi woro alle rätt hungrige. Wärden, Herr Hofjunkaren Ekenstierna sökte stilla wår hunger med hwar sin god stek, bunka: &c. &c., som alt wittnade det wi togit bästa parket, då wi

Maij Månad.

resolverade at ej åta för än vi voro framkomne til Forsby.
Här hade tilfalle at lära mig 2:ne hushålds grep, om hvars
möjelighet jag ofta sjelf tänkt uppå. Man åt här Rökt
Sill, som var ganska god, och på tilfrågan, huru man komit
öfver, så fårst om god Sill, Svarades mig det hon vore rökt
hemma, på det sättet, at man först urvattnar ordinair
Salt Sill ganska väl, och sedan rökt henne med Enris uti
en Skorsten ef. ord i Badstuga. Jag åt här afvenle-
des rökt Lax, som på samma sätte var tilredd, och var
föga skillnad från Halmstad Lax.

Her Hofjunkarn lärde mig at tvätta skinnhandsken, som
äfven är et godt hus-hålds grep; ty när handskmakaren
ser sig ga miste om sina vahror för sälgmy; vill han
gärna blifva hederligen regalerad för at tvätta dem,
såsom handskar, skinbyxor m: m:
De tvättas med Såpa ef. Tvål uti junt Watten, och
torkas, hvarefter de gnuggas med Deeg gjord af krita
och Bornolja.

Som han är mycket Kåstkar kunde han ej underlåta
visa oss desS Stall, och sina många vackra hästar, hvar-
bland han hade en, som han under Rik-dagen i Norrkö-
handlat sig til af min Bror, och stod nu här ganska
fet och väl ansad. Dess inrättning på krubbor, derom
de han för at spilla bort mycket hafra, och var af
ASP urhalkade, som figuren visar.

Maÿ Månad.

Vid Alfsike gästgifvaregård kunde man se det stora Bratiska Godset Skeftebyholm, som til sin Exterieur presenterar sig rätt vackert. Hade min Tid tillåtit, så skulle jag visst icke utan uppmärksamhet med en liten tour dit rest det förbi, men uppskjuter detta så väl som mycket annat hemar, emedan jag omsatt, till en annan gång vid Gud

Jag lämnade Forsby tillika med mine dåvarande Wänner, så väl Hr Hofjunkaren Ekenstierna, som mitt Upsala Resesällskap Buhrman och Blomberg kl 6, och kom til Märsta kl 7½, och härifrån vidare til Rotebro. Här emellan ligger Stenby vackra Stenhus på högra handen tillhörigt Hr Generalen Grefve Fersen. Åfvenledes Skånillaholm, som på etthuru långt håll gaf dock ett rätt vackert utseende, och til hörer Hr Cammarh: Jennings ---------- tillhörande Hr Riks Rådet Bar: Frisendorff låg äfvan på vänstra handen och gaf en behagelig vidd åt Landsvägen. Hade ej mörkret så snart tagit öfver handen hade man med mera tydelighet kunnat betrakta Hr Hofmarschalken Carl Degeers vackra Egendom Wåsby, som äfven förbi reste och lämnades på högra handen, hvarest ock ses en gansha Magnefique Byggnad. Utom åtskillige andre Herregårdar, som här på alla sidor synkes.

Sedan jag således rest hela denna rätt vackra natten och ändtl emot morgon i skogen vid Ulldiesdahl, ibland en oändelig hop andre Fogle slag, isynnerhet hörde en Rossignol, hvilket det ej annat kunde än hos mig uppväcka största uppmärksamhet, i anseende til den tidiga Sommaren, som nu redan gjord alla Träd jemte hela marken Grön

Maij Månad

d. 20.

I dag hela dagen ganska klart och varmt.

Jag kom anderligen i dag omkring kl 4 til Stockholm, gick saledes genast up til Hr Allardi för at få underrättelse hwar min Bror hade sitt qwarter, som jag på Forsby fick weta skulle wara mig til möte i Stockholm. Jag fick och genast rätt uppå honom uti dess qwarter på Stora Nygatan Fredrofwer Franciska kyrkan i huset N:o 2:ne Trappor upp hos Fru Ederholm.

Glad öfwer at lycka wara framkommen til Stockholm, och at där öfwermodet få träffa en Bror, som kunde efter en så lång resa åter upphjelpa mitt caxa, hwilken nu wår blefwen tämmeligen lätt, giorde at jag glömde af all fatigue jag hela natten haft af min resa.

Middagen Spisades efter skedd invitation hos Herr köpman Allardi.

Efter middagen anwände Störe delen uti Lungs Trädgården, uthom en liten wisit til Inspectorn Plantin där ingen träffades hemma. Om aftonen Spisades på Winsatet hos Fru wed wasser Långgatan, hwarefter Sömnen smakade mig rätt gått.

Om byten emel Upsala och Stockholm.

Ifrån Upsala til Alsike		1 ä mil.
til Märsta igenom Sjön		2 ä mil
til Rotebro		1 ¾ mil
til STOCKHOLM		2 mil
	Summa	7 ¼ mil.

Maÿ Månad

d. 21.

Samma Vackra väder varar ännu.

I dag gjorde Kyrkia upvaktningar hos Hr Landsh: Bar: Tilas Hr Bergs: Råderne Schröder och Kjerne, hwilka ej träffades hemma.

Efter Slutad middags måltid hos Nobbens: gjordes wisite hos Hr Lieutnant Stranhjelms; och kopman Allardi boende i samma hus och wåning.

Emot afton sedan man tilbracht någon stund til promenerande uti Kongs: trädgården gick jag til Styckgjutar gården och beskådade den stora Konung Gustafs: d: 1ste Statüe, som är hel och hållen gjuten af metall, i dess fulla storlek, och är altså wäl lyckad. Hela Statüen med fot och alt, är omkring 6 alnar högd, meriterar att hwar man at betracktar. Då han blir uplyftad uti sin grop där han nu står skall jag afrita honom. Ute på Styckgjutar gården ses en hund gantska wäl uti Metall gjuten.

I afton spisades Då Winfatet. Min tror och jag måtte i dag flyttat ifrån wår hederliga och vackra Värdinna för en annan Hyres gäst, som tingat rummen innan vi woro dit komne. Wi flyttade således några hus härifrån på samma sida om bemälte gata, hos Pongue makar Aldeman Kramers och lago här i natt för första natten.

Maij Månad.

D. 22.

Samma Väder som de förre dagarne, till emot afton då en liten Regn

I dag Upwaktade Hr Prudent: Bar: Silfversberg, Hr Bar: Silfver Hrr Bergsrådern Hierne Sandel Sröder, af hvilka allenast Bar: Silfver och D.D. Hjerne träffader hemma.
Skrifvit til min Far och Bergmäst: Odelberg, samt Rolheimer.
Skrifvit til mit Syster Kantzelberg.

Upp uti Styckgiutarbacken, på et ställe där man hålt uppå at bygga
såg jag en artig Sandharpa, af utsigt som figuren visar.
A är en kista hvaruti Sanden kastas då han
faller ned genom det aflånga smala hålet c
och sålunda spiler ej onödig bis bort sand, som
ofelbart gemenl. sker vid ordinaire sandharper
där Sanden kastas direcke på gallret.

Middagen spisader hos Nebbens.

Efter middagen anvandes förre delen på Salvii Boklåda, och aftonen
spisades på Vinstafet.

D. 23.

Wadret vier på samma sätt som i går at del tägnade emot afton

I dag giordes upwaktningar hos dem som förra dagen ej träffades, samt tillika hos Hr Bergs Rådern Heijkenschöld, Rudbeck och Adlerheim.
Sedan assisterade jag i Collegio hela för middagen.

Middagen spisader hos Herr Allander.

Efter middagen begaf jag i sällskap med Lundbeck, alla Commerce Collegii rum.
Sedan gingo vi upp på Kongl. Wetenskaps Academien, där hela
efter middagen användes. I afton var jag sedan hos Norèen til dess
gick och spisade på vinstafet.

Skrifvit til Rolheimer. Fått Bref af Mademoiselle Wm. Bergström.
å - D. D. Datra.

Maÿ Månad.

D. 24

Hiart hela dagen med stark Blåst.

I dag åt jag middag hos Blomberg på Ladugårds Landet, hwarefter jag gjorde Wiskit hos Commissarien Broden, Stads Fält Sk: Reichenbach och Inspectorn Planting. Sedan promenerades en stund uti Kongl. Trädgården, hwarefter jag geck til K: Baron och Landsh: Silas, dar hela aftonen til alt sont tilbrachtes. Jag feck här tilfälle at bese dess wackra Ritsamling, som redan består öfwer 2 Hundrade Planscher. Han wiste mig äfwen sin wackra Boksamling. En hel hylla med Journaler bestående af Journaler eller Dagböker af honom sielf ögneligen hållne alt sedan han war 25 år. Dem som han hållit innan han hann til denna ålder woro i Wädelden omkomne, och hade det warit en wacker samling. De wackraste Mineralier och Stuffer, alle uti sine särskilte lador, samlade, sägs här äfwen. Sedan han want så god och rådde mig i et och annat, rörande min framdeles Lycka, tog jag afsked.

Til afton Spisade på Winfatet.

Ehuru wi Bodde in på gården och 3:e Trappor up, saknade dock ej den Agreablaste Wiue wi någonsin kunnat önska oss, i det wi hade midt emot wårt Fönster 4 stycken Fönster, som alla dagar, isynnerhet morgnar och qwällar, woro garnerade och beprydde med de skönaste Fruentimbers Bilder, så wäl större som smärre. 2:ne stycken gamle Mademoiseller (Brehmer) som här bodde, höll pensionairer, hwaraf, bland woro åtskilliga ganska wackra Fruentimber, isynnerhet 2:ne Mademoiseller Palm, hwars Fader skall wara den förnögnaste Köpman i hela Stockholm, är nyss inkommen med sin Familie ifrån Turkiet, dit han warit några 20 år. Enkel: annan gång blefwo de af oss öfwerrumplade uti sin ömsa sance, då de någon morgon höll upp på at snöra och kläda på sig, hwilket gjorde at man sällan kunde wara ifrån detta Fönster

Maij Månad

d: 25.

I dag regnade något men sedan klart. Alla dessa dagar varit ganska kalla.

I dag giordes först uppvaktning hos Bergs Rådet Sandel, sedan gick jag til Hr Spegel Fabriquam Meunier, för at, utom dät göra en liten visite, uphandla något åt min Bror.

Processen med Qvickssilfrets pålaggning på Speglar, är ej annorlunda, än sedan man förskaffat sig en mycket jämn och annorlunda slipad Marmor skifwa, med sine uphöyde kanter, och räfflor där, innanföre: för at kunna hopasamla det öfverflödige Qvickssilfwer: och ställd samma skifwa uti säkert vattenpass på allahanda, belägger hon denne med tenna Tennfolier, den ena tätt vid den andra, til så stort stycke som Glaset är, sedan slår häröfver qvickssilfwer, som täcker hela skifwan, då termed blir uprätt som kan ligga. ——— / Derå uppå lägger nu det jämnslipade Glaset, hvarunder sedan tyngder ställas til hela 8 à 10 Ctr. allt som Glaset är förr tät, när det så har legat ——— tager det upp och ställer på kant, då det massa af qvickssilfret bortrinner och lämnar det torra qvar.

Ställningen å Ripsten hvarpå det slipas är helt simpel; men uti Stenen är ganska god gryt. Här i Sverige har man ej sådan inrättning at hvarpå Glaset på Platten å Arean kan slipas, utan måste allt sådan göras utomlands, som åtskadkommer altid för Kopparen en dyr vara för förr än ifrån Tullen.

Jag köpte mig af honom 2 à 3 Tennfolier för 3 Rd:

Sedan jag en stund varit uppe på Landtmäteri Contoiret, gick til Gummun Noach och åt Middag, för at se om så är, som allmänt säges, at hon håller bästa spisqvarter i hela Stockholm, hvilket ock här sin riktighet fast det kostar 6 Rd: per person; men så får här 5 à 6 rätter mat, Sallader, Bränneviin, Win å 2:ne slag rödt och hvitt så mycket man orkar dricka, utom god uppassning.

Fastän, sedan jag tillbragt större delen af Eftermiddagen med Promenerande uti kongs trädgården, gick til Galmarna en stund, hvarefter en ärofullsammanträde på Drefwan.

I dag fått Bref af Billow.

Maij Månad

d. 25.

I dag regnade något men sedan klart. Alla dessa dessa dagar varit gansha kall

I dag gjorde först upwaktning hos Bergsrådet Sandel, sedan gick jag til Hr Spegelfabriquam Meunier, för at, utom dè gord en liten visite, uprundla något åt min Bror.

Processen med Quicksilfrets påläggning på Speglar, är ej annor lunda, än sedan man förskaffad sig en mycket jämn och accurat slipad [illegible]

ANDERS CARL RUTSTRÖM.
S. S. THEOLOGIÆ DOCTOR.
1 Cor: 1. 23. 24. Gal: 6. 14.

1767. F. A. Ressfors ad vivum del: et Sculpsit

Stål
Sten
inrå
sedan
för

Jag h

Sedan
Gun
säger
sin
vatte
myck

Fasto
ens k
tillf

I da

Maij Månad.

d. 26

Wackert ah klart, mun kallt ah mulet, samt rägnaktigt mot aftonen.

Monsieur Jupinet lärde mig at tvätta et göra ull, grå et silkes strumpor hvita, som sker sedan de förut äro tvättade med Svafvel, rök, då strumporne hänga darofver.

Hela förmiddagen warit uppe uti Collegio i Handelsbalen sedt dagen förra dagen med Protocollet.

Middagen åts hos Nebbens och aftom på Wingstet.

d. 27

Klart hela dagen, men dock kallt i Luften.

Åt middag hos Nebbens. Efter middagen gjordes wisit hos Fru Bergman och Secreterarn von Ölfken.

Hon Greff Leijonhufvud som äfven war här närvarande, berättade om man lägger rädt kiött bak i nacken, då man har halsflusd, skall flusden gifva et lindra sig, hwilket confirmerades af Fru Presidentskan Öelreich.

Sedan gjorde jag et litet besök hos Fr. Rosenadam Bolander, som ej träffades hemma; dock besåg jag dess wackra samling af rätt wackra och utwalde målade stycken, så wäl af honom sielf, som andre stora mästare i den Schientica.

aftonen åts på Dufwan.

Maij Månad.

22

Samma väder lek som de förra dagarne.

I dag förmiddagen giordes Visite hos Inspectorn Planthe
Sedan jag ätit middag hos Nebbens gick til Instrumentmakare
Rosenberg, hos hvilken jag fick tillfälle at se allehanda ganska väl
gjorde Mathematiske, Mechaniske och Physiske Instrumenter.
Jag kom at handla af honom En Electricitets Kula, hvilken han
sjelf förnat armerat. Han berömde hennes Electricitet, såsom
sedan försökt och befunnen god. I stället för handen, applicerar
han 2ne skinn kudar af särskild sorts skinn, som tryckas åt hen-
ne, en på hvardera sidan, medelst en fjäder.

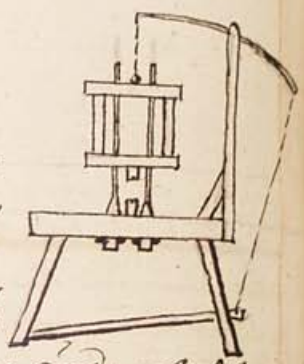

Sedan gick jag in til en nålmakare och såg huru
knappnålar göras, som jag tillförene icke sedt.
Tråden, som är ordinair Mässings tråd, drages icke,
som dragskifva til dess han får den finhet, som
man vill hafva nålarne til; hvarefter en tråd
af samma tjocklek spirnes, som en cantillie sträng ända ut åt
ganska tätt. Detta påspundne afslages sedan och klippes til
knappnålarnen på de nålarne, som äro passade därefter. De
dragne slåta trådarne, afklippes sedan til så långa nålar däraf
skall blifva och slipas flere i sender emellan fingrarne på en sor
stycken af fint och jemt gryt, hvilket hårdlag är artigt at se
emedan det för dem, som därvid äro vane går ganska behändigt.
Sedan trådet man en knapp på hvarje nål och karkrar til til med
ungefär en sådan machine, som figuren visar, då man trampar
på stången så lyfter sig hela ramen hvarunti slagen sitter.
uti både stad och slag äro med små hål ingrafne för knappen, och
bestå de af ganska godt stål. Detta går också ganska skickligt.
Ju mera man hamrar knapparne ju slätare blifva de.
Sedan de nu äro så färdige, koka de til dess de blifva hvita.
Jag frågade, om man ej härdar dem på något sätt, hvarpå
svarades; at det är nog af den härdningen som de få ute
dragningen; ty ju oftare en tråd drages ju hårdare blir han

Maij Månad.

d. 29.

Samma Väder som förr. dagarne.

Sedan jag en del af förmiddagen varit uppe uti Collegio, gick jag upp på Borggården och besåg, huru Artilleriet af Kans. Maijst. sielf monstrades.

Här fick tillfälle at göra min compliment för H:r Baron och Landshöfdingen Ehrenström, som nu nyss var kommen ifrån Fahlun.

Åt middag hos Nebbens.

Sedan gick jag til min Cousine Em. Blomberg, som är Socker-mästare på Commerce Rådet Westermans Sockerbruk, uti Ladugård-landet. Hos honom gjorde mig underrättad om Sockertilvärkningen, som följer.

Detta Sockerbruk tillika med et likastort i Gothenborg äro de störste uti hela Riket och består af 5 Pannor.

Sockret, som inkommer uti Stora Salt, emot 60 à 80 Cttr vigt, består förnämligaste af 3 slag Terrer, Tetes och Masscovad.

Terren är finaste och klaras först så:

Man lägger uti pannan 2/3 Socker 1/3 Watta, som uptokadt tilsätter 12 kannor Oxblod, 2 à 3 hjog ägg 3 à 4 rpd Smör, hwilka 3ne siftnämde persedlar göra, at sockret renar sig, då man med slef af skummer all orenligheten i; som dock sedan ur prässan i när det så är klarat silar det genom duk uti en stor Kitel, och står åter i Pannan at kokas, hwilken kokning gör at Sirapen skiljer sig ifrån Sockret när det får stå.

Här beror det uppå så väl som uti klarningen, om Mästaren är snäll emedan han här skall taga sitt prof och noga efterse, när det är lagom kokadt; ty aldrig så litet för mycket, och aldrig så litet för litet, kan här förstämma hela kokningen. Detta hållen och af alla Mästare för en gansska misstänksam sak.

Sedan står det i formarne. Då det stadt uti den 3 à 4 timar sticker et litet hål i ändan af formen, så afrinner all Siraps. När en dag eller något förbigådt at massan uti formen hunnit sätta sig, så lägger med fransk lera ofvan på Sockret, hwilken drifver alla Siraps partiklar utur Sockret och uti den der under stående Kruckan, hwilken Sirap åter omkokas;

til

Maij Månad.

til Socker. De öfrige Sorter såsom Tetor och Mascovad Kokas
ors förfares med på samma sätt, allenast med någon mera tillsats
af de 3:ne renande ingredienter, såsom mera orene.
Här upkokas årligen omkring 550 à 600 Fat Socker.
Til Bränsle nyttjas här Stenkohl, och ganska litet ved
utom til förkritty, och ålgar til hvar kokning
Uppigenom alle Etager och vindar går en tråd strut hvar
i man slår strax, så rinner han ned i pannan af sig sjelf
och fälder kindrar Transporten.

Som jag på inoitation til middagen ej kunde komma gjorde
jag nu en liten Visite hos Hrr Handelsm: Nath: Wester
berg.
Här fick jag af Mademoiselle Gustava några vackra Estampes
som hon sjelf graverat, hvaraf ett ses här hos.

I afton åt på Dufvan.

B. 30.

Samma Väderlek som i går men mera ragnaktigt

I dag var Collegium tillhopa sista gången för helgen. Under Conclaven
afgjordes och besattes Notarie Syssla uti Collegio efter Brandén
som nu är blefven Protonotarius, med Sandelhielm och Wetter
man. Stipendium efter Svaden, som jag ibland andre sökte
fick V: Not: Hartman.

Åt middag på Nebbens.

Eftermiddagen gick åt till afsked af Norèen och Jungbeck.
Åt till afton på Wiesalet.

Fått Bref af Konstmäst: Dahl och Dalheimer, samt af emma Fac

Maÿ Månad.

Q. 31.

Samma väder som de förre dagarne. rätt kallt vädret

I dag togs afsked af Hr Baron Silas. Sedan giordes uppvackning hos
Hr Directeuren Grill.
Därpa gick jag til Blomberg på Ladugårds Landet och togs af;

Gravé par G. Westerberg.

Maij Månad.

d. 31.

Samma väder som de förre dagarne. rätte kallt vädret

I dag togs afsked af Hr Baron Silas. Sedan giordes upwackning hos Hon Directeurn Grill.
Därpå gick jag til Blomberg på Ladugårds Landet och togs af, sked, under vägen giorde mig känd med den för sine många fyn ventioner rycket bekante Cornett Bradt.
Jag hade nu ej tid at gå up med honom, uti Kallenii Hus på Drottninggatan där han bodde och beså alle hans omständig, heter.

Åt middag hos Nebbens.

Eftermiddagen skref til Marksheider Geisler Dolheimer och Billow ifrån hvilka jag fått wingatet.

01.

Junii Månad.

Den 1.

Wäderleken rätt klar, fast ernot afton då det började Regna

I dag gierde först afskedsVisite hos Hr Bergs-Rådet Sandel, hvilken följde mig til Herr Cammarherre Jennings, hos hvilken jag recommenderade mig til någon stramdels emploi vid Trollhätte Slusbyggnad, som mig ock lofvades.
Sedan togs afsked af Hr Allardi och hans Fru, samt Lieut. Stranhjelm.

Åt middag på Nebbens.

Sedan occuperade jag mig hos Skeppar Nyrbom med mine saker intagning uti fartyget jemte min lilla Wagn, emedan jag hade gjord Sällskap med Stampelmästaren Örqvist at resa på Bondvagn till Norrköping.

Jag med min Rese compagnon blefvo snart färdige at börja vår hem-resa, och lämnade den Walkrd Stockholm kl 5 Eftermiddagen, under ett tämmel starkt regn, som dock gick ofver efter en timas tid, hvarefter det blef rätt varmt, med frisk luft.
Uti Fittia, hvarest mererendels plägar vara ett lefvande ställe för resande, at få hästar, var tyckan Lyckan ofvd rätt blid, emedan vi sluppo där längre dröja än allenast vi åto en filbunke.
Wi fortsatte vår resa, och utan möta af någon resande, utom en Dansk Cabinetts Courir, kommo vi til Telje Stad kl 8 fm här måste man något vänta, hvilken tid man tillbragte at bese denna märkvärdiga staden.
Wi togo en liten tour at sjön för at få se Segelfarten; men fand där beklagel ej mer än ett enda fartyg, som tyckte ej vara i bruk på flere år. Här var således ingen ting at längre arrettera sig vid, utan gingo vi åter upp til Staden i tanka at få se några

Junii Månad.

artige Fabriquer inrättningar. Wi fingo och se en Strumpre Fabrique som är den enda, således utom denne Fabrique, Et kongl. Postkontoir och en vacker Graf uthmed kyrkan bygd var hår ingen lidg, som är vårdt uptmärksamhet.

På Radstugu dörren står samme qvar, fast mycket utskrapad sedan jag 1756 afskref den i min lilla Journal vid genomresan, följan, de verser

I. Store Wisheter Ljus, Ty Jan jag spyrow Spottar
I Radman hår i Stan, Canaljer och hundspottar
Gud vek rättvisan hår; Ty som jag nogsamt ser
är Swinhuset et tron uts Stigan ett Qvarter.

Fru Planting Gyllenboga har nu upphört med Gästgifveri hållning

Junii Månad.

Wi continuerade med vår resa hela natten, förbirese åtskillige vackra Herregårdar, hvaribland isynnerhet märkas Tullgarn som ligger ut åt Mälaren, et gammalt stort ordentligt Stenhus,

Utmed Stora Åby lämnade vi på vänstra handen Trosa Stad hvarvid ej är något synnerligt remarkabelt, allenast det största och förnämsta härstäder, och riksdagsman vid Sista Riksdag hade sitt hus i dag mycket hastigt.

D. 2

Vaderleken i dag som i går, ehuru vi ej fått någon regn på oss.

Emman vi kommo fram til Nyköping lämnade vi Löfsunds och Stenhus på högra, och Svarta Herregård med Bruk på den vänstra handen.

Til **NYKIÖPING**. kommo vi kl 6, som är en rätt vacker och väl byggd Stad, ehuru liten rörelse rådom Residensstad. Här är hvarjehanda artige inrättningar, som ej denna gång gafs tid at betrakta, utan sedan vi ämnat hästar fortsatte resan vidare til Söder. Utmed vägen härefter Synes Berga Vackra Säterigård. Där gammelt, dagar Byggnad, men god dock Prydnad rådom Landtegendom.

Wi kommo til Krokek kl 12. Här mundtrade vi opp med en kama kaffé, som gjorde oss rätt godt.

Inemot Norrköping blef vägen aldeles torby, som gaf til kamma at hav låtet hästa ragnad ganska starkt. Dag.

Kl 4 kommo vi ändtl fram til **NORRKIÖPING**. och befinner at 23 timar afgångna på 18 mils resa.

Sedan jag talt några ord vid min Vägerska tyckt gemast at til Manieborg där jag träffade mine k: Föräldrar och Syskon vid god hälsa, hvilka nu voro sysselsatte med at flytta til Djurön.

Gästfry Herregårdar vid ombytes uthe Stockholm och Manieborg.

Ifrån Stockholm til Tullia	1½	Milar
til Södertelje	1	
Nyköping	1½	
Åby	1	
Svärdsvara	1	
Nyköping	1	
Jäder	1½	
Vreta	1½	
Kroket	1½	
Åby	1½	
Norrköping	½	
Manieborg		
Summa	13½	Milar

Junii Månad.

D. 3.

I dag Tägnade hela dagen, hvilket gjorde Landtmannen ganska Lättlyd.

I dag fick Brefaf Bror Pehr från Stockholm.

Följande Beskrifningar fått skickander til mig ifrån Mademoiselle Anna Maria Bergström i Fahlun.

Att koka Macst.

När man gör Ost slår den Waskan upp som blir öfver och sätter den på Elden, där hon kokar då 5 timar. Under kokningen röres da och da däruti, på det ej må fastna vid Kärlens Gradarne. Sedan öses det uti et Stenkärl at förvaras til dess man flere gånger gor ost, då den waskan handteras på samma sätt som den förra. Sedan man fått nogot upsamlat, kokas det til dess det blifwer som en tunn gröt. Därpå lyftes det af Elden på et rum där ingen kommer wid Grytan förr än det blifwer kallt, ty händer det så blir mycket Sandigt, men då det är kallt skall det röras ganska wäl, ty ju längre det röres ju bättre blir det. Will man lägga ärter däruti medan det kokar gör det gadsmåkelika de ser Gradda, som i fall det blifwit för hårdt kokadt hjelper det. Sedan den på sådant sätt är färdig gjord, öses hon upp uti et kärl, hvarudi förut lägges en wät linne lapp.

Att Stufwa Hummer uthaf Cabellio

Cabellion läggs uti Watten 1 à 2 dr Dygn under hvilken tid watnet ombytes 2:ne gånger. Sedan plockas hon sönder der en stufwas, som Hummer plägar göras. Att då sika färg på Såsen, kan man bruka urkokade Hummerskal, kräfsfötter & kräftbrod.

Junii Månad.

At giöra Mandel Frucht.

1. Ett Ss mandel skalas och stötes fint, samen deg. Under stötningen droppas därpå stundom en droppa Watn, på det Mandlen ej må löpa sig.

Denna Mandel Deg blandas uppå med lika fint Socker och Citronskal rifvet af 2 el. 3 Citroner. Sedan detta alt är wäl tillsammans blandat, formeras däraf hwad slags Frukt, som behagar, Äpplen, Päron, Plommon och så vidare, på en stadig Stältråd, hwilken uti ena ändan är böjder så at den kan hängas på en tråd. Sedan doppas dessa Fruckter uti ett Gelé, som tillreder på följande sätt. ½ tlk hjortthorn, ½ lod hasselnöt, ½ lod Canel, samt skal af 2 à 3 Citroner, läggas uti en wäl förtent Panna, hwarpå Watn el. kopt Watn. Detta alt kokas till dopp på kohl Eld till thess det blifver ett quarter qwar, då silas det upp och skäres uti 3 särskilde koppar. En hwaruti det mästa Gelé skall Fruchten först doppas uti flere gånger, men emot nästa gång skall det hängas på den för omnämde tråden till Gelét stelnar, som sedan händer uti koppen, om man ej håller den uti hett watn. Det Gelé som är uti de andre kopparne skall wara färgat. Det som man will hafwa röd lägges Krinkler uti, och det Gula, sönder gnuggad Saffran uti en linne lapp. Dessa färger fästas då på Fruchten alt som man will hafwa honom. När detta alt är gjordt kan man låta honom hänga på tråden öfwer Natten, hwarefter han är färdig at tagas af Stältrådarne. Upputi Äpplen och Päron sättes Nejlikon. Denna Frucht liknar til utseendet ganska mycket Naturlig Frucht men smaken är långt därifrån, dock liknar hon de tider som ej Frucht wankas. Den kan förwaras, så länge man behagar, ty om Smaken icke förbättras, stelnar uppå honom kan han nyttjas flere gånger till Wordningar.

Junii Månad.

7 4

Omsorn Bägn och omsorn Lefskien.

1 dag. Svarat Bror Peter på Stockholm.

7 dag reste vi allesammans til Baden och åto til middag uti Lyckan hos min Bror Jans Pilar.

Junii Månad.

D. 5.

Vaderleken som i går.

D. 6.

I dag var Vackert vader hela dagen.

I dag Reste vi alle sammans til Dingsta hos min Svager Carlsberg och tilbragte den hela dagen ända til afton.

Junii Månad.

D. 7.

Ett ganska vackert och klart Wäder.

I dag fore vi in til Staden och åto middag hos Bruks Patron Jonker. Efter middagen flyttade min mor och jag ifrån til Djurön.

Syster Frankenberg berättade mig, hurn man skall göda Kräftor,

Klockan 8 kommo vi til **DJURÖN**, som är belägen 1 mil ifrån Norrköping, uti sina Sällskap, utmed Segelleden **emot** til Norrköping. Är ifrån marken ett ganska behageligt Ställe. Desz Storlek ser af hvarstående Charta.

Junii Månad.

D. 8.

Samma Väderlek som i går. W.

D. 9.

Samma Väderlek men en ganska stark blåst. N:W.

I dag kom min Far efter hit til Djurön, Landvägen.

D. 10.

Stundom Regn och stundom klart. S:W.

I dag gingo vi uti Skogen för at se efter en Ras som sades hafwa sin kula uti Boo had på ön. Efter en liten stund kommo wi ock til dess kula, som war under en ände, och war där til flere ingångar. Man sökte rnen förgäfves at få se någon af dy Jungar som man hade anledning tro wara där inne, medelst rökning under rötterna til dess wi ändtligen kommit på Elden. Wi ärda komman at man med största swårighet kunde skaffa honom ut, måtte gå därifrån med oförrättade ärenden. Dock såg min Far honom komma springandes efter en stund i Skogen, då wi woro ute och spatserade.

Junii Månad.

I dag slöt Accord med Mstr. Dalkarl at planera gården, kring
alle spån på Tyngkroken upstimra Lysten på den bygnde flygeln
som icke är stort mer än takrepningen samt stensätta honom
under, hvartill han med min fore dragare framkörer alle sten,
dertill och at inlägga fyllningen i köket med 3:e därintill belägne
rummen, samt asfalteren backen bakom flygeln,
till 6 alf: diståne därifrån, och sätta trädgården i fullkom-
lig ordning, detta allt för 75 plåtar d

§. 11.

I gårdska vackert och klart väder, ick kosse något. W.

I dag med Posten skrifvit til följande
Fru Geijer
Mamsell A:M: Bergström
Mamsell B:E: Bergström
Mamsell B:G: Baldin.
Konstmästar Dahl.
Taranczeew
Dalheimer.
Billow, alle under desp Couvert til Fahlun.
Spegelfabriquesum Meinier på Stockholm.

Junii Månad.

La Vie de la Campagne

I dag vid middagstiden kommo hit 8 st. Dalkarlar, som genast började at inlägga fyllning i de 4 rummen, hvilket de gjorde på 2:ne dagar, sedan började med gårdsplaneringen.

D. 12.

I dag föll hela dagen et ganska vackert Regn. 8

Min Far berättade, då jag omtalte huru man i Roslagen nyttjar vårman som går af Kammar hårdan til Sädes torkning, det man i Östergötland allmänt brukar torka Säd, an Korn, som skall malas, utan torkar den ofvigt på Ugnen under det den malas, hvilket och skall vara orsaken at man här hafver mycket kvalare Mjöl an annorstädes.

(Dag: 101, 102, 108)

Junii Månad.

Åfventledes berättade min Far, huru den Holsteinska Osten gjöres, som
sker således, at Morgon och afton mjölken blandas tillsammans och tjernar
uti en tjärna af utsikt ungefär, som hosstående figur
visar, hvilken hafver ett sprund med uppå sig, hvarigenom
mjölken instappes, då man sedan medelst hvefvarne
förer henne omkring, så länge til dess man får smör.

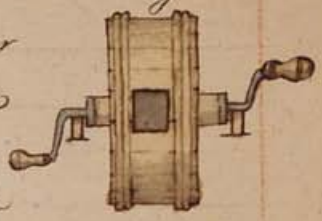

Den mjölken, som härefter blir, kyter man sedan Osten utaf,
hvarföre han och blir ganska mager. Den Wasslan, som
blir sedan osten är gjord kyter man sedan kasost utaf, hvilken
är ganska fet och smakelig. Åter den sista Wasslan gör man
mesost af, och blandas han då gjärna upp med litet fet mjölk.

---

d. 13.

Wäderleken i dag rätt klar och vacker utom några små Lägnskurar 3v.

I dag skrifvit till Gothen Schultze på Örebro och Garphyttan.

Herr Gyldner, som påtagit sig at med Wäf spänna Cummen här på Djurön, brukar
med klister öfverdraga alla spikhufvuden innan Taket spännes, hvilket jag
ej sedt någon annan gjordt, hvarföre ock händt ibland at spikhufvuden rostat
och gjort stora fula fläckar i vaxen, mer på detta sättet ska det lindras
både.

Han har ej gjordt något annat, utan får min Far gifva honom
som han tycker.

Junii Månad.

I dag började jag med Mätningen öfver Djurön, och afmätte hela Sträcken jämte et Stycke af Österängen.

d. 14.

Aldeles samma Vederlek, som i går. N: ob: V.W.

I dag Mättes vägen emellan Bråborgs Ladugård och Sundet hvarem[ed] hvilken befanth: wara 1825 alnar.

d. 15.

Wederleken aldeles klar, utan Dägn och blåst. N.

Herr Gyllner brukar bränna den tvåtta han nytjar til Bottes anstrykning på Waggarne, samt til hvitlimning i Tak, hvilket aldrig nagon Målare gör. Nyttan häraf skall vara, at hon sedan blir både hvitare och binder bättre.

Vernissan kokar han saleder, til En kanna Linolja, hvilken sedan hon blifvit het uprörand, tages: ½ Lod kopparrök, som gör at hon kokar upp[en] sedan hon uprhokad och kopp: röken förkard, så går stannar kokningen, då man kastar uti Lod Sköldgiäll, som gör at hon snar torkar, samt litet Mastix sorgfärdig[t] Lod

Junii Månad.

I dag mätte: både för och Eftermiddagen, då Gårdssmeden med trädgården samt
Litet af Kvarteta Gården afmätte.

d 16.

N.W. Vaderleken ganska klar och Vacker tillsammo aften då det med hagel blesskommen

I dag gick min Far och jag omkring hela Ön för at utse lägenligaste ställed för Fegel
Bricket som han är sinnad at anlägga här ifrån.

Junii Månad.

I stället för Torpare på en gård, håller min Far före vara större hushållning och bättre uträkning vid at hålla drängar, och gjorde för mig följande calculation därföver.

1. Drängs.		
Tadel		6:–
¼ Tunn hvete		10:–
2¼ dr Råg 2 dr hafra	4½ tr à 30 ß	135:–
¼ dr ärter		9:–
½ dr Sill		21:–
4 dre kiött à 6 ß		24:–
½ dre Fläsk		21:–
3 rpd humbla		3:–
Mölk		30:–
1 dre Salt		3:–
4 par skor		12:–
Krono utlagor		9:–
Lönen		120:–
		Rd 403:–

3 Torpare, som hvarthera göra 2 dagsverken i veckan.		
3 Tunneland åker efter halfstan bruk tages efter bonde vis, sådan utsädet afgådt til 5te kornet		
halften 7½ tr Råg à 30 ß		225:–
3½ tjog halm à 10 ß		35:–
6 Lass hö à 30 ß		180:–
Bränsle och Byggningsvärke minst årligen		180:–
Betesvall		36:–
		Rd 656:–

6 Drängar gör således 2418 — 18 Torpare Rd 3936:– − 2418 = blir således differencen Rd 1518

Den Föda som Torparen får är svagt tagen, ty om den rätt skötes bör man kunna af theme hafwa 9 à 10de kornet, och således bringar den uträkningen ännu högre än 656 Rd:s. Dessutom har man i anseende til alla helgedagar mindre gagn af Torparen än drängen, hvilken man stadigt kan hafwa sig til hands.

Det händer merendels den swårigheten här på orten, at man sällan är i stånd at få sig någon dugelig dräng, som jemte sine ordinaire sysslor kan slöjda, ej vara på annat sätt händiger, som förlöjn Landtmän och Hushållare gör ganska mycket.

Junii Månad.

Följande calculation gjordes åfven öfver et gårds bruk:

Jordbruk med egit folk

En Gård af 30 Tr utsäde och 30 Läs Hö, kan brukas med 6 drängar, som kosta efter föregående —— Rd: 2418:-
30 Tr utsäde à 30 Rd —— 900:-
Rd: 3318.

Om samma vallen skulle gifvas dess säkert 10 komed. 300 Tr Råg till samma pris som utsädet närmast 30 Rd —— Rd 9000:-
300 Läs Hö, sedan ¼ part däraf, upgådt til dragarne à 30 Rd — 6750:-
15750:-

Afgår ofvanstående 3318:-
Dito för 5 pigor à 300 1500:- 4818:-
Behållning —— Rd: 10932:-

Jordbruk med hästfanbruk

15 Tr Spannemål til utsäde à 30 Rd — 450:-
Af hästfanbruk fås sällan mer än 6te kornet, innan man vill taga 7de, så at då utsädet afgått ägarn har 90 Tr Spannemål à 30 Rd: —— 2700:-
150 Läs Hö à 30 Rd —— 4500:-
7200:-

Skulle hästfanbrukare kunna drifva sin åker til 10te kornet så blir tillökning på säden
45 Tr à 30 Rd —— 1350:-
8550:-

Afgår hvar 12½ kunna Höstspann 11¼ Tr à 30 Rd — 337:16
Rd 8212:16

Blir således ren vinning at bruka med egit folk Rd 2719:16:-
När man räknar Riksdalern til 15 Rd: så blir denna vinst i Riksdalern 181 4/15.

Junii Månad.

Dl. 17.

En gunsta stark Ström, Omsom Regn och Solsken. NW.

Dl. 18.

Samma Wederlek som i gar. NW.

I dag skref hl Candidaten Blomberg.

I dag var unga Salmon här.

Den ena Flygeln hvarpå Dalkarlarne arbetar, vägs i dag åt högre upp medelst Skrufning, således at 2 par Skenor i sender appliceras under hvart hörn.

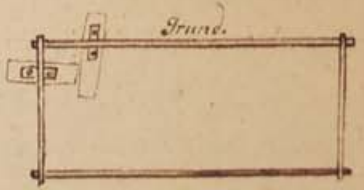

Junii Månad.

d. 19.

Ganska vackert och lungt Wäder hela dagen. O.

I dag mattes Eftermiddagen.

d. 20.

Samma Wäderlek, som i går. O.

I dag mattes hela dagen.

Måsta Glantz berättade, at om man bet Thé nyttjar Gräbo, plockadt och ansatt i Junii Månad, skall man icke få Lungsoten, och hwilken som den redan har, skall sig härmed kunna Curera, om det hwar mågon nyttjar.

Junii Månad

N. 21.

Samma Wackra Waderlek som de förre dagar. ö

Mattes hela dagen. Slutade med Efterängen.

War här til middagen Hr Bruks Patron Agrell.

N. 22.

Samma Väderlek, dock, kom emot afton några ragndroppar. W.

N. 23.

Blåste löet, men ehjelp var Samma Vackra Waderlek. W.

I dag Mattes hela förmiddagen.

kommo 10 man Dalkarlar de förre til hjelp, så at de nu äro 18 st.
I afton Slöto de up med Gärdsplanteringen, och emedan de hastade med sin hemresa til Dalarne för Bärgningstidens skull, så accorderade de för hwad, som återstod på Flygeln til en utaf Warfs Karlarne, som på lag sig at fullförda den samma för 5 Rdr Kmt. Således äro häråt ej åtgångne mer än 94 Dagwärke, då de kunna räkna sig för hwart dagwärke R. A. 82/3 Kmt

Junii Månad.

§ 24.

Wederliken alleles som i går. W.

I dag voro våre Fadre Präster hos oss hela dagen. H:r kyrkoherden Duræus och H:r Magister Wernesson. I dag kom Br: Pehr från Stockholm.

Fådt Bref af Pelheimer, däruti han berättar mig, 1:mo ang:de Electriteten, at, så mycket han kunnat finna, hafwa skinn kuddarne, som nyttjas i stället för händerne på kulan, warit utaf Röd Saffian. Den han har sedt hos von Ecken i Örebro war af ägta Saffian. En annan som warit ämnad til Fahlun, och som Regiments Fältsk:r Schultz har war utaf hunt röd skinn, som liknade ägta röd Saffian. Saken, skall vara den hårsidan på Skinn, som under beredningen ej haft fådt någon Olja, Fran, m.m. uti sig. vänder åt kulan. och sådane äro de ägta Saffianer. Färgen lärer ej göra stort til Saken.

2:o Berättar han om H:r Bar: och Bergmäst:r Hermelin, som bor uti Bergmäst:r garden och hämtar mat hos Falkenæus, och hwilken nu håller med at förbättra Smält Processen på det de uti Avesta ej måtta så stor afbränning, det hittils ej mera blifwit wid gjordt än några procent grader på de rikhaltige Malmer hår halla 1. 2, 3, procents. Sedan har man försökt at slita upp ra Quäcksilfret mot, lika som Gar Qn wid Avesta. Afseendet här med, om det någonsin hår later praktiscera sig 1:mo at hindra Bergsmännen, Smältar in Nar klimpar i ra Q 2:o at så mycket snarare kunna värma och smälta i gårdarne, och således 1/4 eller 1/3 kohl besparas. 3:o Wigare transporter med Q skifworne, än hela Stycket, som ändom går til 3 à 4. Skltr. då Bergsmännen kunde spara snärre, utom flere mindre orsaker.

Emma äro ej några af H:r Barons privata Smältningar förelagna, man har endast börjat at i Rådm. Engströmers hytta anmotera Malm, kohl och tid procent af Skarstan m. m.

Mot, är ler och Sand formen, i hwilken Rå Q rinner ut ur ugnen och Svalnar i de stora 3 à 4 Skltrs stycken. Man wet i denna formen pläga vanarlige Smältare lägga in Nar klimpar, som således bli fördolde i Q stycket lika wigten. Nar är oränlighet som tryter ut ur en afsvalnad ugn och kan hålla isprängd Q. är mäst den jern-

ga

Junii Månad.

ga åsln ur malmen, kan ej hållas flytande med staggen, utan gyttrar på bottn
ekar högt och är alltid orsak at en hyttugn ej går öfver 20 dygn ung. sam.

d. 25.

Wederleken var i dag ganska vacker tills emot afton, då det började blåsa
ganska starkt med några åskedunder, hvarjemte at hela norra kanten
föll ganska starkt regn, men ej här ofvan. W. och N.

I dag utsynder af Krono Länsman Lagerström, en krono skogvaktare och
2:ne Nämndemän 63 st: Ekar til uthuggning af ön, som ställa
til i anseende til en nyss upptagen åker.
Efter middagen utsäges af samme Krono betjening den nya tillämnade
de vägen, som kommer at ifrån Sundet gå upåt ända til Ladugården
där man kommer på kongs vägen år 1825. a:o Reg. 147.

I dag svarade Pollheimer på dess bref.

I dag Eftermiddagen kl 4. egde jag lite Verkjögning. Qvarter lege hos mine
Bröder uti Stenbomske Huset vid Redarehus Torget. Efter slutad afton
måltid använder en stund til promenerande ut i staden.

Junii Månad.

d. 26.

Aldeles samma Väderlek, som i går.

I dag gick up på Mässinge Bruket för at där afhöra Bergstinget, som lika i dag var utlyst at hållas (se pag: 43.). Medan man anna väntade på H:r Baron och Bergmästarn tilbragte en Stund time på Contoiret.

Herr Törnquist berättade, at om en Borrsegja är af Stål, skall den driva långt längre än de af blött Jern gjorde. Om man alleraist på en gammal Borrsa gör en ny Svanstyskruf af Stål, skall man genast se åtskillnad på dess drifvande.

Herr Willemoir berättade at all Sorts hårdat Jern härdas således man inlägger uti Spånor af horn Jernet i en tillstängd Ask ef: Låda, och insätter den uti Elden, dock utan at blåsa därpå, til dess horn Spån är aldeles förbrändt, med talg fedrar mera ofvertrycker och anlöper uti kallt Vatten.

Kl 10 satter Tings Rätten och varade förmiddagen til kl 1. uthom H:r Baron och Bergmästare sutto uti Rätten Bergsfogden Dyk 3:ne Bruks Inspecterare och 3:ne Smeder. Förmiddagen gjordes utdelning utur masters Lådan til några gamle och kloke Smeder. Upteckningar på folket eid de här omkring liggande Bruken ingåfvos och betalder Tings kostnad med 1 D:r för hvarje karl.

Efter middagen hanfakades en Bold, som stedd af 2:ne Hora Mässinge skäfvor, hvarpå ej fick någon rede.

Middagen spisades hos H:r Gravören Hedlund.

Junii Månad.

Sedan jag gått af Borgs Tings-stugan, giorder en liten Visite hos Hr Magnus Möller.

d. 27.

Wädersleken i dag ganska klar och vacker, mycket varm. N.O.

I dag förmiddagen gick jag äfven up på Borgs tings Rätten att tänka få afhöra Dom emot Clemmer Jyggstrom och några bönder om Skatt, som han påstod sig borde hafva i stället för Skatte-skohl till dess knipthammare, hvilken han nu på några år ej drifvit, men blef i anseende til Böndernes och Svarandes Partemes alte blifvande, som sade sig för sent hafva fått Stämning, til nästa ting up skuten.

Middagen Spisade hos mine Bröder.

Efter middagen gick jag en Stund för at beställa något smått på Gevärsfactoriet, men var alldeles fastfängt, för dem många Lösen anhängen förfärdigande til Crimean, som nödvändigt måste vara färdige til Skörstningen. Så, leder är han mycket at göra nu emot de förra åren. Han sade mig at den lena Hammaren vid Lo Hopps Bruk hvilken förr innehar detta verk med tillökt 4 Jern hela året om, vore aldeles skatte-fri.

I afton gick jag up til Hr Jägmästare Schultzen och besåg dess byggnad som fortgår, med hvilken han nu var sysselsatt. Sedt skall han tiden medgifva i morgon taga det till vidlyftigare

Junii Månad.

Efter min Far i dag inkom til Baden Slyttade jag och Bror Fredric ned på Warfvet.

D. 22.

Ganska Varmt dels emot aftonen, då det började med något öfska at lägna. NO.

I dag bittida gick jag derup til Jngenieur Schultze för at hor honom kunna erhalla någon närmare upplysning angående dyl, nu under Byggnad varande Bly-hwitte Fabrique. Han tyckte härwid vara nog förbehallen, dock lät han mig se Ritning, som Byggmästar Loujette upsatt på sjelfa Byggnaden, och lofvade mig den vid tilfälle meddela. Wärket kommer at bestå uthaf 1:mo En Stor Caleiner Ugn hwarutti Eldas så at Wärman i de öfre Lummen af Ugnen där krukorne stå. 2:do 3:tio par Qwarnstenar, som på ordinairt sätt äro beskaffade, allenast det skall vara ganska godt gryt uti Stenarne, som bestå af en nog hård Sandsten. 3:tio Skall det Bokar ej Stämpas under et Bokwärk som medelst utwäxling drifves af det ena Qwarnhjulet. 4:to Skall det waskas ej med Watten skölljas och länsas ute at ungefär 5:te Sådant Waskwärk, som wid Bergwarken brukeligit är, hwilket äfven genom utwäxling får sin rörelse af et Qwarnhjul, på hwilket ena Sockända äfven sitter en wes som kommer at drifva 2:ne Pumpar til Wattnets befordrande uti Waskwärket. 5:to Malas det sma en gang på Qwarnen hwarefter det är färdigt. NB. Då det är på Waskwärket sorteras det i 3:ne sorter, hwaraf det finaste kläfver nästan, som en skefver hwitt.

De 36000 Rdr:, som han wid sista Rikzdag til lån emot ---- pro:c Ränta på --- år, at detta Wärk i ordning bringa undfådt, säger man[illegible] redan wara utgångna, allenast til Platsens grafwen och Wärkets anläggning.

Accord war gjord med Byggmästar Loujette om dyl med Timmermännens arfvode, til 8000 Rdr:. Cajdammen med 16 man utsätter på 2 dagar.

Strömmen är här på Stället 4 à 5 alnar djup. Wattenfallet högt tyckes kunna blifva 3 à 3½ Alnar som ej annu war undersökt af Byggmästaren.

På ändarne af Bak Bonen som utsätter til Cajdam, war med länga jern dubbar indrefne, och med fenningar om, som syg visar, på det de så mycket bättre kunde taga fäste i Bottnen.

Junii Månd.

Till middagen bleffve vi samtl. inviterade hos Hr Borgmästaren Björkmans.

I dag fådt Bref af Hr Marcksscheider Geisler, samt Mademoiselle C. M. Bergström. Herr Marcksscheidern berättar i sitt Bref en Casus, som nyligen blefvit observerat uti Marckscheideriet, och är som följer:

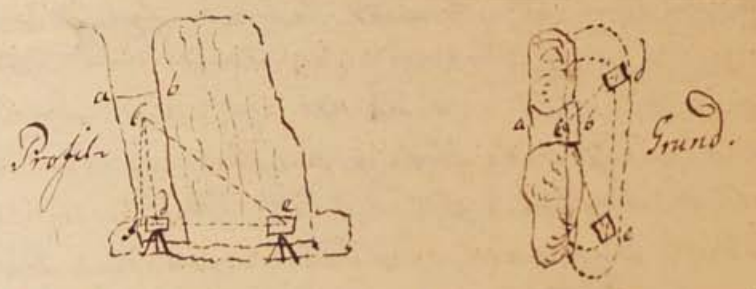

Denera en något Omlägig Grufva, hvareft afgrägning fordras på en på Väggarne högst upp belägen grund eller sprickeleken på Bandet (ab), då belägenheten är sådan at Punkten b ej kan fås i Grund med intersection, efter anlingen utrymme ej tillåter så den god, eller at punkten är så hög, at man med säkerhet ej kan nyttja höga Digiten. Uti möjelig afslägenhet ställer då Stativen uti (d och e), så at bordet inclinerar lika och parallell med (Δ c de), hvarigenom man med sigtning til c får Vd och e och efter anmärkning erne til nålarne får hala latande Δ c de bekant. Därpå wänder Stativet på någondera stället Vertikalt, såsom uti då man uti Talvinkel Δ ecf hafver Hypotenusa ec gifven jemte vinklarne ecf såleder kan finna ef, fc. D. fr.

Junii Månad.

Han berättar afsenteder i sitt Brev:... Bar: Hermelin fortfar med prof bruket. Det har lyckats för honom at sprita Lakoppjan

Eftermiddagen gick jag up at besåg Berga Bron, som nu kommer at ombyggas; hela den hallen af Sten. Hon är af lång och kommer at bestå af 17 Hvalf. Grunden at maskiner alla Berg-Strömmen är här ganska hastig och Waldsam fast ej synnerlig djupt. Det djupaste tarer vara omkring 7 fad. Byggnaden kommer at fortgifvas på entreprenad, och har Mats Dalkarl velat påtaga sig execution af Byggnaden för 30000 Dkr:mt då alla Requisita voro framskaffade. Då el länge pruttande har han andt gadd til 29000 D:r. Men Byggnings Deputation vill ej gå högre än 1000 D:r för hvart Hvalf. se pag: 277.

emot afton lade jag mig med at gå hela Strömmen upför och betrachta alla fallen. Skulle någon communication för Segelled blifva, som väl tilförene många gånger, utom nu vid sista Riksdag är resolverade emellan Saltsjön och Glan samt sedan vidare til Wettern, så är min tanke at kortaste och begvämligaste vägen togs, om man följde Strömmen (2:ne Lodr:s) at igenom sjelfva Staden. Det vore väl icke tänkt at ja många af deras inrättige Granar med Dumtyggnader, Thammare en liten del af Masugns bruket, samt Svartsmeder snart gerna gingo bort; men kunde icke Ägarne förbinda sig at gifva interesse på så många år til dess de åter vore satte uti sitt förra stånd igen. Ingen ting blef svårare at få an Medgivarnarne, by det sades at en enda gvarn förledit år

Junii Månad.

år, hastad af mig efter 2ändat 60000 D. K:r M:t (Se pag: 278.)

I dag gjordes Visite hos Bruks patron Jankes.

D. 29

Mulet hela dagen förut mot afton det klarnade. O.

Förmiddagen besågs Fru Nordsteins nya Qvarn Damm Byggnad, som hon förledit år af Konstmästaren Norling låtit bygga. Han var med Backar, näst an som Konstmästar Eurenius wid Trollhättan utsätter sina Sågdammar.

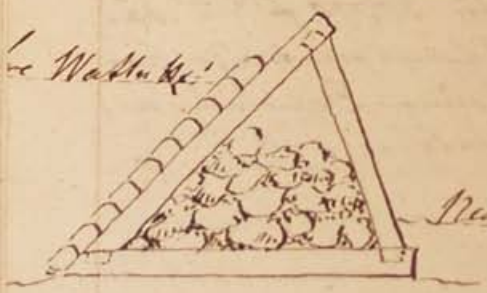

Sedan jag hos mine Bröder Åhl middag ätit, så reste jag åter med min far til Djurön.

D. 30

Gatsko klart med Kuck Blåst hela dagen. O.

I dag malter hela dagen ut slutade i afton med Radera af gamla Mollet. Tackmat at det mig i Magen.

Julii Månad.

21

Ganska stark Skenrök, komo ock små Regn droppar med Aska. N.

I day Eftermiddagen gjordes Visite på Bråborg, hos Secreter Ahlén hvilket är wårt närmsta Granskap.

I day emot Afton kom hit Baron Spaare från Bukholm, jämt rnin Svåger Hanterberg ad Fyster.
I afton anställder Vårjacht af Kl:r för at fälla en nog närgången Råf, men var försänkt, emedan han redan lärer hafwa Sermonit öfver Sundet at skaffa sine unga föda.

Julii Månad.

d. 2.

Lungt Väder, samt ganska klart och Varmt. V.

I dag skrifvit til Geschworn Munckfell, Marcksneider Geijer, Not. Billow och Mademoiselle Donna MARIA Bergström, til hvilken sistn:de afsven följande Wersar sänder på dess Namnsdag

Gå för första gång min tanka vägar,
Sig upp på Pindi brandta Topp
Jag eder Syn och tanka plägar,
Att lösa dessa tankar opp.
Fast 30 Mil sig skilja åt
Er namnsdag jag ändock vill fira
MARIA ur djup af all den strå
Därmed jag will mitt hjerta Zira
Ja om ni vor vid vid Världsens Ända
Skall ej min tanka återvända
Att trogna Suckar för Er sända
Att intet ondt Er skulle hända.

Amma en MARIA.

Mademoiselle MARIA Gustafva Gahn
Som är så vacker, som ful är Jan
Jag får i dag ej henne Glömma
Hon täcker mild om världen domma.

Ach had jag här en täck Maria
Hur Glad jag fira skull' dess dag
Jag höll mig knappast från at fria
Men tvungen lyder nu den Lag.
At tiga Still' min tanka stämma
Men kan dock ej dess värde glömma

Julii Månad

Syster Jeana Hanterberg berättade mig, at om man uti Win, ox Wattu lägger Bröd, ox det får ligga något länge, så drager Brödet åt sig alt Winet, ox lämnar qvar.

I dag på min Mors Namn-dag presenterade min Syster hemma En saltrik Smultron garnerad med Blommor tillika med följande Werser.

Mavids Namn-dag jag
Som glädje fäst nu firar
Med Par ox Blommor Zirar
På Bordet denna dag.
Och nu til hemmet Ära
Wi dricka sku en Skål
At Himlen må beskära
Det väl var Ofstaus mål.

* *

Til Barn ox Makas Fröjd
At hon må länge leva
Den Lycka Efterstrafva
Som bäst gör Själen nöjd
At hon må altid njuta
Förlynnes milda Skygd
Til hon sin Tid får Sluta
Och gömmas ur vår Bygd.

Julii Månad.

~~D 3~~

Samma Wäderlek som i går Ö.

I dag for jag hit Torp, Handelsmannen Claes Ekhoff tillhörigt, för at dar, efter åsyrens kommelse emellan Ullnersta Byes ägare och H: Handelsmannen, ändra Ullnersta Storskiftes delning, därutti, at tillägga Torp närmast deras åker sine delar uti Lindvallarne vid Backen. Saken förrättades och uträknades förmiddagen. Sedan man har åkt middag utladdes på marcken det, som förmiddagen uträknades, samt Rörsatter, hvarefter jag åter rodde hem til Djurön.

Fru Ekhoff.) Det garn som är vårsprunnit är aldrig så godt som det, som är förr sprunnit.

Julii Månad.

D. 4.

Eftermiddagen kom mycket hagel och regn under stark åska. ÖSSÖ.

I dag mätter en stund för oss en stund Eftermiddagen.

I dag vid middagen började 4 af Warfskarlarne, med det en a Brokarets ihophuggning uppe i Skogen, där til något goistigt Grantimmer redan var framkört.

D. 5.

Wäderleken som i går allenast inga hagel föll. NW.2N.2No.2Ö.

Wid middags tiden började af 4 andre Warfs karlar, med det 2dra fjärde karets ihophuggning på samma ställe as med lika timmer.
Emot aftonen fingo de 4 förste färdigt sitt kar.
Hvarthera karet består af 4 p. tjocka tjällar 9 alnar i 4kant, hvarpå sedan mindre timmer held tätt var infälld as på andarna därafmed 2ne tildymade stockar afpassade, som ⊔ band allsadelmaan.

Herr Willenius som dessa dagar vandt ute för at hjelpa min farbror i ordning, sade mig at större bäfare på väggar blifva gärna skäckige när de skola blåsa på kohl, hvarföre man, sedan de förstörde färdig polerade lägger dem afsvarfvade helt flytande bly, då de löpa an och blifva jämn blå.
Han lofvade skicka mig et Manuscript uti Instrumentet, så väl del, som rörer Practiquen, som theorien.

Juli Månad.

16.

Emot aftonen började blifwa mullet och komma Regn. W.N.W.

I dag fådd Bref af Schultze från Garpbyttan.

I dag flöt Willebrand med Kjällar trapporna, och har hackat af, gadd utom Marmor stenen, som kostade 36 R:D, dagwärke för honom selfw; samt dito för handlangare.

I afton gick jag til Prästorp och spisade där til afton.

17.

Mullet hela dagen, kom sjelfwa då och då några Regndroppar. N.N.W.

I dag kom Corallaren ifrån Alsen, at då i går Julius så mycket Regn wägen kan draga sig til minnes sedan tillförene wara hade N.

Julii Månad

Afskrift af et Herr Commerie Rådet Polhems Manuscript, meddelt af dess Brors Sons-son unga Polheimer, och kan, de med möda läsas.

Att et Watuspel efter vanliga maneret inrättad i Kung Fredrichs Schacht, sedan det blir 116 famnar djupt fordrar 2 ½ ggr mera fallvatten än det uppfordrings verket, som där redan inrättad är, til lika mycket malms uppfordring på lika tid, det varder här både Rationaliter, experimentaliter och Mathematice demonstrerat. De 2ne förre begripelige af alle för mycket folk i gemen och det sednare af dem, som i den Mechaniska theorien äro förut bekante.

Rationater, det är allom väl begripeligit at när en Malmbunna af 116 famn djup skall dragas upp ifrån botten, då blifver vattnet, som Effecten göra skall besvärad, icke allenast med blotta Malmbunnan allena, utan ock med hela Linans tyngd tillika, hvilken til Exempl: po, nerar vara 8 Skpd, då Malmbunnan kan väga 2 à 3. dd ungefär och detta sker så väl för uppfordrings verket som för Watuspelet.

Men alldenstund Spelet måste dras med denna tyngden Deere, somtim upp i halfva Schachtet innan Linorner jämnvigt ta vid, hvaremot uppfordrings verket behöfver dras med samma tyngd likaledes Decrescens, men allenast til ½ togd af Grufvans hela djup, så vida det andra paret af Linorna stå då midt i Grufvan i jämnvigt för at när Paljan af det förra paret går upp ifrån botten, så är ju ögonskenligt klart at Spelet måste göra dubbel högre uppfordring med bara Linan, in, nan den kommer i jämnvigt; men uppfordrings verket som behöfver alle, nast ¼ af hela Grufvans djup, det är som 1 til 2. alltså och Wattnet som Effecten göra skall til hvart annat.

Experimentaliter: när man läser 1693 års Protocoll på Gruf, fvan, så skall befinnas at fast Blankstöte uppfordrings verket och Spelet på samma Ställe blefve så alldeles lika til Watten anl: skall inrättade, at det ena icke kunde få en droppa mera Watten än det andra, som med många Signete på den fästad blyfrisäkrade, så kunde likaväl Spelet i några 100 personers närvaro ej hin, na mer än 16. Tumnor på 1. timma, då uppfordrings verket updrog på samma tid 22 tumnor vachtad konstmästaren sielf styrde sitt Spel.

Mathematice. At visa orsaken til denna olikheten, så föl, jer detta: En Theoremus vet jo det, at om 2ne kroppar fallor ned i fria Luften, så följer de åt fast den ena vore tyngre än den andra. Men om den ena skall falla dubbelt distance än den andra, så behöfver väl den samma längre tid men inte dubbel tid, utan, som Radix 1. har sig til Radix 2 alltså har sig deras tider til hvarandra, det är som 10. til 14 ½. Item fast fallen kafva en motstånd in ægrabilem, likväl så snart man reducerar den til motum ægrabilem, som sker med för dubblingh, så bekväller icke desstomindre deras dupla samma proportion, som deras simplicia, hvarutaf klarligen föl, jer at när 2ne pondera vindas upföre, det vore sig i et Spel eller upfor, dringsverk, så går det ena pondus därföre inte dubbelt fortare än de 2ne tillhopa, och de 2ne tillhopa ej dubbelt saktare än det ena, utan som deras Radices förra emot hvarandra. det är som 10 til 14 ½. När man nu multiplicerar förc,

Sjuu Månad.

gående 1. med 10. och 2 med 14 ℔, så får man rätta proportionen i lägge vårkaus fallvatten ef. som 10 til 28 ℔ det är så stora uppfordringe vårket fordrar 10 tummor Watten, så fordrar spelet til lika mycken malm på lika tid 28 ℔ tumma, som är nästan 3 gånger mera.

Hvad orsak har man då at förkasta uppfordrings vårket och lägga et spel i Stället, när man däraf ingen ting annat vinner än följande olägenheter 1:o förröda 3 dubbelt mera vatten i trånga mål. 2:o Bringa Crman ef. Bergslagen til 20 à 30000 ℔ Silfv. onödig och fruktlös omkostnad 3:o Hindra för hela verlden en så stor ökunnighet i en så vigtig sak. Jag vågar kasta sig posteriteten vedriga omdöme ia til äventyrs anser ef. åtminstone förbarmelse ef. til förlägander de orsaker, som denna inventions uppfordrings verk är inrättad och anseedd til, och finner i mitt tryckte verk 13 paragraf, af mina Inventioner. M. ef.

C. P.

Afvenledes ef af dess Manuscripter.

Att resolvera Silfver til förfäljning

Sedan det fina Silfret är i Skedvattnet resolverad, lägger man däri litet Quickfilfver ungefär som en liken ärt, hvaraf Silfret sjunker til Botten, så snart varmt Saltvatten slås däri, och när det sked är tvattat Silfverkalken ren i 5 à 6 vatten intil dess det sista Wattnet får aldeles ingen Smak af Skjedvatten, som på tungan kännas kan.

Til 1. Löd Silfver kalk tages tages ½ Lod Salmiac och 1. Lod Salt, som väl rifves tilsammans och 3 gånger genomsiktat.

Skjedt kan man taga Silfverkalk och ~~och~~ bränd pimpsten lika, och Salmiac halfparten samt Borax halfparten mot Silfverkalken.

Annorlunda ½ Lod Silfverkalk glödgades 1. Lod Salmiac 1. Lod Salt 3 Lod. Mercurium 1 gerintin allsammans på en rifsten tilsammans rifvit, och 3 gånger genomsiktat öfver Elden lagd och i vinstens vatten inkastad.

Julii Månad

I dag Skrifvit til Magister Palmblad på Söderkjöping, samt Geschworn Schultze på Örebro

d. 2.

Wäderleken rätt klar och vacker hela dagen utom 2:ne Regnskurar. WSW.

Förmiddagen Reste til Dagsbergs kyrka å mit hemman, och afhörde där en wacker Predican af W:r Magister Wennerson.
Efter slutad Gudstjenst besågs kyrkan, som är ganska förfallen och trång. Den Pryder dock med ett litet men ganska ofullkomligt Orgelwerk. Här vid Dagsbergs kyrka har Härads-höfdingen Rissell en af sine Tings platser.

Middagen spisades efter Jacobsmässa, uti Prästegården, hos Herr Kyrkoherden Duræus som tolkade sång med förtjenta och välsignelser om Djurö beskaffenhet i äldre tider, som skall framdeles visas Pag. 175.

Herr kyrkoherden, såsom ofver älskare af Trädgårds skötsel visade mig sin vackra Trädgård, hvilken han så tillfyllestgörande anlagt och plantserat alla de träd, som där nu växa och gifva välsmakande frukt.
Ibland blomster här voro märkeliga ifrynnerhet Gula törn, blommor, som jag tillförene aldrig sett.

Han

Julii Månad.

Han berättade mig på artigt manér, som han i Sjöl vid Frukt tiden nyttjade i sin trädgård, för at få rätte uppsyn kyssar, som stal frukt och skämde adeler bort träden. Han kastade öfver grenarne ett snöre, som gick in uti kammaren, där han sof om nätterne, hvari uti sedan var fästat en liten ring klocka, som väckte honom upp vid det minsta som någon rörde vid trädet. På detta sättet hade han attraperat alla sina frukt kyssar.

En hoper Waskra Rätningar som Herr kyrkoherden visste mig, och hvilka han själf dels i yngre år dels sednare åren tå arbetade, vittnade åtskön om dyd snälla insigt i denna sak.

Jag lönade mig med at se dyd Bi, som är et ibland hans största nöjen

Julii Månad.

Emot afton kommo hit til Djurön Assessor Printzelle Stads Secret: Lithen och Handelsman Kahlmann.

kom Bref ifrån Hofmarschalken Jennings angående emploijerande förening vid Forsthåtta Sluss byggnad nästkommande År.

d. 2.

Wäderleken klar med mycken blåst hela dagen. W. z N.

Idag mätter hela dagen, fick mat ut til mig i Skogen.

Julii Månad.

§. 16.

Mulet för = men Eftermiddagen klart och langt hela dagen. W. SW

Förmiddagen mätter os skuradder i dag med Sonnen omkring Ön, och åtgår säljer endast någon af dess inre partier.

Emot afton kommo hit Secreterarn Ahlin och Handelsman Ebberstein.

All sådd som sår i våt jord blir ej så bra som den hvilken sås i torr jord. Secr: Ahlin.

Juli Månad.

Funnit följande Manuscript ibland min Fars Papper.

Herr Aridbergs inrättning af Wäder Rior och Togar.

En sådan Wäder Ria bör vara 6. kandig ah 12 alnar i Diameter och förfärdigas således: Man tager 6. st hörnstolpar, 9 alnar långa, ah en fjerdfynk om 13½ alns längd, hvilka, sedan the äro på ömse sidan borade och med stadiga gravjärnar förvedde, samt brände i stor ändan, nedgrafvas 1½ aln i jorden, uprefsar lodrätt och val om skolas. Therefter bindas the ofvanför hithopa med takfot och spärrverk, som sedan efter vanligheten, betäckes med halm. Sedermera inlaggas tagorn långa Sido stänger på förenämde gimmar, at Ria'n med them blifver immellanen, med then skilnad emellan hvar stång, som är jemlik med Sädes bandens tjocklek eff. Diameter. Thesse Stänger böra vara barkade och väl torra innan the brukas. Jämt med takfoten immellan lägges och en bolten, dock icke fat, af lämpeligit wereke, hvilken förses med en öpning, hvarigenom halfstor Säd kan upvägas, och then öfra så kallade vinden upfyllas. Sist förses Hjerfstocken med 2:ne förngrepar som fästas därpå, midt emellan takfoten ock jordbottnen. Them förfärdigas 2:ne stänger af 6 a:s längd, hvilka i ena ändan beslås med fem hakar, som kunna inhäfftas i berörde grepar, i så måtto, at stängerne kunna likafullt, å hvar sin sido om hjerfstocken, vridas åt hvilken led man will, och med den obeslagna ändan läggas på de andra Sidostängerne vid nå. gothera Stolpen. Thesse rörlige Stänger tjena til at lägga ett bräde tharpå til stallning för en karl at stå uppå, så länge han emottager Sädesbanden, och upplägger på the öfrige oror, liga Stängerne. När nu allt sådant är färdigt, inlägges nyss skuren Säd utan fara i dessa Wäder Rior på följande sätt:

Till Sädesbandens bärgning i then öpna Wäder Rian, eller på stängerne, fordras utom, the som köra, 2:ne personer, nemligen en karl, som upsänder banden, och en som står på nyssnämde ställning, tager emot dem och lägger dem på sidostängerna utmed hvarandra, i så måtto, at banden brytas midtpå och axen vändas in, men rotänden utåt, så den sluttar utföre. Härwid tages i akt at vispa gipningar lämnas fria för Sädesband, gent emot hvarandra, så at Wädret får fritt spela igenom Rian. För samma orsaks skull måste de nedersta Sidostängerna vara lagda öfwer fördrynet: Ofwensom och vispa gluggar böra inrättas under takfoten, at så Wädret uti vinden. I nödfall och så vådan är längvarig, kunna

the

Julii Månad.

the våta banden upplösas och sedan läggas lösare på stängerne
men sedan makas ihop, så fort axen börja torka, så at mera
säd kan efter hand inrymmas. Att således sträfsas ifrån Mälning
förleden höstetid fick jag i mina nyttan af thetta med påfund, hem
före jag och summit, at allmogen nog hugfäller därål, ansk[ådar]
här i landet brukar häsdior, som langt bättre förvara säden,
än then täckning och hallning, som annorstädes i Lands or-
terne brukelig är.

För öfrigt har jag summit, at en Wäder Ria, af förestående
ord storlek, kan inrymma på Winden 20 på stängerna 52,
och nedre på marken vid kjerlstocken 8 skylar, som gör 80 skylar,
à en half tunna säd på skylan, gör per medium 20 tumer.

Hvad tröskningen vidkommer, så kan man ther förrätta, an-
tingen på en vanlig loga ther bredevid, med slagor, el[ler] så alla sidor
i stället för Ladogolf, uppsätja så många Wäder Rior, som bekoms
fördrar, eller ock kan man inrätta en särskild Loga, hvarupp
man kan trösta, dels med hästar och Wagn, dels med slagor til
skiftes, som nu kommer at beskrifvas.

Logen är af 3¼ al[nar] bred och 60 à 50 al[nar] tjera alnar länge,
allsom man har råd ou tägenhet til, på thesa långsidor gör
några luckor, som kunna öpnas ta tröskningen skier.

Uti Kong[l] Svenska Wetterskr[ts] Academ[ien] Handl[ingar] 4:de Qvartalet
för år 1754. Ther ester thenne Loge i klippar sinner afstagen, thär jag och
Läsarn kanvisar, utvisar til 66, sjelfva Logegolfvet, och c. c. de
Broar på andarne, där vagnen stadnar och Hästarne omspannas: d.
är tröske vagnen: men a. a. Fig. 4 visar utsigten på Luckorne, då de
äro uppslagne, som tjena til tak öfver Logen, bruckade 7 alnar länga
ou 2½ al[nar] breda, med goda naror ou gångjern, the ther sjärar
för ogynnsamt hetens skull.

Thenna Loge nyttjas til Säds, hvarlas ehj torkning ou sommar.
Thes uptyggande sattas bäst af Ritningen. 400 tumer säd kunna
therpå uttröskas på 30 tröskedagar, thet är 13½ tuma om dagen, af
6 personer och 1 par hästar, ty Logen är 100 al[nar] lång och har 10
Wäder Rior, på hvarthera sedan efter längden, 6 al[nar] mellan hvarthera,
som är stor för mohn vid stora herregårdar. Då mindre hemman
kan tröskas på vanlige Logar med slagor, så man förser sig med
mindre och lättare slega, med grof vaf, til undvikandet af spill-
ning vid bärandet från Riorne.

Ther ester sädan Ria byggas bör vara fast grund i bottnen för stol-
parna, lägger flata stenar för stadga skuld, jordbotten i Rian höjes
litet upp och tersläs, at then blir slät för then spridda Sädens kopsam-
lande; kom sädan lägger på vindarna och Rag och kvete på stänger-
na, tröskas ej förr än vintern, gluggarna igentäppes med halm

Juli Månad.

för Sädens introrande och Foglar. Vid insättningen lämnas mellan 2:ne stolpar osatte, til dess det, efter skjörden, kan tilbäddas. Hela Byggnaden insluter med en Gårdesgård omkring med 2:ne grindar för ingång.

Thenna inrättning förvarar Sädden för all våta och sparr tid och möda vid tröskningen. Kostnaden af 20. Wäder Diord uptyggande à 50 ℔ = 1000 ℔; 100 alnars lång loge med huftaket och et kasthus jamt tröskvagn tillsammans 1000 ℔; Summan 2000 ℔ kmt, hvaremot en Lada och Logebyggnad så stor, mycket mer kostar.

Ett så kallad Häfbja til Sädens och gräsets torkning kan och med nya kostnad uptägas

Thenna Häfbja kan giöras så lång man vill ex. gr. til 10 Gårdsalnar 10 rör hög, med 10 tvärstenkar och 10 stolpar 6 à 8 alnar långa af ena jordändan på en stenkt. längd huggen, 2 à 10 alnar emellan hvarthera stolpen, och 3 alnar af stenklängden lämnas utom ytterste stolparna, at therpå kan inhuggas stöder mot ändastolparna, och stöder inhuggas och på tvärstenkarna emot stolparna, at stärka väder ej må kullkasta them. 10 aflånga hål huggas, och på hvar stolpe 2 alnar emellan hvarthera hålet til stängernas ändar inrens insättjande, hvarpå Sädestanden, brutne midt på, läggas med axen söder åt. Häruti kan Sädden väl gräs i starkaste våta torkar och blir skön och tör trusken. Öfverst på stolparne bör vara en stenklängd med huf på af träder, och kan uti en sådan Häfbja en ansenlig myckenhet af Säd och gräs torkas: jämväl och lin och Löf. Uti Wetenskaps Academ: Handl: meenar jag alden dylik Häfbja är omnämd. Sädane Säder och höns torkor kunde gagna vid mindre stemman.

Det lyckes och vara mycket fördelachtigt, isynnerhet uti regnaktiga år, om thet giöres smala glugggar, på de vanliga Säder Lador, med skolt tjocka stör, och flere dragrör inrättas med 4. stängers, som räcka från botten upp til taket, och nedre vid stängerne ända läggas utgräfda stenkar, och af halfthyfd trummor ihopsprikade, som gå under sylleu af Ladans sidor, hvarigenom torkväder får spela ständigt, och således kan Sädden ej behöfva så länge skyfstå på åkren til thyfd förspillning vid inbärgningen, ej heller upätas af ohyror under vår och lång jam uttröfkning.

Sädden skulle ej så länge ligga sådan hetta och blifva vätskog jamt seg trusken.

Om thetta afsenledes skedde i hölador blefve höet ej varmt, vätaktigt och sedan svart, unekit och möglat, jamt ihopbrunnit, hvarigenom det mister sin bästa kraft och blir ohälsosamt för Boskapen.

9de Månad.

D. 11.

I natt Regn; men i dag hela dagen rätt klart och Lungt Väder N.

I dag voro här Hofpredikanten Bromkopfkij samt våre Söhne Präster.

Herr Kyrkoherden Duraeus meddelte mig en Relation, som han på begäran upsatt, rörande Bråborgs kongs gård och Djurön, så mycket han af ålder kunnat hopasamla och sluta af en gammal Grafsten, som ännu ligger i Dagsbergs kyrka och härför följer.

Uthi Grafstenen, som finnes i Dagsbergs kyrkjor Chor, ses att en adelsman Pär Olsson til Hälleborp varit Befallningsman på Stäkeborg, samt med Branäs och Rönös Gårdar och blifvitther begrafven, samt att han låtit samma Slott mycket Byggia och förbättra. Ähven ock att han, at han blifvit död på Branäs år 1587. hvilket var året förut innan konung Johan den III:de efterlämnade Gemål Drottning Gurmila Gjelke lätt upbygga Slottet Bråborg, som skedde 1585 och 1589.

Frågas hvarest Branäs varit? så är min tanka, att samma Slott af fylkes kommuna och Jarla Säte icke varit på fasta land, det thär nu the skrupulige Källrarne sjunka i behåll efter thät härliga Slottet Bråborg uti på den så kallade Djurön.

Nu finnes på samma ö grundvalar efter Stenbyggnader på högsta västra udde, samt tecken efter trägårdar, så som af Buskar Stickelbär, vinbär; af träd Aplar, Nötebra, så stora som gamla aplar, utan telningar ifrån roten, men med hårda Nötesskal, hemjag i unga åren sedt och smakat; men hvilka nötebuskar nu ej vidare lära ther finnas: förutan Lindeträd och Hagtorns träd stora som Ekar, hvilka och lära undergått samma öde.

2:o Lärer Sal: Drottningen hafvre utvalt, at bo på fasta Landet, än resa Sjöledes hvar gång när någon resa föreföll, då häftigt blåsander med mera kunnat hindra resan.

3:o Tyckes det varit begvämare för Sal: Drottningen, at

Juli Månad

at upbygga Slottet på fasta Landet, hvarest han hade tilfälle efter behag grunda och bygga det och nyttja Bråna: öfverlefvor där til, än bygga sitt (förre) Slott på mindre grundvalar.

4:o Åro Hemmanen hemn ännu bekante, hvilka tilhört annu vände til Slottet Bråborg och dess ägor, nemb Hären är 7 hemm. Mattekulla 1, Råras torp 1, och Ekenäs 1, hemman: hvarföre Bränäs intet kunnat ligga på Hemmanens ägor, utan på ett annat ställe och således ägt Hemmanen med mera underfig.

5:o är mig af Sal. Provincial Schäffern Neander, som bodde några år på Djurön berättadt, at gamla Skjär karlar nämna ännu västra udden på Djurön Bränäs Ude.

Thetta Bränäs har varit öfver 300 år et fylkeskomnga och Jarla Säte innan Bråborg byggdes, som Wennerdahl; sin Diss. de Vetia Ostrogothia och Östgiötha beskrifvim säger.

Sedan Sal. Drottningen upbyggt Slottet Bråborg, utvalde han Bränäs Ö til sin Djurgård, hvarest ännu de sennare åren 12 hjortar (efter berättelse) förvarades til Kongl. hofvet, alt ihåg året 1718 och 19, då de alla fälde, innan Rysskarne kom i Bråviken och upbrände Slottet: varande deras sista vaktare en prälack vid namn Casimir, som bodde i torpet där, städes vidpass år 1720.

Efter Sal. Drottningens död, som skedde på Bråborg år 1597 d. 19 Junii: tilföll Bråborg, som Östgiöta beskrifning säger, pag: 530. utan på Wadstena Slott, som sägos i samma beskr: Part. 1 pag. 37. samt pag. 161. i samma del. Sedermera köpte Pfalzgreffven Johan Casimir, som ägde konung Carl d. IX dotter Catharina til Gemål, Bråborg, under hvilkens tid, konungen några gång hållat uppå sin mag. och dotter och vid en hjorts fällande på Ön lätt skjuta et hjort, som på Eken, som där ännu finnes. Efter Pfalzgrefvens död bekom dess Son Hertig Adolph Johan Bråborg.

År 1690. år vål Bråborg, såväl som Segeborg återfallit til Kronan. hvarefter thet bortarenderades och sist förpantades, som för af Östg: Beskr: men Djurön kunnde ej innebegripas under förpantningen, emedan hjortar thär underhölles til Kongl. hofvet: tjenst.

Sedan Djuren voro fälde, bortarenderades Ön af Landshöfdingarne i Linköj, hvilka förmodl. den innehade, såsom några på kom på deras löner; varandes: dess sista innehafvare Gen. Maj: och Landshöfdingen d'Albedyl, hvilken sin prekention afstod, så snart Borgmästar Eckerman i Norrköping bosatt de

komm

Julii Månad.

henne af Riksens Ständer til sulige Säteriegodset planterande til sig
gerner understod. Provinciäl Schäffern Neander innehade den se
der mera s: efter min tanka s: såsom interims: beställe året 1746 och
några följande år, til at förse orten med hänlig säteriet; man
led mycken skada på sine får därstädes. Beställe af honom anord
dar Jeder mera amperstädes.
Efter honom blef Assessor Uerlander ägare däraf, til dess han kom
til kriegs rådet Adelspård, hvilken köpte henne af Cronan till
Skatte.
Under alla dessa åren har djuren varit et förpareställe, fast den
äger både härlig belägenhet, och efter mitt tycke den behageligaste
och täckaste ö, som finnes i Bräviken, men rinnestående vinom
Broåborgs ägor, så väl på Landsidan, som siösidan, hvarest Hani
Kärrholmen, Sjöterön, Sönnerön etc henne omgifva.
Ännutel har Herr Assessoren högädle Herr Nils Wadström, som nog
samt, efter sin höga insigt, sedt, hvad för en härlig ort denna ö
är, tilhandlat sig henne genom köp eller byte af herr kriegs Rå
det: och sen redan af den där nyligen anlagde konstiga och dyrba
ra byggnad, anläggning med trägård, utgirad med utländska
fruchtbärande träd, upbrutne stora åkerfält etc, hvilka visa en
härlig skjörd af den med mycken möda och kostnad upröjade
Marken, hvilken härlig Herregård denne i framtiden lärer bli
va, så at samma Djurö åter lärer täfla med thet gamla Bråvi
ken äfven med the täckaste och nättaste Herregårdar, som på orten
nu för tiden finnas.

HER LIGGER BEGRAWEN ERLIG OCH
BELADLET MAN PEDER OLSON TIL
HELLETORP SOM WAR BEFALNEN-
GSMAN WTI X AHR WARA STÆRBARS
SAMPT MED BRANES OCH RONOO
GARDHER OCH LOTH SAMME SLAT
MYKIT BYGGE OCH FORBÆTRA
HWILKEN AFSOMNEDE PA BRANE
S TEN Z7 FRUN AANNO DOMINI
MDLXXXVII. HWARS SIL GUDH
GLEDIE I EWIGHET. AMEN.

Afritning på Grafstenen som finnes i Dagsbergs kyrka

Julii Månd.

N. 12.

Ganska klart as mäst Lungt hela dagen. N.

Skrifvit til Pettheimer.

I dag eftermiddagen reste jag tillika med min Far til Staden, hvarifrån vi fortsatte resan til Marieborg, nu mera tillhörande Herr Hofjustitien Anton Bronikowski. Kan Ehr vi afsven til aftonen.

Herr Hofjustitiendirecten berättade at General Löven brukar giödasena Stacktoxar på 14 dagar hvarvdera med 1 Cap hö och 8 kanna korn.

Ditto, har han fådt lära af Grefve Gyllenborg, at då man planterar träd skall man i gropen där det skall nedsättas, lägga mycket kohlstybbe, samt sedan Trädet är nedfalld väl betäcka rötterne sedan mullen är på kastad och tiltrampad, med granris, så händer aldrig at det går ut.

Efter slutad aftonmåltid foro vi åter til Staden, där jag tog quarter på Värdshuset.

Juli Månad.

N. 13.

Wederleken aldeles som i går.

NW.

Jag bittida reste jag til Capitain Ch: Ruuthenstierna på Eksund. Under wägen mötte åtskillige af här näromkring bvende landtmän, som förde sina (land) producter til Staden at dem förytta. Efter min tanke lärer de mästa Landtproducter komma in til Staden igenom denna Wästra Tullen.

Wägarne äro nu ernot vanligheten på alla sidor omkring Staden med mycken omkostnad uplagade, och berättar detta egentligen vara skedt i anseende til Kung. Majestt. och Prinz Kindrus tilförbantande nästa Augusti Månads tid Mönstringen.

4 mil ifrån Staden, synter på högra sidan utmed Strömmen vid Kimmelsta Lunds Surbrun, et 2ne vaningar högt gammalt vackert Stenhus, hwartil Innarne Westerberg och Ekhoff äro ägare, och är nu uppbygdt sedan jag sista gången reste denna wägen.

Folket synter här öfverallt vara sysselsatte med sin Höbärgning, sysselsatte med Kärrängarne, och tycker öfverallt blifwa godt om hö i år.

2 mil ifrån Staden togs af wåra Limkjöpings wägen och efter en liten stunds förlopp, under afkörande af de backaste åkrar och ängar kom jag fram til Eksunds Säterigård, hwilken nu arrenderas af ofwannämde Capitain, utaf Moraliska skarpheter, och är i anseende til en vacker Landsituation rätt vacker.

En gammal och mycket förfallen trädbygg nad har gjord at Herr Capitaine mäst tänka på et godt medel at göra rummen något warmare. Då den nu sedan har han låtet timra wäggar uti wäggen och därmed kalkbruk instagit; men sedan han såg at detta blef honom för kostsamt at fullföljа omkring hela byggningen, föll han på den speculation at med 3kantiga slaar spikade på wäggen horizontaliter bättre och med mindre kostnad komma fästa bruket tillika med sönderstötte tegelsten. De spikades på wäggen med et hörn inåt och de 2ne andre sidor at och bandt murbruket tilsammans som synnes vissa vida.

a.
a.
a.
a.

Julii Månad.

Han förde mig sedan uti Trädgården, där han nyttjad hvarjehanda hushålds-
grepp. Hvad Trädgårds Jorden vidkommer, så nyttjar ej mera af den til
trädgår: fruktbr & kryddor, än nödvändigt til hushållet fordras,
hvilket ej är vanligt på andre Herregårdar, näi in til Staden de lig-
ge, där de hafva uti underhålla en kostsam trädgård för at kunna
i Staden förytra sina Producter, utan nyttjar hela den öfriga
fruktbärande Qvarteren uti trädgården til Lineal Kampesåda
som ej jesd skulle bortbaga et godt stycke af sit Gärde och draga
för mycken godsel, i det stället han om — slipper med mera
gödsel än hvad som går åt til dess Fruktträd. Han hade och af
dese bägge sorter et ganska stort förråd, som nu stod i sin
bästa och frodigaste växt i synnerhet hvad det förstnämnde
namn Linet betråffade, hvilket var redan i knopp och af 7te
qvarter: längd, det jag tilförene aldrig sedt på något ställe.
Hans anv: ordsättsel härmed var vald arbig och förtjänar
uppmärksamhet. Sedan Linfröet var sådt, trädde: öfverall
en tvär hand tjockt med halm, som gjorde at de spröda plantor-
ne, sedan de voro uppkomne och hvilka sådes qvarsta hösttida,
ej toga någon skada af kölden. Ofvan uppå halmen lades
granris, som sedes hindra at icke linet ladde sig til mar-
ker och log röta. Halmen hindrade äfven at ej något ogräs
kunde uppkomma och hindra linet i dess växt, som varsnart
derest, emedan han på et ställe Efter lätit at lägga halm,
där och gräset mäst tagit öfverhanden.
Jag hade näppe vändat så se et så vackert Lin denna tiden
på några ställe; ty: somliga hafva helt nyss sådt det.

Til Stängsell omkring Trädgården, hade Herr Capitain inventerat
sig en artig gärdesgård, som aldeles hade ansende såsom et Plank
& Räquette. Det bestod uti ordinair gärdesgårds trimme & stång
som voro huggne ungefär af en längd, något längre än stång-
jelns höjd, hvilka voro några 2:a flatt huggne, dock utan myc-
ket arbete, och spetsade åt ena ändan, som sedan var nedsatte i jorden
til det djup at den ofvanstående delen kunde väl bära sig. Dess
voro så tätt satte at en hund näppe kunde i stånd at tränga sig
därigenom. Ofvanför voro de alle sammans tillhopa häftade
med ordinaire Gärdesgårds hankar, som voro häftade i hvarandra.
Sedan han således blifvit färdig slätade emot alla dess uprättstående
Trimmen med svedda Granqvistar. Hela höjden var omkring 5 &
en half: och bestod dess förmåner i följande. Ty: kunde man ej något Creatur
vara sig hum litet det månde vara komma dag in utan valds värkan.
2:a Maste nödvändigt den sådan stängsel ej äga så mycket trimme av

Julii Månad.

staffver, som til des annars fruktelige, emedan de stå så gleest. 3:o Bör han så mätto vara deradtare än någon annan efter alt värket uti honom står rätt upoch ned ost följaktl för vattnet bättre affall. 4:o Har han et utseende somt i Klank. Men däremot har han 8 fel efter mitt tycke, nemligen, at alla de andarne, som stå i fjorden snart förrättna, då han tattel ost utan buller kan kastas omkull. Sedan, at han står nog rankig för blåsvader, som kan göra honom skada i bägge händelser.

2 ½ Tadare Portstolpar, som Fig: utvisar, i form uthaf Pyramider har han satt vid sin trädgård ej allenast så mycket för Prydnad, som icke mindre för nyttan, emedan Wattnet aldrig stadnar gorar, och röter.

Adolph Fredr. pp. Cha. p.

Skrift

Uppå Riksens nu församlade Ständers Secreta Utskott vid handen gifvit, det Grefve Handlarn och Riksdagsfullmächtigen för Norrköpings Stad Peter Wittberg, uti til Secreta Utskottet ingifvet Memorial, andragit hvarmedelst, vi uti nådig Resolution af d 20 November 1766 uppå Riksens Ständers d 15 förestående October afgifvne underdånige tillkynnande, vore i nåder förestått, at en närmare undersökning det följande året 1767 skulle företagas, angående den redan vid 1756 årt Riksdag nödig fundne Directe farled ifrån Westerwik utföre Wrkala ström igenom Sparne Roxen och Glan för i Norrköping, så at rätte Cte utbreda den väg som Dunkfarleden borde ledas, och hvar, öfver behörig rättning och Skarta jämte arbets plan och omkostnings förslag uprättas skulle: hvarhos i nåder blifvit förklarade och fastställt, at derunder förrättning på vår egen Crono och bekostnad förrige vårbställas, hade Amiralen och Riddaren Psilander sjelfve hos sig.

Julii Månad

jemte Directeuren Tunberg så vida de voro hinder: lösa och förrättningen sig
sjelfva ville ibland de flere til undersökningen förordnas: Men ehuru
därom lärdt vårt nådiga bref och befallning til Carl och Riksens
Amir:te Collegium afgått, så har dock sedermera därå ingen värk-
ställighet följt i anseende til de förbemälte Amiral och ifrågavarande
för Directeurn Tunberg igenom dess nödvändiga närvaro och tillsyn
vid Dockbyggnaden i Carlscrona uppsade hinder, hvarföre han sig den
na förrättning afsagt och hvaraf händt, at den ännu ofullbordade i ofvanbe-
mälde vår nådiga Skrifvelse utstakade Enkreperade ej heller kun-
nat inrättas; enär sjelfve arbets-planen och omkostnads-förslaget, som
borde gå förut, ej kommit at förfärdigas: hafvande demälte
Grosshandlare och Riksdagsfullmäktig, alt därföre nu begiärt Secre-
ta Utskottets bemedlande därtil, at ofvansagde af oss på Riksens Ständers
underdåniga tillskrifvande d:n 20 November 1766. anbefalde förrättning
til arbets-sättets utstakning ju förr dess hädre kunde föreligga, hvar-
jemte hemstalt hvilket, om icke Directeurn Tunberg och Lieut:
Fellers vårom för kundskap och skicklighet i slika ämnen kände per-
soner kunde på något sätt upmuntras at både afsaga sig, snart
börja och och fullborda denna förrättning.

Under detta ärendets öfverläggning förmäler Secreta Utskottet sig, i anseende til den tanekan det förut hyst och ämnar
hysa om nyttan och angelägenheten af Canalens öpnande ifrån
Wettern til Saltsjön, icke äga tillräcklighet at döma hvad igenom
en bristande värkställighet i afgården därvid förloras, då Secreta
Utskottet föreställer sig den betydande förmodan i alle rörelse, som
en stor mängd landets invånare af en friare durchfart förvänta och
med säkerhet til skyfta måste.

Til befrämjande af ändamålet har Secreta Utskottet alt därföre
ansedt nödigt att i underdånighet tillskrifva, at den förut gående
ytterligare afvägning jemte Plan-Chartans författande i större Scala
med beskrifning af alla betydande Situationer, må åfvensom
plikttningen, i nästinstundande Sommar så tidigt värkställas,
at Directeurn Tunberg och Lieut: Fellers därutinnan i godt tid
hinna besé och undersöka om de nödiga ställen til Canalens
öpnande, samt sedan öfver kostnaden därtil upgifva pertinent
förslag.

Secreta Utskottet har härvid i underdånighet vid handen gif-
vit at Lieut: Fellers å egna och Directeurn Tunbergs vägnar
förklarat sig inför Secreta Utskottet villig til det på den
i ofvanstående måtte ankommande arbete emot et årsvode af
1000 Rdr Smt för bägge tillsammans; och anhåller därföre Secre-
ta Utskottet om vår nådiga befallning om deras inställande
til förrättningen, såsom och om årsvodets undfående, samt at
dem måtte tillåtas sådant avkortadt, lika fullt så åtnjuta det
dag traktamente, som dem vid deras nu innehafvande Syssel-
i Carlscrona består.

Hvad afvägningen angår, så tillstyrker Secreta Utskottet i under-
dånighet at den Ingenieuren därtil måtte förordnas, som hafft
den förra afvägningen förrättningen, och således är kjänd af saken
och orten: ansen som det ock tyckes före at det med mindre kostnad
för

Julii Månad.

för Cronan afloppa skulle om någon i orten boende Utm:de Officeran til Pliktbrinnen blefve nyttjad och refererar Secreta Utskottet sig för öfrigt hwad utgiften til ofwanfarande förrättering wärkställande angår å hwad Riksens Ständer förbet därom tillstyrkt. Dessa att wela wi eder härmed i Nåder kundgöra, jämte det wi anbefalle wice amiralen oss Riddaren Falkengren at til Pliktbrinnen förrättande beordra Capitain Lieut: oss Riddaren Tuxtenstierna. Hwarmed &c. Stockh: i Råd: d. 9. Januari 1770.

Vide Secr: Utskr: bref. d. 12 Dec. 1769 och Rådsprotocollet d. 17. Januari 1770.

Ob: til Cammar Collegium och Stads Contoiret nu afsedt härom förständigat wårt oss Riksens Amiralitets Collegium expd: d. 9 Martii.

Til Middagen wiste jag åter in til Staden och spisade hos mina Bröder.

I dag war Rusthållare sammankomst i Staden.

Julii Månad.

Julii Månad.

Julii Månad.

Julii Månad

Julii Månd.

Walrath, göres af hjernan, som tages af stora fiskar i sundan tagande Wahlfisk:r, sätter i et glas, et fadant, som man plägar brena Säker uti, det nederste hälet stoppar igen och ställer i en lindrig jämn värma at det småningom börjar smälta och brena sig, hvilket lämnar det lilla skälet öppet at rinna igenom, hvilket (:slätt:) då dessel, nar blir Walrath. Observeras härvid at hjernan bör tagas af farsen.

Observeras noga at den som vill coagulera Metalliske Sr i Oo i Phi, oler, måste altid göra et litet luftthål med en stor knappnål, på det Sr må hafva luft, ehjelst så de sönder allsamans i stycken.
Når man vill drifva oo mellagine à per retortam, så bör man til det minsta 8. dagar låta det stå in digestione förr än det destilleras. och då går destillation bättre för sig.
Till starka Spiritum destill: brukar stora förlag och därtil att föra retorter häft, så kyla Spiritus sig i den lång an halsen och intet stiga så butterfaint deri, vidare låter Recipienten stå 2 dagar el: längre at kyla sig innan han röra.

Modus parandi Spirit. essent: Vegetabilium.

R. alcali volatile per putrefactionem inchoat: paratum, junge Spiritu proper: inflammabili, per fermentationem elicito. Auctor coaba, post junge oo destillato et S. spirit. essent. Nullo ligvore præcipitabilis, integram Simplicis crasin servans.

Juli Månad.

d. 16

Wäderleken som i går och de förre dagarne NW.

I dag kom Rytt:mäst: Eckerman hit, och talte ganska mycket om sin nya inventtion på Tegelbruk, däruti en helt annan art ny Construction är på Tegarne, än som ordinairt brukas. Jag skall vid tillfälle se hela bruket och anläggningen vid Westerbyholm, där han för W. Kongl. Rådet Adelswärd anlagdt efter sin nya dessein.

I dag Reste allesammans bort.

d. 17.

Förmiddagen var Wädret som i går, men efterm: Regnade något. W.

I dag mätten både för och Eftermidd: och slutades med Snåtmin, gon öfver Ön. Nu återstår allenast på andra Landet och Haren för at få Sundens bredder.

Min Far sade sig hafva giordt den Observation på Wäderleken, at om efter en långvarig torka, det på 3:dje men i synnerhet 4:de 5:te dygnet i Ny el Nedan, infaller et starkt regn med blåst, hålls om det sker på en Lördag, så skall man gärna därefter få 6 veckors Jämn Väga, som icke synes ändra sig förr än i Slutet af 6:te veckan.

Julii Månd.

D. 18.

Förmiddagen Tagnade lihl, men Eftermiddagen klart. W

D. 19.

Ganska klart och warmt hela dagen, med blåst. S.

I dag fådt Bref ifrån Geschworn Murarstell, Mademoiselle Anna Maria Bergström, och konfirmådtar Dahl.

I dag hopladet Concept Charlan öfver Djurord och uträknades. Hela Ön med Berg, Skog och Byggningar tomter steg til 204 Summelandt

Fumit ibland min Thar papper följande Chemiska anmolationer.

Att extrahera Fluhat Fnere.

Den flyktiga ~ * acidum, som är den rätta F af kopparne nyckel: tar man och slår på skön ren filad F uti en satz Thiol, ställer den i digestion, så förvandlar F sig i en skön Spanskgröna, när ⊙ har dragit i sig all ~ så slår åter ny ~ derpå och låter det åter suga i sig, och därmed continuerar man så länge tils all ~ är indragen i ⊙, då tar man något litet af den impregnerade ⊙ och lägger den på hvit glödande Järnblick, och när det allt röker bort, at intet något blir qvar, så tar man ⊙ en retort af glas, ställer den i sand med en recipient före, och gör först sakta, och sedan alt starkare och starkare Eld, då stiger en grön Skön Spiritus öfver, på det som blir qvar slår den öfvergångna Spiritus åt dessilleras åter öfver, och med detta cohoberande procederar man så länge tils af allsammans blifr

Julii Månad.

D. 18.

Förmiddagen Tägnade lika, men Eftermiddagen klar. W

D. 17.

Ganska klart och varmt hela dagen, med blåst. S.

I dag fådt Bref ifrån Gerschworn Mennerstell, Mademoiselle Anna Maria Bergström, och Kondrenadar Dahl.

Koppar kjettel lär det bekommer en hud, f. Koppar kjetteln är i denna Operation Sätter; ty i gjar lägger 4 sig på botten och bräcker glaset: så man der ey, skall vara i kåttarn.

3

Julii Månad.

blifvit en grön Spiritus. Uppå denna Spiritum Veneris Volatili slår man Spiritum Vini Philosophicum, och låter dem båda i Digestion et par dagar, och sedan destillerar man dem båda öfver, så begynna några lätta metalliska fjäll att sätta sig på botten. Den öfverstegna Spiritus slås på det qvarblefna, hvilo Spiritus låter falla allt ☿; men den, som vill gjöra sig längre vid kan hälla bägge Spiritus några månader i Digestion, så undergår alla dessa Metalliska fjäll en Coctum, och på detta sätt kunna alla Metalliska Corpora göras. Samt medelst Liquore alkalestino kunna bringas i deras gamla Essentian.

Spiritum Viridis aeris, är ett förträffeligit medicamant in Epilepsia, Apoplexia, passione Hysterica affectione hypochondriaca och i andra åfvenetioner, och i Chemien tjenar et menstruum universale, det solverar helt tyckligt utan reaction och coagulerar sig sielf med det han solverar andra som observeras in Sal: Perlarum & Coralliorum. Man tager crystallen ♁ som äro renade in ☓ vini, och destillerar af dem på förut anförde sätt in aperitivas i en tillagen glas retort. Under retorten sättes et af Leer ogenomsynligt omgifvet kok eller kalkat så hvarmed stort tätt sand, som retorten kommer at hvila på, detta kokel sättes på de öfra fem stängerna; men öfver retorten och ugnshålet murar et täckt af sten, som har med uppå et hål, och sedan läggas för retort halsen så som bör vara bra vid och lång för en recipient, lutera juncturerna väl tillsammans, låt alt tillsätta väl torka och sen göres Eld innunder, och regieras på ugnen så, det tillsoppar väl och låt allenast halfva hålet öppet, som är öfvan på kokel, gradera Elden sakteligen, och haf tålamod, så stiga dunsterna efter hand småningom öfver och lägga sig på retort halsen, och falla helt klart droppevis i recipienten, continuera med denna Elden: grad ungefär efter 3 timar låta gröna droppar med hvita malu och stralar af Spiritus se sig i recipienten gående, och då kan man stärka Eldens grad något litet och denna flyktiga Spiritus stiger ungefär i 5 stunder öfver. När det är skedt så öppna hela hålet på kok, så blir recipienten full med moln helt hvita, då man efter hand småningom kan förmera Elden. Och detta arbetet durar 6 stunder längst. Anteligen öpnar man alla Register och driver med starkaste Eld, så komma rodaktiga droppar, som blifva alt röda, ve och rödare efter hvilka man graderar Elden sakteligen tillbaka. När alt är kallnat så tag Lutum därifrån och tag den Spiritum som är rodaktig ut och luckrar starkt efter Svafvel, och slå honom i en kolf med Alembic uppå som lutteras rätt väl i fogringarne sätt den i Balneum, och gradera Elden först helt sakta och sen allt starkare och starkare och på det sista strax stark, så stiger en allsamans öfver, ow det är ett förträffeligit medicament ow vinenstruum.

1: Observeras at man sedan crystallerne äro renade in ☓ slås ☿ rectificatus på dem i en kolf, och destilleras igenom en Alembic 2, à 3 gånger därifrån, af och på, tills det är nog, då stötes de tarra crystallerna ow slås i retorten.

2: Wid deras renande i ☓ at afticken bör på en hand öfver materien och låter stå in Digestione den färgade ☓ slås af och ny på, och procederas så länge därmed tills ☓ ej färgas mer ow svarta orena fjäcs bli på botten. Liquores filtreras och evaporeras i en

koppar,

Julii Månad

2. 463 n61 263 k69 357 C38649 025.

d. 20

Samma klart och varmt heladagen till emot afton det kom 2agn ♃ S.

I dag sådda började med 9 Slottersdags värken på Bryggen, som continuerades hela dagen ♃

Essentia Vitrioli vera.

Är renar ungersk Vitriol uti phlegma ☉ eller aller destilleast 2agn ▽. så torkar man honom i lindrig värma tills det blir et hvit pulfver och faller sönder som mjöl, då slår man honom i en stor ~~Tysk~~ Phiol, t. de äro de bästa som hafwa en slät botten, som luteras väl och sättes i varm sand, och gifwes sakta Eld, at intet dunsterna uppstiga och slå sönder glaset, så at det smälter, utan visar sig i alla handa färger tills det på slutet blir helt blodröd, då låter man det kallna, och tager Vitriolvet, som står i en kolf, och gyder Spiritum ♂ så ♄ derofver, så färgar den sig i några dagar i digestion, och extraherar en härlig röd tinctur, extrahera medelst Spiritus renoverande all tinctur, destill: menstruum därifrån så blifver et fint pulfver på botten, som calcineras i ett väl slutet glas, sedan slår ♈ därupp på (: Phiol: som med animæ salis armoniaci vegetabilis är inprægnerad:) i Phiol in digestione secundi på det förra ☉ och reverberera vid en stark Eld, sen lutar ☿ur askan och punctum, eras: 2 timmar destillera B. M. i en kolf den ligger, som qvarblir, står i en retort destil: aperti ignis, 4 lod af denna så til 1. lod ☉ förenär B.M.

Julii Månad.

D. 21.

Inatt lagnad regn, d. mon i dag klart till emot afton.

I dag afslogs Resten af Broängen med 10. dagsverken, således härtill åtgångne 19. dagsverken. Hela ängen håller 19. Tunnetal och är både god och slät gräsväxt, hvarav synes det en karl bör komma ut med at slå sitt Tunneland om dagen, god och ond jordmon och gräsväxt öfver hufvud.

I afton kom Major Möller hit.

Att göra ☿ Oliv. At calcinera ☉ ♌

Tager ☿ och amalgamerar med guld, och rifves sedan med Svafvelblom, ma tillsammans, som lägges i en degel med lock på som luteras rätt väl, ofvanpå locket göres et litet hol at röken kan bättre gå ut. Rundt om Degeln göres ignis rotae el. Cirkelsäner, och låt honom Efter hand svänga om, värmas, tills han glöggas: Emedlertigen ma kas kolbena all ränna och nänne degeln, at dammet får rätt gå ut. Efter kalnandet bryter degeln upp då strimer man på lock, ket och kring trådarna en skön purpurfärgad Cinober. Gul det läger at och rifves med 4 delar flus. gefloseners Salt, i och täter det på förenämde sätt i en Skärf och glödgar, sedan det kalnadt blir guldet som en svamp. Saltet luttras ut med vägen ▽ ti, guldet torkas och proceders där med på somma sättet, så får man et skönt calcinerad guld.

Julii Månad.

d. 22.

Mulet och lungt heladagen. Eftermiddagen föll smått regn. S.

Eftermiddagen lemnade jag Hjulsta ifrån Djurön till Marienborg, som är 1¼ mil. Vägen är ganska vacker och nöjsam i anseende till de många och täcka Situationer, som här på alla sidor se's. Detta är och Segelled till och ifrån Norrköping.
Ej kommer man färdelas fort att rö, ty det utgick ej mindre än 2å tima häremellan med en båt för 2ne personer.

Sedan jag hos Herrskapet på Marienborg gjort min upvaktning, gick jag till Ringsta, där jag hvilade öfver natten.
Om aftonen allsent sedan man hade åtil gingo vi till Eneby Prästegård.

d. 23.

Ganska Warmt och klart hela dagen. Regnat i natt. S.O.

I dag åkte jag med Hr Ryttmästar Nisbeth till staden.

I dag biträdde jag min Bror med att göra et litet Fyrverkerie som i morgon skall afbrinna på Frue Nordsteins namnsdag och kommer at bestå af et stort Hjul 3" i Diameter ungefärl af figurer afseende. Namnet med Solen och gerstarne äro i pappaskurne. Innuti Hjulet kring löper på en tehn 2ne st. Svärmare, som kastar Eld och upplyser hela Hjulet.
Afventeder gjorder en hop stång Raquetter, Watta, Dykare, Fontanneller och Svärmare &c &c.

CHRISTINA NORDSTEN

kvarstår

Julius Månad.

hvarom all kan läsas uti mitt Manuscript om Fyrverkerie pag.

d. 24.

Ganska klart och varmt hela dagen. SÖ.

I dag var en gantska stor Festin ute på Borg, som hos af Fru Westerberg på Ödes moders namnsdag, då såväl om aftonen all fest, såsom det gårdagen tillverkade fyrverkeriet.

Sedan jag Eftermiddagen gjort en liten visite hos Brukspatron Jankes, gick jag ut till Radhuga, hvarifrån jag lät ro mig till Westerby Tegelbruk.
Här är nyss af Hr Konjo Rådet Adelswärd, genom Rytmästar Eckerman anlagen en ny Mästare, som tillförene varit hos Lagman Reuterstrema, och dess Bror Lamarck. Reuterstrona vid Jönköping. Denna karl sade sig hafva grund veta huru tak tändrorna slå och tillverka fine Takpannor, hvarföre han och här på Hollendska viset skall hafva inrättadt den nya ugnen. Han kasserade aldeles de här brukeliga takpannor, som slås vid Manäborg, både till skapnad och godhet. Dessa takpannor, som nu här slogos voro hum långa hum breda att ganska platta. Dråtta höjden ab med pannans tjocklek var hum all decim:

Julii Månad.

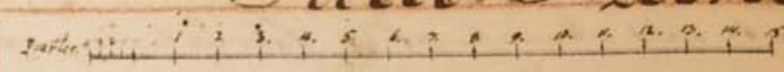

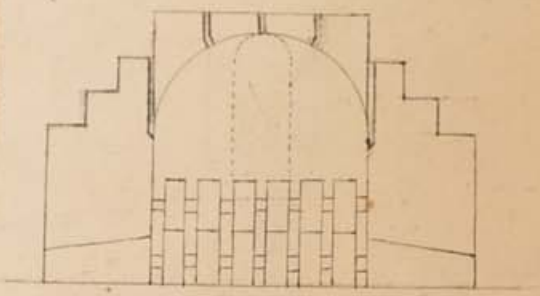

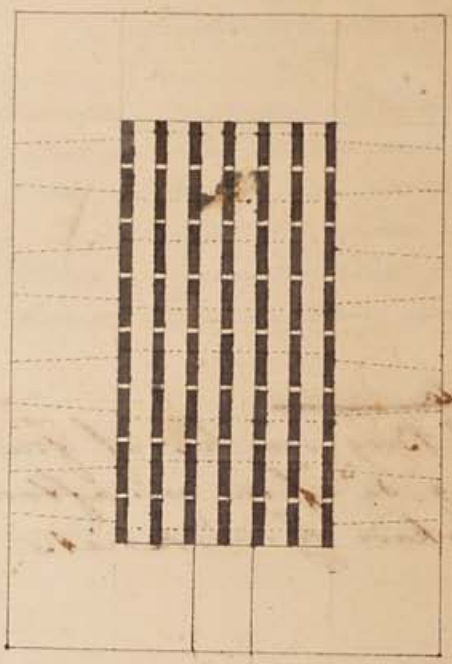

Julii Månad.

Om afton alt sent kl. 11. Då det redan var mycket mörkt, drogs
Farvattet på 3:ne Fallen i Strömmen. Vid Holmbron var jag
närvarande, och skedde det nogefärd som här stående
Plan utvisar. På en liten Klippa vid a stod
folket 3 man som hjelpte att utskjuta nä-
tet, som satt på stången ab emot b ef. Sed-
men, då det sedan följde med strömmen
och stadnade vid d vid updrogs. En karl
var sysselsatt med en stör klubba at
Bodda Laxen, emedan han ej fast
wore

Julii Månad.

vore stark nog at kunna draga Nätet i Sjön och Strömmen. Vid
e och f. voro några Syddosalle under det nätet utkasta-
des at kasta sten til g. och h. hwarigenom Laxen blef
skrämd och nödgades gå på nätet.
I et hwarp fingo de 3:ne Laxar.
Besynnerligt är at se hum Laxen arbetar och kastar
sig upp emot Strömmen, för at kunna komma
där upp.
Laxnätet med sin stång var ungefär til utseende som figuren wisar.

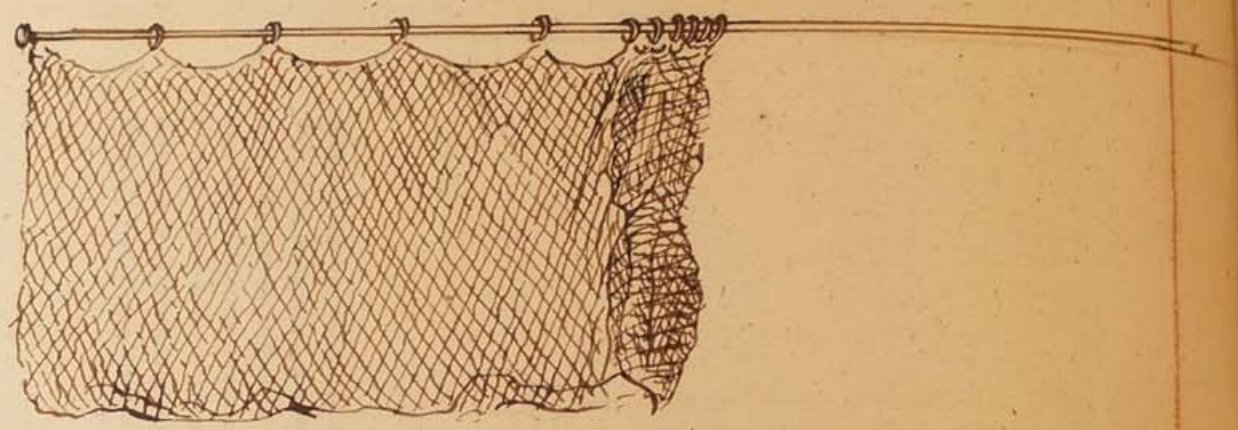

d. 25.
Wederleken som i gar. Sö.

Sedan jag åtit middag gjordes först Visit hos Major Mollers, hwarpå
jag gick til Handelsmannen Brandberg och i sällskap med honom
besåg dess Starkelse fabrique, och anmärker följande.
Nätet står först uti Stora Lårar, hwaruti är gadmmalt fast Watten
som aldrig kommer därifrån, där det utspäller, för at skalen kunna
så mycket bättre lösna. Efter 14 dagar selas det först genom
grofva flätade korgar, sedan genom duk, hwarefter det fina
och hwäta Watnet slås uti formar til utseende som
kalk bärar. Där det står 2:ne dygn innan det sätter sig.
När det satt sig så mycket at man med händerne
kan hantera det så brytes det sönder til Nyken som
tegelstenar hwilka på hyllor upsättas och torkas i et
högt upbygd rum där luckor äro på 3 sider, som efter
4 dag sedan dessa Nyken äro upstälde kunna upslåtas och

Juli Månad.

samma Wädret fritt fritt Lurn at blåsa, hwarigenom det ämnade kommer til torkning. Sedan afskafwar det ytterste som är något graåre, hwilket malas til Pulver, men de hela stycken sättas isin ugn at än widare torkas, hwarefter det uti Tunnor inpackas att förwaras.

Förstone spisade jag hos Brukspatron Tanken.

d. 26.

Samma Wädertek som de förra dagarne SO.

På Måsings bruket såg jag i dag en Inwention at draga fin Mässing. trad med.

Se horstående Figur.

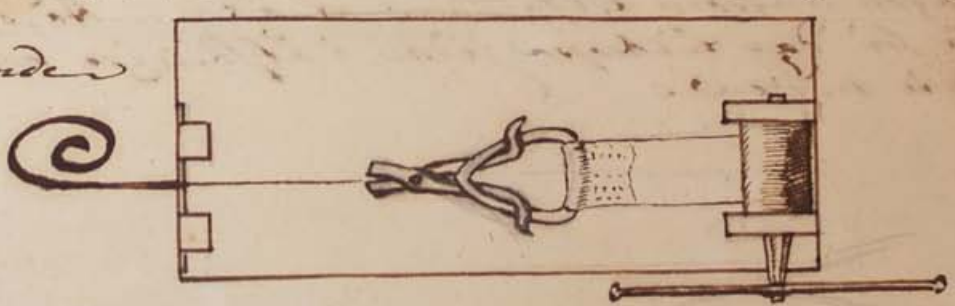

Afwenteder såg jag där en ny inwention på Lampor som förfardiga. deras a är Lådan hwaruti Oljan ligger. bb, 2ne pipor som medelst pumpning förer oljan up uti det som cc. A Fig: målade röret hwarigenom afwen wekan updrages. Således gifwer detta anseende som A 2ne Fig:

Julii Månad.

Fådt Bref af Mademoiselle Brita Greta Hallbäck ifrån Fahlun.

Till afton gick jag ut til Ringsta och blef hår ute hos min Swåger och Syster tills den

d. 27.

Kom några Rågndroppar, men var eljest vacker som förut. NB:

Sedan vi ätit middag, gick jag åter til Staden i sällskap med min Syster och Mademoiselle Dubois.

Vi tillbrakte hela den öfriga dagen med åkning uti Kö, som är ett tilhåll för Norrköpings ungdoms artiga och inom centraste trejen denna årstid.

Den som håller ett sådant Kö åkej, bjuder merendels någon ungdom tillsammans at åka i Kö, och tillbringa sin dag tillsamma sedan i åtskillige andre inom centrate trejen.

Efteråren spiste her Brukspatron Forkard

Juli Månd.

d. 26.

Vår Stark Skenrök och klart hela dagen. Ö.

Efter Invitation gick til Middagen til Brukspatron Tanker.
Efter middagen til bragtes med promenerande.
Til afton spisade med Bror Petr Gustaf på Källarn.

d. 27.

Samma liter emot afton då det började att Regna med Åskedunder och Blixtrande, hvilket sednare varade hela följande Natten. W.

Efter middagen gick jag upp til Handelsmannen Dahlin, hvarest jag i Sällskap med åtskillige af Norrköpings ansedda tillbrakte hela dagen med hvarjehanda Musique. Herr Fabriqueuren Pohl har här sökt inrätta den nu vid kongl. Gardet brukeliga Janitscharе Musiquen, hvilket och lyckats ganska väl. Följande Instrumenter brukadas härvid. 2ne Trumpeter, 2ne Waldhorn, En Trumma hvarpå som brukeligt är spelter, en Trumma, som slogs med quast på ena botten, och på den andra slogs tacken med en stor klubba. En Trumma något mindre hvarutti Sitto 4 st. små klackor, hvilka Ljud voro passade alle i 8ve til Waldhornen. En

Juli Månad

Stål triangel, hvilken slogs med en Stål gimmes Mässings tallrikar, 3 quarter i Diameter, af utseende som Tagum vigar, hvilka slogos tillhopa, hvarigenom Caster tillhopa prässer och gaf skarka Smällar. En Clarinette.

(1)

2ne Styckn

Til afton spisade hos Hr Dahlin. Efter Måltid gingo vi samtel. med hela musiquen ut och väckte upp Subskriptionen Janker, sedan Spelades en Stund uti Hr Handelsmannen och Fabriqueuren Wolenaro hus hvarest Grefskand Küssel ifrån Stockholm Logerade men förgäfves af så dagen vaken, hvarpå man vände sig till Mademoiselle Wallings fönster, hvilken afhördes var musiquen med mycket välbehag; Sist och blef slut spelade hos min Bror, som äfven masste rubba aftonen med påbegynte Somn.

Idag fått Bref af F. G. Gahn, af Poltheimer af Mademoiselle Magdlena Bergström och dess Syster.

Poltheimer berättar mig i dess Bref, at min Myrmelon höll 42 procent. de ordinaire gifva 30. (vid: Pag: 55.)

Julii Månad

D. 30.

Kvarndels malet hela dagen med några små Regn droppar. W.

I dag skrifvit til P. G. Gahn, Polheimer, och Billow hvilkens Bref lades under Gesehworn Staff. Convert til Sahlbergets

Herr Wilsenius på Masings bruket visste mig hurn han drager Charnes Tråd, som skall vara ihålig ända igenom, och är ungefärl. af sån den ⟨illegible⟩ hocklek. han drager åfven finare tråd, som insläs til nådar att tappa kålen i små börsaks ur, emedan den, sedan han ått flere gånger dragen blifver gänska hård at nöta uppå.

Dragningen sker i en sådan stol, ej med den inrättningen, som pag: 200 beskrifves, således, at hel tun låten masing klipper i smala rem, som vikes likt ända längs utaf, uti hvilket veck först inlägges en grofre ståltråd, sedan tråden alt igenom dragningsskifvan ord utdragen, hvarefter den grofva ståltråden utdrages och insättes en finare, hvarmed förfares på samma sätt, tt insätta alt finare och finare ståltrådar til dess man fådt den ihåliga tråden lagom til sit behof.

Jag gick sedan ned til gamla Ö hammaren, hvilken håller nu med at ombygga af Byggmästar Poujette, som tagit accord om hela byggnaden. f. N: allena at hvad timermans göra vidkommer. i til 2000. D. då en del gamle materialer få nyttjas såsom hjulstyrkar med en del af gamla tråverket, samt alt hvad dugeligt kan vara på Watta hjulen. Han menar kunna få honom färdig til bruk i nästa månad med man dagt fallet är 7 fot och Hammar hjulet som går med är 7 fot i diameter. Ö hjulet til blåsbälgorne är 7 fot i Diam.r

Det berättades at Hamarn i sist hela året har stått öde at kopparslagare hämtat sin. Ö ifrån Afvestad. På tilfrågan hvarföre sådant skedt svarades det man håller här på 8 så dgr, at de af sina sin räkning vidt taga honom hemma, utan får häldre hela 20 Veckan därefter.

Julii Månad.

I aftton följde jag min Far ut ifrån Staden til Djurön's

I warswarn Liman har dessa dagar warit ute och nedsatt 2:ne pumpar.
Den som står hemma vid gården uti Brunn
är af utseende som högst: figur wisar.

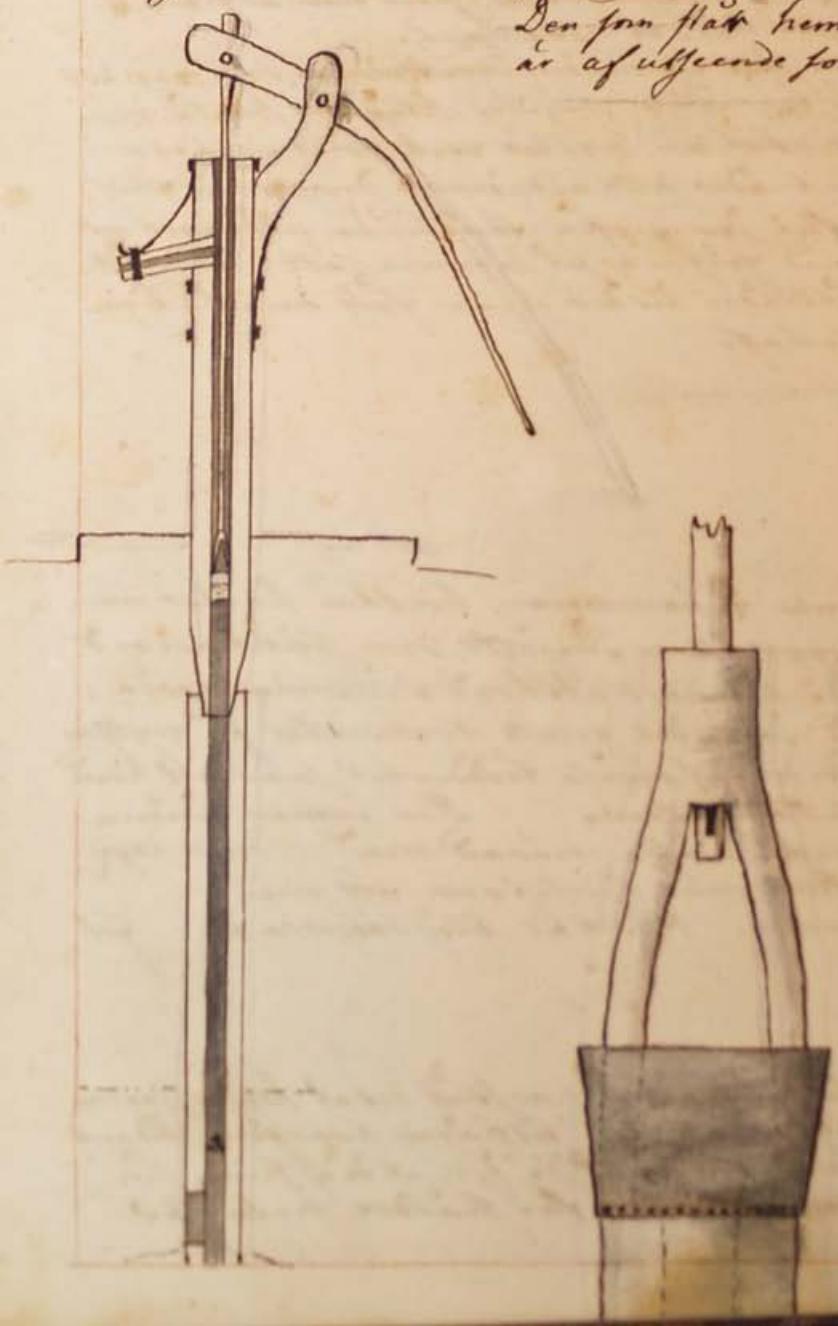

Julii Månad.

d. 31.

Ganska klart och doftvarmt hela dagen. Ehuldstar började at rägna. NV.

Vomitiv, hwilka det är skadeligit.

1. Dem, som hafwa et trogt bröst, lång hals, långt och smalt half luftrör (: strupe)
2. Dem, som hafwa en kort el: swag andedräkt.
3. Som äro til Vomerande intet benägna.
4. Gibbosi. 5. Dem som hafwa Colique el: Sten. 6. Dem som hafwa flux: Hæmorhoid. 7. som gyllene ådern hafwa sin gång
8. Uti el: Strax efter deras månads rening
9. Dem hafwande.
10. Moder Passion. Qwinfolk böra aldrig bruka Vomitiv, undantagander när högsta nöd fordrar, dock är det Jungfrun ej så skadeli som frucar.

Hufvudets Sjukdomar.

1. Slag. 2. fallandesot, 3. Hjerne hwarf, 4. Swindel. 5. Dåningar.
6 Rosen, 7. Rasen.

Blodets Sjukdomar

1. Alteration, 2 fjork swart blod, 3. tunn Watuaktig blod.

Hjertats Sjukdomar

1. Hjertångest. 2 Hjertklappning. 3 Alteration 4. hjertsprång.

Augusti Månad.

d. 1.

Klart hela dagen. N.

Skrifvit til Handelsmannen Petter Bagge Junior på Gothenburg samt Schultzé på Örebro i Carpsthyttan.

Ju mera bext Drifka är om Sommaren, ju mindre är det fara för Sjunad.

d. 2.

Mulet och Regnaktigt hela dagen Ö.

Fådt Bref af Schultze fr. Carpsth. samt af Billows fru Sahlberget.

Om allehanda Sällen rörande.

De purificatio.

Vitriolum tages och Silveras i rent vägn V. låter det stå en tid i lindrig värma, at ochran får småningom lägga sig på botten. då filtreras det genom grått papper och det klara V. ställes åter at stå en liten tid; men aktas väl at intet dam kommer därutti, och procederas därmed på för omtalte sätt åtskilliga gånger tills det intet sätter några fecer mer, då kokar man med lindrig eld 2 delarne in och så länge tills det sätter sig en hinna ofvanpå, då stås det i en knuta och låter det crystallisera. De de Crystaller böra torkas i en tätt lindrig värma och sedan silveras med de Residuum, som åter igen evaporeras och crystalliseras

Augusti Månd.

I afton kom Hr Willenius ut för at underwisa mig, huru man Nyttjar de så kallade Grisens krokar. Sedan wi åkt redde wi til Swinerön, tillbrag te där hela natten med notdragning, för at få betar til wåre Refwar.

N. 3

Ganska klart och fort hela dagen. N:

Ganska stillsa utlade wi häromkring Ön 110 st. krokar, alla försedde med friska betar. Strax Efter middagen wittjades, och fiskes 1. tlo 17 mf. wald fisk.

Kroken är af utseende, som fig: wisar, af Mässing giord. De äro större och smärre, figuren wisar mellan sorten. Wid ändan fästes en Cantillie tafse 9. tum lång, spunnen på sena. I andra ända på cantillie tafsen fastspinnes en mässing ögla, twärs igenom, sedan garntafsen fästknyter. Denna Garntafse bör wara 4 alnar lång och enkom därtil spunnen ungefär så tjock, som fjälmakare snöre, och twinnader. Hela Refwen twarpå dessa garntafsar med sine krokar skola hänga bör wara af tjockt twinnadt och stadigt Segelgarn, af det som kostar 4 sk bundten. Man lämnar 10 à 12 alnar emellan twarge tafsar på Refwen. Sedan utlägges på samma sätt som förr. Man har en stål af Mässing af utseende som figuren wisar, hwarmed man drager den fisken som skall wara til betar, börjar der wid munnen, och utdrager igenom ändan på honom.

Efter 4 timmars tid, wittjar man refwen

Augusti Månd

I dag började min Far låta skära sin Råg på höjderne, dåthan redan tyckes vara vät nogen.

Reverberatio

Malenien slår man i en oglaserad kruka, lägger den samma på sidan öfver, ochnär hon blir röd, rör man alltstadigt därutti med en rediuula, som kruckemakare bruka när de bränna bly aska.

De Digestione

Det bör först och främst en Chemicus hafva ett godt tålamod, uti alla sinaoperationer; men i synnerhet in digestione. Ty bland alla operationer är Digestion den förnämsta, hvarunder begripes: Fermentatio, och Putrefactio.Båda operationer förrättas både i Skiel glas.
Allt hvad som skall Destilleras, bör först digereras eller fermenteras,ehjest blir det intet någon stark Spiritus af.

24.

Ganska Lungt och klart hela dagen

I dag kom Bref ifrån Bergmäst: Odelberg, med kallelse förmig hit den nya Gyfstan vid Alved, som blir på Kronans Stat.

Skrifvit til Schultze på Örebro I Gorpthyttan.

25.

Samma Väder som i går, allenast Eftermiddagen kom en god regnskur. NV.

Eftermidd: gjordes afsked Visite på Bråsberg, där jag äfven till afton spisade.

Augusti Månad.

d. 6.

Ganska klart och vackert väder med något blåst 3W.

Idag blåda för jag at på Sjön, i stanke at bättja refvan med Grisens torkar uppå, men en god vind gjorde at jag resolverade fara öfver Bräcken til Skarmorbraken, som säges vara 1 mil härifrån. Seglet uppsattes i minsta Båten och resan gick för sig på 1½ timma. Wid ankomsten til Sandviken, betragtade noga den där byggde Stensågen ej Stenskärnings Machine, som gick med vatten. (horisontade Ritning öfver ungefär dess inrättning)

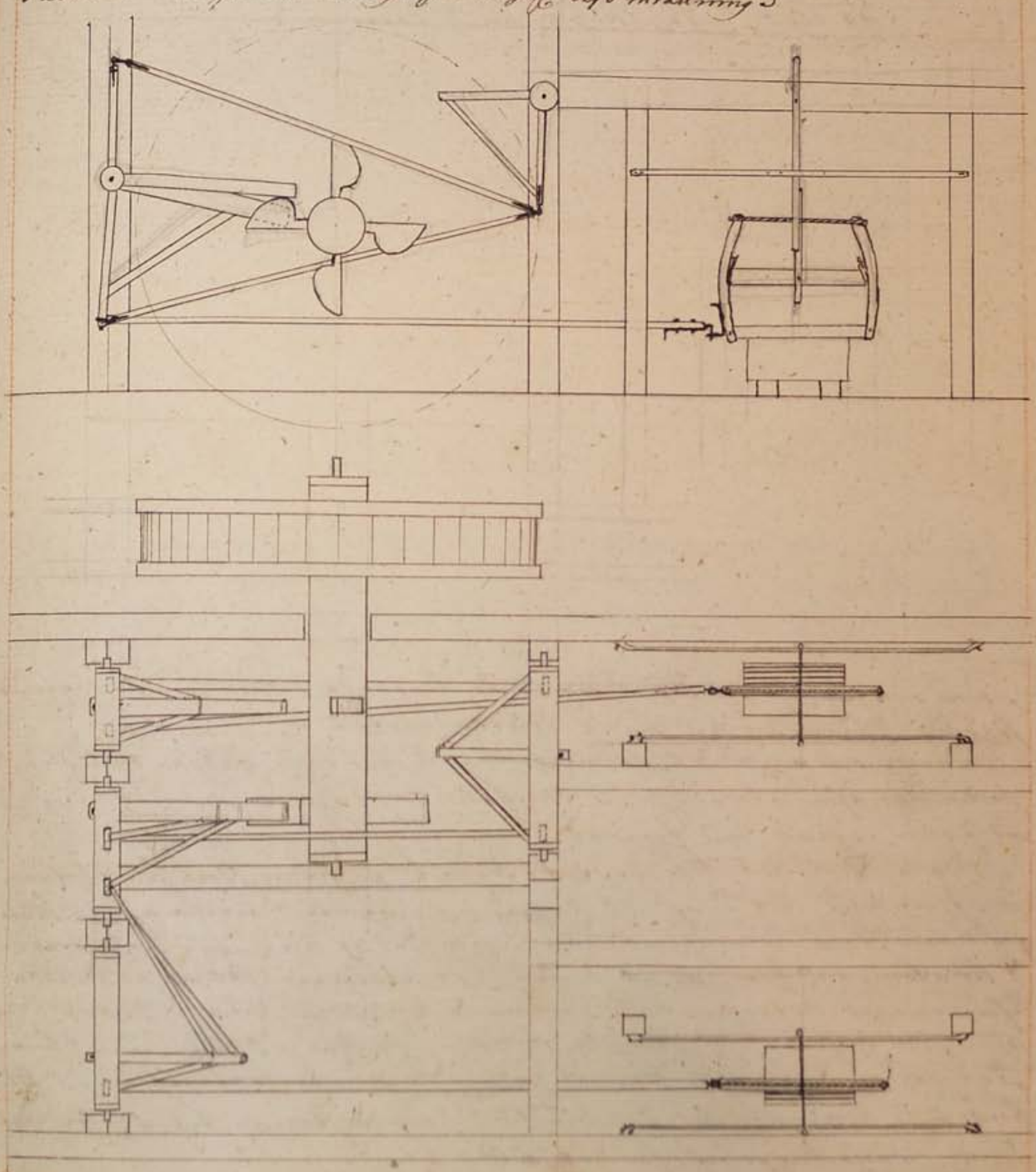

Augusti Månd.

Til den förut beskrefne Sågen har en Mölnare varit inventor. Hon ser mycket krånglig ut, ah är rätt illa byggd, vittnar om en slät Mäs-tare, som ej kunnat finna någon genare och mindre kostsam inrätt-ning at underhålla. De nödigaste Observationer därpå följa.

Et Marmor block af 2,25, fot långt, samt 2,25, fot bredt skäres igenom gemen på 3 dagar, denna tiden; men 4 höss ne vänd.

Sågbladet var 0,23 fot bredt, ah 0,01, de tjockt.

Resten som bladet gjorde var 1,73, fot.

Hon gör 24 skär i minuten.

Watthjulet gjorde 11 ne omlopp i min:

vär 9,33, fot i Diameter samt 183, fot med ringarne

Kostarne voro som figuren visar. bc = 0,17. fot bc = 1,37 fot ab = 0,71 fot.

Watmet var nu i ränman till 2, fots djup.

1. Sågblad stod ej längre än 2 Dagar

Sedan gick jag up til den hål utmed liggande ne som under Byggnad stående Qvarnen ne besåg Watthjulen.

Mölnaren, som nyss vid ankomsten ne tycktes vara grymta tydlig, pretenderar äfven at vara en slät Mechanicus, dagtinerade med mig åtskilliga rörande dy Byggnad.

Det ena V. hjulet blir 16 fot i diamet på hvars stånk stallstöm i Mjuntjul hafve 72 kappar ne motbar 2 hvilka af 28 hvalar på hvars stånk kommer at sitta i Gemtjul af 48 kugg 2 ne stallan 8 hvalar, som komma at drifva 1 par valgrans stenar på hvilka öfven malet hälgryn. Det samma V hjulstånk sitter ty Qvarn hjul som driftar 1 par Renska stenar. Gemhjul 60 kugg 2 hvilar Det andra V hjulet blir 16 fot i diam. Gemhjulet därpå 84 kugg 2 8 hvalar, som driftar 1 par fämne stenar ne grofve mald. Smed bruge hugge på Gemhjul 2 fot.

Augusti Månad

Skyfallets ställning var som figuren visar ab = 996 fot ad = 15. dc = 829 dito.

Man sade mig at vid sågen varit tillförene af samme Mäs Mäspare byggd et Slipwärk at slipa marmoren uppå; od del såsom varit inrättadt. på hjulstocken har funnits et sorn hjul som drifvit en Trulla, hvilken och på hans stork varit upsatt gjordt et stort konikombuckt hjul, som Sandstenarne suttit uti, hvarimunder den Polerande Marmoren legat, men sedan man funnit denna inventsion aldeles odugel, emedan Skifvorne blifvit ojemt slipade, har man den förkastat.

Jag gick sedan i sälje med Mästarn up til Marmorbrotten i Skogen, hvilka ligga ligga ganska kringspridde, od ad en god fierdedels mil at föra Sten til sjön od sågen. Alla bergen härom kring bestå mäst af kalk och Marmor sten, dock ner emot kranea är et högt graberg och ramunnpa od kalken innunder. Den Marmor som här finnes od nyttjas är af flere färger som, som Röd, svart, hvit, blå od hvit, Gulaktig, men mäst Grön, hvilken gärna blandar sig med de förre färgorne od ofta hufvud ingredienen.

Efter en stund komme vi ändtl med til selfva Brukett, hvarest är något men illa byggt at bo. Et Cirkel stenhus har stå nyttjas mäst til kyrka, vabet Logie för någon af fakterssenbetne bodan, kompen.

Här vid kranen är största brottet et Grufvan tillika med alla stenhuggerie värktyder.

Marmorn huggen först med grofve sedan finare jern gansk varsam at ej stora stycken nå uppspringa, sedan slipas med Gotlandsandsten od poleras med Smergel od vatten.

Augusti Månad.

Detta år är arbete, som går ganska långsamt och betalas slätt

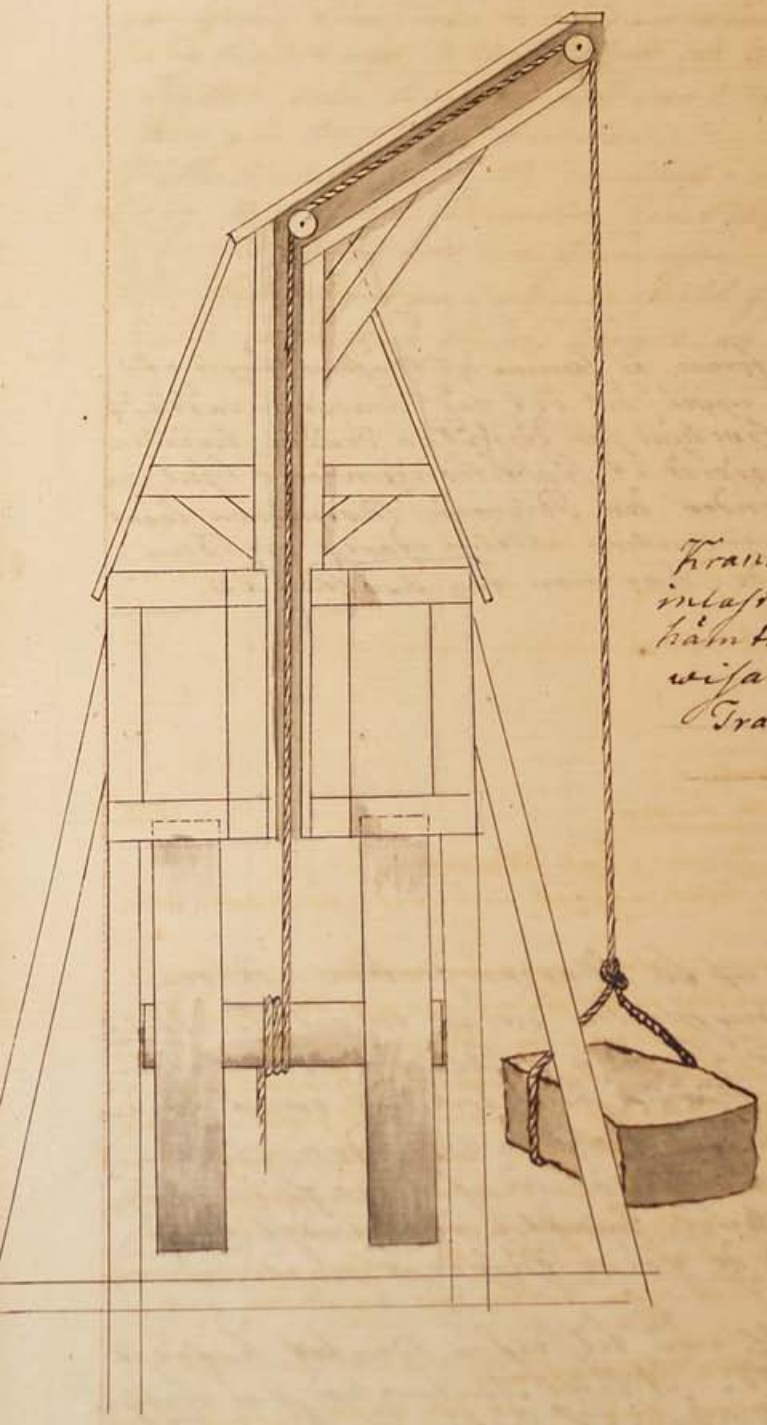

Kranen, hvarmed stora Marmorstycken inlassas i Fartygen, som dem afhämta, var af utseende som Fig: visar

Trampshjulen voro 7 alnar i Diam:r

Augusti Månad.

Sedan jag besed alle Marmor brotten, Brukel, hvamen och Sågen begaf jag mig kl. 1. på återresan til Djurön. Seglet kunde för motvind icke på en stund nyttjas, hälst som Wädret tilltog och blåste nu ganska starkt, utan rodde upemot Göteön, hvarifrån jag seglade ända til Djurön.

17.

Ganska varmt och Lungt hela dagen. NW.

Att gjöra Lapidem Ignis Bas: Walent:

Därtil höra 3 stycken efter Bas: Wal. utsago Sal. Sal, Sulphur, och ♆ af Antimonii

Uthaf minera antimonii, som emot solens uppgång varder graffven och med väl renad Saltpetter varder rätt fin rifven och blandad, extraheras ♆. När detta mixtum sättes i en Digerer ugn och med stor försigtighet varder kokad tills det blir svart och omsider smälder til glas. Detta glas måste stötas rätt fint och väl rifvas, därupppå gjuter man den starkaste attiska, uthaf dess egen minera giord, densamma extraherar medelst digestion alt tinctur därutaf. Denna ♆ destilleras med Eld in Balneo och abstraheras Attickan därifrån. Detta ♆ solveras i Spiritu vini rectificatissimo, så blifwa fecces på botten in digestione och circuleras i 40. 96

De sticti vera operationes.

Til 6. ℔ af den gyllene minera tages 14. ℔ destillerad rägn ▽, minera antimonii bör vara rätt fin rifven, och därpå slås Rägn ▽ och låter det stå in ferino Equino så länge tills Materien börjar at gjäsa och ofvanpå lägger sig en hvit skum, hvilket plägar ske innom 14 dagars förlopp, då låter man det stå längre stå tils materien blir rätt upplöst. Alt detta slås i en kälf (: mit denen näpschlein nach Beschreibung Traitat. de la Chemie genant:) och destilleras med stor försichtighet.

När

Augusti Månad

När Åttiken är destillerad tager det qvarblefna Caput Mort. och lägger affsides på en öppen dock skuggrik ort, då det minnan 6. veckors tid drager ner aeetum ät sig än det tilförene hade.

Sal Antimonii varder beredd af Regulo ♁ ♃, som göres af antimonio, Nitro och ♄ rs, och varder fint stött, och slår i en stor rund Cucurbit sättes ickt sand Capsele och gifver sakta Eld, då börjar Regulus at Sublimeras, det stöt med en fjäder åt botten, med detta arbete forbjares tills intet mer stiger upp utan all blir liggander på Botten, denna röda præcipitat rifver rätt subtilt, låter det på en slät och ren stenen flyta per deliquium, och låter det stå ett ½ år i källarn. Under tiden löser det sig upp i en röd skön Liqueur och fæces skiljas sig därifrån, denna liquor filtreras och slås i en Cucurbit och destilleras någon Phlegma däraf, och ställes i källara at Crystalliseras, så får man skiöna röda Crystaller, hvilka renas en ell 2 gånger så blifva de skön hvita. Och detta är Sal antimonii.

När man har af det förr omtalte ♄ ♃ antim: 2. ℔ så tager där til 4 unc af detta Salet, och circuleras i et väl tåpt glas til det minsta 40 dygn, och så destillera vini medelst tindrig Eld in Balneum därifrån, det öfriga drifver med stark Eld per retortam, och blir en skön klar öö med många färger, som är söt til smaken. Rectificeras ånyo i M. Balneo at knapt ¼ del af den blir qvar.

♃ antimonii est ♃ Philosophorum.

Til dess præparation, tages af den röda jorden i Indien, som pulveriseras så fint, som mjöl, därpå stås någn ▽, och kokas 3 stunder lang, när ▽. dunstar af slår man mer därtill, när det har kokat ned slår man det genom papper at filtreras uti et ☐ na glas och destilleras hälften därifrån, och ställes på en kall ort at crystallisera några dagar: De skiöna Crystallerna tages ut, som til smaken äro något bittrare än Cremor ♃ ri och låter den torkas. Sedan tages en del af den förra jorden som dragen til Pulver, och låter torkas i luften, därifrån blandar man til 2. delar jord en del crystaller, som slås i en retort, anlägger före en tämeligh stor recipient och destilleras, ignem gradus augendo, så stiger en skön hvit Spiritus ♃ rii öfver. Denna sjelfva rectificeras väl i Phiol, låter den stå 14. dygn in Balneo vaporoso at digereras, sedan separeras Phlegma därifrån och rectificeras Spiritus i retort af glas 4 gånger så blir Spiritus skön och Gifftig til Smaken

Augusti Månad.

29.

Wäderleken som i går. N.

Att göra en i Evighet Brinnande Lampa.

Uttag Philosophernas Guld dragen uth deras Spiritus & vitalis, som slår på en wäl beredd Tartarum drägpevis; hwarpå bada Materier förlikas, ike wäl: Enär Brusandet upphörer, slår det i en kolf, och sätter en hjelm därpå som lutererat rätt wäl, ah destilleras in Balneo Maria först hett sakta ah sedan allt starkare och starkare tills Hermetis fogel will flyga, som strax begifwer sig i förlaget ous bör wara rätt ren och torr, när fågeln flyger långsammare än förr, så sätter glaset i askan el: blandad sand och da gifwes starkare Eld, tills han alleles afflugit af sitt ställe. Wekan varder giord af Lap: Asbestus. När det allt är färdigt, slår det i Phiol, ous sätter wekan däruti samt Sigilleras Hermetice, sist tänder det an med et Solglas.

Att gjöra ☿ Philosoph.

Tages: färskt Vetebröd. skorpan tas: af sedan lägger öfwer hålet på et fult Winanekare.

Man sätter i starkaste Vinter El fat Vin at frysa, då Spiritus begifwer sig in Centrum, då slås: fatet sönder och med stor warsamhet tages dinet, som ej frusit däruter ous slås: i en kolf och låter stå 14. dagar i digestion el: längre. Separera det an resterande ☿ tes ifrau ☽ te: som i Balneo destil: med tindrigaste △, ous då sätter ✳ vegetabile därtil, ous animera ☿ med detta ✳ in digestione. Detta kallas circulatum Paracelsi.

Att gjöra ☌☌ af aromatis.

Man söker aromata grofft och slår därpå Gumi ☿, däruti kastas 1. til 2. unts: alt efter materiens myckenhet i Salt, och låter det stå på en Gum ort at fermenteras förrän man destillerar det. Uti denna operation äro de nedriga kolfwar de bäste. Efter digestion slår starkt Brännewin, låter det stå ända en dag ous sedan destilleras det.

Augusti Månad.

D. 9.

Samma Väderlek som förre dagarne. N:V.

I dag Skrifvit til Högv: R: Bar: och Landsh: Silas på Stockholm. Till Billov på Sahla. och til Polhjemer på Fahlun.

Sedan jag nu gjordt ifrån mig kommit, och tagit med mine saker begaf mig på Resan hemifrån, at betrakta den nya Gypsan wid Åbrädaberg. Til middagen kom jag til Norbyhöjd, där jag spisade hos mine Bröder.

H: Wellenius berättade, at sådane små Smulor, som stanka utaf ♀ när han gårar, äro bäst til Pinschback, som aldrig Ergar, hvarföre han bad mig skaffa sig ifrån Åbrädaberg. där han af konstmästaren Norring fådt hörd sådant-lis gnmoghet skall finnas. se pag: 276.

Byggmäst: Bujelt berättade, at på några ställen är gjord af Sack & gahit en hals som lägger öfver Stadkubben uti Hammarsmedior på det han ej skall förtäras af Δ. Först nedhugger i kubben et 4kantigt hål tet widden 3 tum widare på alla sidor än stadet, hvilket däruti sedan skall nedsättas. uti detta hål nedsätter en Sack-ℓ: ring af 3 tums grofblek. i botten lägger en Sack & halm hvarpå Stadet sättes. hela kubben täckes sedan med foren: de stora hale.

Augusti Månad

Hos H: Adlöf såg en liten Rikning, som han uppsatt på en Machine som man höllo på at hop huggas, och skulle nyttjas til Stora Stenars lyftning ifrån Stället uhr Berget där de sprängas fram på platzen ell på Bjärnen, för vigtigare skull

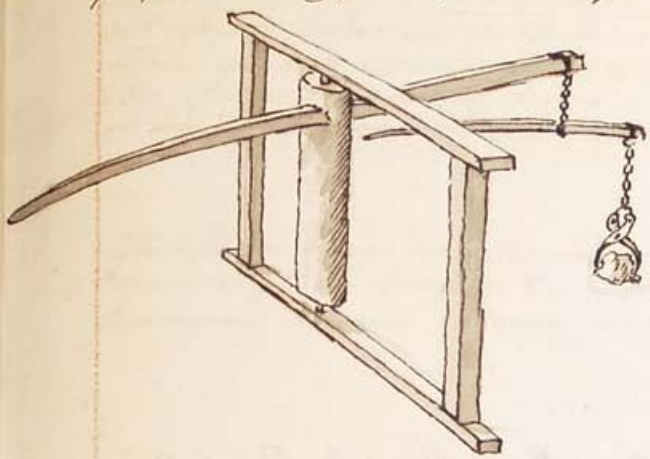

af sigum ser Ideen af honom
Han hade tänkt göra saxen
hvilken omgripes stenen så,
den som a visar, hvar,
före han frågade mig
om hon vore pålitelig
och säker. Jag höller dock före
som jag åsvara sade honom at de
många bråte ell naglar kunde
icke hålla stora tyngder, uhan
föreslog jag en sådan som Jag lb
visar

a.

b.

Jag var på källaren och besåg Wax pouseraren Fleuters Electricitet, som för betalning visser. Kulan var af grönt glas 7tum: i Diam: 1/2 gaf kämmes god Electricitet ifrån sig. At visa et vackert Eldskott i liknelse af Norrsken satte en på Conductoren en guld folie a under hvilken man höll en hvem slagen mässing skifva 3 tu: Strålarne gingo ut på alla sidor omkring

a.

Efter de försök, som han sade sig hafva anstält, så väl i stor, som slug lig vädertek, har han aldrig funnit några skillnad uti Electricitéten, hvad dyl värkan vid kommer, vädder förr kasade aldeles hvad de lärda säga härom
Den Observation sade han sig äfven hafva gjord, at den, som ord af Verenskt skjuka beträlfade, så aldrig någon kämning af dyl värkan, oss om den är, så är hon mycket liten.

Augusti Månad

Här har i går varit ganska brilland vid Kans Kongl Höghetr Prinz Hindrics af Preutzen genomen resa til Stockholm. Borgerskr var i full parade.

Sedan jag tagit afsked af mine vänner åkte til åstorp der mine Bröder begaf mig kl 9 på resan.

Kvar jag framreste vore folket församlade med sin Sadelgång

Jag reste nu samma väg åter som kunde til Åbro om vintren (Dag: 11. N. 13.), hvilken om sommarleden är ganska vacker at resa.

Augusti Månad.

D. 10.

Samma härliga Väderlek i anseende till ~~värmen~~ Bärgningsdan varar ännu. S.W.

Emot middagen kom jag til Åtvedaberg: Marnads plats, hvarutmed H: Bergmäst: Odelberg bor, uti Gamla Prästegården, där jag ingick för at höra huru mit vistande under min varelse härstädes skulle komma at blifva. Jag spisade således där både til middag och aftons.
Min Station sades egentel blifva vid Malmviks Grufvan ~~förmodligen~~ för at där för Ernaar Bakning drifva arbetet.

Eftermiddagen besågs den nyss anlagde och under Byggnad stående Hammaren, som kommer at gå med öfverfallet V. Man höll nu uppå at kila hjulstorkea i Hjernymus, hvarmed kilarne indrefvor var smidd af Jern som Figuren visar.

kilarne vore af Björk, ungefär 5/4 al. lån. ga 2 à 3 tum tjocka, 4kantige och lång, spetsiga al ändan. De indrefvor utmed hvarannan, så tätt, som möjel var.

D. 11.

I dag tilltoda Regnade något med sedan Väder som de förre dagarne. S.W.

Gick til Malmviks Grufvan å mit härifrån och gjorde anspråk om husrum för mig.

Assessor Löfström höll i dag Syn på Gamla Prästegården.

Augusti Månad

Hr kriegsk: Adelspård berättade at Tjäfspumpar äro täfst, när de af Sjöälfvar äro
bepasslagne, det så stor distance emellan hvar sjöäla at små fiskar kan gå in.
Bollen ten lika med sidoväggarne för grås och grönleg nets skull.

Til middag och afton spisade hos Hr Bergmästar Odelberg.

D. 12.

Mulet och Regnaktigt hela dagen.

N.

I dag var uti Älvsdaberg kyrka, som är ganska nymlig och vacker, pryd-
der och med et vackert Orgelwärk.

Til middag och afton spisat hos Bergmäst: Odelberg, af hvilken
jag i dag erhöll 60 plåtar til diverse utgifter vid Malmvik.

Uti wägen til 4 hyttorne ses på båda sider Enebuskar af sådan
skapnad som ofvanstående Ritning wisar. Somliga kunna vara til
4 à 5 al. långe, hwars Pyramidiska utseende är rätt vackert.
Hr Bergm: Odelberg mente denna deras skapnad komma af Svafvel el. Arsenik ifrån verket.

D. 13.

Om Regn och Sölfsken.

I dag bittida begaf jag mig med mina Saker til Malmviks Grufwan
som nu kommer at upvärmas och 2 utpumpas. Logerade hos
en Brisk af ämnes tillredde Bonings rum, uti det här nära intill
liggande Torp, som lyder under Slesvinge.

Grufwan, säger wara modren för alla Älvsdaberg: 4 Gruftor,
och kan om desß beskaffenhet för det närwarande, läsas Högv.
W: Bar: och Landsh: Tilas underdånigt wäl 17 Dag:
som hölls wid den här då warande Bergs Collegii Commission.

Hon står nu aldeles full af W, och beräknad det hon af torf va-
rit aldeles igenwuxen, på hwilken flere stora Trad uppstuckit.
Man kan här tydeligt se, at hon förr wäl utan warit både
mäktig och stor i anseende til de stora och nu mäst af Trad

Augusti Månad

öfvervuxne Stenvarp, hvilka mycket innehålla af Malm.

I dag skrifvit til Fronstmäst:r Holmstedt, på Philipstad, Schultze på Örebro & Garphyttan, samt Major Möller, min Far och Bror Fredric på Norrköping.

D. 14.

Ganska klart hela dagen N.d

I dag bjöds war Bårgmäst: Odelberg hos mig.

Jag började i dag til middagen med nya Spisvarter uti Ångfall hos en förmögen Bonde f. Bror til Regements Pastr: Wijendorff uti Wreta Closters Socken.

Augusti Månad.

d. 15.

Ganska klart och vackert väder hela dagen. W.

Åt middag i Ångfall.

Efftermiddagen gick jag till Fwerket gjorde min afskeds complimenter hos
Hr Krigsr: Adelswärd.

På hemvägen besågs Garpa ödelagda Fwerk Grufwa, hwars gång har warit
ganska smal och fång. Uti henne har fåtts den bästa Malm
som någonsin kan fås, men så ganska litet, at det på 30 famnars
djup, nu mera icke lönar mödan [illegible] upptaga.

Gången strykande är O.S.O. och W.N.W.
widare om Garpa Grufwan, se Sag:

Augusti Månad.

D. 16.

Waderleken som i går NW.

Spisat middag i Ängsfall, hvarefter jag gjorde Visite hos Hr Baron Sparre på Slefsinge.

På Slefsinge sågs uti Spisarne 4 Galler, som hindrade Elden ifrån at falla på Golfvet.

Hr Bar. Sparre. Af All Råg som twiskas straxt efter Bärgningen, blir alltid hvitare Bröd än det, som bakas af gammalt Råg.

Folket varit i dag sysselsatte med at ränsa Grufvan ifrån all Torf och Gröfja, som skedde med åtskillige tråd krokar, Rothuggs yxor, samt Pinors applicerande därpå.

I dag skrifvit till min Far och Bror Fredric med Budet som imorgon tidtiga skall resa till Norrköping.

D. 17.

Den torra och Vackra vaderleken varar ännu.

I dag skrifvit till Mathem: Instrumentmakaren Rosenberg på Stockholm.

I dag for jag till Bårsbo af Chatarinebergs T. Grufva d. 1 Aug. häradshöfding Malmrick, belägen. Wid förbifarten jag med med omkring af Swedjefall af ung Björk och Tall skog, som nyligen på 20 à 30 år härefter taker se sig.
Straxt efter middagen var ankomsten, då jag genast i följe med Grufvefogden gjorde Grufvan stigning.

Hem

Augusti Månad.

Hon är nu driben på et djup af Famnar. På bottnen af Alexanders Sänkor: för om Kåsta Malmen, dock arbetas uti Hamiltoner ort, där hela bolla består af god Malm.

Här är 2:ne Slufved fält i anseende til Petra ordinaria.

1:mo Röd Granit, hvarupp[å] ligger hela Chatarinebergs Grufvan, Stoll Grufvorne och Stollen, Kallongåsts grufvorne, kjelteln, kattgrufvorne och den södra lilla Bergs-klinten, där nya konst och värk huset står.

2:o Et mörkt blidare Kalleberg e[ller] Schiffer art dock nog hård, bestående af mycket låta Glimmer och Qvarts korn, som med The Leoscop märkas. Uti detta fältet inne hålles Bonde Grufvorne: belägne, samt hela stora Bärgs-kullen Norr om Stafsetts, och synes nått intill Chatarinebergs Grufvans Norra vägg.

Chatarinebergs gångsten är mycket mörkt; fåller mörkare och Gråare, består af mer och mindre grofre och finare blandade korn af glimmer, Qvarts och litet fältspat, och blifver således åsven en mildare Granit; han fåller ofta så mörk och tät, samt uti Schiffer lynne, at om ej dess brått gåfve det vid handen, skulle man taga många ställen för trapp, ja många ställen för Svart hälleflinta, hvilka dock ingendera delen finnas vid Bärsbo Grufvor.

Gångsten i Bond Grufvan består väl något af samma ämne, som dess Petra ordinaria på ömse sidor, men fri för fältspat, mycket Glimmer rådande af stora fjäll, lör, torde och många hopa några korn, glimmer beblandad med qvarts korn, fåller således mycket skiffrig i brottet.

Fältspat fåller åsven i denna gångsten, i smala gångar, både tvärts och längs efter Grufvan på 2:ne ställen; den finnes ädlare och grofre til fältspat gående; den finnes rödaktig nog hård, däremot ädel och hvit til dubbelsten stötande. fåller uti druser och crystalliserad, samt uti de så kallade hunds el. Sin tänder. Uti samma gångar stöter åsven något Blyarts hvad och där in.

Åsven på Stället har man en artig hälleart, hvars sammansättning är en fin hvit Qvarts och mörk Glimmer med hvita sand qvarts mer och mer blandade ådror, samt besatt med vackra större ad mindre gröna fläckar, af fältspat, om ej Elden gifver det vid handen vara skjöl, i hvilken händelse det dock blir är och blir denna Sten uti Skjörning ganska vacker och tager stark Polityr.

Malmarter i Chatarinebärgs Grufvan.

1:mo En Grön gul Pål aktig ♁ kjes

2:o En mera Gul grofgnistrig ♁ kjes

3:o En Brudaktig ♁ haltig kjes, som åsven alltid håller mycket Finkornig Svafvel

4:o En hvit Svafvel kjes, som förhanda håller något ♁.

5 Et rent blände el. den så kallade Finkornig Malmen

N.B. Dessa Malmarter finnas mer ad mindre innom sig sjelfva sammanblandade i de rena gångarna, har altid en bättre ♁ kjes varit nu uti Alexanders nya Sänknings gång, Hamiltons arbeten och Hermans ort. De öfriga, synnerhet Blyarts och

Augusti Månad

Hornblende haswa varit mäst rådande af den brunа och hvita hyfsen. Zinken är mer och mindre med på alla ställen. Stål har dessutom eljest, isynnerhet vid dagstollens arbetande Segment ♀ stunder emellan upplöst hornglimmer, som blifvit af ▽ färgat grönt och nästan upplöst til en jordart, Asvenbål ♀ grön ♀ Malm i kalk form ♂ ♀ grön.

De öfrige Gruswerne, som förskötte äro sednare tider, innehålla det samma fast mera spridd, smalare gångar och fattigare på ♀ halt. Bondgrufvans Malmarter bestå af en i sin gångsten nog spridd hvitaktig glänzande ♀ kjes ej af den ♀ halt, som den föra. Den omtalte Spatschiolen föer med sig något augeflaget ♀ grönt tunnare och hjertare emellan dessa täta schijtklappningar åfven som en gul ♂ åkra visar sig åfven i Lamellernes skilnader på de flesta ställen.

Augusti Månads

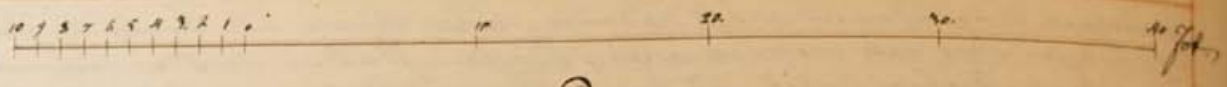

Profil

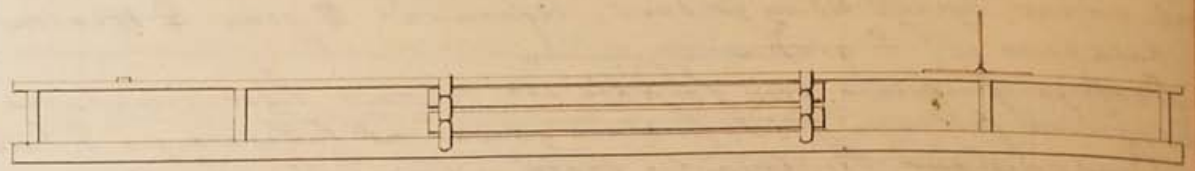

Plan.

Bårbänken, hwarutí Pumpstockarne bäras, är af utseende, som ofwanstående Plan och Profil wisar.

På en stolpe är uppsatt en stol, som fig: wisar, uti hwilken hänger ett fäste a stålat med tråspringstrådar til 1. tumm distance emellan hwarji fästeder att det finaste sand icke med händerne kunde bortrensas. Herr Bergmästaren Odelberg tänker använda fästa til med denna, igenom fästet gående stolpar.

Fästet: Plan

Augusti Månad.

d. 13.

Samma Klara och varma Väderlek.

Ett arbig uppförings Werk, som
dilliker utspannat Vädur
Grefwan har Konsmästar Nöring
har uppsatt, emen nyttjar ej sådare
mera. I Ballet för en kossam
fwed, har han satt en som Drifver d.
och gjord försöna gång.
Uti Notarien i Kongl. Berg Collegii Bjudning
samt hade fått befal öfwer Grefwarne da
Chatarine berga Gr. förestupbergs har Cädet sattyja Linkorgen uppeå
uppfordringen skall hafwa skedd på gamska kort tid, och stadt Grefwan är i
fyrtio 6 djup. Scalan pag: 227 är nytkad.

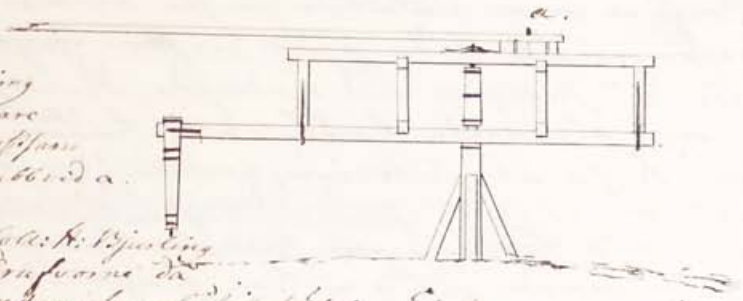

Konsmästar Nörings Nya Inventium, att
med mera Lätthet för Kreaturen upp.
fordra Wädur Grefwan, som har byggd
och ses Brotten särpe af horstående figur.
Widare beskrifning hafwom Läsar Pag: 238, 239, 240.

När Kreaturen gick jämt, gjordes 2 ½ hwarf
uti minuten.

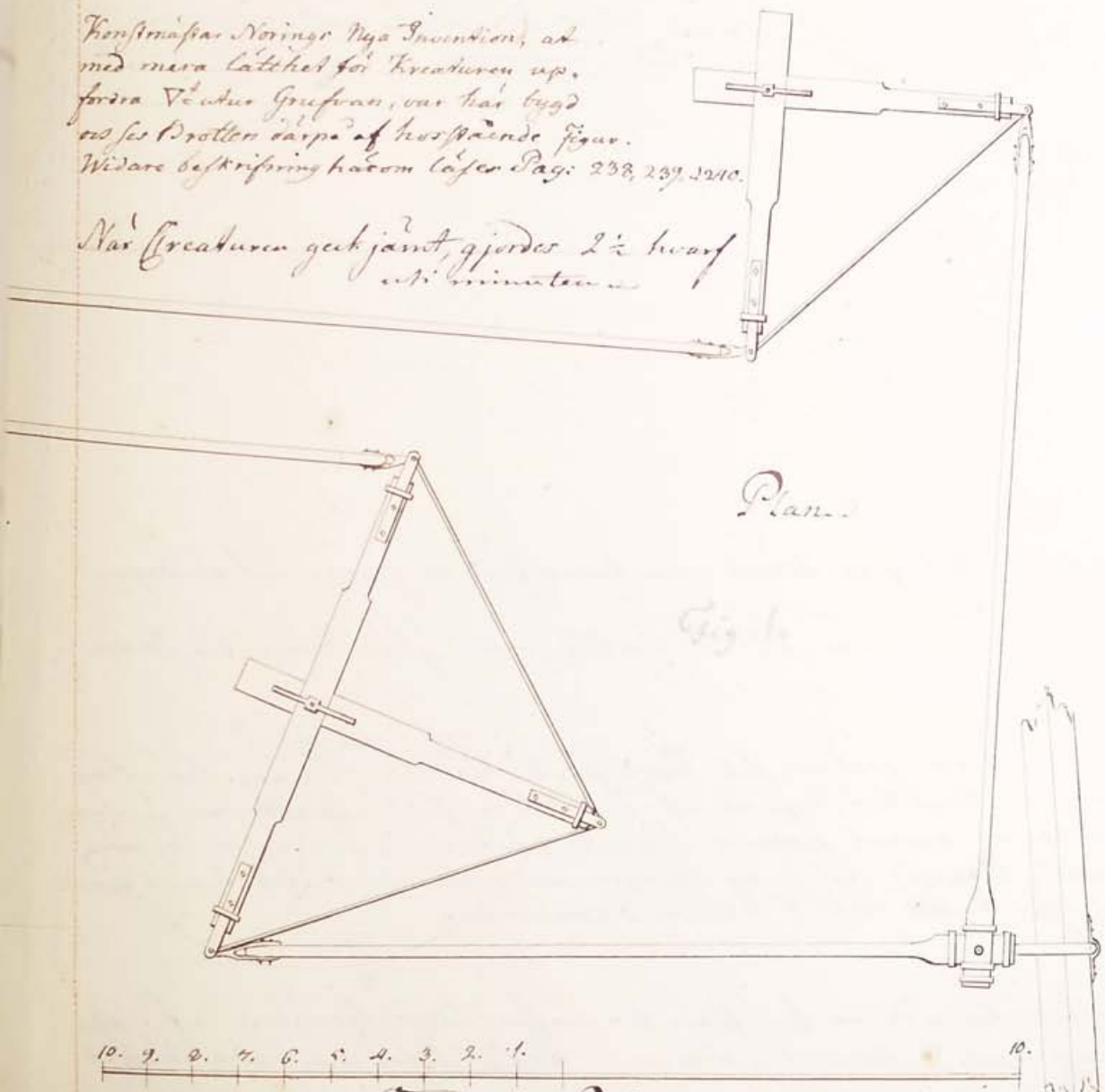

Scala af Fot

Augusti Månad

D. 12.

Samma Vädertek, som de förra dagarne.

Gruvan är om vintertiden ganska besvärad af Vatten, hvarföre man måst låta göra en Gryta, som den tiden står uti V:n sumpen öfver nedersta Pump-fältringen, hvarinlägger glödande kol, som håller ▽ varmt, at det ej får frysa uti fältringarne. När så händer at ▽ får börja falla ej mer i stalle på Pump-fältringarne, kan det hända att hela fältringen blir så tung at han måste rumlas men genom detta artiga prässund hindras det at komma därtill.

I dag kittida Yxte ifrån Wasbo, men kom ej förr än fram emot middagen hem til Malmvick.
Wår emel passerade Ede ☿ hytta, som ofvan hörer til Intressenterne.

Efter middagen gick jag til Kyrkoherde Gården (½ mil härifrån belägen, hvilken nyss är af ☿ väcken-Interessenterne upbygd och öfverbygd emot gamla Prästegården, hvars ägor äro mycket lidande af de uppdämningar, som vid verket äro gjorde medelst hytte och ☿ hamar dämmena.) ottevo när

Konstmästar Norin berättade sig hafva lagdt ▽ trummor af slagg i vrangen genom ▽ letar sig fram. Kosta liter att vara länsk.

Augusti Månad.

D. 20.

Samma Väderlek, som förut. SW

Blir uti Ärgfall i Sällskap med Konstnärar Nering 5

J dag hafft Visite af H. Baron Sparre 2

Fått Bref af Min Far och Bror Petr 2

H. Konstnären Nering förfärdigat idag Litet Prober Magazin. ▽, Vitt Kamp, Ny vätrida, N. Sal commune, ▭, och Sacarum Saturne

Augusti Månad.

Sf. 21.

Samma Vederlek till emot afton, då det med Åska började Regna. W.

Åhlit middag i Sällskap med Konstmästar Nöring i Ängsull.

Konstmästar Nöring. Att förråka allehanda Leror till sin godhet, rullar man smala stänger af hvar sort och afskär dem alla till lika långd, den som då i torkningen minst krymper är den bästa.

Konstm: Nöring. Allabaster finnes, som man vet på et enda ställe i Sverige är Solhn vid Pärshyttan i Kan har vid gjorde försök af Berger: Svafvelsyrmerbet med Vitriol Spiritus, hvar med han gläser ah ej med [illegible] W, i begynnelsen vara aldeles riktig.

Sf. 22

Emsom Regn Åska och Solsken W.

I dag med posten på Stockholm skrifvit till Notarien Bellon, samt på Norbyhl till Herr Millenius och Bror Petter.

I Sällskap med Konstmästar Nöring åhlit middag i Ängsull.

Augusti Månad.

Herr Kapitm: Nöring. Att Glacera Takpannor, har han försökt et simpelt och artigt sätt, som med liten kostnad låter göra sig och lyckats ganska bra, skall dock vill Gud längre fram afsöp båda försöker.

Man häller Pannan öfver Eld på rygg tills hon blir varm, då man med en sudd öfverstryker fjära, men låter det ej så badda för starkt in, utan småningom under stadigt arbetkade eller röranде med sudden. Detta continuerar flera gångor tid dess det blir som beck. Ändteligen kan man öka Eld graden, när man ser det ej mera koka el. fraja, ty då är man vis på det är nog inbadat. Man kan allmer och mer öka Eld graden tills pannan blir helt röd, då detta fjorka Beeket står ofvanepå, lika som et Borax glas hvarr ämne i början afsen är vegetabiliskt, och för vittrar aldrig. När man sedan sönderslår en sådan sten som på detta sätt är glacerad, finner man huru stenen allt mer och mer bin ifrån åt ytan tillagor til Glas. Vill man göra detta en gros, kan där för inrättas en ugn, hvarutti 50 à 100 st. pannor på en gang saleden kunna glaceras för at rima tiden och bättre kunna concentrera hetten.

Dito. Att fjära Förstugu broar och Trappor, hvarutti äro ganska väl torkade Bräder. Förd på stycket kunn fjära som intorkar, sedan något fjockare, hvarupp på fälles ganska fjockt med calkerad, och sönderstött fin siktad

Sedan det stått 2 dagar så torkat afsöpas det mycktna öfverflodiga och polerad, hvarefter det får anseende af Marmor sten och har ganska länge bestånd.

Augusti Månad

D. 23.

Samma Vader som i går NW.

Åfd middag i Ångfala med Konstm: Norring, som gick hem ifrån mig i dag

I dag afmätter Grufvan med hela plattsen, på Landtmätare vis med utstickning och tvärsektioner.

Til Bårbänkens förfärdigande här vid Malmvik åtgått 14 dagsverken, samt 14 st: Stockar à 14 alns längd, alle tagne på platsen, som de voro komne utur Skogen, nemligen afkradde. Bänken var af samma beskaffenhet, som den vid Bårsbo, (vid: Pag. 227.) med den ändring at, som pumparne voro kortare än de vid Bårsbo, fick jag här at sättja en mellan vägg, som var passad efter de här varande Pumpstockars längd.

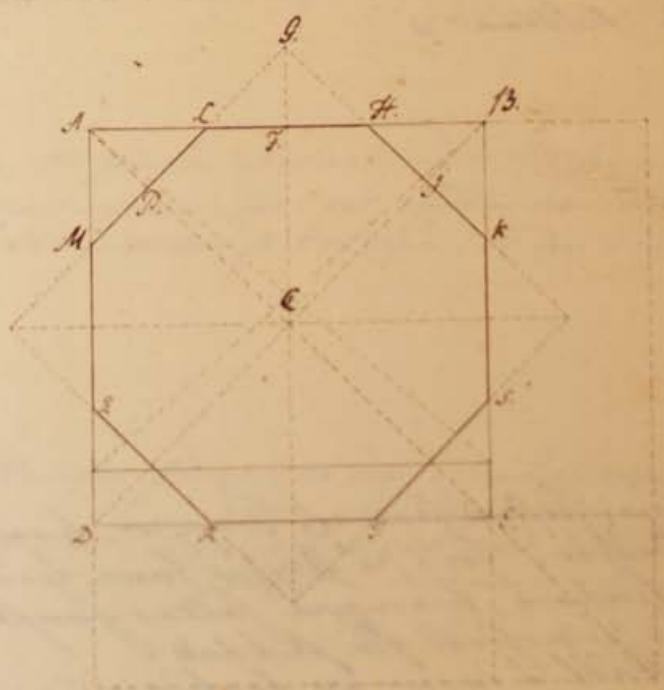

Problem.

Att uti en gifven Quadrat ABCD inskrifva en åttsidig och likvinklig Figur, så at näsan del af Quadratens sidor utgöra de inskrifne Figurens Bassa.

Uti B. kanten.

Drag Diametrarne uti Quadraten nemligen BD och AE. Skär AB mitt i H. Drag CF, och drag ut kanten åt G, at GC = CB. Gör FK = GF = FB. Då äro åtta vinklarne vid K och H lika stora och hvardera af dem en half rät vinkel. Men V. CAF är jämväl en rät; derföre är at CAF = CGK.

Efter AC = GC = CD, V. CAF = V. CGD, och ACE gemensam, så måste den öfriga V. CPG = V. CFA och hvardera af dem en Rät, och sedan CD = CF (16 Prop. 1 Del: Eucl:), emedan efter AC = GC (Genconstr.) och CD = CF

Augusti Månad

så är $AP = GT$. $\sqrt{ASP} = \sqrt{GST}$, så är $AS = SG$, $PS = ST$; Men efter vinkl. för PAS och ASP äro $\frac{1}{2}$ vr räta vinkl. så måste APS vara rät, och således lika med APM. Efter $\sqrt{APS} = APM$, $PAM = PAS$ och AP gemensam, så är $AM = AS = SG$ och $MP = SP = ST$, och således $MS = 2\,ST$; Men $ST = TH$, därföre $MS = SH$. På samma sätt bevisas at $HK = SH$, och at $HB = BK = GH = GS = AS = AK$. Om man så gör $DZ = HB$, så är $HZ = SH$ och DR, TE, ES, bliva hvardera lika med HB ef: AS, så är RT och $SK = SH$ och ZR, TS åfven $= MS = SH$, och således 8 kanten liksidig.

Det bevisas lätt at han är likvinklig; ty efter alla vinkl. uti 4 sidiga figuren $CPST$ = alla uti $CTHZ$ och uti hvardera figurn förmer 2 vr rätta, om de afdragas blifver $PCT + PST = TCT + THZ$; men $PCT = TCZ$. ergo $PST = THZ$.

Corol: 1. 8 kantens sida formeras af medlersta delen af qvadratens sida, och 2 vr linier som lämnar på ändarna äro sins emel. lika stora.
Corol: 2. Qvadraten af 8 kantens sida är lika stor med qvadraterna tillsam, man tagna, som formeras af de afverbleefna stycken.

Häraf ser man det ankomma vid 8 kantens formerande, at skiära en linie uti 2 vr puncter så, at qvadraten af mellersta delen blifver lika stor med qvadraterna af bägge ytterste delarna, hvilka delar äro sins emel. lika stora, hvilket är uti föregående Prob, lem Geometrice, men göres

Algebraice således

Låt AB vara den gifna linien, och ponera at hon är skuren uti S och H, så at qvadraten af $SH = \overline{AS}^2 + \overline{HB}^2$.

Låt $AB = a$
$SH = x$
$AB = HB = y$.

$x = a - 2y$
$2y = a - x$.
$y = \frac{a-x}{2}$, men ex hypothesi
är $x^2 = 2y^2$
$2y^2 = x^2$
$y^2 = \frac{x^2}{2}$
$y = \sqrt{\frac{x^2}{2}}$ och således $\frac{a-x}{2} = \sqrt{\frac{x^2}{2}}$, hvadan $\frac{a^2 - 2ax + x^2}{2} = \frac{x^2}{2}$, och således $2a^2 - 4ax + 2x^2 = 4x^2$, och $a^2 - 2ax + x^2 = 2x^2$; Ergo
$a^2 - 2ax = x^2$ och $a^2 = x^2 + 2ax$, och $\sqrt{2a^2} - a = x$
Men $y = \frac{a-x}{2}$, $y = \frac{a - \sqrt{2a^2} + a}{2} = a - \frac{\sqrt{2a^2}}{2}$

Augusti Månad.

24.

NV.

Klart och Mulet omsom

Först gjorder i dag med 4 karlar at bära igenom en Pumpfällning med 5 nafvar, utom Skrufven; hiktl och Sättar til samma caliber, och höllo de kvardera aC, eCr aC hela sätte. mingen, kan således göras accord med dem på dagen. En af de 4 karlar kan äfven vara fyststofsatt med nagot annat at gjord, alle nafv han bör ständig vtil hands.

Kronofm: Norring. När man vill hafva vackra Talg Ljus, skall Talgen först arbetas väl in uti vekarna innan de stöpas, så brinna de bra. Sedan Stöpningen är skedd, torkar Ljusen vid nagot varmt rum öfver natten, sedan gnidas de, och polleras med äggehvita och en lerins klut hvilka de som vax Ljus.

I dag åtid middag ensamen ati Ång fall.

D. 25.

NV.

Wederloken klar, men i natt rägnat mycket.

I dag skrifvit til Polheimer på Fahlun, rams min Far på Norkjöp

Åtid Middag i Ång fall. Är circa 2150 Steg härom: Cn gått på 26 min: När jag nu vet at jag indrager 25 på 100 al med mina steg, är lätt at räkna huru manga aC: är härom: ramd 2866 aC:

I dag bittida försökte jag at med 7 man och 1. par Oxar få fram de gamska stora Vasarne, som skola läggas midt öfver Grufvan hvarpå sedan ställning til Pumparne skall byggas.
Tillvallningen var sadan at hela vägen upföre lader med trinda fyktiga kaflar, hvarpå en rakom där til gjord kalke sätten, där ofvanpå fast bandes Vasen. Detta gick dock ändtl fram, men måste upskata med de öfriga til dess jag kan få 1. par Oxar til

se Pag. 242.

Augusti Månad.

D. 26.

Inatt nog kallt, men ganska klart och varmt i dag hela dagen. NV.

I dag gick til Kyrkan och bivistade där Gudstjensten. Hörde wår Kor Lärare Gudstjenst Sohnestamma angående en förlåsper Student, som befinnes död liggande i Sjön uke längst ifrån Kyrkoherdegården.

På wägen til Kyrkan gick förbi en stor Tiorne häg af Asp, hwilken war ämnad til Gärdesgård, och det måste för Aspens varaktighet på längd.

Til Middagen blef inwiterad af H:r Bokhållar Berns wid 2 wärket, där jag sedan tillbracchte hela dagen, mäst med Konstr: Norings papperr reviderande, hwaruti fantr åtskilligt, som här skall upteknas.

Secreterarens i Kongl: Wettenskaps Academien Herr Pehr Elvii ringhetne arbeten i Kongl: Academien.

1. Om Horizontela Wädergwarnewingar 1740 3/4. 395 pagina.
2. Sättet måla V:s hastighet —— 1741. 2/4. 116.
3. Geometriskt Theorem —— 1741. 2/4. 136.
4. Theorien om V:s drifter jämförd med försök 1743. 4/4. 76.
5. Theor: ang:de röresse utföreskiuande Mawr i anseende til Friction 1743. 2/4. 125.

Augusti Månad.

6. Om kjedje figurer, så väl rät som krokliniige; de förre, som de härligaste för brutne tak så la Mansarde: s: Combler brisén, och de senare för hvalf — — —

Augusti Månad.

Beskrisning huru Wattukonster vid Grufvor, som måste drifvas genom Creaturs kraft, och inrättande med Hvef, samt Pumpar kunna drifvas til jämn Effect upsatt af ERIC NORING Mechanicus.

Bergwärks Rörelsen i vårt k: Fäderneland, är oförnekeligen den, som räknar bland Nordens största förmåhner, utom dem, wore Svea Rike uti en swårare belägenhet emot sina Grannar. Desse utgjörda i vårt kommunga Rike en större Rörelse, en större folk mängd på de mer ofruktbare och oländige orter, än man finner i wåra snart nog räknade Stadbyggder.

De större olägenheter, som öka Malmtäktarnas dyrhet, är en stark watten tilflödning uti wåra djupare Grufvor. Til dess upphälfte Grufvors långa belägenhet ifrån rinnande watten hafva twungit deras ägare, in wid desse nyttja Creaturkraft til denna Effects winnande.

Då Hvefvens rörelse lagar anser, finner man alltid den olägenheten i wåre vanliga Rätte konster, at Creaturen, då hwefven och Regeringen äro i half Rest, hafva största Last, hwaremot uti hela Resten af wänningarne de hafva ringen mer än frictionerne.

Framl:te Comerce Rådet Comend:r af Kongl: Maj:ts Nordst: Ord:r Herr Christopher Polhem, har wid Hartzyska Bergwärken, wanit omtänkt at hjelpa denna olägenhet medelst dubbla drag, stänger, från en och samma Hoch, så stälte, at då den ena, är uti hel, den andra uti half reso, hwilka stänger hafva sina dubbla wändvallar, så at Regeringen neder uti Grufvan, består af 4 stänger.

Stads Architecteurn Herr Johan v: Kling, har i Kongl: Wetenskl: handl:r 3:dje qvart: för År 1744 bedisputerliga heten härat, samt tydel: wederlagt Herr Leopolds, påkallade förbättring på bemälte inrättning.

Går man til Konster, som drifvas med Watten, finner man jämnheten medelst hwefvens rörelse i vara af nagon betydenhet, och det i anseende til de stora Hjulens tyngd och Swang, hwilket Kongl: Wetenskaps: Academie Secreter H:r Petr Elvius uti sin traktat om Wattendriften s: Pag: 164: 166. 167. 199. bewisat. Men wid Konster, som drifvas med kreatur är denne ojämnhet af mer betydelse.

Uti wårt Rike är mig ej annat bekant denne til jämn Effects winnande inrättning på något ställe wara wärkställd.

Prints Gustafs Grufwa, på Sohlstad när Misterhult: Socken, Södra Tjust Härad uti Calmare Län belägen, har wari mig

Augusti Månad

mig et förnämt för sta gången detta påfund verkställa. Sällsynta belägenhet til Gruf-bruk, och dyp djup af mer än 50 famnar, hafva både sysselsatt Gruf-ägare at med all omtanka befria henne från öfver-mål medelst vattu-hjelpet.

Den gamla Kätt-konsten såsom nog förfallen, och med kammar i stället för hvarf, kunde som aldra nogast hålla vattnet utur med jämn tjörning natt och dag, af 8. Creatur eller 4 par i hvarje skift.

I sådan belägenhet antog jag Gruf-bons Konststyggnaden af dess nu varande ägare Assessoren Walborne Herr P. Chr: Cederbaum, att för sta gången verkställa en kätt-konst, efter förbemälte Hr Comerce Råds Theorie. Saken har afslutat både efter dess värde ägares, och min egen önskan.

Nu kunna et par ä: aldrahögst 3 hästar hålla Gruf-bon länsa, då det kjöres 8 à 10 timmar om dygnet och högst 12, om våren.

Jag har omnämt at Inventionen ej är min, utan fram: Comer: Polhems, men såsom verkställare därutaf lämnar jag nu dess beskrifning i den säkra öfvertygelse, at såsom Svänsk undersåte tjäna mina Land-män och Medborgare. Jag har äfven vid Bersbo Chatarine, bergs ? Gruf-va kallad, belägen i vårra Socken och Östergötland och Åtvidaberg ? verks Hr:r Interessenter tillhörig, en dylik sedermera byggd förrätta är, i den gamlas ställe, hvilken ock är af samma beskaffenhet, och i Proportion efter djupet gjör sin Effect, att märk: skillnad Stallstaten och desse, hvarjem kunna på flere sätt förfärdigas, allt som Platsens och Gruf-vans belägenhet medgifver, och är endast at märka det wänd vallarne äro så ställte, at den ena är i hel, då den andra är i ½ rest hvarom bättre fram.

Se Pag: 228.

Fig: 1. utvisar Ställningen af det rörliga verket i dagen i anseende til Regeringen och wändvallarnes ställning i hel och half Rest.

A:B: är hvefven B.F.K.L. hvefvens Cirkel B:C: en drag-stång, som står i ½ rest med sin wänd arm C:D:E: då den andra drag-stången B.F. med sin wänd arm F:G:H. är i hel rest E.F. är en drag-stång, från wändarmen C:D:E. som är häftad i en annan drag-stång F:K: hvar vid inunder wändvallarne N:r 1 och 3. Fig: 2:dra äro fästade, h.L. en drag-stång från wändarmen och winkelbrottet F:G:H, som häftad i en annan drag-stång L.M: hvarmed wändvallarne N:r 2 och 4. Fig 2, äro fästade, de prickade Linierne utvisar stångrens och wändvallarnes ställningar ä: del af hvefvens omgång Fig. 2 Hvem wändvallarne N:r 1. och 2 stå i bredd äfven så N:r 3 och 4. på 2:dra stolar då N:r 1 och 3, dragas af en och N:r 2 och 4 af den andra, konststången får jag dock nu för at utisa dess rörelse, sätta den ena konststången, med sine wänd vallar öfver den andre.

Här ene wändvallen N:r 1 och 3 står i ½ rest, efter b:g: b: den ene ä: neder-

Augusti Månad.

nedergående, den 2:dra i dragande och lyftande, så står vandvallarne N:r 2 och 4 i helrost emot efter t.ex: 1. och 3.:e, då N:r 2 lyckhet sitt nedgående och N:r 4 sitt lyftande eller uppgående.

Låt mig nu kalla hvar ändring emot hel och ½ Rest i nedgåendet för x. och i uppgåendet emot lyftningen för y; så synes tydeligt huru hvar 4 af hvarjens omgång har lika tyngd

b:c = x.	b:a = y.	d:e = x.	f:c = x	2.x. 2.y.	Summa
c:b = y.	c:b = x.	e:d = y.	c:d = x	2.x. 2.y.	
b:a = y.	b:a = x.	d:c = x.	d:e = y.	2.x. 2.y.	
a:b = x.	a:b = y.	c:f = x.	e:f = y.	2.x. 2.y.	

Summa 2.x. 2.y. 2.x. 2.y. 2.x. 2.y. 2.x. 2.y. hela Perioden, denna uppställning torde efter mitt tycke falla redigt nog at förstå.

Men vill jag nu åter allenast sätta en vandvall vid hvarje stång och ej nyttja mer än 2 dragstänger neder i Grufvan t.ex: vandvallen N:r 1. och 2 bli jemförelsen

b:c = x.	f:e = y.
c:b = y.	e:d = y.
b:a = y.	d:c = x.
a:b = x.	c:f = x.

hela omloppet.

Häraf ser man at hela omloppet för hälften sig lika, men at lasten i hvar ¼ del äro olika, ty i den första är en uppgående, i den 2:dra 2ne uppgående, som gör dubbel tyngd. I den 3:dje en upp och en nedgående. I den 4:de 2 nedgående som gjör dubbel lätthet.

Detta måste vara det hvarpå Herr Leopold kommer sig at misstaga

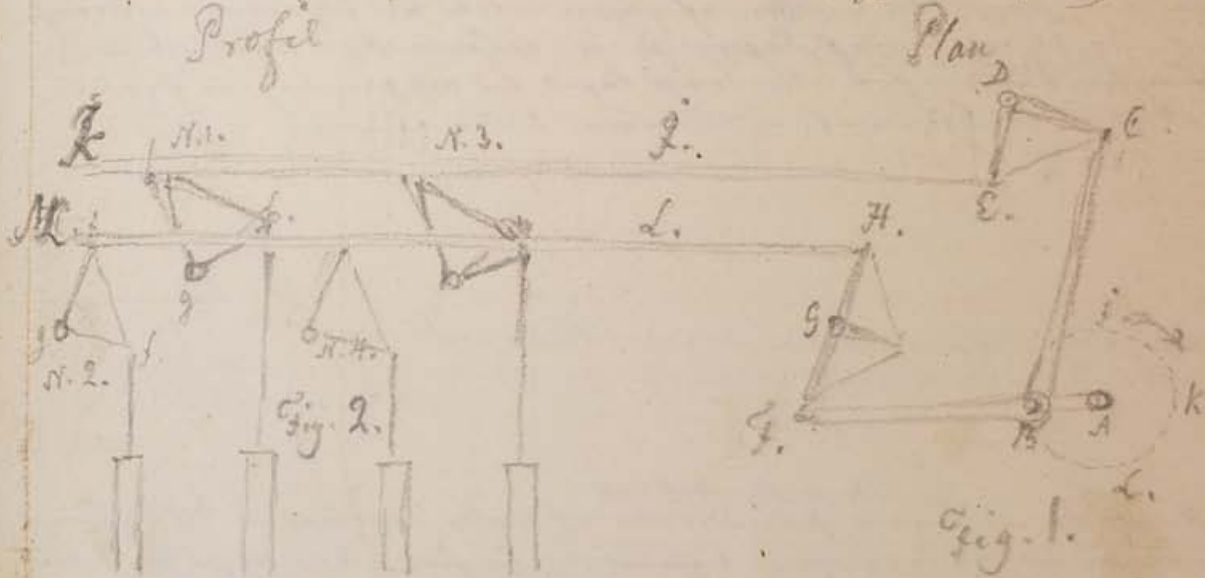

Augusti Månad.

d. 27.

Waderleken ganska klar och godt vader för Landsman

Åbit middag i Ångfall.

N:o

Ehrene Kulles afwägning i Wester Göthland.

Från Sjön Wennern til högsta kullen är 390. Alnar.

1sta hwarfwet Gråsten

2dra ditto — Schiffer

3dje ditto — Kalksten

4de ditto — Schiffer och Orsten

5te ditto — Sandsten — — — —

Arnbergs Afwägning

förrättader Anno 1760 in Maji: af Inspectorerne på Stora Lund, och Alfwastra, Lars Marck och Gustaf Lagergren, och befanns dess högd ifrån Alfwastra Closters fot i Nordwäst tagen, til och med högsta högden af Arnbergs hjessa el: Spets wara, 290 ½ alr

Bergs: Annotationer

Gruften Stollen wid Freiberg ifrån Stranden af Mulda Strommen är 21097. Famnar lång, hwilken har 168 dag öpningar berjänar 50, Gruf wor och en del på 80 Famnar djup. Längden af Stollen något öfwer ½ Mil.

Thellerberger Stollen är 22240. Famnar och gjör lika Effect. Se hafwa Ordren til Kongl: Wetenskaps Academien.

Mechaniske Annotationer

En Pendel, som bör slå accurate Secundar, bör wara 40. Tum lång.

Augusti Månad

D. 28.

Regnaktigt hela dagen N:

Åt middag i Angfall.

Fått Bref af Bror Petr Gustaf

I dag lät jag lägga Barkade Kaflar hela vägen upföre til Grufvan, att spände 2 par Hästar för kälken, hvarpå en i sender af de förra Vagarne framkörder. Gick ganska lätt i denna fuktiga Väder[lek] ty Kaflarne voro tämel hala. N. Häftarne örvy med häft ok, som härpå orten mycket brukas; att kälken var oskodd. Se Pag: 235.

D. 29

Wäderleken, som i går. Börjar bli kall. N.

I dag med Posten skrifvit til Marcksscheider Geijsler, Mademoiselle Anna i Klan. Borgström och Bolheimer på Fahlun, samt til Bror Petr Gust: på Norrkjög.

Åt middag i Angfall.

I dag fådt 2ne hand Pump-Sättningar färdige att nedsatte, hvartill åtgått 14 dags: värken med Bärning och Sprängning, hvilka i natt kommer att gjöra sin första varkan.

D. 30

Klart. N.

Åt middag i Angfall.

Augusti Månad

Ifrån kl. 8 i aftons til kl 8 i dag tillida hafva 4 karlar hela natten varit sysselsatte med Pumpning, och befanns Grufvan vara tömd till 0,9 fot. Pumpning fortfattes.

Eftermiddagen gick till Svärket för at få tala med Bergmäst. Edelberg i anledning af resa til Bärsko.

I Hammarn besågs huru man hölt uppsyn at nedsatta Stadkubben. Vid en sådan execution iagktages egentligen, at underst på Sandbotten grunden lades hela tätt med fogade 2½ tums Plancker, 2ne hvarf kors öfver hvarannan, hvarpå lades 4 med Kaflar, som i diameter voro 1 fum, och utgjorde hvarf. Härofvan uppå sattes Stadkubben med Stöne ändan med

Till aftens Spisade hos Bokhållar Bäwer, hvarefter jag alt sent gick hem til Malmvik.

Augusti Månad.

D. 31

Rägnaktigt hela dagen

N:o

Ifrån kl. 8 i går morgons tills kl. 8 i dag e. dygnet om, begynte Grufvan vara tomd 2,25 Fot

Ifrancka at Rida til Qvisterums Manufactur wäck 1. mil hemifrån belägit begaf jag mig på Resan, sedan jag i Ångfall försedt mig med en god frukost, och passerade Fwärket, men sedan jag war 2 mil kommen förbi Capellans Gården mötte jag Bokhållaren Roswall där, hvilken, då jag genast fick uträtta mitt ärende, hwarpå jag begaf mig på Retraum til Fwärket. Blef så ingen resa af för mig denna gång vidare

Under afwachten på H:r Bergmästarn Odelbergs hemkomst ifrån Bårsbo gick med i nya Fhamarn och såg huru man höll med at nedsätta Stadkubben, hvilket samme varade sedan i går (se Pag: 243.)

Jag spisade til Middagen hos H:r Bergmästarns, där större delen af Eftermiddagen sedan tillbraktes, hwarefter jag åter begaf hem til Malmtoken

Fått Bref of Mathem: ous Physical Instrumentmakare Rosenberg, däruti han berättar mig at upstryka min Compass säger. Antingen med Naturlig eller Artificiel Magnet, så stryker med Magnetens Norra ända på Nålens Södra ifrån Centrum uträt udden och så förfares omwändt med Strykningen på bägge nålen ändar ifrån Centr: Grafvit: utåt.

Jämsom kl. 8 vid min hemkomst, fanns Grufvan vara tömd 30 Fot

September Månad.

D. 1
Onsom Dagen och Söhlstiern

NO.

I dag kl. 5 efterm. Grufvan funnen till 3,2 Fot.

Efter slutad Middags-måltid i Engsalen gick åter till Verket. Herr Bergmäst. Odelberg afträdde i dag till Hr Konst. mästare Norring en ny Klädning, hvartill Kongl. Berg-Collegium gifvit en summa af 300 Dr Kmt för de nya Svärd vid Söhlstad, Hels Bärsbo och Grufvor i Verket. Sådde Kast-konstnärer med hel och half Kast till Kreaturens lindring.
(Se härom Pag. 228. 229.)
Till samtl. Verkets betjäning med Arbetare höll Hr Bergmästaren vid detta tillfälle en lämplig Tal, uppmanande, hvar och en i afseende på slika belöningar till nyttiga och ej förr bekante Sakers upfinnande, hvar och en i sin Sak.

I dag med Posten skrifvit till Norbrov Grafver och beställt 1. Skpd Bultjern af N:o 3 samt ½ Dito af N:o 2 och ½ Dito Slaggor till Grufve-arbetet. Detta på Norrköping och Rodga.
Afven ledes skrifvit till Handelsm: Abrahamsson under Herr Alardin Couvert på Stockholm, hvaruti sänder 42 Dr Kmt till några Instrumenters utlösande hos Justr: Mak: Rosenberg.

I afton kl. 8 befanns Grufvan tömd till 4,4 Fots. Dag lät dem nu upphöra med pumpning för att kunna göra observation, huru mycket det på ett dygn vill öka, nämligen till i morgon afton.

I dag gjordes Folkets afslöning för Augusti Månad, och besteg den till 2371 Dr.

September Månad.

D. 2.

Något klarare an i går

N:O.

I dag gick til Kyrkan och hörde af Capellan en mera uppbygglig Predikan än de 2ne förre gångor jag hördt honom.

Til middagen blef af Hr Bärgmästaren inviterad.

Alt sent gick i följe med unga Hr Bärnes til Malmvik, hvilken i natt låg hos mig

I afton kl. 8 då Folket åter började Pumpningen befanns vattnet i Gruftan hafva stigit intet fyllest 0,03 fot

D. 3.

Regnaktigt och Mulet hela dagen.

N:O.

Åt middag i Enkefalle.

Skrifvet til Bror Petr Gustaf, samt Handelsm: Wahlstén i Norkjöp med Budet som i morgon kommer at afgå til Nork med samma Bud skrifvet til Min Far på Nork: Bjurön, samt til Instrumentmak: Rosenberg på Stockholm.

I morgons kl. 8 befanns vattnet sjunkit 5,1. fot i Gruftan.

September Månad.

4.

Ensom Dagen at Sollefteå N:O.

Fådt Bref af H: Willenius och Bror Pehr Gust: ifrån Norrköping

Åkt i Ångfall middag.

I dag bittida kl: 8: befanns Grufvan vand till 5,84 Fot
I afton kl 8 till 6,48 Fot.

5.

Samma Väderlek N:O.

Åkt middag i Ångfall
I dag bittida kl 8 befanns Grufvan vand till 7,28 Fot.

I dag med Posten skrifvet till Bruks Patron Bureén på Hallsta, samt till Magist: Behrman på Upsala, Adjunct: Billow på Fahlberget under Gesch: Haas Couvert, och till Willenius på Norrköping om Blårör.

Jag var förmiddagen gående till Norstad, besigtigade Folkets boningsrum, som förfrar hjelpa. Sedan gick till Svartorp å mil ungefär ifrån hvar afvaktade jag Fallets högd ända up ifrån öfversta dammen som följer

Ifrån ▽ horisk. i öfre Svandammen till ▽ horisk i Svanrannan lärer jag förstorat någon afsänkning som kommer rättas, dock är ungefär — 2,11: Fot
Högden af fallet vid qvarnen — 10,60 —
Ifrån till första Sågen — 2,20: —
Ifrån till andra Sågen — 6,19.
Är mäter vid pass: hela Fallets högd — 31,05. Fot
Fallet vid andra Sågen finns ej till att mäta emedan [illegible] ungefär
Faller tillsammans cirka på 200 alns längd — 42,05. Fot

Här har tankan varit, huruvida och kunde framdeles komma att blifva verkad, göra ett Konstbygge till ▽ af fördelning emellan Malmvarke Grufvan Fallets högd, dock emedlertid af gjorde det Påpräsima i anseende till dan Lärdagen.

Här omkring ser öfverallt Stora Skaggvarp, som gifva bevis om de Gamlas öfverallt.
Småskogsmarken mälte då i vapel sommar emedan ofta att sådane Gamla Skaggvarpe får bland Skaggen annan ungefär ½.

September Månad

Svarnhjulets Diam:r var 9,4 fot; Bredd emel Ringarne 2,7 fot. ∇ i tillopp rän-
nan var 0,5 fot. Skoflarnes ställning öfver figuren
ab = 0,9 fot ac = 1,15 fot. besymrer ställning till öfversalle.

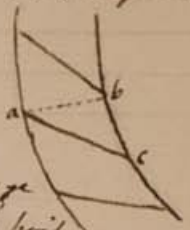

Stadarne hvarpå Stenkarne lägga uti Sågarne vore ock beskymrer ge
och ses af nedanstående figur. Stocken a lag på 3 dynorne b b, hvil-
ka äro fast vid hvar sitt par klampar, under
hvilka voro 3ne trissor, el hjul c. c. c. c. lika,
som under en Stenkjörn

Efter midd: gick jag till T wärket.
Utdrag af ett Bref ifrån Kr Bar: Hermelin till Kr Bärgmäst: Odelberg
från Fahlun d. 9 Juli. rörande dess förrättning vid Smältprocessen
förbättrande.
1:o Enaf de förnämsta orsaker till orenare rå T här städes än tilförene, är den,
at en del Bärgsmän inblanda i Rå T stycken, som hittils blifvit brukade om
3 à 4 til 5 Skpr:r vigt, nafsar, jern bitar av slaggor, samt så kallat treskugt
verck, el sådant som under rå T smältningen satt sig vid sidorna af här-
den, hvilket då vid utstickningen en rå Rostreds roa genom stickhålet
inkjöres och afbränner upflammar, så at sådane orenheter utkomma
med T, och i det sma stycket inblandas. En el annan har därföre af
Grufve rätten blifvit plikt fäld.
Att förekomma detta har jag, ehuru med mog seränghet, ändt fast
Spritning börjad. Til mot lägger först ikring med Stenar och murbruk, däri in-
slår en redning af sint sönstad kohl sty kke 2 delar, och mo 1 del, på
Bottnen 2 tum tjockt, på sidorne 1 tum. Motet göres til utslaget
7 à 8 tum djupt; längd 2 alnr ofvan tala uder bredd 1 aln 9 tum ofvan, 6 tum nedan.
Spritningen sker sedan med ∇, och på samma sätt som vid Gar bning.
Härved fås af utslaget om 4 à 5 Skpr:r T 5 spritor af 2 alnr längd och
bredd, at något öfver 1 tums tjocklek.
Det har blifvit tagit för afgjordt, at T här vore för skör til spritning,
det mjölgtekader för mig de 2 förste gångerne, då til redningen nyttja-
des mindre sty kke, och ler, samt smältarne voro ovane; men nu,
5 utslag har tyckats fullkom:t bra, så at några ors 20 Spr:r äro nu
utspritade. De villa tröga därpå men de skola dantra; ty mis-
bruket förekommer, besparing i kohl vid Gar ningen mindre af-
brämning bety da mera an ovana, större besvär för smältare
och

September Månad.

och Vägbetjäning. Jag tycker det vara tydeligt, at Spritningen är nyttig?

2:o På några år hafva de fläste bergsmän begynt den vanan, at iblandt Skjerstenen uti vändrostarne inblanda en mycken het rå malm, under namn af vänd malm. Däraf är en del Blötmalm el. helskjest kies, som håller 1/4 pro.t ♁ och en del mindre, en del mera, en del bergblandad, en del med Blyglantz. Desse sorter inlägger på förra Elden. 1 à 2 Lass i rosten. Den öfriga vändmalmen, som ☾ kallar hård vendmalm, består af gul ♁ och något litet helskjest, då sådant kan fås, annars spridd ore flacktals uti godset. Denna inblandas på 2 el. 3 dje Elden. Äfven 1 à 2 Lit 3 Lass på rosten. På sådant sätt blir ofta en rosta Skjärsten, 2 à 3 rostar, sedan Malmen blifvit inblandad som sjunde Skjerstenen upsättes til rå ♁.

En del Bergsmän välja några lunda god vändmalm, andre den som är ratt klen, ända til bara ♁ kies.

Frågas: är det nyttigt?

Många Smältare ore Rosvändare, några Bergsmän säga i förtro, ende det vara rätta orsaken til oren rå ♁.

Större delen Bergsmän åter äro därpå högst begifne, ore ange lägne. Man inse derigenom, at sådan Malm strax efter vendrostning går på ♁ bruk, utan Sulu smältning mera jern ingår i rå ♁?

Man det kunde förekommas, utan at aldeles förbjuda vend Malmens nyttjande? Efter ganska litet el. intet helskjest ♁ är nu brytes.

Bergsmannens interesse at göra rå ♁ val oren; ty de få lika mycket i betalning efter vigten.

Den kan ej för hvar Bergsman gäras särskild; ty i Afve sta til hvar Gårdhård 10 à 12 Styck, och sålunda at få mycket ymne för hvar Bergsman.

3:o Vid Sulu Smältningen går Slaggen aldrig at afslagsjelf. Ständigt brukar at krossa, ock på ugnen upsätter mycket oraftad hård malm, som ej smälter utan med slaggen uteg ger hela Stenarne; hvarutur ♁ rinner i ugnen, som det säger sig, men kanske en del blir qvar. Det syner sig vändeis svarta ränder. Stora hårdar och stora bålgr

September Månad

nyttjar. Bergsmännen säga, att de därigenom kunna upsätta mycket om dygnet, och således bespara kohl. De få efter Sulubruks dygnet uträknat 1½, 15 till 20 Tre rå 9.
När jag får Prof smältningarne fullbordade skall jag meddela Smältabellen, ifall ej det skulle kunna vinnas lika afgång af malm om dygnet, ock Smältningen dock gå ren och slaggen kunna rinna ut?
Tillförene med det Smältningssätt, som här förut varit brukeligt att då slaggen gick klar, erhölls ej mer än 8, 10 à 12 Tre 9 efter Sulubruks dygnet. Denna skilnad tillräknas starkare drift och blåst, samt vendmalmen.
Om slaggen vore ren flytande vore det alltid mycken förmon att kunna upsätta mycket om dygnet. Därtill lärer i synnerhet bidraga tegnens storlek och blåsten. Om blåsten vore i för stor proportion mot tegnen av malmen, måtte ej mera jern reduceras?
Afbränningen är mycket olika på särskilda Bergsmän 9, för somliga är den som bestådde afbränningen 2 Tre på skpd tillräckelig, ofver hvilken stegras det till 10 mer därofver: men för somliga ofver 1 Tre mera, ej 3 Tre pr. Skpd.

Längre fram skall ofversända mine observationer när de blåsen fortsatte.

September Månad.

Jag gjorde et litet udrag ur Räkningarne hos Bokhållar Bäver om
Järnringen här vid wärket som följer

	Lappens af Järnets vigt	ålgången	rummen efter Järnring	afstrykning	öfverskott som återstår allt efter månaderne
	Skp: tlr: öre	Skp: tlr: öre	Skp: tlr: öre	Skp: tlr: öre	Skp: tlr: öre
Martii	8: 6 —	8: 6 —	7: — 10:	— 16 —	— — —
Maij	18: 2: 18	15: 15: 15.	14. — 1⅗	1: 14. 16⅔	— — —
Junii	7: 3. 19	5: 18: 1.	4: 19: 19⅞	— 18. 1⅞	1. 5: 18.
Julii	15: 6. 16:	16: 3. 14.	14: 10: —	1: 17. 14.	— 9: —
Augusti	19: 3. 12	19: 13. 6.	17: 12. 16.	2: — 10.	— 9: 6.

Den ena hälften af Hammar dammen är berfluetad til 4 karlar för
16 plattar. Han lyks redan efter 2:ne dagars arbetande af dem wara
til hälften färdig.
Dammen belagger wäl omkring hwar sten med Grof Björnmasa, och
på inre sidan kjöres med ordinair Murtegelr Sand, fyller och til-
packar saledes, at en karl är sysselsatt med ständigt V:a på åsan-
de, hwaraf Sanden sinker til hwspa, sedan Stampar ow tillpac-
kas med den så kallade Jungfrun, som af Jern wäxer
och är 2½ al lång

September Månad

Jag gick til Ängsfall om afton och låg hår i natt

I dag af Herr Bergmäst: Odelberg emottagit 600 ℔ kol

D 6

Samma Variable Wäderlek varar ännu, som NO.
så godt på den Södra Sidan, men mått för mägen som ännu ej kommit sjön.

I dag tilltida gick hem til Malmark. Kl 8. besynnerlig Grufvan tömd til 335 fot.

Åkt middag i Ängsfall

I dag var H. Bergmäst Odelberg här ute

D 7

Rägn hela dagen. NW.

åkt middag i Ängsfall

Intet af Herr Kamärad: Norring til mig

September Månad.

d. 2.

Sammet stilt och nyhalla vader hela dagen NW.

Skrifvit til min Far och Bror Fredric.

I Sällskap med konstmastar Nöring åt middagi ängfall.

Konstm: Nöring, (at Slagg, som Crystalliserar sig kommer af Zink blandad Malm. munde)

I dag gick med konstm: Nöring til F verket
Dambolet til ▽ trumman som går igenom stora F hamar dammen
fodrades med Wallmar, för at hålla så mycket bättre tätt.
Hela Dammen var nu färdig. Par 251.

I afton städs upp med pumpningen, och befands Grafvan vänd til 12,6 fot.

September månad.

d. 9.

Ganska klart och varmt hela dagen S:W.

fick Bref ifrån Bror Pehr med Bonden som hemkom från Norrk

I dag red jag til Nyrkan och afhörde en ganska vacker Predikan af Herr Kyrkoherden
Til middagen spisade hos Hr Bergmästarn
Efter middagen följde jag Hr Bergmäst: på Visite til Slefsinge pag. 224.

I dag kl. 8 var V stigit i Gruvan til

d. 10.

Wadert. klar och vacker hös emot afton, då det började Regna N.O.

Åtog middag i Angfall, hvarefter jag gick til Garpa Gruvan och samlade några artiga Bergarter.

Skrifvit til Bror Pehr och Willenius med Bokhållar Barnes, som i morgon skall resa til Norrkjöping.

Fick Bref af Major Möller, samt min Jar, med Konst-mästar Norring, som i dag hälsade åter uppå mig.

Major Möller skickade mig Beskrifning på Carmins tillredning som af honom är försökt och följer.

Rp. ℔ x till ℔ xij rent Sjövatten, kokas i en Tenn kittel el. i brist där af i förbent Kittel med lock uppå, så at ingen salaska faller däruti, ty om den minsta kommer däruti är alt sammans förbrändt. Då det kokar lägges 3ij Concionell Sublimat: pr Jal. låter det jämt 3 à 4 minuter koka, sedermera lägges Alumen Romanum qr. xxxv därtil upp, höjer Couleuren, rores med en trä spåda omkring och låter det 2 minut: koka. Sedan tages af Elden at under stillastående kallna, samt det sjuka sätta sig til Bottnen. Det turnas ut klara hälter på Tenn talrikar, låter det stå 48 timar, då et fint subtilt pulfver sig præcipiterar. Hämta försiktigt den ofvanstående Couleurn ifrån, et Glas och torka Magisterium til Bruk.
Den afdragna Liqueurn præcipiteras med Solutio Stagni & V fael: til några droppar, som åfven torkar til Bruk. Det sjuka öfverblefne i kitteln nyttjar til Florentiner lack.
Lacca Florentina. Rp. Sal Alcali l. Sal Tartari 3ij 3 jslv: uti V och filtreras: Särskilt jslveras Alumen Romanum 3ij ß som filtreras, hvarpå båda Solutionerne hälles varma tillsammans då en hvit Alun jord sig præcipiterar, hvilken strax på et dubbelt linne Colatorium hälles, hvartil det öfverblefne sjuka af Carmin kokningen hälles, så varder Fing: sig uti Magisterium
in-

September Månad.

indragandes, hvilket sedermera torkas, eller då Massan ännu vek är lik formigt en preparat uppsättes och genom en [illegible] Tratt droppas på papper och torkas i skuggan, så fort, som vanligt florent: Lacca är till försäljning.

D. 11.

Samt Dagu hela dagen N.O.

I dag åkt middag hemma

September Månad

d. 12

Wäxlande variable, stundom Regn och stundom Solsken, dock mäst klart

O.

I dag blifwa gick til F wärket för at talamed Hr Bårgmästarn inman dess afresa. Emellertog i dag 900 ℔ som nyss woro komna från Collegium.

Med Posten på Lund skrifwit til Hr Baron Palmqwist, samt til Bror Johan Adolfen, under hwars Convert det från låg.

Til Hr Major Möller ock Bror Pehr Gust. på Norkjöp.

Til min far med Hr Bårgmästarn Odelberg

I afton middag hos Hr Bårgmästarn wid F wärket.

När jag red hem Skyfade Hästen med mig, hwaraf jag fick en dåk Sol, och blef min fot ganska illa.

En Harm at jag skulle så snart resa hem ifrån F wärket, och dy medelst förlora et önskeligit tilfälle at få lära känna Hr Direc. Tegern Tunberg, som kom strax efter min bortresa.

Emot aftn war Hr Baron Sparre här.

I afton gick Hönstmästar Nöring ifrån mig.

d. 13.

Klart och wackert hela dagen.

O.

Åtit middag i Ängsfall.

I dag åter skrifwit til min far ock Bror Pehr med Budet som i morgon afgår.

September Månad

D. 14.

Klart och vackert hela dagen Ö.

Åtit middag i Ängsfallet.

Eftermiddagen gick til Å varket, där jag med Posten från Fahlun fick Bref af Professor Retheimer och Mademoiselle A: M: Bergström, samt Fr: Örebro af Schultze.

Direct: Tunberg cafferat Sandfyllning framman för Å hammar, dammen.

D. 15.

Samma Väderlek NO.

Folket här, har ett gammalt märke til Regnväder, om det det är stänk dimba om morgonen ehuru upstiger; men detta har jag sedt slagit fell i dag.

Åtit middag i Ängsfallet.

Eftermiddagen var jag vid Garpan och samlade några Bergarter för att taga med mig til Garphyttan.

Aftonen tillbragte Vi i Grufvan vara stigit til 945 fot sedan de stulade gummingen.

September Månad.

d. 16.

Samma väderlek som i går N.O.

I dag bivistade Gud-tjänsten vid Alvidaberg: kyrka, hvarefter jag gick til middagen hit Bergmäst: Odalberg vid 1 tiden. Vår tilbrakten sedan hela den öfriga dagen.

I den härvarande Gamla Trädgården såg en Oxel swarucki var i mynad en Apel, som nyss var utdödd, ab skelfva Oxel stammen åter upslagit Telningar.

d. 17.

Ganska klart och vackert. NO.

Åbt middag i Åregatt

Eftermiddagen utfakade Arbete för Folket under min bortvaro, och tillagade min Resa.

I afton 6 grader V.t i Gnesar hafva Åkat sig sedan handpumpningen upphörde til, 0,45 fot

d. 18.

Rägnaktig i hela dagen: som inatt NW

I dag började Resan vidare dock först til Qvärket, där jag spisade til Middagen hos H:t Bokhåll: Bäma, hvarefter jag sedan fortsatte Resan med Chaise, i ett komfort Wagn.

Efter 3 timars förlopp kom jag ändtl: fram til Örsätten, där jag efter en stunds hvilande ändtl: fick Häst til fortsätning.
K. 8 fram kom til

LINKIÖPING. Här var i början svårt at få rum, emedan nästan alla rum voro af de hit ifrån åtskillige ställen ankomne främmande swårt (curieuse) i den händelse, at bivista den nu tillstundande

September Månad

Monstringen upstagne. Jag sänk dock genom H: Rådman Schenlings bemedlande, mig Qvarter hos Skräddar Godberg.
Till afton spisade hos Rådman Schenlings.

Dito 9.

Samma Wäderlek som igår. W.

Förmiddagen använder at bröka några hit ankomne vanner ifrån flere Ställen, samt bl. en assaman Commissions utrakande.

Torget var nu blefvet mera prydt än sista gången jag var här, i anseende til några nygg bråstagne samt gulfärgade Hus.

Middagen spisade hos Rådman Schenling.

Min camerilitet var ej tilräckel nyg, att låta mig blifva intagen af vanner råd, som var at dröja här til Monstrings och Exercise dagarne vore förbi. Mycken granlåt som här i staden tillagades, för vid väntande af Hans Kongl Maij:t ankomst, samt at se A hell Regimente Cavalerie gå fältet ut med sine fälter i ein snygg uniform, visander alla sina Kongl exercevelier och manoeuvrer, hvilken ofymerket sällskaps afsnagne här samlade vänner, m: m: borde vänt sufficiante anmen til min nyfikenhet; men som alt detta så litet geck in uti min sak, och jag tilluka dyckt mig bättre kunna använda desse få dagar på, kom de hafva ledighet til på resan til Garpsgytte Bleck och alun verk så ser jag ej at afräda, dan Kl 7 eftermi: fortsatte resan til Hjörleshvidare til Rustshyttet.
Ifrån Nås Smidesjerns verk var nu en ny upp tagen, som jag til förene ej reste, ända fram til Rustshyttet, och kommer sen vid Hjälpsgifvare gården öfver Motala Elfven.
Här berättades mig at för 14 dagar sedan har Ingenieurerne Finell och Collin utsedt stället der begqvämligt kunde vara förlagt Canaleur utlägning ne det utstakat.
Jag mörker at några vegar sällan dock vidare på vägen til Hjälmare gaf Hjelpsgifvare gård, der jag hvilade öfver natten.

Inatt blekade några gånger ganska starkt.

September Månad.

20.

Wackert och klart hela dagen, men kallt. N:

I dag bittida fortsatte Resan ifrån Hjällmo.
Hjällmo kyrka ser rätt artig ut. Kronolund ligger Häradshöfdingeboställets Gästhuld.

Til wänster emot Hjällmo ser Emma Gårdsjöarne gårdar löper wägen af till Godgårds Bruk, som ligger 1½ mil härifrån.

Under wandran på klasstar ofwerskridade den nya Bron som Häradshöfdingen Bar: Hamilton låtit uppbygga och syntes skarpa kostnad omkring 20000 R: Rmt.

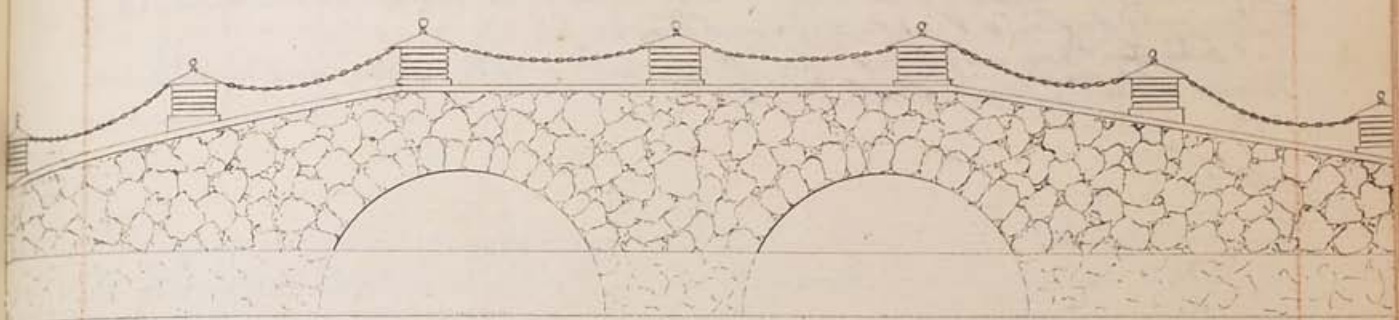

Här stod åsen av grofbladig säg, som i brist på god tillskärpning aldrig kan sägas utan ganska mycket W. och tycks näppeligen räcka til hösten ut wår. Talet 5,0 Fot wingar. Damsnen lika så illa tillstädd, emedan W:t hade skrift utklipp igenom flere tänder. Damen med 5 bladet stod ganska mycket luta. Pag: 68.
Bladets tjocklek ¼ Tum.
Ett besynnerligt bruk som jag ofta sedt på Sågar, at man knäfwer hwefwen krokig, af hwad orsak kan ej begripas, utan tyckes mig twertom at det är en stor dårskap, när man efterspinner at mera å mässe nödwändigt gå til en sådan, samt mera ut widlöftigare arbete uti skelfwa Gistningen.

Sätten hwarpå stocken framåker war likasom wid Swarnbrop: Pag: 248.
tyckes aldrig kunna få något jämt skuret bräde med denna tillskärpning.

September Månad.

½ mil ifrån Emma passerades Masugn samt Segelbruk.
Masugnen besågs, som hastigast, har en artig belägenhet i an-
seende till Fallet och är väl byggd.
Segelbruket gaf jag mig ej tid at betrakta, utan lämnas till åter-
resan. —
Här var äfven en wacker Bro öfver Ån liksom vid Emma, men
ej så väl murad, emedan hon håller på at förfallas.

Emot Emma ort Svinevad går vägen af till wänster åt Stadc-
bo Bruk ½ mil härifrån ganska vackert belägit. Jag var
där 1768 och besåg Bruket, men skall det här Gr. längre fram
efter[ar] betrakta. Samma väg, går och vidare till Grytb. Fbg
Stor och Bo Fbg Gruftra ¾ mil ifrån denna Landsvägen belägne.
Tiden medgaf ej at resa upp och besé.
Till höger går vägen af till Bo vackra Herregård, tillh. Landsh.
Baron Hamilton tillhörigt.

Vid Svinevad nödgades att vänta, ändtl framkom till Schyl
Östra Sörby, hvarifrån jag genast blef expedierad, och tog
följande väg. Följde först Örebro vägen till Atterstad qvarn,
Hby, där jag tog af till Mosjön.
Vid Mosjön låg Tälmstra nya kyrka, som är rätt vacker och
i god smak byggd. Har brukit Tak.

Ån som går igenom Atterstad Qvarn by kommer utur Mo-
sjön, och är rätt stor. Uti denna By sev en vände Hopp
med qvarnar och sågar.

Ifrån Mosjön tog följande väg, åt Täby kyrka förbi roberga
kom upp på Sandmoen, sedan öfver Göfave Bron och
sydl till Arbo Hyttan.
Jag reste öfver Täby ån, som kommer utur Skarby sjön och
ingaller uti Mosjön.
Emot Göfave Bron och Arbo Hytta låg Högbekullar
å grufvor, som för mörkret skull ej kunde besés.

September Månad

Jag tog Qvarter ofver natten uti Arbohyttan hos Bergsmannen Pehr Nilsson.

D. 21.

Samma Vädersley som igår. N:

I dag bitlida Neste jag til Garphyttte Bleck och Alunbruk. Jag gjorde genast mit besök på Herregården, där jag blef ganska väl emottagen af Hr Bruks Patron Leonard Magnus Uggla, som nu war allena hemma.

Sedan jag en stund språkat med Herrarne begaf mig i Sällskap med Hr Bruckspatr. Uggla uti Hr Directeurn Rinmans, uti för at bese wärket.

Alun wärket, som här är anlagt (se Geschrom Schultze Bref) är oförnekteligt ett af de förnämsta och mest Patriotiska inrättningar Cap: wärk som finnes i hela Swea Rike, som bör med förundran af hwar och en beses. I Sjelfwe het finnes här mycket för en Bergman at se och lära.

Hela Processen med Byggnad och tillwerkning ser uti ofwannämnde Geschr: Schultzes Bref. Således finner det mera widlyftigt at här omnämna än de omständigheter, som gör det Patriotiska och med tiden kan de rucnera alla andra Alunwärk, så wäl i Sjelfwa Riket, och består däruti, at til hela wärket nyttjas icke wed, utan samma Alun Schiffer, som sedan kokat Alun utaf, brinner när den inkastas uti ugnen liksom näfwer.

Herr Bruckspatron Uggla underlät icke at på det noggraste underrätta mig om hela processen. Den är mycket widlyftig och fordrar ganska mycket folk. Här gå dagl omkring 400 personer, som alla tillräckeligen äro sysselsatte. Den Rök som upstiger af de stora kalcinerna är ganska penetrant, och har samma Bitumineusa och skagga

Lukt

September Månad

Lukt, som kallrosrötken i Jahlun, dock är här något Acidum som
gör lukten ibland mera främmande.
Här får den bästa rödfärga [illegible] brämmen af Sedimentet som
fäller under Alunkokningen på Botten af Pannorne.
uti Skarstenarne äfver pannorne, samlas den bästa
kimrök, och är ganska begärlig af boktryckare, så
sparas äfven en god consumtion af ved, som vid kimröks
tillgnar drygas, men får här med samma bränning.
Här äro 20 st. Pannor, til hvarje panna en särskild ugn.
Detta är allenast halfva verket, den andra hälften i de
andra 20 pannorne med sine inrättningar, står nu under byggnad
vid Grufvorne.
Alla Trädslag växter brukas af denna skarpa Luften torkat bark utan
Lömm. Kåhl skall äfven stå sig väl och blåsen befriad från mask.
14 Skpr Bly går til hvarje Panna.
Befynnes äfven uti Kåld Crystalliserat Jern Alun Sraken än elfva.

Tenverket består af Stångsmedjor Spik Sm Samt
Gängar dito.
Här är ofta V brist, by Åen på ganska lidan om Sommaren, med skona fall, dock är Kåjelen vid ovanst V:n så man
wäll kafwas.
Hammarne äro alla bygde på engelsk gamla, kommer af
framdelen omboggen af K:t Förvalt: Rännan, så man
sloppar dem kunna göra större Effect med mindre V

Ett valo och Skär wärk, är här af K:t Directeur Kinman bygdt, som
är rätt artigt och väl Bygd. Elvaalinge Hjulen äro af Jern
Gafvar i dessa på godt sätt lagt verke vid Byggnaden. Kuggar och
Lyckvalar äro af hård trä. Framtänn Kuggstället består af
20 Stycken, som med Bultar och Skrufvar äro fasmandrunde.
De nästa 5 Stycken Kugar äro af Lönn dåre uppsatte kring,
de äro fulla utan hvalar. Det 6 Stycket är alldeles halfvan af kugg hjulen, som läggas till samman, så att de
kugg uti hvarje hål med spetsen för klaken på andre kuggstyc-

September Månad

Fig. 3 & 4. äro motsvarande Trallbottnar. Wärket går oändel. jämt utan rycknin. Til alla dessa 4 utväxlings hjul är åtgått ungefär C. Skpp:r Tack ö. De äro naturl. Gröt mycket dåraf blank att de elljest af trad bruke lige.
Detta Walk och Skär wärk stod nu aldeles stilla emedan det för när. varande ej lönar mödan at drifva.

Walkehjulen voro Fot i diam:tr jamt bredd D:o emellangarne V stod Fot i ramman djupt. Uti utväxlings hjulen voro lika många kuggar som hvarlar uti motsvarande trella med De voro fotjakt lika stora.
Walkarne Fot i Diam:tr jamt Fot långa, skärskiformne voro icke alle lika fina, ty de äro alt som tenarne skola vara grofva el. finka til.
Både Skär och Walkwärket drifv af de 2:ne V hjulen. all medöfver. fall.

Berget innunder Dammen hel, bestod af en grof glimmer, blandad Qvarts ofvanuppå, men innunder var kalk, hvarigenom ov händd at V:t upfratt kalkstenen och gjord dess stora Caviteter innunder, som ser rätt besynnerl. ut.

Wid den ena Walkehjul stolen är applicerad en Sax, sådan som beskrifv. ver uti min Journal för 1769 pag. 214.

September Månad

Här är en Maskin, som är löst af Bergs C:n til wärket, ty här fordras
ofta omgjutningar af hwarjehanda järn. Derma pendranta
rören gör at järnet snart förfaller och wittrar.
Bergslagen kunde och utan skada upphöra med Blåsning, ty skogs-
bristen är här nu så stor at man nödgas hämta kohl åtta
2 à 3 milen härifrån, och betala dem skamfullt

Sist gingo wi upp til Garphyttan egente C:n så kallad af ålder. Det
är en Bondehemman, af hwilka ett nu lyder under wärket.
Här höllo med at lagar upp Bonings-rum för Ill:e Byttmästa-
Sejonmark, som är interessent uti wärket.
Wi woro här inne uti en Qwarn, som hörde Bergsmannen
til. Watten hjulet dref både Qwarnen samt en liten smide-
hammare. När man skulle smida, utan at hitlicka Malen
slogs en Stålwal utur så gick ej Qwarnen.

Sedan wi beseedt både Ö och O. wärket gingo wi hem och åto mid-
dag, hwarefter wi redo til Grufwan där nu det nya O. wärket
håller med at anläggas, och ligger härifrån 4 mil.
Här hade jag et altför Oimabelt och kärt möte af Geschworn wid
Stora Kopparbergs Grufwa Hr. Schultze, en gammal Gubbe wän.
Han har nu sin station härstädes och förer Direction öfwer hela
wärket med underlydande Landsegendom. En så kär Souvenir gjorde at jag gerna sett börja
De Recolligera och ehindra mig de många nöjligheter så hålo
tillsammans uti det artiga Gubben

September Månad.

Skifver gången stryker i och följer en å: fil flere mils längd.
Öfverst på Åsen får det samma hvarf kalksten, som ligt flat och
nyemot. Skiffern börjar vidtaga förvandlar sig litet i blåak-
tig lera af samma färg, som kalkstenen. Därnäst tager
skiffern vid som continuerar allgrå djupet. Dock sämre och hatter.
Stora kullar af Orsten, som tyckes ligga i vissa lager och hvarf
innehålla som kärnor.
Bland Bergarter märkes, Kis kullar, Markasiter, Bergbock
O. Skiffer, Orsten, och Kalksten uti brotten. Samt en Bergart som
på ränder för kolen går i det närmaste til Serpentin.

Det nya Verket som här nu anlägges, blir med mycken Symetrie
och Snygghet anlagt.
Beskrifning med Ritning, som af Schultzer bref ver.

Emot afton foro vi allesammans åter til Bleckbruket.

September Månad

d. 22.

Regnaktigt mest hela dagen N:

Hr Direct: Linman håller på att försöka, om ej det skall gå an, at med Cement mura de stora karen, som stå nedsatte under kar, stimel och hwarutti O. luten först tillagas, hwilka nu måste göras af Bräder och följaktl. obeständige.
Han har gjordt 2:ne försök, ett med oopblandad lera, och det andra med Cement. det förra tyckes hafwa mera förmon, om man ej befarade at det togs skada af frost.

Hr Bruks Pat: Uggla menar at förman til 4 hamrar borde vara componerad af 3 och 4 för varaktighetens skull.

Ren stålträ göres aldrig i Sverige, hwarföre och sker at icke några diegel Cyriatar kunna här producceras.

September Månad

D. 23.

Et ganska starkt Tagn

N.

I dag voro vi sinnade at afhöra Predikan och bevista Gudstjensten neder uti Byn Ruseel, men det Grufvel Dagnet gjorde Mäjsfallet idag.
Tankan är at låta bygga en kyrka här på stället; ty arbetet är af den beskaffenhet, at det går natt och dag heligt och söcken.

I dag skref jag til Pelheimer.

Jfr Bruks Patr: Uggla brukar conservera kåhl året om på det sättet at han lägger honom uti Halm och nedgräfver honom sedan i Sand på samma sätt som Rötter.

Evenreich beskrifvit Sparris plantering i Vetenskl Handl.

Jfr Br. Patr. Uggla har låtit göra sig en läder hatt. Dyda Hattar skulle vara nyttiga at bruka i gruforr där man ofta befarar Ras af små Stenar, i det kullen är helt hård och lidas omken hjelm conserverar hufvudet för hårda slag.

Jfr Direct. Timman berömde Sandfyllning framman för Dämar i stället för Sera, dock icke alt för tork; ty sådan som finnes vid Brinkeberg kull utmed Trollhättan är aldrabäst när den kan få.

September Månad

En artig inrättning at Slipa Stammar Stål med, vijste Herr Dir: Rinman mig, som han på flere Stålen i varket ställt, och ser af hosst: figur.
A. är Slipstenen. b. är Stålet, som ser ut i den andra Profilen som c. detta ligger på en Ballance och förmedelst Tyngden d. skiftar sig stadigt in till Slipstenen. Ballancen hvilar på nålen e. Stålet skall flyttas litet om sender, så at det blir jämt slipat. Denna rörelse borde kunna låta sig göra med samma rörelse som kringdrifver Slipstenen.

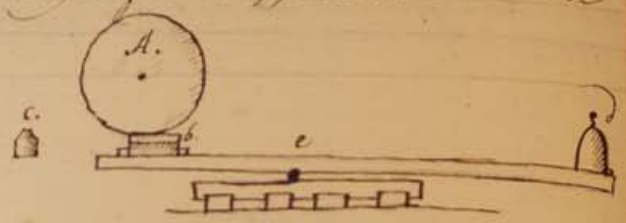

Hr Direct. Rinman berättar, at Hr Hofmanshalten Jernmor på sinnad låta inrätta Stålen smida vid sine Bruk som Smarden i Roslagen; så snart den nu varande Prisquestionen Öfning kommer därifrån, som för denna inrättning så mycket förbereder. (se pag. 95. 99)

September Månad

Hr Direct. Rinman. Ligor Litargani göres af hattgalt Spica med Ättika är godt för alla skador.

Hr Directeuren Rinman berättade, at han på något ställe vunnit med sakad sättja Blåshjälpacken på sidan om Balgarne, som sig emellan. Ståndet följer här ifrån:

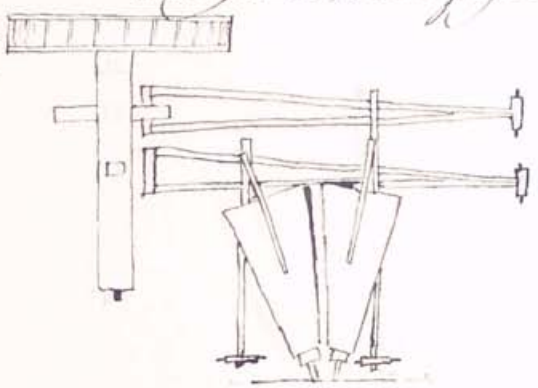

Delarna gamla Blåshjälpackan
större än de andra.

se pag: 320.

September Månad.

Herr Brukspatr Uggla visite mig ungefär 8 dgn af Byggnaden vid Billingsfors
dg 9 Bruk up. och vorbe landt. Dahl emot Norska gränsen

September Månad

D. 24.

Dagen hela dagen XC.

I dag hölls ehum Konakrist, måste vek skiljas vid detta artiga och nöjsamma Sället. Tillfället passade för, så artigt, at jag fick sällskap af Herr Borgh. Path: Liggla, som på hvarthelt sätt var mig ganska agreable; ty utom dyl: glada och muntra sällskap, hade jag och den för mig at åka i dyl: täckvagn under det häftiga och rägnet kom dock icke räckte längre än till 2E omkring af kastar, hvarefter jag fortsatt resan i min lilla Chaise, som jag tagit afsked af Herr Brukspatron uti Samma Gästgifvare gård.

Emellan Samma och Skyberga Säg Tiloftexx Herregård tillhörigt Här fick Luderna af ett gammalt Munke Kloster

September Månad

Mast öfver allt hafreppe stråt Sådden ännu ute ointorgad, ont på et eller annat ställe annu ofslagen 2 — på Lilsbägare kunn det kommer sig förnimmes at sådant blifvit så gamska sådt ovanligt i år.
Wid Gryphyttan brukter Kassör Eliasson i Dalarne at hänga sådden upptyra, hvarom hänvisas till hans skrifna Rön uti Kgl. Vet. Acad. Annotationer för år 1767 pag. 152.

Emot Skyttorps ost Blackstad nyss igenom en vacker Runde by Kumla benämnd. Kyrkan ligger vegetabelt på högre plan och förmedelst en lång Gata i Kumla Kyrka, som ligger midt i Byen, skade en klockstapel af Sten, som tillhörde ett gammal Runda kyrka.

I Blackstad socken kringt Kumla Länge på Kassan.

I Skyttorps Socken var Kornet klingat och högat af Engmannen Sysselsätt.
Kgl. M:t konungen med Drottningen och Kronan voro nästan vecka uppehållit sig på Gripsholms slott.

September Månad.

D. 25.

Lämmet klart och vackert väder men kallt N.

I dag undersökte bittida innan dagringen fortsatte resan vidare till Hällestad.

Häremot passerades en Bergslagshammare med Masugn.

Här vid Hällestad, har Bergs:t & Marknad en gång om året d. 9. Januarii. Även är för Bergs:t här inrättad en Post Contoir.

Här står och Härads och Bergs:ting.

Ifrån Hällesta har vant lika långt at resa igenom Sonstorps Bruk tillhörande Fr: Grefvinnan Palmstierna, men jag nödgades taga andra vägen för at få tractera Herr Bruks Patron Sureen, som bor strax utmed landsvägen.

Jag var ock här som hastigast uppe och requirerade något till Crono arbetet vid Malmöck.

Jag kom til det Prägtiga Finspångs Styckebruk kl. 8, vom afton. Magnificcans kastar med der vackra Lempstad i Roslagen. (Pag: 102.

Uttom de vackraste Byggnader, Skönaste Situationer och Environs ser här et med de största Bruk, som finnas uti Östergötland. En curieux resande kan ej lämna denna härlighet oanmärkt. Man kan och icke resa denna vägen, utan at här stadna och betrakta hvad konst och Idoga händer kunna uträtta, hälst allmänna landsvägen bryter här midtigenom Bruket.

Uttom stång 8:te hammar äro här äfven Styckgjuterie, Manufactur wärk och Masugnar.

Jag skall längre fram beskrifva det ena med det andra Rörande Finspång, såsom Bruk, som Slott, kyrka, trädgård &c.

Slottet ligger på en holme mitt uti Strömmen, hvarav brusar de Stalpi hörer och ses på alla kanter.

Här är de prägtigaste Lägenheter till hvarjehanda Wärks anläggande.

September Månad

Jag gaf mig icke tid at länge uppehålla mig, utan sedan jag hos Herr Secreteraren Ramp förnekosserad begaf mig vidare på Resan.
V: Härads Hr. Snak höll nu här ett Extra ting rörande Bruks Patron Ögrell och dess Creditorer.

Vakar på Grindarne ej klenkor voro som Tygi visar.

Folket voro öfverall i detta Land ffyllosatte med vägarnes lagning, som nu skola blifvor mer än ordinairt bredra och stensatte i alla kanter. det berättades at ffr: Barra och Presidenten Stromfeld skulle sjelf komma och dem besigtiga.

24 Mil ifrån Jönköping passerade Hjelmviks Bruk tydandes under Jönköping. Widare harvid, likasom om Jönköping skall längre stadh blifwa om handlad. Dermed Egendom kan tillföras varit min Fars.
Ofwenleder passerades Gyllenda Bruk, hwarvid och min Far varit ägare nu hörer till Bruks Patron Janke.

Uti Mellby Gästgifvare gård wäntade på skjuts mer än måtte hwarföre det förunderlåt i Dagboken gifwa mitt misnöje till kanna

Wid ankomsten till Ringsta (jag: 46. 179. 201.) hade jag den Gladjen, at träffa mina Föräldrar och syskon, alla vid godt wälmåga hwilka nu ännade sig efter skedd invitation till middagen åt Hanebon, hwarföre och jag fortsatte resan till
Norrköping där jag åt Middag hos mine Bröder hwilka nu voro flyttade uti Sal: Borgm: Jancker Hus vid Drottninggatan ofwanfred Stadskyrkan.

Sedan några ärender i Staden woro förrättade, så jag hade tillfälle träffa Hr Borgm: Jancker Odelberg, som här var mig förut, begaf mig på min wederfärder till Linköping där jag skulle åter få räka min k: anhörige och Far hwilade öfwer mattek.

September Månad.

D. 26.

Rägnaktigt och kallt hela dagen. N:

I dag tillbida rytte Jag med min Far och Bror Fredric till staden.

Middagen spisade vi hos Hr Krigs Rådet Adelswärd.

Hos Hr Willemur besågs nu den (Pinschbacke) composition han varit sysselsatt med at göra af P Sänden, (vid: pag: 217.) men hon har tyvärr olyckan, hvaraf det synes at det icke går an.

Vesper gjordes hos Hr Major Möller, Brucks Patr Janeker och Fabriqu. Westerberg.

September Månad

Til aftonen spisades hemma i quarteret hos min far och min Broder.

N:27

I dag bittida lätet Regn men sedan klart och kallmed blås. N:

I dag bittida gick jag at se besåg Berg: bron som nu står mäder Byggnad och är til Matr: Dalkarl bortslagad för 25000 D, dock menar han vid slutet få någon på ökning emedan hon blir något bredare än för var ackorderat. Sten skall Borgerskapet sielfve skaffa fram. Hon kommer at bestå utaf pivalfstrår hon blir färdig. är af Lång samt bred och hög.
(: se pag: 158 :)

Sedan gick jag in uti S:t Jacobs Kyrkan som nu var blefven färdig. Jag hade nu i tid at afbida til dess han slutades i gång, at observationen så noggrannt med Effect kunde göras, dock säger mig at han gångarna sakta så behöfver ringaket V, hvilket en synten på stället ringen af Kyrkeklockor storlek. (: se pag: 204 :)

Jag anmäler Schultze tre säder, att på Ladugårds Kvad som ägd med Skogen till Vårkeby Gods Commando, svarades at han tänker försälja den i sällskomlig drift att gälla
Staden var nu som för gångna Salonen om processen, ehuru den i sig själf är gångna Kungsgat. (: se pag: 186 :)

September Månad.

Här är nu redan ganska många Skaitkarlar upkomna att öka sig dagl. till instundade Marknad d. 2 October som är den största i Norrkö[ping] på denna är den som omtalas pag: 12.

Adelberg af H: Direct: Gunberg
[ge]n den kramade Canalen, så
[i] Norrköping, vore midtigenom
[me]d röda linierne då man
[ta]n och upfånna strömmen som
[pa]g: 158.)

[ut]torne, som alltid sker en gång

September Månad.

Här äro nu redan ganska många Skärkarlar upkomna och öka sig dagl. til instundande Marknad d. 2 October som är den största i Norrköp. på denna är den som omtalar pag: 12.

Jag talte i dag här af Hr Bergmäst: Odelberg at Hr Direct: Tunberg talade sig begwämligaste stället för den tilämnade Canalen, så framt han nödvändigt skall gå at Norrköping, wore midtigenom staden, som på Chartan utmärker med röda lineerne då man får vara betänkt uppå at göra dem och up dämma strömmen som lineerne utwisa. (se min tanka pag: 158.)

Man höll. med i dag at profwa Stads sprutorne, som allid sker en gång twart år. De gingo ganska wäl

September Månad.

Sedan alt-ting i Norrköping var expedierat och jag beställt min häst till min resa Obligerade jag Hr Bergmäst. Odelberg att resa med mig på Kållarn, hvarefter vi fortsatte resan tillsammans ifrån Norrköping till Alvidaberg.
Ehuru Hästar, dåliga vägar, samt ett oändeligt vandande på Skjuts hvar vi kommo, gjorde att resan gick mycket långsam, så hunna vi ej längre till aftonen än, att vi kommo Söderköping Sädagsdagen till Hälliage där vi hvilade öfver natten.

Den 23.

Sedan vi om morgonen uthvilade oss något fingo klar och vacker. N:

Vi fortsatte resan i den belägna ordning som till Norrköping, och kommo framåt till Vreta kloster kl. 10. där jag här Hr Bergmäst. Odelberg hjelpade middag.

Vägen jag reste denna gången är som följer.

ifrån Vreta kloster	Mil	till	ifrån	Mil	till
till Hästhagen	¼	till	Vreta kloster	¼	
till Hällinge	¼	till	Hästhagen	¼	
till Hjulsbro	¼	till	Hällinge	¼	
till Hjorsätter	¼	till	Hjulsbro	¼	
till Hästhagen	¼	till	Hjorsätter

September Månad.

Sedan vi ålit middag gingo vi ut at se på 4 hammarn, som under vår bortvaro hunnit blifva så färdig at Hammarsmeden sorterat 3 på, så under honom redan.
Dermmen hade skurit sig litet ut dock ej af någon betydenhet.

Nyfiken at se hvad Arbetet under min bortvaro lidit, begaf jag mig på hemvägen til Malmvik gående.
Jag märker at löfte om Tobak för folket til uppmuntring ibland gör arbetet lättare och skyndsammare, emedan de i anledning häraf gjort sig väl skäl för sig de få dagar jag varit bortta.

September Månad.

Vid min hemkomst gant för mig Bref liggander ifrån följande. Morbror Grafver på Rodga. Bruks Patron Buren, Notarie Billow från Sahlberget,

D. 29.

Ganska klart och vackert Wader men kalt N.

I dag geck til Kyrkan och afhörde en uppbyggelig Predican af Vic. Kyrkoherden Kjällborg.

I dag Spisade middag uti Bergmästar gården

I dag med Posten skrifvit til Schultze på Örebro och Garphyttan.

September Månad.

N. 30.

Samma Wäderlek, som i går

I dag skrifvit til Bror Petr, samt Baudelsm: Bohman med Gref Baron Sparre som ämnar sig til Norrköpings Marknad til Bror Petr sänd 400 D.

Något jag hade at skrifva gjorde, at jag kom sent til Kyrkan, hvarföre att jag ej fick se en Brudefärd som gjordt stor syn af sig medelst de många Brudpiger de många til häst varande Bredgummar följeslagare. Detta blir hädanefter ej så rart, emedan denna tiden är gemen uti alla pare tiden.

Til middagen spisades i Bergmästargården.

October Månad.

d. 1.

Samma Väderlek som i går men ej så kallt. NW.

Åtit middag i Ångfall.

I dag gjordes aflörring med Folket för Syst: manad som steg sig i

I dag hela dagen har dånat likasom när Åskan hörs på mycket långt håll, hundtals, hvilket sades vara Skott, som hörar ifrån Norkjöping ehuru det är öfver 6 mil härifrån. Detta bekräftades med mycken visshet af gamla Torpare Gubben som hörde det ifrån sin Barndom och alltid så varit.

d. 2.

Starkfrost i natt, vatten stelnar nära Elfvarna NW.

Samma Vackra Väderlek som i går

I dag bittida red jag til Berfbo (pag: 224.) Där träffade fl: Borgmäst: Adelberg och Konstmästar noring, hvilka voro där och afmätte de Betings arbeten, som sedan Sept: Martii Månad varit af Folket gjorde.

Afmätningen skedde således. Til exempel uti Alexanders-Sänkning där det driftes på djupet

October Månad.

När den nya arbets-planen en gång blir i verket ställd, som är at göra communication emellan Bonde Gruforne och Chatarinaberg Grufvan samt emellan Vallongerstu, Kjettla och Chatr.na Grufvan, och bygga stafvinden nedi Grufvan, då Stollen kommer at nyttjas till åkstrass portera malmen med häst ur kärnegenom, så blir här en hel hop artiga Förattningar.
Jag skall längre fram skaffa mig Arbets-planen jemte någon Relation af Kl. Bergmästar Odelberg rörande denna Grufva

I dag hördes likaså i går ifrån Norrköpings kanten starka skott som äfven här vid Borrbo sades vara ifrån Norrköpings hade af Kl. Bergmästar Odelberg och det samme folket. Det mälte några handels-fartyg kommit upp och gifvit signal.

October Månad.

Emot afton reste åter tillbaka ifrån Wärsta til Malmvik.

D. 3.

Samma Wädeluft som i går

NW

Åt middag i Ängsala.
Eftermiddagen war H:r Baron Sparre här.

I dag transporterades timmer fram til nya Byggnaden, som skjutades med Lina och 4 karlar ifrån hvarje stångjern rullar.

October Månad.

D. 4.

Samma Väderlek som i går. W.

Åt middag i Ängsfall.

D. 5.

Mulet och Bläst kall. W.

I dag gick til Kyrkan och hörde aflaf Kr kyrkoherden Hjälteborgen gamska lärdig Predican.

Åt middagen spisade hos Kr Bergmäst. Odelberg.

I dag fick Bref af Bror Pehr

October Månad.

D. 6.

Mulet och Regnaktigt för, men efter middagen emot aftonen klart. D. V.
Ett stort middag i ängsfall.

I dag skrifvit til Herr Directeuren Rinman, samt Schulte på Örebro å Gapthytten all under Bror Pehrs Couvert til Norkjöping för at där ifrån med Posten afsändas. Skickade Brefvet med Bonden i Herrstorp, som i morgon reser til Norkjöping.

I dag var H:r Bergmäst: Odelberg hos mig.

I dag var Folket borta på Auction, så at det ej arbetades.

D. 7.

I natt regnat ganska starkt. I dag mulet likasom emot aftonen det blef klart. N.

I dag gick til Kyrkan och afhörde Capellanen M:r Wikstrand predica.
Jag lät om i dag pålysa efter mera folk til Ormo arbeten drifvande här vid Malmvik.

I dag pålystes Mantals skrifningen, som blir uti Wrångbulk d. 15 dito.
Likaledes Auction uti Lilla Örsätter d. 16 & 17 h:
Dito Dito uti Wärna Byen i Wärna Socken d. 10 & 11 h.

Publicerades äfven H:s kongl Maj:ts Förordning til förekommande af Pesten, som nu skall vara gående i Tyska orterne omkring Öfversjön.

October Månad.

Til middagen Spisade vtti Bergmästar gården.

Ofvermidd: gingo herr Bergmästaren och jag med til Tammarbo Stång B:
hammare, som ligger strax här nedanföre, har fordom lydt til Nås
Jernverk och dess Ägare Hr Grefve Dohna, men är nu af Hr Fält-
Marschalken Gr. Fersen köpt och skall flyttas til Ljung i vinter.
Sielfva Stället där hammaren står och Platzen är af Kvarke
interessenterne köpt.
Stån äro 2ne hårdar, och har Privilegium gå 5 Skpd:r årligt
Smide. Längre fram skall närmare härom blifvva vidrört.

Af Rätningen ses ungefär dess stållning. Hammaren går med
öfverfall.
Smeden Brams vill gärna hafva hårdarne mätt för hvarandra
och dådd man sade honom de svårigheter sådant hinde hafven med
med sig nämd för varmt om sommaren för Smederna, samt
olägenhet vid Stångrens uttagande, om det sker på en gång, då
de kunna slå hvarannan i Ryggen. Orsaken, hvarför
han gärna vilde hafva dem mätt för hvarannan är att
kunna gå så långt med Stycket emed hården ock hammaren.

Det är en granlaga och kinkig sak att rätt ställa sammanan
så att Blåsten blir proportionerad til Sporten, hvarför jag
och resolverade at innan han slutar ugn at smedja, gå med
ifrån början til slutt, så att jag til slut kan räcka åt en stång B.

Här är ett dåligt B, och mindre begärligt för klensmederne i an-
seende til dess kallbräcklighet.
Sack B:t blåser vid Kårstorps Masugn icke långt härifrån, kan ej an-
nat än kalla dyrt, emedan Malmen hämtas så ganska
lång väg ifrån, nämd Norrkjög: eller Söderkjöping, är och föga be-
vänt med

October Månad.

I dag Emottaget af Kl: Bergmästaren 624 ℔

Emot aftonen gick jag åter hem til Malmvik.

S. D.

Mulet om Morgonen, men sedan klart och vackert hela dagen. N.W.
Jag har ofta märkt at detta gamla ordspråket slår in, nämligen mulen morgon gör merendels en klar dag

Ätit middag i Ängsfall.

I dag skrifvit til Bror Petter med Torparn, som i morgon tillträder resan åt Norrsjöarn.

Fått 4. st. karlar i dag hoptimra karet hvarpå Wasarne skola läggas. Timret skäpades af dem framför Bullar och åtgick 3 Tolkar.

I dag sattes Smedje kubben i Smedjan ned, hvarvid Observerades att uti samma kubbe höggs et utsprång, hvilket skulle hålla under Stadet på bottnen, som har den nytta med sig, att ej den små och fina Slaggen som faller ned om kryper under Stadet, må detsamma upbyggas och uti omrörning sättjas, utan rinner ner utföre sin väg.
Se hosstående figur.

October Månad.

D. 9.

Ganska vackert och varmt hela dagen NW.

Åtit middag i Ängsfall,

Hvarefter jag gick ned til Karlstorps Masugn, som ligger här strax nedanföre.
Han är icke länge sedan af H:
upbygd, men kommer nu at nedläggas, lika som Kammarbo Hammare, hvilket är det enda Bruk han häfver underhållit med Tack B. (se pag: 288.)
Han är Bygd efter Directeurn Sohlbergs inventions med konstige Bröst hvalf, hvilka här som på alla andra ställen jag sedt dem förrickit mitt i hu, dock är sådant af ringa betydenhet emedan jag aldrig hört at någon sådan Masugn reparerat oftare (se pag: 105.)
När han Byggder nytt jäder å Slagg, som här till ymnighet ligger efter de Gamlas å hyttor, hvadan och händer den olycka, at hvarje gång han gådd, har Elden kommit ute och fastnadt ute den gamla Slaggen, som ej kunnat stäckas förrän vid slutet af hvar blåsning el då den upphördt. — Häraf ser at sådan Slagg til Dylikt nytt jande är alldeles odugelig.
Blåsbjelket var fot i diam^{tr} samt fot emellringarne
Fallet är ej högre än fot.

I verks Interessenterne, som nu rå om Platsen där Masugnen står, ämnade inrätta en Ler bräka som skall gå med V, uti det Watten, fallet, som nu nyttjats til Blås bjelket.

I dag har nedlagt 4 st. de största Vasarne med mycken så dock duktige karlar.

October Månad.

d. 10.

I dag bittida vägnade smått, mulet hela dagen med starkt blåst. W.
Ätit middag i Ängsfall.

d. 11.

hela förmid:n vägnade, min Eftermidd:n klart Sundtals SW.
Ätit middag i Ängsfall.

Fådt Bref af Bror Pehr med Torparen.

d. 12.

Omsom Skägn och Solsken SW.
I dag bittida gick jag til Verket, där jag har Bokhållar Bärn
splisade til middagen.

Bälgmakaren ifrån Hellesta var nu hitkommen och
sysslosatt med de nya Bälgorner förfärdigande til rega i hamam.
Med detta enaparet var redan vida avancerat, och hoppades han om 8
dagar få dem färdiga. I arbetets lön skall han hafva 400 D Paret
fri kost och husrum jemte en dagsverks karl hvarje dag.
Han hade med sig en Gesäll.
Längre fram skall nämnas vidare, om Bälgorna.

October Månad.

Besynnerligit är at uti den ena kammar spisen här hos Bokhåll: Barn
har Spjället så insatt, at när Elden uppgjordes, ous antingen Fönsterk
el dörren öpnades på hvilken thera sidan vädret låg / så började Spjäl
let at fara upp och igen continuerligen til dess Skorstenen anda
upp igenom kunnet blifva så varm at det ej mera låt sig göra.
Physicaliska orsaken härtil torde vara aldeles den samma som
til Eldens Luft Machiner hvilka pumpa valla uthur Gruf vor, nämd
at Spjället förmedelst sin egen tyngd igenfaller och därigenom
~~comprimerar~~ condenserar den understående Luft Pelarn, under det den ofvan
för varande Luften rarificeras, hvaraf det åter uplyftes och
stadigt continuerar til dess Luften ofvan och nedan Spjället
blifver af emahanda natur, då det står stilla som det blir satt.

I hemvägen ifr: I värket geck jag in uti Hammarbo Stång B.
hammare.
Mästersmännerne voro nu
sysselsatte med at Smida. Besynnerligt at af dessa
karlar namd har varit född Dof ous Dumc,
men detta oaktad kunde med en habitued extraordinair
föreställa alla härtil hörande Manoeuvrer, at jag med förn,
undran stannade och betraktade dess färdighet.
Det tyckes som Naturen medmera Qvickhet begåfvat desse
ostlingar, som endast genom teckning och flitig öfning
ofta förgrasserar andre i sine företagander

October Månad.

d. 13.

Stark Blåst och Mulet förmiddagen, men emot afton klart. S:
Rodde til Ång fall til Middagen

Med Posten i dag skrifvit til Nobar: Billow på Fahlberget samt Brod Petr Gust: på Norkjöp.

d. 14.

Morgonen klart, men sedan Mulet och Smått Regn Sundtals i dag S:
I dag bittida Red til Kyrkan, Stod Fadder åt Befallningsmans vid Fjärdet Lundgrens lilla Söhn, som kallades Carl Magnus
I dag afhördes en ganska upbyggelig Predican af Kr: Kyrkoherden Kjällberg.

Till Middagen bleff inviterad af Kr: Baron Sparre på Stefsmyr hvarefter jag reste hem til Malmvik.

d. 15.

I natt Regnat starkt, och i dag hela dagen tils emot afton det klarnade SW.
I dag Rodde til Ång fall til Middagen.

I dag började med Konstens [illegible] i hopasättning.

October Månad.

D. 15.

Mulet och Regnade hela dagen. Blaste och ganska kall. NW:

I dag bittida Red jag bort till Lilla Ersåter för at där bivista Auction, som #2 mil ifrån Malmköp. äjarn Herr Ryttmästar Rosenstierna håller på en hop lösöron. Det elaka vädret gjorde at ej många infunno sig, hvarföre det och blef godt köp på de mäste saker här föro, utom Kreaturen. En liten Qviga kostade 60 à 66 D. En tjur af de smare 15 à 16 Plåtar ända till 100 D.

Till middagen spisade hos Herr Ryttmästarn.

Ehuru man ej varit lyckelig nog at träffa det vackraste stället för Mangården i anseende til hans nog låga läge, så har dock på alla sidor en ganska behagelig utsigt, som varierar af Sjöar, åkrar, Ängar och Skog af flere slag.
Ladugårdens med Tjänstefolkets artiga inrättning vittnar nog om Ägarens nöje för Landthushållningen.

Emot afton reste åter hem, utan at hafva handlat något

October Månad

9.16.

Mulet dock utan Regn hela dagen men Kalt NB.

I dag Rodde jag öfver Sjön Glan til Ångfall til middagen. Både til bort och återresan gick lika lång tid nämf 24 minutter, oak, tat vädret låg emot i bortresan.

Här brukas inga åror på deras små och smala Båtar, utan sitter man i bakstaven och med et likt Roer fører Båten. Orsaken här til är at åretullarne sitteja i vägen, när de lägga ut sine Skötar. Skottar är här deras mästa fiskedon, och får därmed mycket fisk undantagander Braxen, som ej gärna låter sej dumpa, utan taga än med kattor, hvilka dock allenast på 2ne ställen här i sjön finnas, nämf vid Skeftinge, och Karlstad. Braxen säges här vara ganska stor, och skola de större väga ända åt 17 rdr.

217.

Regnade jämt hela dagen, och blåste kalt O.

I dag lättida Red jag til den här på orten mycket bekante och ökände Alvidaberge Marknad, som står vid och omkring hela Kyrkio Platsen. Et så elakt väder, som i dag var kunde dock ej hindra, näspan hvar Menniska, uti nästgränsande Socknar ifrån, at besöka denna Marknad då deras handel merendels består uti Öl och Bränvin, samt Marknaden gäfver här ej annat än stryk och Slagsmål.

Det är ganska många Linkjöpinge bor med hvarjehanda Handels wahror, ehuru jag tror det mer för en gammal Sed än för någon vinst, hålls i så elakt väder.

Största Marknaden består dock uti Boskap och Häst Creaturer, som merändels plägar vara godt kjöp uppå, i anseende til påföljande vinter.

Sedan största handeln med Boskap blifvit gjord, som ofta brukar efter kl 8 omkring middagen, och pelkorna blifvit några rese hinja sjelfve handeln ej, blyget mud att Rida i Kamps ifrån skrikande Gallop öfver, ätmed och omkring alla kåfvarna de Backar, som vacka ligt sönderpå vallen.

De som egentel, byta häster äro så kallade Tatar pack, som här på orten kallas Tatare, men här finnas många väckl ifrån St. Tartariet, lika som Finnarna uti Finnmarken

upp-

October Månad.

uppe i Dahlarne och nya kopparberget. Hela Wimmerby stad säges mäst bestå af sådane Tatare. Dessa finna ett otroligt nöje att utkomma med häststyteri, hvarföre de ej gärna undvika någon Marknad. De se alle som Rofvare och Kanalier i synen, Svarta och Bruna halfvor Svarta skägg och korthår. Än merendels starkvirka och lika klädda, att man vid första påseendet af dem kan blifva förskräkt.

För denna orsak nödgas man låta gå två å tre natthorkter alla natten under pågående Marknad.

Till middagen spisade hos Herr Bergmästar Odelberg 3 Emot aftonen Red jag åter hem til Kalmarviken.

d. 19.

Idag var vädret nästan som i går, dock ej alldeles så högnaktigt. 50.
Åtit middag i Ängsfall.

Glasmästarn, som logerade vid Ängsfall öfver Marknaden, brukar i stället för Stark at bryta Bärnolja på sine Lödningar på Fönsterblyet, emedan hartset fastnar gärna på Glaset och blir svårt att få af, och är olja desutom härtill mera dug. Utan fett fastnar ej Tennet tillhopa med Bly.

Idag fådd Bref af Konsumästar Holmstedt från Skellefteå samt af Bror Fredric Wilhelm från Norrköping.

Konsumästar Holmstedt berättar allehanda rörande den Paraboliska förbygnad han i sommar verkställd vid Persberget å Grufvor til styrka för klyftten hvarpå Eldens Luft Maschinen står, hvilken klyft hotade att villja falla om i kull.

October Månad.

d. 20.

Wederleken som i gar. 30.

Sedan jag i dag åtit middag uti Ängsfall gick jag öfver til Westan. Torp. Här emot sågo åtskilliga Skärpningar, som nu voro mäst af Gräd och andre Wäxter igenwexne. Widare gick jag til Kammarbo Säng å Hamare.

Sedan gick up til Qwarken. Til afton spisade hos Herr Bergmästare, där jag öfven hwilade öfver natten.

I dag med Posten skrifwit til Konstmäst: Holmstedt på Philipstad, Enga Herr Bärnes på Stockholm, samt min Far på Norrtjö

d. 21.

Regnade och blåste mäst hela dagen. 30.

I dag bittida under det man drack Thewatten nyttjade Herr Bergmäst. Enebärs mo, som skall vara ganska hälsosam.

Fru Heller tillagar det sålunda

October Månad.

Man dricker och här et ganska godt och välsmakande Syrdricka af Enebär, hvilket uti et hushåld är stor besparing emot Maltdricka. Af 7 kappar Enebär får vid pass 36 kannor dricka. Håller sig ej gärna öfver 14 dagar ~~så~~ i stran Syra, hålls om Sommartid. Processen härvid är aldeles den samma, som med ordinair syrdricka.

Bönderna eller Allmogen härorikring brukar ganska mycket sådant dricka, ehuru de ej så noga som sig bör, här med handlerar, utan nyttja wörten som den rinner af Roten, utan att den upkoka, i det stället Fru Ståller upkokar wörten.

Fru Ståller conserverar Gurska Bönor på et artigt och emot wanligheten skilljaktigt sätt, hvaraf de, såsom winter öda blifwa mycket mera smakelige.

Bönorne, som de plockar utaf Sängen i Trädgården utan at skära, förwällas, hvarefter de torkas. Men denna torkning är grannlaga. Ty torkas de för hård så falla de sönder, åter för litet, så hålla de sig icke gjärna, hvarföre et medium häremot bör noga observeras. När de skola nyttjas, läggas de i upkokad watten, hvaraf de blifwa mjuke, at sönderskäras och appreteras efter hwar och ens smak medelst strufning, som kan ske på flere sätt.

October Månad.

Sedan jag hos Hr Bergmästare spisat til middagen begaf mig åter til Malmwiken
Den om sommaren ganska nöjsamma vägen här emel & har gjord af
jag alt sedan min hitkomst warit mig vid, att gå emel Malmwiken
och Verket, som ginvägen är vid pass en knapt ½ mil, och kommer
mig nu ganska väl til pass, emedan man utan största incommodité
at bli afsvårt nedsölad, kan rida den ordinaire åkvägen.

D. 27.

Mulet heda dagen med stark Kåsi och tyckes willja klarna emot aften. 50.
I dag ätit i Ängfall til middagen.

Med Posten i dag fådt Brev af Hr Baron Salomonsson til svar på mitt af D. 12 Sept. (Pag. 286.)

I dag började bonden i Hårtorp at dika nya vägen.

D. 28.

Natt Regnat och i dag hela dagen et ymnigt Regn 51.
Arbetet måste i dag för wåta skull upphöra.
Ätit middag i Ängfall.
Nu börjar denna långa middags vägen blifwa mig nog besvärlig uti
så botten lösa väglag av ösande Regn, som i dag warit. Malmwiken är ofta
emin ungefär (calcul pagin: 275, 616 alnar öfwer ½ fjärdedels mil)
Jag skipar åtminstone två Skjutskjuts medelst skiftesskrifvande, en knapp
portion på Mulen, hafwa omsorg.

I dag fådt Konungl. Kiltring fardig til den nya Hammarbyggnaden wid Stor
Grafven och Fältmarskalken Forssens Egendom Hjung på andra sidan om
Sin Kjöping.

October Månad.

d. 24

Idag kittlade Regnade som i går, men började sedan blifwa klart och helt Luugt. W.

Til middagen rodde jag til Ängsfall.

Bonde folck här på orten brukar slå aska på nyss afstagne Hudar medan de ännu rå, af hwad orsak wiste ingen at mig berätta.

d. 25

Blåste up vackert och klart wäder hela dagen. S. W.

Åtit middag i Ängsfall.

Idag upreser Rekningen til Nya Konsten med 17 mans biträde, utan tilhjelp af Spel. Qwarderar Boken, som war af attlende som förr wisar, hopsatter på Backen och resterer med Linor, under det somliga med wrear Gyfwade Hammar bandet ifrån backen. Linan Lader uti en Såx som fälter något stupa och gjorde at styrkan och kraften kom att appliceras mera winkel rätt emot boken.

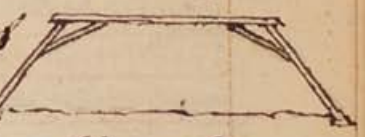

Eftermiddagen hedrade Baron Sparre och Bergmästaren Odelberg mig med besök.

October Månad

D. 26.

Samma Väder som i går men något mera mulet och Kall S.W.

I dagg reddde til Ängsåle kl. middagen.

I dag hafva folket varit sysselsatte med planeringen samt kastar-
läggning och riktning til Plåssgången.

D. 27.

Var sämmelig klart hela dagen S.W.

I dag gick ned til Fwärket til middagen hos Herr Bergmäst.
Odelberg.
Fadtrya Flusoud Ritningen på Hammar Byggnaden wid Ljung-
såterie färdig, hwilken i dag med posten afsänder til Herr Gref-
ven och Fältmarschalken Gyllenhaal på Stockholm. (: Pag 297.

I dag fådd Bref af min Far.
I natt låg jag qwar hos Herr Bergmästar Odelberg

D. 28.

War kulet, men stundtals klart – – S.W.

I dag gick uti kyrkan och hörde uttaf H. Kyrkoherden Hjälborg ofta
vanligheten en ganska wacker predikan.
Til middagen intogades hos Herr Bergmästr, hwarefter jag åter be-
gaf mig hem til Malmwiken.

October Månad.

d. 29.

I dag ganska klart och kall, at man wantade få ett wackert upphälsväder; i dag, men Kastade om os blef jämt Dågn hela dagen 50.

I dag åt ett middag hemma.

d. 30.

Ännu Dågnat men i dag upphälsvader och hell lugnt dock ej aldeles klart. 5

I dag redde sig Dågfall till middagen.

Eftermiddagen war Hr Bar: Sparre hos mig.

I dag fådd Kasla bolta aldeles färdig os inlagd, hwarpå åtgått 40 dags wärken med Kaflarner huggning os frambärning

d. 31.

Ganska klart och wackert men något kall hela dagen W.

I dag blef jag surprinerad med et ganska artigt ej oförwäntat besök af min gonste Bror Fredric Wilhelm, samt Herr Lieutenant Rot kommande från Norrköping, endast för at hälsa upsyn mig. En margor ulas stor wänskap mer sådanlagt wäglag som nu är ej för matt dem afstå ifrån desse.
Wi blefwo alle samtelige til middagen inwiterade hos Hr Baron Sparre på Stafringe dit wi ock gingo.
Efter slutad middags måltid begåfwo wi oss promenerande til Prästet ehuru sedan det war betraktat kåd wärt war gjorder wisite hos Hr Borgmästar Odelberg, hos hwilken wi blefwo obligerade at hwila öfwer natten

November Månad.

D. 1

I natt ganska stark frost och i dag helt Lungt och klart vader. N.

I dag gingo vi alle samtlige tillika med tvenne Bergmästare i kyrkan och sedan vi hos Hr Bergmäst. ätit til middagen samt där en stund på Eftermiddagen tilbrakt begåfvo vi oss åter på vägen til Malmberget gående til Slefsinge, hvarifrån vi Rodde til Malmviks Grufvan.

D. 2.

Samma Wädersek, som i går N.

För att med något kunna föra mitt framkommande, begåfvo vi oss i dag allesammans Ridandes til Bårsbo å Grufva.

En elak väg gjorde at ernot 4 timar måste användas på vägen härmed.

Vi voro som hastigast uppe och besågo Ed. å hyttorne.

Vid ankomsten til Bårsbo spisades först något af Mat sacken, hvarefter Grufve stigning gjordes, som mine följe slagare svårligen kunde lösa ofver tala sig, emedan ingen thera af dem tilförene har sedt någon Grufva.

Man fattade omsider resolution, at gingo vi Kronstygor på skeptrene ned uti Grufvan, voro ända nederst på Alexander Sänkning i botten, och gingo sedan til Hammiltons arbeten, Hermans Ort m. m., hvarefter vi åter avancerade upföre oss passerade Stollen ut i dagen nedan för Grufve backen.

Mine Gäster tyngo efter denna Grufve befaring gansko ondt uti sine ben och kvad at de knappast ärkade rida hem til Malmviken med mig.

D. 3.

Ej aldeles så kall, men mulet Släfte alle Vader.

I dag rodde vi til middagen til Ängsfall at efter sluta middags måltid gjorde Visite hos Hr Baron Sparre på Slefsinge, hvarifrån vi gingo ned til Hr Bergmäst. Odelberg vid å verket, där vi spisade til afton at hvilade ofver natten.

I dag fick Bref af Hr Direct. Zimmerman ifrån Westerås at Skepplandt af lunga Hr Grefvarne ifrån Stockholm.

November. Månad.

D. 1

I natt ganska stark frost och i dag helt Lungt och klart vader.

I dag gingo vi alle samtlige tillika med Herr Bergmästaren i Kyrkan och

månad nästa år, eller och derpå följande Majmånad. Får nu se om något svar derpå följer. Emedlertid får jag nu besvara Min Herres angenäma, angående uttagningen för hamrar och härdar, med en liten Provisionail Contra rätning som, chyrur på tri hand, likväl är tecknad efter en Scala, hvar til 10 Decimaltum är tagen för en aln och som således tämligen accurat utmär Ker projecterad ändring uti Min Herres Samt hvru jag finner att det practicabla sta arrangement kan tagas för Hammarens & Smedians inrednings, hvarföre jag och tecknat allt med samma bokstäfver. Deraf finnes, at om Härden a, emtey: Kallgjutar, för trum man &: Bepränan I, L, med Sumpen g, pratiserat ifrån dess Sumpen h, utom Hammarevräggen tillika med Blåshuset för härden a uti des lilla huskus; men som intet mer än 3 härdar behöfves och härden a, torde förorsaka kostsam gräfning för des huskus bäck m: m: emot den svåra backen, skulle jag hälldre wilja projectera at Smedian

I dag fått Bref af Hr Direct. Timman ifrån Westerås av Skogs fackt af lunga Hr Grefvarne ifrån Stockholm

November Månad.

D:1

I natt ganska stark frost och i dag helt Lungt och klart väder.

I dag gingo vi alle samtlige tillika med Herr Bergmästaren i Kyrkan och

Fatet Car det blifwa möyeligt at få samla armle,
full komligen tät ejeller at kunna nyttia hela fel,
let i Stån O til M Som är 6 fot, och alwra minst
at bringa det til öfwer fall. Hammarhulen bör
wäl blifwa 5 à alen höga samt 9 à quarter breda
emellan ringarne ungefär. Hammaar sumpen bör wäl
warn 5 fot djup och med utstot åt älfwen, at ey wat
net klöfwar åt hwilhafwet då Hulen slås igen, om
älfwen mycket stiger, för at starkt dam bröst för in
Copret intet förgätas. Det är förtret at man
skall wara twungen af den förutgången byggnäsare
tillställning med dem och Knifthau:: m:: hi:
Bjelkränner gjöras Smällast af 4 rämn hufwar gemenst
16 tum höga och en alen breda inwändigt för et bläshus. men
starkare, större och längre af hopfogade plank Cador, lik
nande ostkar, som fästes wid Canga stafkar, ungefär
Som det a tergo wisas på min Herres härtils ater-
följande ritning, i perspectiv, der a, a äro plank
Cadorne och c, c, Cang staikarne. Sat segmenti. Hade
intet min Herres bref gått Krokwägen öfwer Gam
hyttan, skulle det för blifwit besvärat. nu kom det
först i går aftons, ursäkta derföre är hastigheten.
Jack för underrättelsen om Casse. nu behöfs det
intet; man kan stil åt wären, om wij rakar Som tors
hända, om jag, will Gud, efter desse, kommer åt —
norrköpings, Lining c:o Gusum. — för 12 dagar
sedan Rom jag hem ifrån Gamlahyttan efter en resa ge-
nom Södermanland och hoppas nu få wara stilla
Lycka til godt effect wid malmwit när nimdre dagwatn blir.
Mina stackars hälsar och jag är stadse
Mine Herres

wesberg och
Fagala d:24
octob:r 1770.

trogne tienare
C Tunman

I dag fått Bref af H:r Direct. Timman ifrån Westerås och Fagala
samt af Herr Cap:n Carnö ifrån Stockholm

November. Månad.

d. 1

[illegible] Mitta[illegible]
och [illegible]

[illegible]nande ostrax, [illegible]
Som det a tergo wisas på Min Herres namns aran-
följande ritning, i pettspeitiv, der a, a äro plank-
Cadorne och c, c, Canj spiltarne. Sat segnenti. Have
intet min Herres Bref gått Krokwägen öfwer Gäp-
hyttan, Kalle det för blifwit besvärat. nu Kom det
Kört i går afton, ursäkta derföre ärr kalligheten.
Tack för underrättelsen om Casse. nu behöfs det
intet; men Kan skie åt waren, om wij raka som tord
hända, om jag, will, Gud, efter dessein, kommer åt —
norrköpsing, Linng c. Gusum. — för 12 dagar
sedan Kom jag hem ifrån Gäphyttan efter en resa ju
ren Södermanland och kommer nu så wara stille
Lycka til god effect wid malmwik när nindre lagwatn blir.
Mitt stora hälsar och jag är stadse
Min Herres

Egala
I dag
gjorde
gingo
för [illegible]

wesseraz och
Egala d: 24
octob: 1770.

trogne tienare
C. Bimman

I dag fadd Bref af Hr Direct. Bimman ifrån Wesseraz och Egala
samt af Ung Hr Bärns ifrån Stockholm

November. Månad.

Jack för underrättelsen om Caffe. nu behöfs det
intet; men Kan skie åt waren, om wij raka som tord
hända, om jag, will Gud, efter dessein, kommer åt —
norrköpping, Linng — Gusum. — Kör 12 dagar
sedan Rom jag hem igen Stockholm efter en resa på
som Södermanland och kommer nu så wara stille
Dyckte tie godt effect wid malmwik när nindre dagwatn bein.
Mina Systra hälsar och jag är stadse
Mine Herre

trogne tienare
C. Grimman

Egala
I dag
gjorde
gingo
son
wesseraz och
Egala d: 24
octob. 1770.

I dag fadd Brev af H. Direct. Grimman ifrån Wesseraz och Skogala
samt af Unga H:r Bärno ifrån Stockholm

November. Månad.

1 Gratt gamla Bark

[illegible]

Som, [illegible]
följand
Cadorn
intet
hyllan
Kört

Jack för uhverrabbelsen om Casse. hu behöfs det intet; men Kan skie åt waren, om wij vakar som tord hända, om jag, will Gud, efter dessein, kommer åt — norrköping, Linng & Gusum. — Kör 14 dagar sedan Rom jag hem ifrån Stockholm efter en resa på 3 dagar från Södermanland och hoppas nu få vara skild ifrån dylikte tie god effect wid malmwik när mindre dagwatn blir.

Mina Systra hälsar och jag är stadse
Mit Herres
tienare
C Linnman.

Egala
I dag
gjorde
gingo
kon
wesberga och
Egala d: 24
octobr 1770.

I dag fått Bref af Hr Direct. Linnman ifrån Westerås och Ségala samt af Hrr Grefvarne ifrån Stockholm.

N

I natt

I smedja best. af 2 hamrar med
2 bälgar: ifrån härden a til medlem
hamrarne är 20,0 fot
dissamen ch = 20,0 fot. 2
så länge som til x är stora räman fördj gjord.
2 åren halmen som man använde nyttjas här.
fästes för rämbyggnaden
börjar man 20,0 fot nedan om hörnet r med gräfning

Stark och lägg

a

6

c x
h

9

a

för
Mim
och

k.

Ägaren frågar icke så mycket efter kostnaden allenast det
blir bastant och väl gjordt.

Egala
I dag
gjord
gingo
som

hända, om jag, vill Gud, efter detta, kan få —
norrköpings, Linköping och Gusum. — Vår 18 dagar
Sedan Rom jag hem ifrån Stockholm efter en resa på
resp Södermanland och kommer nu så vara hälsa
Lyckliga till godt efter wid malmwik när mindre dagwatn blir.
Mina bästa hälsar och jag är stadse
Mine Herrar

trogne tienare
C Rinman

westerås och
Egala d: 24
oktober 1770.

I dag fått Brev af H:r Direct. Rinman ifrån Westerås och Ägala
samt af Herr Bergs Råd Bärens ifrån Stockholm

Min Herre.

Tack för senaste angenäma sammanvaro och för det nu här komna Bref wet. Det skulle mycket tagna mig om jag kunde gifwa något godt Råd wid dessein Förrammar bygnaden wid Ljung. Åtminstone har min Herre derthe gifwit en fullkomlig tydelig och accurat anledning med de öfwerflödiga småriktningar. Nyligen hade jag ock Bref ifrån Hr Adv: Fisc: G: Brinkzele, med anmodan ifrån Herr Feldtmar-schalken dersen att resa till Ljung nu i Höst. Jag swarade, att det intet kunde låta sig göra på och att jag tyckte de bygnaden wore i goda händer, då Herr Berg-mäst: Odelberg sig den sam-ma åtagit; men cofwade likwäl att, om Herr Feldt-marschalken så behöfdes, wille jag icke sinna mig wid Ljung, till öfwer tyrs, på sådd sord uti Februari

J.W.

J.W.

Detta var fastsurrad så att de rätta perpendiculairerne voro rättade.

I dag skrifwit till Bror Fredric med Bonden som i morgon reser till Westerkiöping. —

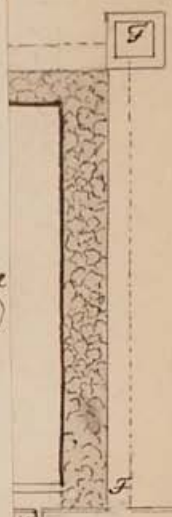

Förökades till 5 al: uti längden ifrån O till n
då man för nedre kammaren kunde i det
fället bygga härden l, hvarvid fäljorne kunde
drifwas med Hulet gn, och en wanligen kallad
Hulbäck n, n, som altid går öra och är på
det rummet til intet hinder samt minst kost-
samt och icke ej owand. Man skyddar då här-
den a, med ett apparatus, hvarigenom elden
kan blifwa lus och rymlig. — Jag håller
före at det wore mycket wäl om stora kamar sam-
pen k, wid inloppet kunde byggas tillhopa
med knipkammar sampen, til bredden förökade
och för öfrigt giöras så för och af den kost-
nad som min ritning utfordrar. De tredu
små sampnarne äro ganska besvärliga att
wärkställa. — Blås hulet för härden b, kan gö-
ras så högt, at stupgrännan til kammaren e, går
wäl derunder. — Fallet med 6 gr högt watn
i rännan och 6 gr unnanfall, är uti mindre
laget för kammarhul som skall gå fort.
wore derföre nödigt at med den projekterade Dam-
armen ifrån 2 til e, på holmen 2, öka fallet
så at man kunde få 4 fots högt strång watn
i rännan och 3 el: 4 fots fall ifrån ränn bott til Hulbäcken

Dät var fastsurrad så at de hängde perpendikulärt lik vattnet.

I dag skrifvit til Bror Fredric med Bonden som i morgon reser til
Wärtköping. —

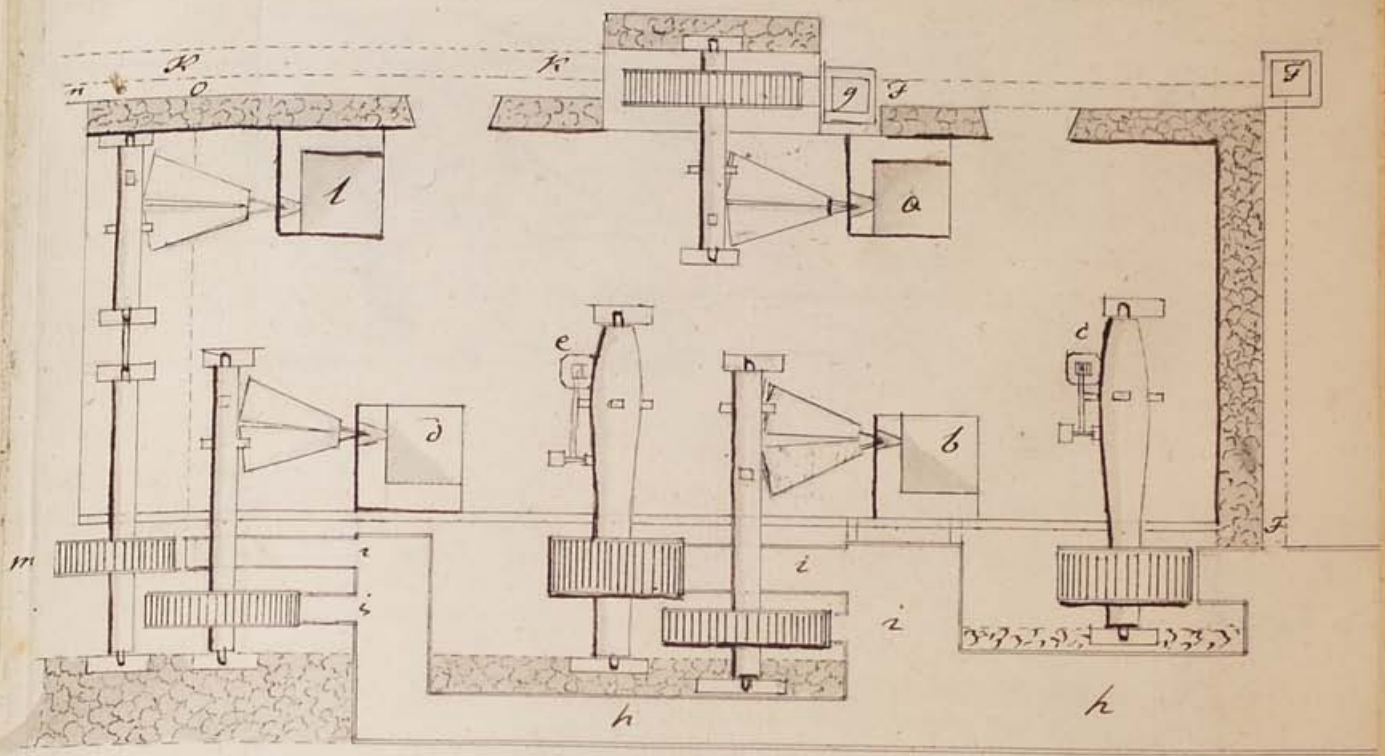

virend men

J.W.

är förstark at

J. C.

J.W.

Något Mulet och Blåsse Kall

I dag ätit middag i Ångfat.

Låtit i dag uti min Grufwa nedsänka och ställa i Ordning 2:ne häng spi, wor af 40 af:n långa stafwade, hwilka tog: ned längs efter Grufwan och sänktes med nedre ändan förmedelst en stor sten som dåt war fastsurrad så at de häng de perpendiculairt uti wattnet.

I dag skrifwit til Bror Fredric med Bonden som i Morgon reser til Norrköping. —

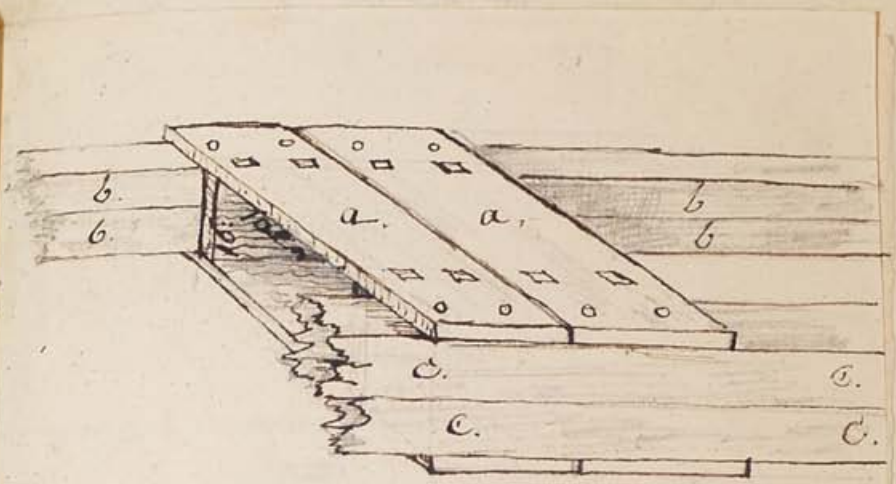

NW.

[illegible] at

[illegible]warestterjn

[illegible]rerat mera

SW.

[illegible]r förstark at

J. C.

Något Mulet och Blåste Kall

SW.

I dag ätit middag i Ängsta.

Låtit i dag uti min Grufva nedsänka och ställa i Ordning 2:ne häng spi-
ror af 40 a 50 Alnar Längd stafvade, hvilka togs ned Längs efter
Grufvan och sänktes med nedre ändan förmedelst en Sten som
dåt var fastsurrad så at de hängde perpendiculairt uti vattnet.

I dag skrifvit till Bror Fredric med Bonden som i Morgon reser till
Westerkiöping. —

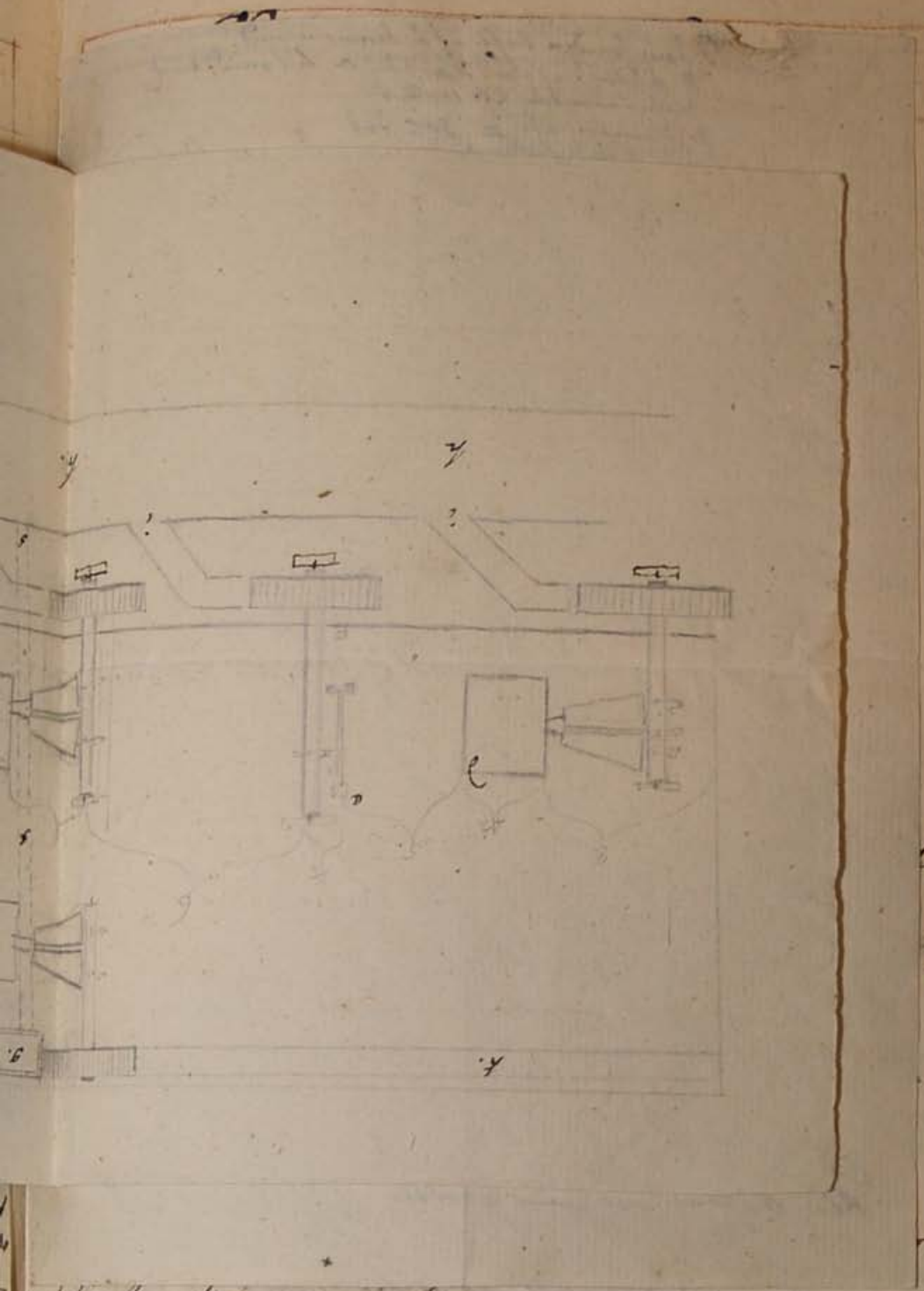

NW.

SW.

SW.

Något Mulet och Blåsse Kall

J. 6.

I dag ätit middag i Ångfatet.

Lärt i dag uti min Grufva nedsänka och Pålla i Ordning 2:ne Häng spi
ror af 40 af:n Långa stafvade, hvilka togo ned Långs efter
Grufvan och sänkter med nedre ändan förmedelst en stor Sten som
Dår var fastsurrad så at de häng de perpendiculairt lika vattnet.

I dag skrifvit till Bror Fredric med Bonden som i Morgon reser till
Westerkiöping. —

O perpendiculairt neder = ~~Ifrån O tiga~~ å afvägningen = 6,3 fot.
Vattendjup i ränman ifrån O är = 3,1. D:o
Ränman bredd 6c ——— = 9,5. D:o
hela bredden 6g ——— = 25,5. D:o
Längd distans som foredje husbåt afvägning ifrån O til m = 8,0 D:o
J. Foredjans längd invänd = 92,0 D:o
D:o utvänd ——— = 100,0 D:o
Så kan observeras vid O. 9,0 til 10,0 fots djup. Då är hvarfven mycken lagen 4,0 D:o
Foredjans bredd invänd 46,0 D:o
D:o utvänd ——— 44,0. D:o
Backens k. afvägning = 47.0 D:o
som är ganska mycket sjuttande

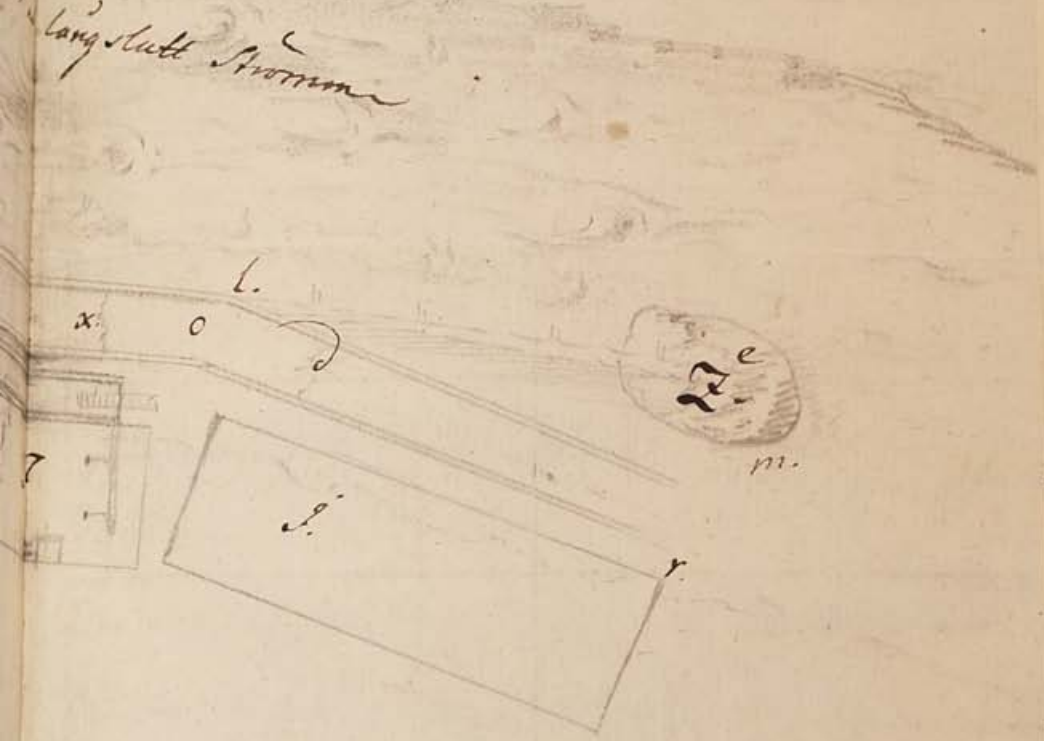

NW.
tillbaka åt
hvarefter jag
varit mera
SW.
var förstark at

Något Mulet och Blåsk Kall

J. 6.

SW.

I dag ätit middag i Ängsfale.
Lärt i dag uti min Grufvan nedsänka och fälla i Ordning 2:ne häng spi-
ror af 40 a 50 fots längd stafvade, hvilka togs ned längs efter
Grufvan och sänktes med nedre ändan förmedelst en sten som
dåt var fastsurrad så at de hängde perpendiculairt uti vattnet.

I dag skrifvit til Bror Fredric med Bonden som i Morgon reser til
Wester kiöping. —

November Månad.

D. 4.

Ganska vackert och Mild i vadret. NW.

I dag förmiddagen Reste mine Främmande ifrån mig tilbaka åt Norrköping.

Til middagen spisade hos Hr Bergmäst: Odelberg, hvarefter jag åter begaf mig på min Retour til Malmvikem.

Med Brev Fredric skrifvit til Secret. Kamp på Finspong om Inquirent men ej ern —

D. 5.

Ganska vackert och Klart hela dagen Stark blåst SW.

Jag försökte at ro öfver Sjön i dag til Ängfall, men stormen var för stark at jag nödgades stiga i Land och gå.

D. 6.

Något Mulet och Blåste Kallt SW.

I dag ädit middag i Ängfall.

Lärdt i dag uti min Grufva nedsänka ock ställa i Ordning 2:ne häng spi, ror af 40 af:n långa stafvade, hvilka tog: ned längs efter Grufvan och sänktes med nedre ändan förmedelst en Sten som där var fastsurrad så at de häng de perpendiculairt uti vattnet.

I dag skrifvit til Brev Fredric med Bonden som i Morgon reser til Norrköping. —

November Månad.

D. 7.

Börjar nu åter blifva mulet och Regnaktigt NV.
I dag fådt mat skickander til mig ifrån Ängsfall.

~~Lädt~~ Skrifvit til Geschw: Schultze

Ernst aftom kom Konstmästar Roring til mig.
2 6gb3d ecgg 268 Ci2i 094 Ozdhboghbb3 Oziado.

D. 8.

I natt regnat och i dag mulet och smått Regn hela dagen N
I dag åter måndag komma.

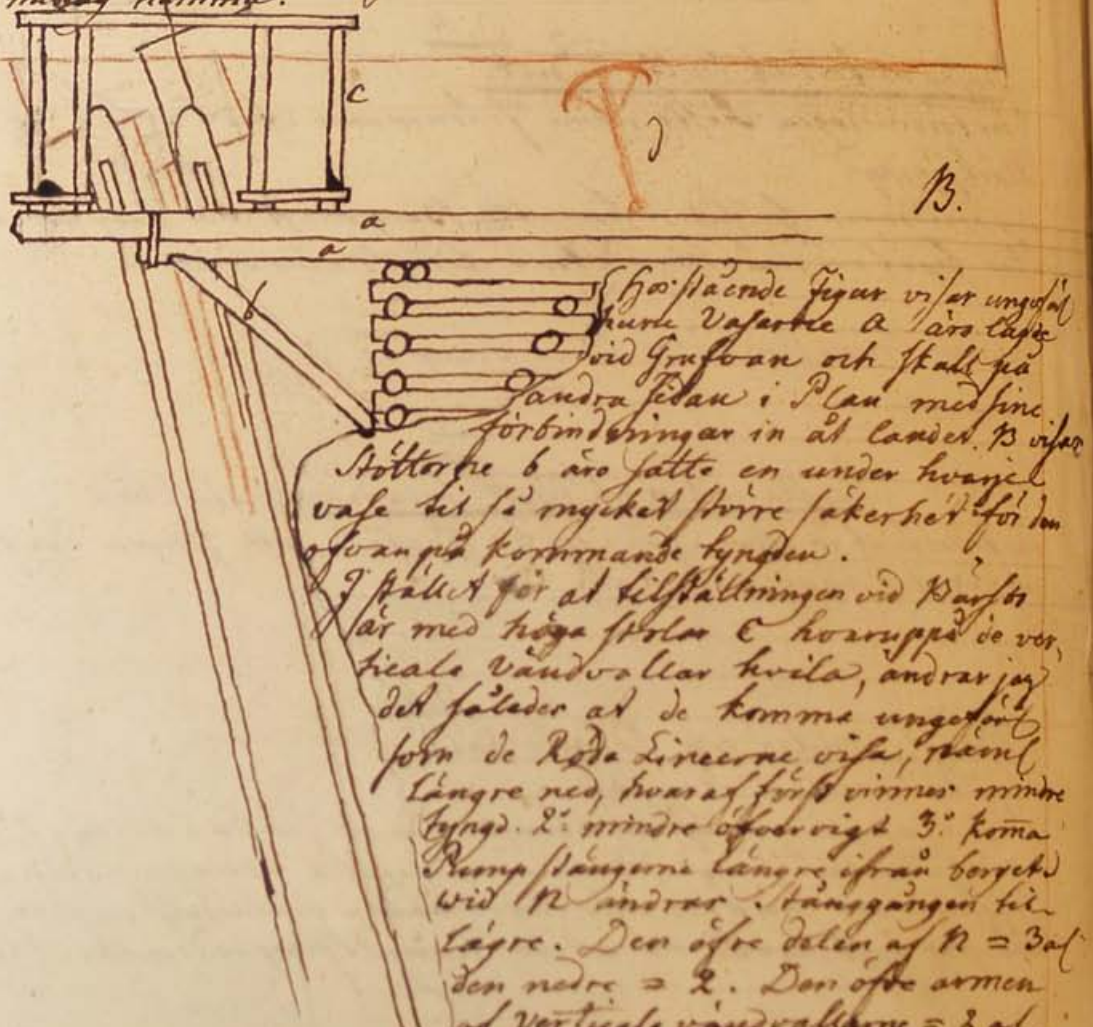

B.

Hvilstående figur visar ungefär huru Vasorne a åro lagde vid Grafvan och stallpå andra sidan i Plan med sine förbindningar in åt landet. B visar Stöttorne b åro satte en under hvarje vase til så mycket större säkerhet för den ofvanpå kommande tyngden.
I stället för at tillställningen vid Barnstugan är med höga stolar C kunnas de vertieale Vändvallar hvila, andrar jag det således at de komma ungefär som de Röda Lineerne visa, nämligen längre ned, hvaraf först vinnes mindre tyngd. 2:o mindre obehörigt 3:o komma Rumsstängerne längre ifrån borgen vid N ändrar Stånggången til lägre. Den öfre delen af N = 3 af den nedre = 2. Den öfre armen af Vertieale vändvallarne = 2 af 6 och den nedre = 4 af 6 hvaraf alla Testen igenvinnes. Vid D ämnar jag ställa en hjälparm, som ej får förrorsaker vara beskaffad än med en krok linie ofvanpå, hvilken formeras af et hjul, omkring den punkten som trugarar nämde krok linie alltid horizontelt går i ett rät linea.

November Månad.

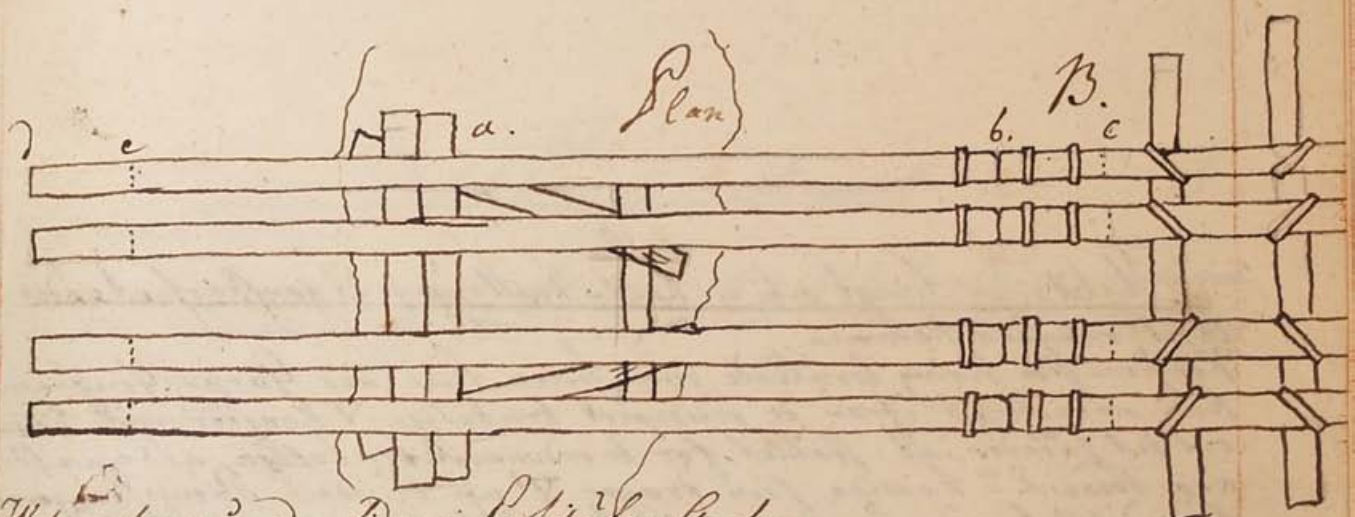

Waserne som på andra sidan i Profil öfver Grufvan
visas; se här uti Plan samt en liten
Profil på förbindningen in åt Landsidan
B. Emellan a och b är dock större
rum än Figuren i Proportion visar emedan Papperet ej
tillräckte at utrita Figurn som sig borde.
Alla dimentioner skola komma på stora Relationen förbindningen.
De öfre Vasarne gå ifrån d til b, men de nedre c undre ifrån
c til C. Förbindningen in åt Landet ser af figurn med alle
sine Bringar, hvarmedelst många stora Stenar til Tyngd och
tryckning äro lagde.

Profil.

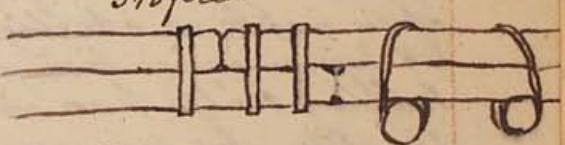

November Månad.

d. 9.

Ganska klart och vackert väder hela dagen SW

Åstil middag hemma.

Konstm: Rosing. Syran ökar uti Caffe genom stark bränning och kokning emedan de brände bönorne emellan fadt svalna

d. 10.

Mulet men lungt och ej kall. Natt regn. Ett ganska godt väder SW.

Åstil middag hemma.

Konstmästare Rosing berättade mig huru han vid Garpa Gruvor har varierat ifrån de ordinärt brukelige V konster med kamrar uti det sättet, at i stället för de ordinärt brukelige, allenast åro med 2:ne kamrar som draga V:t upp de sedan Pumpstängerne förmedelst tyngd gå ned, gjorde han 4 kamrar, 2:ne uppåt och 2:ne nedantil som både föpte upstängren och den ned trykte, hvarav åtven vanns en storlig lätthet för Creaturen. Han sade at denna invention vore gantz nog, men kunde ej undgälla, hälst han vid Kaarbonäsen Construction rättade sig efter ofvanlige methoden som vid Blåsshyttekammare. Häri måste man noga efterse at ej Pumpstängerne bör, ja gå upp med samma ned lika hastighet som de gå ned, därigenom åtes starka ryckningar både för Creaturen som uti alla sladser som tänkas på Stånggångar.

Jag supponerar at Cirkels häri med mera förmåga bör kunna lätt genomföras.

Hafvas kan följande Problem uppsättas:

Huad Kraftlöshet fordras til en kam af den construction, at vid den ena har slagit för stången et tekt ögonblick på dödan punkten och då den andra börjar at ifatga gå i höjden sakta men förhast emellt uppåt och til slut åter sakta?

November Månad.

D. 11.

Samma Väderlek som i går: I natt ragnat 1.–

Åkit midday hemma.

Konsm. Norin visade mig en Invention at medelst Kaggbjud och utväxla inträtta konsten vid Gruefvor. Detta är i England på åtskilliga Ställen praktiserat.

Se Reg: 321.

November Månad

D. 12.

Mulet och Lungt men ej kallt J.

Åtit middag hemma.
I dag fådt Bref af Polhemare, däruti Mig skickar i Manuscript Held Marksceheideriet med behörig Tabeller.
Afsvenleder ifrån Bror Fredric med Budet som i går kom hem ifrån Norkjöping.
Afsvenleder ifrån Konstmästar Holmstedt däruti han berättar mig storlek tillställningen af den Paraboliska förbyggnaden han i Somar gjordt vid Persberget til styrka för Klyften hvarupå Eldord Lafft Machinen stån fotader, jemte en liten skrift och tydelig Profil därmyfsad.

D. 13.

Samma Waderlek som i går. J.

Åtit middag hemma.

Murmästarn berättade mig at ju högre Spjället kan sättjas uti en Spis sup i Skorsten, ju mera håller det rinne värmen.

D. 14.

Klart i morgons men sedan frogade hela dagen och emot afton blef godt Slädföre NO.

Åtit middag hemma.

Skrifvit med Posten i dag til Secret: Sarns på Finspång angaende 6 tls Crono arbetet. Afsvenleder til Inspector Afzelius på Kultr: Bruk i samma ärende.
Til Lenga Bärns på Stockholm med inneliggande 42 Dkr: hvarmed Instrumenten äro utlofande.

November Månad.

Eftermiddagen gick jag til Fru värket, och sedan en stund där hos Herr Bergmästaren användte til rådgjörande uti åtskillige Oeconomica wid Malmöehr Crono arbete vandrade jag åter uti en mycken hast jnö tilbaka.

d. 15.

Litet Snö i dag bortlida men sedan klart med stark frost hela dagen N:
Åt middag hemma.
Eftermiddagen kom Hr Baron Sparre til mig.
Hr Bar: Sparre f: Creatur, Hyrnorhet hästar blifwa ganska magre wid ombyte, då de om wåren släppas ut först på bete, och om hösten når de först ställas uppe på stall. Ombytet af olika föda gjör dem något sjuka innan de hinna därmed blifwa wane.

d. 16.

Klart och kallt hela dagen N:
Åt middag hemma
Eftermiddagen kom Hr Bergmästar Odelberg til mig.
Hr Bergmästaren meente at tullarne til Örjemea wore för små uti Diameter, utan war hans tanka dem böra wara 12 tum per medan ofta ordinaira tumjern som håller pumpstörarne kunna springa.

Fått Bref med Posten af min Far.

d. 17.

Samma wackerlek som i går. N:
Åt middag hemma.
I dag med Posten skrifwit til min Far.

November Månad.

D. 18.

Samma Vederlek dock mer lusigt så at gå ledsig N.

I dag bittida för konfirmåsar Moring ifrån mig.
Jag gick i dag til Kyrkan och afhörde Hr Kyrkoherden Kjellborg.
Efter slutad Gudstjenst gjorde jag Fr. Lieutenant Nisbet följe
hem til dess Boställe Botarp ½ mil ifrån Kyrkan belägen.
Sedan jag hos honom blifvit undfägnad med Middag begaf mig
åter på Retour til Werket där jag var emot kl. 4 ter Bergmäs-
tare, gick sedan vidare til Klefsinge gjorde där Visite hvare-
ster jag gånsk trött hemkom, efter den promenade som ungefär
½ Swenska mil gjord så mil goda.

D. 19.

Ej aldeles så kallt som i går W.

I dag åtit middag hemma
I dag hade jag Budet ifrån Nät, som gådt Sjövägen, dock allenast Byssan,
som alltid lägger sig snarare än Glar, hvilken ännu ingen tordt gådt.
däremot ligger Glar längre om våren.

D. 20.

Nu böjar den stränga Vintern slå före. Stark blåst J.W.

I dag gick jag til Hr Baron Sparre på Klefsinge, åt där middag, hvare-
ster jag gick Sjövägen til Näs Säteri, ännu til kongl. Hr grefve Rosen.
Här ser en ganska kostsam Byggning af Trad uppsatt, som troligt står
i fara att falla omkull. Orsaken härtill är förmodligen en dålig Bygg-
mästare. Härtil bidrager och mycket att här ej äro några knutar
som binda Huset. I hörnen äro Lax knutar; men alla mellan väggar
gå ej längre än med Skorstenen uti halfva väggen. Härav har kom-
mit att alla väggar nu stå som språkebägar. — Alla Rum äro
beprydde med vackra Gips tak, hvilka flytkevis nedfalla. — Mr.
Bragner vid Werket har härtil varit Byggmästare och Executor.
Rummen indelning är för öfrigt ordlig. — Mangården ligger illa
til, ehuru Situationen i öfrigt fal.
Därifrån gick jag til Kammarbo och sedan til Werket där en stund
hos Hr Bergmästaren anvånder, hvarefter jag åter begaf mig på Retour
til Malmvik.

I dag fådt Bref af Schultze från Garphyttan, som gott på Werket
åtskenfleder ifrån Decemb. Posten på Finspång.

D. 21.

Klart och mycket kallt N.W

Åtit middag hemma.
I dag skrifvit til Hr Baron och Majorn Ehrenpreis på Malmö och Ebbeli
min Bror Johan Adolph på Lund
Konfirmåsar Holmstad på Philippestad och Bergsbergit
v. Notarien Billow på Fahlberget

November Månad

Til middagen kom Konstmästar Nöring til mig.

d. 22.

Klart men ganska kalt NV.

Åtit middag hemma.

d. 23.

Samma Vädertek N.

Åtit middag hemma.
I dag fådd Bref ifrån Gesch: Schultze, ifrån Mags:r Buhrman samt af Inspector Elfslund ang:r 2 til Gruson.

24.

Något mera Mulet, men ganska kalt. NO.

Åtit middag hemma.
I dag med Posten skrifvit til H:r Direct: Rinman på Westerås i Stugåla.

25.

I natt frögat och tjal, samt i dag ~~förmidd:~~ och blef et stråt Cf Stadfore NO.
emot afton blef milt i wädret och började at dagna — NV.

I dag reste Konstmästr: Nöring ifrån mig.
Åkte första gången på Råda och var den första som kjörde sjön Glan til Kyrkan, hvarifrån jag efter skedd inviitation i sällskap med alle Sochnens Herrskaper reste til Kyrkoherde gården Åtvidsnäs, (: Pag: 229. :) hvaresi man blef ganska hedersk och väl undfägnad af en älskvärde och god Wärd H:r Kyrkoherden Kjällborg. Emot afton reste jag åter samma väg hem, och kjörde åt Mademoiselle Hällers

I dag fådd Bref af unga Barnow ifrån Stockholm.

26.

Ej synnerl: kalt, dock föll i dag mera Snö, som ökar det goda Stadfore NO.
Åtit middag hemma.

27.

Samma Vädertek som i går, men nog mera Snö, mycket stoj på sjön. SO.

I dag sedan jag satt folket i syssla gick jag til Fört: Sjövägen, först til Kammarbo Stång 6 Cf kammare, öfver Synnerne Glan och Byssjön, och sedan til Fl:n Värket, där jag fick se huru här Soneds Fl:n för första gången.
Det gick ej synnerl: bra för första gången både i anseende til annat folk och sådant til hvilkene aldrig sedt, hvilka skulle bistråda Fl:n ~~Stag~~ Smeden, som förmanas ofta ställning emot härden, hvilken Gårdmakaren Pehr Hindriksson aldeles förkastade, emedan han stod för Skuget och följaktl:n stått som til spritning Fl:n, i det stället han borde

vara

November Månad.

vara stäld lärket öfver härdens främsta bräddar, & slog mycket uti Deglarne, d: e efter & Smederne kom at kala, som betyder när & stiger up uti lika som små kom el: nabbar vid stelnandet uti diglarne, och gör & slagig vid utsmidningen i:s. Detta sade Smeden vara garnaktarens fel, som icke gjordt slog många afdrag. Denne sade åter at det icke vore någon vinning för ägaren, hälst om & skall försäljas, men nekade för öfrigt icke til at något kan härröra hans försmakam sade at, Smeden i början i borde taget så stn hård innan han fått försökt & Smeden beströk Deglarne inuti med fin siktad äska blandad med V. hvilken äska sedan fastnade på & klumparne och satt uppå undra sida smidningen.

Sedan gick jag ned til & hyttan hvarest nu gjordes uppsättning af Trolhättans Bruk, och emedan jag var härvid för öfrigt förhindrad, at noga observera hvar jehanda, til Smältningen hörande, så uppskjuter jag dock med någon fullständig berättelse härom til en annan gång då den med flere observationer kan blifwa förökad.

Från från gick jag til Bokhållar Barns hvarest middagen intogs.

Fru Barns berättade, att om man gifwer en Kupp talg så galer han i natta.

Bokhållar Barns. Teckn til vederlek om Julstiden är at om det är frost andermåno så blifwer slask julstiden, men tvärtom.

November Månad

Inatt blef qvar vid 4 väcket och låg samt spisade til afton hos Bokhållar Bärns

22.

Idag började åter bliswa rätt kall N

Idag helt bittida gick jag neduti 4 hyttan til dess at det blef så ljust at Gärnmakaren kunde se och instöka kärden til Garning, hwilken jag ifrån början til slut bewistade.

November Månad

Gårhården med hela sin Byggnad och tillställning ser af figuren på andra sidan
teknad efter Scala.

Sielfva hårdens storlek är olika på olika ställen i anseende til olikhet uti
stagen, dock Struktur härstädes är således skild ifrån Åvesta.
Konstmässar störing menar at alla de brukeliga Gårhårdar, behöfva således
raffineras, emedan man vid gärning behöfver en spridd blåster, at i stället
för de vid Åvestad brukeliga ägglike formär, den krubbiga ej hjelm-

liknige sedan a är in at hårdens formen b, bör det vara
wärt orr, näml. at formen är vid c och ej sitter för lång
ut i hården; ty i förra händelsen får aldrig någon blåster och
följaktl. hetta bak om c ornkring formen.
Sielfva formen är af ℔ på det om hon skulle smälta, hon då
ej må vena går ℔. Dess språng ut i hården ifrån muren =
Dess stupning här ser af figuren, at är -- grader från
horizont: dock bör här til vara et öfsigt att vant öga när den insättes. dess mynning är =
ju större hården är ju mera stupning har formen.
Formens längd ernel ändan och där tättorne börja, decidera hela blåstens
spridning. Således ser af formen skapnad vid stång b: hammar
hårdar, som merendels är af figurer ställning

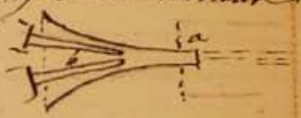

där a är formen och b tättorne, at där icke får
vara så spridd blåster, som vid ℔ gärning.
vid formens innurande i hården är således mycket at i akt taga, utom
det at under kemne lägger et b at hon ligger stadigt, samt ofvanpå
et ℔ tleuk som gör at ej kalkbruk och orenlighet må falla uti hården.
Gärmak: märke til formen stupning är at hon bör ligga 3 två
finger högre bak än frammantil.
Trattstens ℔ är svårare at gåra än Skärstens ℔, emedan han stelnar
så gärna uti hården och i synnerhet omkring ofvan uti formen, hvar
före man ej får hafva hården så full som när skärstens ℔ gåras. Gär-
makaren vantar nu snart at få gåra trattstens ℔ därföre murades
hården i går som han nu ser fastän nu gåras skärstens ℔.
Wid skärstens ℔ gärning kan hården vara så stäld at ℔ kar stå ofvan
uti formen nästan, ty då befarar man aldrig at den skall fastna
som vid trattstens ℔.
Renaste ℔ tär ork altid af trattsten, fast han är svår at bruka, emedan
han gådd igenom dubbelt förlänga Eldar som skärsten.
Stötningen blandades tilhopa af 3 kolstybbe 3 sand och 1 lera.

Denna blandning, som hvarje sort för sig var genomsil fint sått sik-
tad, fuktades med vatten, dock ej så at det fastnade vid händren.
Hården, som förut var ugnmurad af bara ler med likel sand
och torkad et dygn, fuktades ganska starkt med ▽ och nä-
got af för omämnde blandning på det stötningen så mycket
bättre måtte fastna. Sedan inhafves uti hården stötning
hvarvid gick kamrar
blandningen, som med händerne kring fördes och lät klappa
ned

November Månad.

der, och sedan med et ♂ som figuren visar tillstötten jemt och hårdt på alla sidor. Gärmakarne märke, hvru tjocklek det skulle vara, var at när han stack ned tjocktingret igenom stötningen så var den jemt efter framsta leden.

Sedan stötningen var för ej gången, lades in 1. fat kokl, hvarpå 4 lapparne upstuperades, medelst jänkning fram och åter på upför et Platmurt inclinatum, som bestodde af et bräde lagdt ifrån golfvet upp på kärlen. Omkring kanterne af kärlen lades kokl och stybbe som uti näst förut gående Gärning blifvit afdragit på det de 4 smulor som däruti äro, ej må förfaras.

♂krokarne, hvarmed Lapparne jänkades i ordning ofvan på kokln uti kärlen voro således til utseende

Gärmakarn sade at när kärlen är 7/4 alen öfver vid a. b. och 14 tum djup vid c. så går det 4 ℔ skp:r uti honom. Men är han allenast som till denna gärning 6/4 alen öfver vid a b, och 12 tum djup utom stötningen, så går ej mer än 3 ℔ skp:r uti honom.

Så snart nu alt ting var i ordning, som Eld påstäld, släpter Bälgorne i gång, som under nedsmältningen ej gick fortare än 23 blås:r om går på 3 minuter.

Så fort kokln nedbrändes, påsatter alt 1 fat i sender til dess alt 4 var nedsmält, som påsköd i 3 timar, hvartil 12 fat kokl åtgick. Dock blef vanligtvis et stycke om 8 tum öfver af den ena lappen, som ej fick rum uti kärlen.

Under nedsmältningen Efterfägr af Gärmakarn, hvad det led med kärlens fyllande på det sätt, at han stöt med spåda omkring kokln med ena foramen, stödjandes den ena armbogen på knäet, som stod stadigt emedan han ej fälle den foten på spiisbrädet.

Så snart 4 var nedsmält och ganska väl och jämt flytande, gjordes första afdraget således, at först släpter Bälgorne, sedan afskrapades och afskötes kokln ifrån afdragsrummet ofver kärlen åt andra sidan med et Instrument

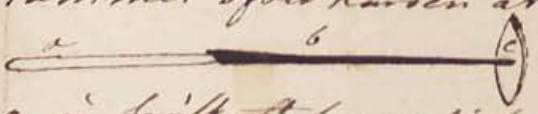

af utseende som fig: visar och kallas der af konsten afdragsbunken. a är träskaft hvarutti han hålles, b är et ♂ som därpå är spikad och i hvilkets ända är fästad en trådlapp c, hvarmed kokln afskjutes då afdraget sker, och måste den vara af tråd (c) och ej af ♂ emedan det eljest smältes uti 4 och gör honom orena. Denne hålles altid fast uti kärlen emedan det kan brukas. Sedan de grofste kokln voro af skjutne skummades med detta verktyg alt den orena slaggen med som kokln afsåt afdragit sidan och släpten ned på backen lät med spiisen, hvarpå åter et fat kokl ofvanpå. Sedan de varma kokln åter voro påskrapade, och släpten

November Månd.

Följarne i gång.

Nu öktar blåstern något, at 8 blåsningar gjordas i minut. Wid afdragningen bör man åfven vara vaken at se det ej någon ting af 4 medtagas. Man kan snart se skillnad emellan 4 står helt klar in under. Dock händer merändels at några 4 smulor följa med vid afdragningen, som icke så noga kan aktas. Detta kommer åter at upfattas på 4 egnan, hvarest uti rå 4 det kommer återkliboka. Wid Aresta är en apart uga (kratz uga kallad) hvarpå all sådan kratz & orenlighet som vid Gärningen afdrages, omsmältes, utan att föra det åter på 4 hyttorna, som vore en vidlöftig operation, emedan ingen nåmare är än uti Fahlun.

6 afdrag gjordes på 5 timmar, och emellan hvarje afdrag påsattes med 1 à 2 korg kåhl, och förfardes på samma sätt som med första afdraget.

Efter 4 afdrag började första blomster märke visa sig på sjelfva fernet, som hastigt instacke uti formkålet. Blomster märke säg helt småknottrigt ut, & lika som man med en knagg nål stucket med smått och tätt utmed hvarandre satte hål.

så snart första blomster märke börjat visa sig står väl ▽ eppa, som efter Gårmakarens berättelse skall gjord 4 god at spritta, en stor hemlighet. härefter börjar lågan blifva grön, som kommer sig af [illegible] a 4 och [illegible] 4 tränger in [illegible] andan vid a stacken ned uti formkålet då ungefär så långt stycke som tio blånestacke uti den smälta 4. Wien detta bör ske ganska hastigt ty annars smälter det.

Emellan hvart afdrag ser efter fram uti händen med emot formen på samma sätt, som på andra sidan är nämt, ~~med~~ med spaden hvad det lider med 4 reningen. Står hafven kan del märket, at så länge kår ser något litet skimm som kryper fram för spaden vid kokleus afskjutning, så länge är 4 ännu oren. Detta skimm minskar sig emellan hvart afdrag, och får 4 alt mer och mer en mera flytande natur och gifva jämt renare färg.

Gårmakarn säde at jag sprodare & skörare kan kan så 4 sjelfva sig till smeden, jag hälldre kan ser, ty då blir han aldrig segare vid smidegång.

På det 4 smeden ej må klaga, så gjorde han nu 6 afdrag, som naturligt vis gifver starkare afdrämning och mindre vinst för ägaren så framt den skulle försäljas såsom gått till någon annan 4 kamare, som kittlet skadt.

På det kan emot slutet skulle väl blanda sig uti kärden i frukten för at kan skulle stelna, då stack Gårmakarn ned en hop del sprota ändar i botten, då 4 började koka och gifva at hela golfvet darrade.

Ändteligen sjöda märke (Gårmärke) med form på [illegible] uti som kålet

November Månad

hålet. Är ☿ gången til full Går, så är stora blåsor af hål jämt
emot kanten utmed hvarannan, och dess färg är mycket mörk,
öfvenleder, om på ändan af form då visar sig någon pigg, så är ☿
driven i sin högd.
Vore ☿ mycket ☿ bunden, skulle han aldrabäst med då kumma
renas, ty då angripes ☽ af ☿ och afdrages med kratzen.
Orsaken til Stybbe blandning uti Stöpningen är, at ☿ vid stöp-
ningen bättre slåppjer härden, samt befordar härdens upvärman-
de.
Här vid äro åtskillige Observationer at i akttaga, som utan
frågen underlåtenheter åtskillige gånger ej kumma för, nämp-
nand laget vid kapparnes inläggande uti härden, dess läggan-
de på Plattan i anseende til stadigheten, kum ☿ i anseende
til dess godhet placeras för hettan, kum han skall jämt ned-
smälta med mera. Detta alt fordrar flera varelser
vid ☿ gärningen.
Då ☿ kopparne vägas til Gärnakarn, sker det efter vigtualie-
vigt el 20 Ett ☿ Skpd, men när går ☿ väges uti kronan
sker det efter rå ☿ el Berg-vigt, som är 16 Ett ☿ Skpd.
Sedan ☿ nu var fullkomlig gången på går stöltet blåstern
och kolen bort skrapades och sista afdraget gjordes, hvarefter
han stod stilla ungefär ½ timma, då ▽ på slog och första spri-
tan upstog, nitlades på golfvet och svalades i kanter på leka
sätt förfors med de öfriga spritorna; men vid de sista vän-
tades i så länge emel, utan slog ▽ genast därpå.
Sedan sista afdraget var gjordt och ☿ stod och svalnade, to-
kade man ☿ sand up med röken.
I Acosta samlas sådan ☿ sand på Plåtar up uti skor-
sten.
Denna Gärning gaf 21 spritor med kongen, som
kallas den sista likta bäcken, som blir på bottnen.
Spritorna blifva alt mindre och mindre.
Här til åtgådd 20 ☓ korg kol, som uti tunnetal unge-
fär kan göra 15 à löss el 18 tunnor.
Går ☿ vigt var 11 Skpd. 11 Ett 8 rsk Berg-vigt.

November Månad.

Til middag och afton spisade hos Bokhållar Bärnr, hvarefter jag i sällskap med Konstmästaren åker begaf på sladda til Malmviken.

I dag skrifvit med Posten til min Far.

Hammarsmeden Mr Broms berättade mig i går då jag var vid kanonarbet, det har han så kalbräkt b, att, då han en gång i närvaro af Ägarn Hr Grefve Posen höll uppe at räcka ut en stång under hammaren, föll det af bakom ryggen på honom. Han sade äfven at det tack b, som först får, efter de första dygnen som Masugnen går, kan omöjl til någon tid hyttlyer ut för än det blifvit sönderslagit och fått legat både och tagit mycket rost til sig, då man ändtl kan blanda det ibland annant tack b under nedsmältningen til Stång b.
Nu varande Ägaren Hr Fältmarschalken Jensen, har berättat Mr Broms, at man ålomlandt gör Stål däraf.

d 29.

Samma väder som i går. God Gudstjenst. N.

Åtit middag hemma.

Konstmästar Nöring och jag diskurerade i dag om Dammbyggnader. Han påstod at samma sand med sönderstött slagg, där den kan vara til fyllning vore vid Dambyggnader både tjenlig til fyllning, ty slaggen härdnar med tiden til en hård massa. Detta förorsakade han så mycket mera, när han gämnte sig, under den tiden han var hos Hr Direct. Sahlberg, at en af de gamle store Dammarne vid Fahla grufva, skulle lägga ett besigtigar, det samma Damm, som då mer än ett Seculum stadd bestånde, var med sådan fyllning gjord, hvilken var tillhandrader som en sten.

November Månad

D 30.

Samma Wederlek som i går

Åfit middag hemma.

Aldrig bra att hafwa Trådar til Wälgar
under dem, som figuren wisar wid a,
ty då klarat att brytningen skall ske uti
Stången b. i anseende til de twärt
emot hwarandra stående
Cirkelbågarne cd, ef.

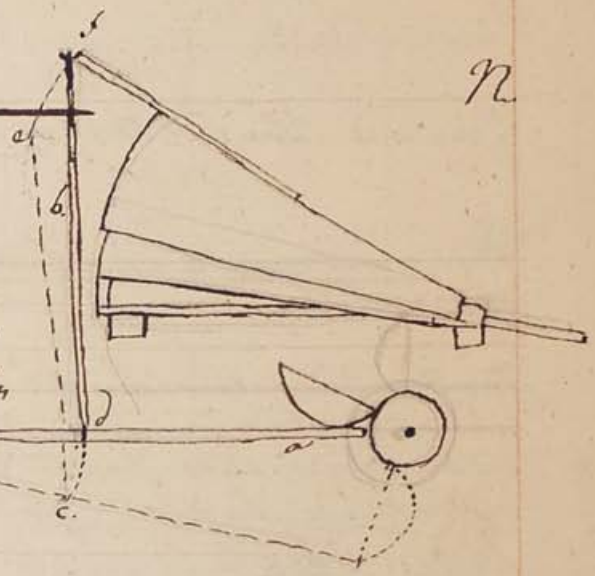

December Månad

d. 1
Jämn as Badig vinter, ej så skarpt kalt men Mulet och Lungt N.
Åt middag hemma.

Konstm. Norrby visste mig, huru förra konsten vid Schlösta med
utväxling var bygd af unga Berg. Gott: Amsenkanten
förvad. Den gick icke fyrmast bra
för dess förra Kastighets: skull, utan
gick stadigt fönder Pag: 308:

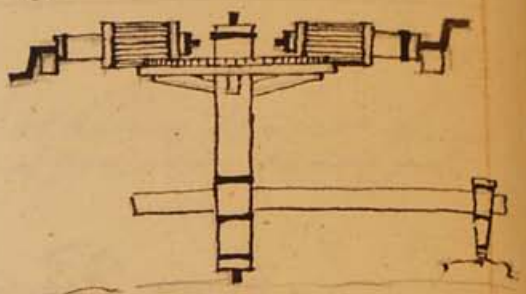

I dag med Posten fådd Bref ifrån Bror Petr Gustaf.

2.
Samma Väder, som igår, det skona Stadsföret varar ännu. N.
Åtid midday hemma.

Konstm: Norrby, lärde mig behålla länge värman uti Spisar, somsken
när man karar undan Askan då man eldar, as sedan brasan
utbrunnit åter karar tillbaka förra askan öfver de nyss
uphettade kohlen, så behålla de sednare hela dygnet
Eld uti sig.

3.
Kölden börjar nu at lagga sig. Skörarne öfvre två dindvaka. O.
I dag var H. Baron Sparre på Skeftinge hos mig med sin Bror
H. Baron Bleckert Sparre. Jag blef inviterad till middagen
till Skeftinge.

Jag åkte på Stada öfver Sjön Glan till Skeftinge, åt där middag
hos Fienskapet.
Efter middagen gingo vi ned uti Bryggthuset, då mig blef
om budet at där insättja en Pump, hvarmed man mer
vigt än tillförene kunde pumpa V upp uti Bryggthuset.
Hela höjden var 3 3/4 Tum V Skyrtefter uti Sjön ifrån
karet.
Jag bör ej lämna oanmärkt en arlig Physicalisk Observation som
H. Baron Bleckert Sparre gjörde, ehuru med nog vinga
Theorie, hvilket dock altid tillnar om hans stora nöje för
Land hushållningen. När kall V kommer hastigt uti

December Månad

uti varmt V, til exempl uti en tunna, så går det kalla V:t åt botten ou det varma blir ofvanpå, hvarföre man uti kyltunnor vid Bränvins brånning, allenast behöfver sättja en liten ränna uptill, når kalt V:n ijnum, går, så at det varma V:t får rinna sin väg.

Emot afton reste jag åter hem til Malmvik.

I dag skrifvit til Bror Petr Gust: med en af Når Bönderne, som i dag hitkida reste in til Nork: med B.

A.

Hållt i vadret hela dagen och emot afton mycket dimmigt. 80.
Åter middag hemma.

Om Stånggångar kunde hvilapå nullar vore aldrabäst, men som det ej kan tåla sig göra, utan at Stånggången bryter på sidorne, så är bäst nyttja som allmänt brukar med flere Vectis el så kallade hjelparmar til 12 af 5 diftance emot hvarje.

Dessa Vectis böra således icke vara gjorde, som ofta ser där okunnige Byggmästare Bygga os som fig. a. visar; utan böra de vara såsom B, med en stiert nedantil, hvilken bör så vara passad, at han alltid står uti Equilibr: med den delen som är öfver hypomoclion, när ej Stången är påhakad, då denna vectis står stilla i hvad direction ed, ess som han ställer uti. I denne hän,

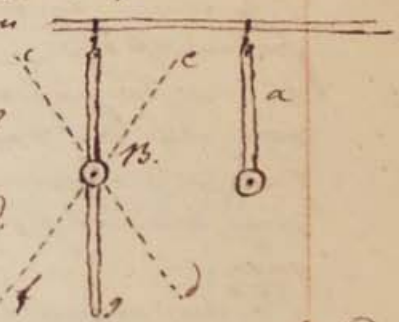

delse förlora an ingenting, hvarken genom friction el dyl egen tyngd. Til at så mycket bättre hålla jemvigt, hakar mevendels uti ne, dra ändan vid g åsen en sådan Stånggång som ofvan upptäckt.

En Observation af konstm: Norring, at alla Trädbyggningar som ä nya uptimras med grunte sspicar, bör iakttagas det man gör dem litet kulrigt mid öfver grunte sspicar, ty göres det jämnt så blir där et svank uppå så snart grunde sspicar sätt sig. En trädbyggning nyss upptimrad af nygt timmer, pläger gemenligen sätta sig 1 tum på hvar alen

December Månad

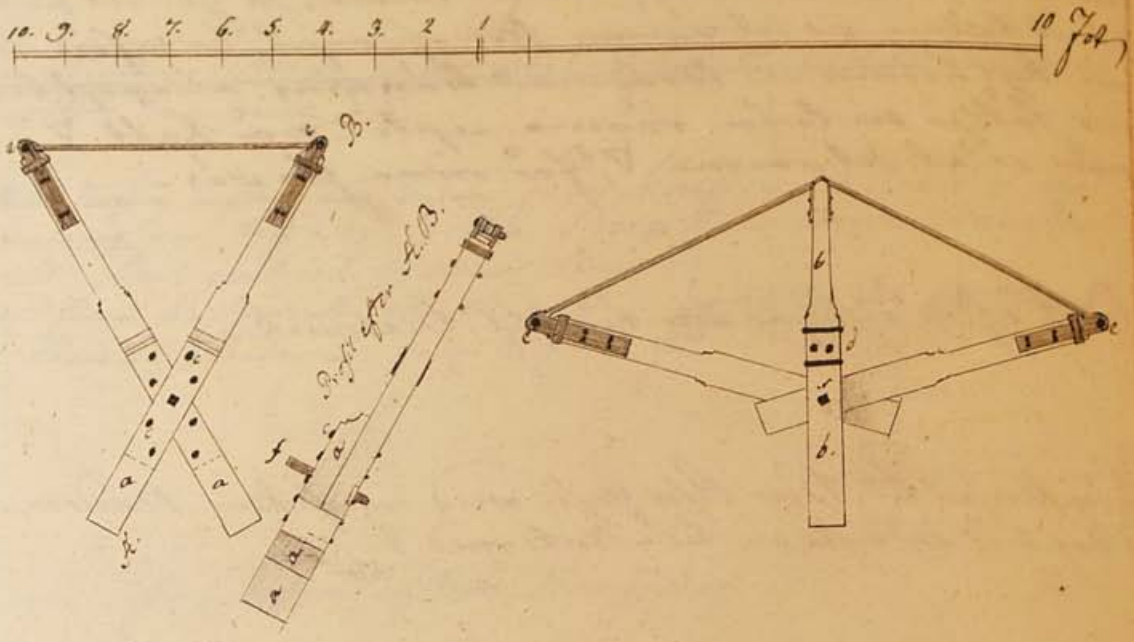

I dag sadl de horizontella Vandvallarne färdige, som jag hopskurit, som figuren visar. Pagin: 228. visar hum de äro vid Baisbo, där de hafva den olägenhet med sig, at armarne, utaf sin egen tyngd ligga ovanpå stockarne i under. Jag har sökt göra någon förbättring uppå den därigenom, at jag låtit hopbugga ett korss a på den ena, utaf Ek, som bakåt förmedelst et hak går nedom vändralls armarnes ändar. Desse äro med skrufvar c sammanbundne vid sjelfva vändvallen. Härigenom tycker jag mig hafva vunnit 2:ne förmåner, nämligen, at förmedelst desse styckens tyngd, hålla någon Equilibre uti Vändvallen då han står på sin nål, samt at nålen må kunna sättas stadigare när den har tjockare träd at gå igenom.
Hade jag i början härom varit omtänkt, så har väl armarnes huggning kunnat ske annorleder, men en begynnare ser icke alt på en gång.
På den andra Vändvallen, som har större utsträckning, har detta ej gärna i anseende til tyngden kunnat gå ang hvarföre fattes en sådan arm b, som förr visar, som tillika gör den nyttan at spannjernen kunna vikas om honom. Han ville gärna sprickа vid d, hvarföre var nödigt försee honom med Ringar och sprintar.
Örjernen c äro 3 hum breda och 5/8 hum tjocka, och bultarne äro 13/16 hum
Hälarne f äro 6 hum ofvan för vändvalla, som i Profil visar och 2 hum tjocka i 4 kant igenom bredd och med bålde fattas til stöd för de ofvanpå stående vändvallar, ungefär som förr visar
Spannjernen 1 hum i 4 kant

December Månad.

5.

Mild i vädret, men emot afton började det litet klarna SW.
Åtit middag hemma.

I dag med Posten skrifvit til Directeuren uti Mechaniquen Herr Sam.l Sohlberg på Vermerstorg och Hull, samt til Polhemmer på Jakten medmindelig: 12 C.

Fådt Bref af Bror Petr Gust.s ifr.: Verkstjöring med sor, pöndren.

Fig. 1.

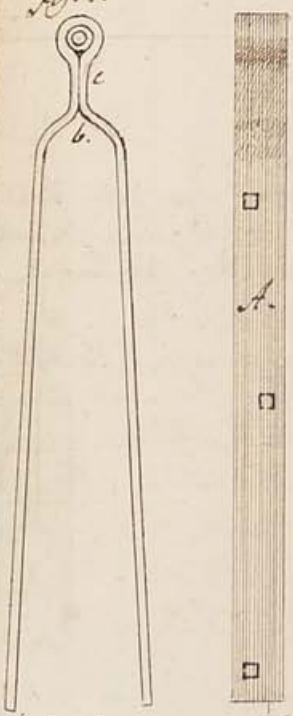

Dragjernen, som är lik utseende, som Figuren visar hvilken är teknad efter skala på föregående sida, dock så at en fot är kan tagen til 2:ne värkstum, få löfat vara ganska accurate, at derav hål för bulten är jemt efter hvarom, på det ingen glappning må ske.
inuti lagger en löf ring, som kan uttagas när nötningen blir så stor at det börjar glappa, och så leder slipper man at fråntaga hela fer, rät, utan allenast ömsa ring.
hålen för sprintarne som skola fästa jernet vid stången, äro i sick sack som på plattan A visar, på det ej träder skall kunna sönder, sprecker.
vid b bör jernet vara uti Parabol afrundat, så har det största styrkan.
Ju kortare man kan ~~dra~~ alla (halsen vide ju stor, kare är det.

N. Bäredt Observerar noga, at då man skall ömsa et bratt ifrån vertical til (eller lind) horizontal, måste ringen inuti vara så lunda beskaffad.

Fig 2.

Ögeljernen, som spikar på Stånggången och leda de Verticale Vändvalarne fram och åter, äro af utseende, som Fig: C visar, åfven leder med löf ring inuti, som kan uttagas när för stark nötning sker. Hvarvid det med nummet frö sprinten Fig: 1. är ej alderles accurat efter skala uttagit, utan rättas efter Fig. 2.

December Månad.

Tum jernen, om sitta med Bultar fast vid Pumpstångren och på hvilka jern kolfstångren sitter, äro af utseende som Fig: A. visar uti 2:ne Profiler tecknade efter samma Scala, som föregående pag. 324.

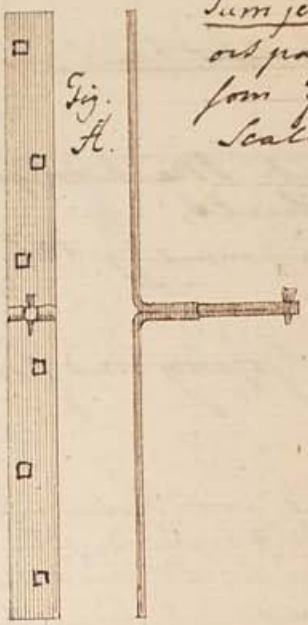
Fig. A.

Bössar inuti den ena hvefstången, näml den som kommer at ligga öfverst, se af Fig. B. med sin stiertan a b, som hindrar at den ej må kunna vrida sig uti Stångknufvudet.

Den andre hvefstången har jag nästl låtit göra uti 2:ne delar som se Fig C. emedan hvefven är smalare nedantill. Dess förbindning med ringar av bultar, som se, är således oumgängelig. I synnerhet för at dessamma ab. skulle vara för lång, lader et jern på hvardera sidan emot ringarne.

I dag efter middagen var Kl:r Bergmästar Adelberg hos mig

December Månad

6.

War kall och föll mäst hela dagen Snöglopp NO.
Åtit middag hemma.

I dag befanto efter afvägning det wattnet i Gruftan ökat sig ifrån d. 8 Septbr. till i dag 5,0 Fot.

I dag eftermiddagen gjorde Visite på Slefsinge hos Hr Baron Spare.

7.

Jamn winter och föll något Snö NO.

I dag til middagen gick til Slefsinge efter Inviteration och spisade där middag.
Eftermiddagen åkt hem för at pådrifva arbetet, som under min frånvaro så god som aldeles står stilla, hvarföre jag nödgas som en klaf stående vara tilstädes vid alla göromål at sjelf därvid lägga hand, både hvad Smidning och huggning på de aldra farligaste ställen beträffar; ty utom dess äro de ej i stånd at göra det minsta, utan gå som Machiner. Således får jag nu tillfälle at Jamna, konstmästar Eurenii tal, som han ofta under min vardelse hos honom sade mig; at en Mechanicus, som tillika är practicus, kommer sig af rummet med sitt folk, om de och voro de aldra skickaste, utan at sjelf komma därvid lägga hander.
Denna Byggnad, har varit mig långt mera nyttig än någon sin de aldra förträffligaste föreläsningar af en Professor, och vill jag som, ehuru denne är den första Byggnad jag satt uti execution, påtaga mig hvad Byggnad det och må vara sedan jag förut därpå uppsatt eller fått tydelig och efter skala uppsatt ritning.

I dag med Posten fått Bref af Notarien Brandberg ifrån Jokkmokk samt af Bror Johan ad: Wadström ifrån Lund.

December Månad.

D. 6.

Fann och Stall vinter, klart ej sidan man sedan sorgade nästkula dagen. 12
Lätt middag hemma.
Jo dag med Posten skrifvit till Herr Johan Ad: Wasström på Lund.

D. 7.

Natt såväl som i dag fullit grufvelig mycket Snö men utan Skräder. NW.
Lätt middag hemma.
Warit hemma hela dagen, ehuru jag mig til middagen hos H: Borgmästaren mig väl lofvat.

Tjenstmäst: Noring: Som man genom Försök funnit, det en quantité Berg, uti Sänkning af 2ne Stänger längd i D:r bredd, alltid är snarast för Brytarena til en början att arbeta sig neder, samt et Stycke Orts uti Ort af 1 Famn längd och 1 D:r Bredd, så är merendels öfverallt i Bergslagerne antagit en afbetalning för Brytarena således, at för första 2 Cubiska Famnarne, eller et Stycke af 2 famnar längd och 1 famn bredd, hwilket må vara sig hurudant det will, dock utrånkuad ore propor tionerat efter 2 Cubiska famnar, betalar 1444 D:r 4mt för Jänken, och lika D:r för Ort som är 2/3 den mindre eller 1 famn, men alt hwad som bryter på sidorne och öfver de utmämnde dimensioner betalas hälften mindre, el: skrom för Stross.

som sorgar för bägge Cubic famnarne 28 D:r —

hvar finnes ett Ort el: ör lätt re att ga an en famn

December Månad.

10.

Snön continuerade at falla hela dagen men ganska sänt utan blåst och svader, SO.
sjelft til middag hemma.

Dåligt vader gjorde at arbetet i dag gick ganska långsamt.

11.

Mäst samma vader som i går, jämn vinter, ej för mycket kalt. Snön var i afton sänt fallen ofvanpå ifrån de gamla snön til två alns höjd, mycket lös södra delen af backe, ehuru de andra hjörar NO.

I dag åkte på slåda til Slefringe, at där middag, hvarefter jag åkte med til kyrkoherde gården Atvedr nåd på visite. Sedan til Prästet til Herr Bergmästar Odelberg. Ernst aftonåkte kom til Malmvik. Som nya Bokhållare til Prästet.

Herr kyrkoherden Fjällborg lägger ut Liftet, därtil enkom skurit Gran kokt uti sitt Hjeskunds Pip kafvud, hvar gång han röker Tobak, hvarigenom Oljan samlar uti kokket, och conserverar ganska länge Hjeskunds Pipkafvuden för kåd uti botten, som sjelf merendels plägar skia.

12.

höll upp at snöja och började Liftet at klarna, dock var kjölden ej starkare O.
Åtil middag hemma.

Med Posten i dag skrifvit til Notarien Arnt: Brandberg på Jakobs, samt Magist Bachman på Stockholm och til länga Hrr Bernade.

I dag fådd alla Hrr Verticale vandvallarne färdige.

Utdrag utur Allmänna Tidningarne, Stycket Nr 183 d. 31 Dec. 1810.
Bref i utdrag, ifrån Hr Archiat Hellgren til Hr Professr Bergman i Upsala, dat: Chesterhal d. 20 Sept. 1810.
Jag får nu lämna Min Herre underrättelse om min påbegynte resa. Ifrån Kjöpenhamn kom jag på 38 timar til Lybeck med Packbåt, och sedan til Hamburg på en dag, som är en ganska angenäm ort.
Jag såg här hos Hr Dr: Bolten 3 Kjödjur ifrån hafsbotten vid Grönland. De stå på Stjälkar och hafva ordentliga rötter, men för öfrigt Djurartliga kroppar. Et Anatomiceres och visste sig deliga intestina, som afritades och stickar i koppar, för at med det första

med

December Månad.

meddelar Lärda Verlden. Mig visser och gediegen koppar och koppargrufvor ifrån Japan, det förra af synnerlig hög färg.

Ifrån Hamburg for jag til Braunschweig. Naturalie Kammare förtjenar at ses. Guld, Rothgülden, Blyspater och Druser från Harts gifvas nappel vackrare; Guld Stufferne voro utan underrettelse om orten, hvarifrån de kommit. — Det som låg för gediget gjorn var det aldeles intet. — Här såg jag för första gången enflaska af den så kallade Resine elastique. — Jag minnes hvad M. H. yttrade at få ett stycke, då mig 1769 om Sommaren lämnades underrättelse om detta sällsamma ämne. — Dyckligtvis fick jag dagen efter en bit, som nu medföljer. — Det skulle förtrytta mig, om jag ej vore den förste som meddelade det. — Likaledes medföljer prof af alun ifrån de bekanta Gravenhorstarnes fabrique. — Jag har fått dyd Jord, och funnit den af samma beskaffenhet än ren lera. — Den ger med Borax blått glas, hvaraf nog synes at den röda alun har sin färg af Cobolt, och är således skild ifrån Romersk, hvarr malm jag såg hos M. H. i Upsala. — De hvårda också en skön Talmiac, och i synnerhet Sal mirabile Glauberi för ringa pris. — Jag fick nu tillfälle at göra bekantskap med den vidberömda Hammar-Rådet Cramer. — Det är en Man, som just ej mottager alla, men var emot mig ganska artig. — Han beklagade sig öfver Gellerts upfinga af af hans Proberkonst, och ämnar själf innom et år utgifva en ny på Tyska, hvarutinnan säkert vankas mycket nytt. — Uti Cronstedts Ochra Cobaltj nigra fade han sig på intet sätt kunnat få Regulus, men väl blått glas. — I anledning häraf och några andra skäl anser han Cobolt för en tingerande Jord, som med Jern och vismut lämnar Regulus. — Som Cramer oförnekeligen är den förnämsta Metallurgus i vår tid, så tycker jag mig se föret den lärorika Strid, som kommer med de Svänska Chemister förestår, hvilka icke lära lämna sin Brandt utan försvar.

Ifrån Braunschweig fortsattes Resan öfver Blankenburg. — Här fick jag i bekantskap med en hofjagtor vid namn Humbrigover, som säljer vackra Samlingar af Äkta och halfädla Stenar. — Jag köpte ibland annat en Dosa af förstenat Boktrad. — Laket visa de säfringarne, och botten strimorne på längden. — Baumans håla är slätt intet märkvärdig i afseende på droppstens skapnad, men Bergets ihaligkeit är undransvärd. — Blocks berget har jag på et litet stycke nått bestiget. — Stenarten i neiden är en grofgrynig Granit, som vittrar sönder til grof sand. — Fältspaten däruti rader öfver Qvartsen. — Glimmern är tunt spridd. — Vittringen är hel hvit, och utgjör blandad med litet Ocher blandad mylla den sand, som Italienare och andre här hämta. — Kring Harts rader öfverallt Grönsten, här och där Kalkberg och Sandsten. — Vid Blanburg ligga blodstensvarter, Jern jord, lera m:m:

hop,

December Månad.

hopvaxne och i de förstnämde Skrufstenar. — Marmor står på berget i et kalkberg, som jag svårligen kan anse för förlägrigt. — Klåvor-kring sjunker åfven den så kallade Roggenstein och Sandsten, hvilka uppstiga med förunderliga ryggar vid den demolerade Jåsinnigen Regenstein. — Skifern står ofta på bord, och har et förvirrat läge uti Clausthalska Gruforne. — I vesten, berget vid Zellerfelt finnas Petrificater i Sandsten och ibland dem några besynnerliga, som jag ej kan säga hvad det varit. — Block-berget eller den Store Brocken skall efter geometrisk mätning vara 3280. fot.

Grefven af Vernigerda har varit min fadder. — Jag blef därföre ganska bevägit emottagen och inlogerad på Slottet. — I Stats-ralii kammare såg jag et stort hjorthorn förvandlat i kalk, funnit i Grefskapet. — Grefven hade nu hos sig sin Son, Sons Son och Sonasons dotter. — Gediegen Zink har jag i Rammelsberg ej hört talas om. — Här brukas mycken Eld sättning, hvaraf genom man skulle kunna få åfven gediget Bly. — Kaufke Bönare på sådant sätt irrat sig. —

Klåvfrån får jag til Cassel och Hessen, Basalten och Skörl-lava themerisk, vanl sedan åfver Sahlfeld och Mansfäld til Saxen.

Jag skall allestädes komma ihåg de mig gifne commissioner. Bergsprater än nu här rare. — Et vackert stycke kostar — til 25 Riksdaler. Engelsmännor och Franskmän dyrka upp dem. Det blir rättom en sjukdom at samla Mineralier. — Vetten-skapsmen borde därvid vinna, men oftast går som med hjädren, hvil-ken slukar många små stenar, utan at veta af hvadslag. Jag kan ej annat förmoda, än at lådan med Zeolitherne nu framkommit.

* Han uppehöll sig Sommar månaderne förl år i Upsala, för vidare öfning i Chemien, har sin Station vid Berg amtet i Kongsberg i Norge, är nu stadd på en vid löftig utländsk resa, och lofvar Berg vettenskaperne mycket.

December Månad.

d. 13.

Ganska kallt och obyggeligt vader — Nu middag hemma.

Ett plågosamt gjörsmål att nu stå uke ut att ställa Lönsten i ordning uti denna vaderlek, då man ej kan hafwa någon ting på händerne.

14

Nu börjar blifwa tomt att mäll i vadret. Snöbolle vader. S. middag hemma.

I dag med satt en Pumpstock på Slefringe i Sjön ut med Bryggbuset af utseende som hosstående figur ungefär wisar. (:321) Pumpstocken war hel, utan kehl, hwar före jag nödsakades fästa locket a. som rötningen wisar, således att på det stället utskars med et huggjern uti stocken en falsk hwaruti et slätt hyflat Bräde inskötts likasom et skottlock på en låda. Uti detta bräde är hålet hwarföre locket ligger. Detta så wäl som spunden ganska wäl täcktad igen med dreg. Kolfven c är Ambaret är som wanligt wid ordinaire Pumpstockar. Nedbit wid b. barader med hål runtomkring, hwilka hindrar stenar att förre ofwanligheter att tränga sig in uti Pumpen. Wid c inslogs en stor Plugg som tilltappar, och hwilken åfwensom Pumpen nedantill pressades för att så mycket lättare kunna gå ned uti botten et stycke.

d. är den ▽ horizont som nu bestämmer wid e. wisar när ▽ är uti sjön som högst.

Sprandel, hwarmed spunden hålet igensatter, wändes så att säfpänderne komma ända längst med Pumpen på det icke något wäder därigenom mätte inspipas. Gjordes af god at hål tehl.

December Månad.

15

Samma Väderlek, som i går, men ehuru lent föll dock då och då litet. S W:
Hägn blandad snö.

I dag bittida reste först til Slefsinge, därifrån til Nät för at beställa b.
sedan til Bergmästar gården, at spisade til middagen hos Fr: Bergmäst.
Odelberg, hvarefter jag åter reste til Malmvik.

Med Posten i dag fick Bref af min Far.

16.

Samma Väderlek, dock började at klarna at vädret vändes i N: en stund, men sedan åter S.

I dag bittida åkte til Kyrkan, och hörde Mademoiselle Heller från Slefsinge
afhörde en, efter vanligheten mycket vacker och väl utarbetad
Predican af Fr: kyrkoherden Hjällberg.
Middagen spisade hos Fr: Bergmäst: Odelberg, hvarefter jag reste
til Bolstorp gjorde visite hos Lieutenant Nissbeths, där jag
äfven til aftons spisade. Sedan reste hem til Malmvik.

17.

Klart och vackert väder hela dagen ehuru det var mycket i Luften. Litet frostigt. W:

Middag hemma.

Förmiddagen var som hastigast vid Slefsinge och såg hvad Arbetet led med Brygg-
husspumpen i ordning ställande.

Med ett rundt Spund på hornen lät jag bora ett hål med hvarefter
en Tapp kommer at insättas, hvarmed man alla aftnar när
frost väntas kan stoppa det innestående vattnet, at det ej får
frysa inuti hornen, ty därigenom kan han lätteligt spricka.
På ömse sidor om hornen nedbrese starka och stadiga Pålar, hvarem[ellan]
han står orubblig. Desse pålar fästades förmedelst två spjälor
på Bryggbar väggen.

I dag skrifvit Bror Petter Gustaf til med Grufredrängen Fröberg, som for til Norrk[öping].

December Månad.

18

Klart med någon Blåst och började bliswa kalt NW

Middag hemma.

För mera Stadighet för hwefwen, lät jag lägga en Stock a på den sidan som henne där ofwan hon allenast plägar wara förstad med jern. Denna Stock klämmer så mycket stadigare til Hwefwen, som han är försedd med fyra spetsträfwor b b, och dessutom Stora Bultar både igenom bägge Klamar, banden och Stocken a.

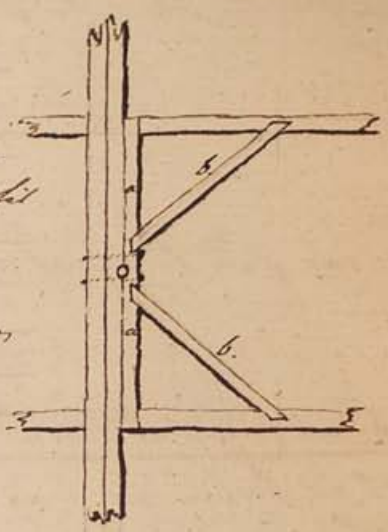

19.

Klart samt en ganska Skarp winter. Emot aftonen Stark Kåken, NO. som folket sade betyda antingen Snö eller mera frost.

Middag hemma.

I dag med Posten Skrifwit til Schultze på Örebro och Garphyttan, samt til Inspector David Aspelund på Norrköping och Klockhr. Bruk efter B.

Med Bruksdrängen Fröberg, som i dag kom hem ifrån Norrköping fick Bref af Herr Pehr Gustaf.

Förmiddagen war som tilwägagått på Klefwingen för at Probera den nyss upsatte Brygghus Pumpen. — Herr Baron Sparre war sielf tilstädes wid prowets anställande. — När jag i sand kommer draga något ▽ undersökter kan ons felet befinnas wara uti Ledningen, som ofwan, de nog ut ons dymedelst gjorde at Pumpen släpte ▽ inom kort tid ifrån sig. Detta skall i mårgon tagas ändra medelst nytt ringladder på sidsjande

December Månad.

Eftermiddagen hedrade Herr Baron Sparre mig med Visite.

20.

Sträng köld. Mycken Torken hindrade Solen at i dag visa sig. NO.

Middag hemma

Skrifvit till Hr Gustaf Bergström.

Uthaf Svammarka, då lät jag gjöra så dig Nälen til den Verticala ~~vändaxlen~~ hjelparmen, och då Smeden hölt uppå at spala af den färdiggjorde ändan uti Kall V, klingade det några gånger uti järnstycket likasom en liten klocka. Orsaken här til måst vara, at järnet innuti vanid något slagigt, som rämnat då järnet blef ifrån sin starka hetta i ett moment afsvalat uti så kr kalt vatten.

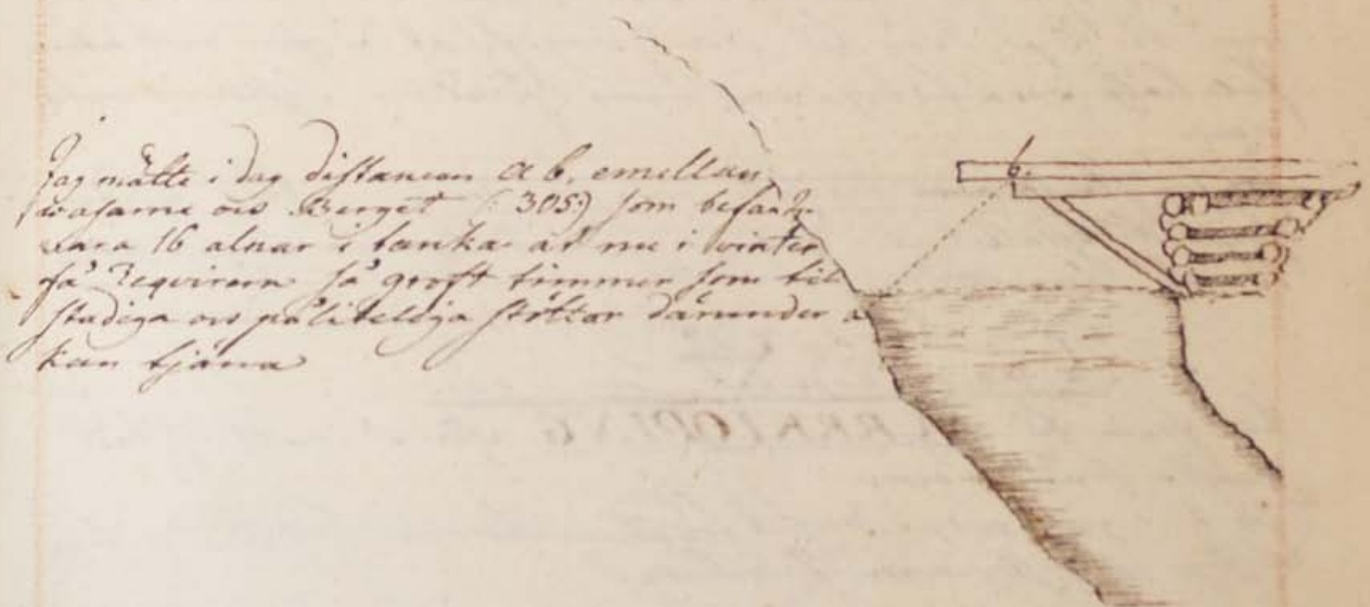

Jag mätte i dag distancen a b, emellan Swafarne och Berget (305) som befanns vara 16 alnar i tanka at me i vinter så begwinna så grofft timmer som til studiga och pålitelige stöttar därunder kan tjäna

December Månad.

21

I dag ganska mild och fall hela dagen. Stark Tö. S.

I dag förmiddn: åkte jag til Flesinge efter invitation på Caffé, hvarefter jag for ned til Fabriken.

Til Middagen åter til Flesinge, hvar där afskied och begaf mig åter på min

Jon Fihenniman Sparre. Om man allenast feder får med Löfsutan Hö, så de en ganska skraf och få kjöpare mindre begjärlig till.

Ehuru jag både i går til Seat inpå Natten samt i dag bettida på Skymdade det vandeliga Smidet til Konsten, fick dock ej Konsten alldeles så färdig som sig bort, utan allenast det lilla nöjet at se den ena Stångjärnsgången med sine Vectio uti rörelse.

Sedan jag i afton gjord ifrån mig Månads afslöning med Folket, begaf jag mig kl 10 på Resan til Norrkjöping, för at där öfver instundande Julehälg vara tillhopa med mine Föräldrar Syskon och anhörige.

Jag log skiuts ända härifrån ända til Norrkjöping, blef således första betesstället uti Fellinge, sedan i Kumla och sist uti Brink, hvarefter jag

22

Samma Väderlek som i går. O.

kom ifrån til NORRKIOPING efter at i natt utstått ganska svårt väder.

Jag hyrde genast ned på Varfvet för at där hos mine kl. Föräldrar til bringa nu instundande Julehälg.

Några Commissioner uträttades Eftermiddagen för Fihenniman Sparre och expedierades med Skiutsbönder.

Flade Bref liggande mig til mötes af Schultze ifrån Gårdshyttan.

Enet afton gjorder Visiter hos Bruks Pastor Jander och Brukspatron Westerdahl.

December Månad.

23

Vår samma Vädersken men kallare än i går NV.

Förmiddagen hemma. Eftermiddagen åkte med min Far ut til Warnäberg och gjorde Visite hos H: Hofjunk. Bromikowsky

Til aftons sjöngo hos min äldsta Bror.

24. Samma Vädersken. Ny tilltoga Frost SV.

förmidd: gjordes uppvaktning hos H:r Baron och Kongsrådet Adelswärd.

Emot aftonen samlades på Varvet hos mine k. föräldrar efter wanligheten såsom Julaften, alla mine hemmä på orten varande Syskon. Efter måltiden inklappades åtskillige Julleklappar.

Min far och Cammer Rossan discourerade om Får afvel, den senare påstod att Spanska Får ändra deras naturell efter Climatet med tiden och blifwa ormsder som Swänska Får.

25 Smått Tö hela dagen NV.

Gemma hela dagen. — Min far och Junkerk discourerade idag uti Politiska saker, och så afsnöpt denna dagen sine timar.

December Månad.

26.

I natt Frost och i dag kall hela dagen ... NO.

Till middagen i dag reste med Åkare häst at til Ringsta där jag af-
ven blef öfver natten

27.

Ej aldeles så kallt som i gar ehuru stilt i hela dagen ... SO

I dag bittida reste jag i Sällskap med min Svåger Cammarh: Kantenberg
till Schärblacka Stångjärns hammare 7/4 mil SO om Norr-
köping och uti kullerstå Socken belägen.
wi kommo först til Gästgifvaregården Onsåker 1/4 mil
ifrån Staden där wi upstälde wåra egne hästar och togo skjuts
ifrån 2tili och mitten ifrån Bruket
Fick en ostyrig häst som gärna hade lust at skena.

Belägenheten af Schärblacka i anseende til det
wackra Strömfallet som Motala Ström här gör, är
ganska wacker; men i anseende till Fack b:ch
Kohl gång är det såsom D:wärk mindre Lönande; Ty
Fokken får ej närmare än på 6 à 7/4 mil härifrån,
och Fack b:t dels ifrån wånga dels och ifrån Nora
Bergslagen som gör medelst den långa Transporten för en
Åkare ingen avance.
Bruket har för hast Privilegierum på 2:ne härdar, hvaraf
den ena nu är borttlyttad.
Hammarn går med underfall som är 3:dra fot hvaraf 1/2 fot
är afdragit för tak V.
hammarstulet är 11. fot i Diameter 3,6 D. emot Lingarne. V:s djup i Sumpen
2,1. fot
Hammaren har för öfrigt ganska god gång och är til sin Structur,
riska Byggnad en ibland de bäste uti hela orten, som är byggde
med underfall.

December Månad

Strömen faller här ut med Hammaren ganska flacklande, så att en lång Dagwarm insamrar det till Stockholm kommande Vt. Bråd afsegling för denne dämoning faller Strömmen med mera hastighet och Tyckes fallet tillsammans med hamar. fallet ungefär vara 8 à 10 alnar.

2:ne Ångkaffor voro här inrättade, hvaraf den ena tillhör Brukspågaren och sades gifwa mycken Ångfyrning det wisse tiderna på året.

Hammare härom skall vid Gud längre fram så väl hvad förnekt som fallets afdelning beträffar omhandlas.

Efter en stunds förlopp foro wi åter tillbaka till Ansaker, togo där åter wåre hästar och fortsatte resan till Brinkå Gästgifware gård 3/8 mil härifrån.

Wägen togs först åt Lundby 1/4 Grefve Sexten till, består. Här är ett litet wackert Sockenkyrka härifrån widare öfwer gården till några torp och därifrån öfwer Skogen till Brinkå. Från Lundby hade wi ej något enda Spår för oss uti denna mjuknа Snön, utan nödgades gå. Wåre hästar sköt ganska ondt af denna Snön.

Sedan wi ändteligen trakat oss fram till Brinkå upsatte wi åter hästarne och togo första Skjuts hästar till

Landsjö Herrogård, Herr Capitain J. A. Kugelströms tillhörig, utom

Här är Sexten ganska wacker situation, en Trädgård, som till Prydnad täflar med de wackraste i hela orten utom den stora och långa Alléen hwilken man passerar närmare än fjerdedels mil i linea recta ända från till gården, har här åtskillige andre Plantagier och Symmetrie och Alléer stöte.

Sjelfwa Corps de Logis är ännu icke färdigt, och har man appearancen att det måtte blifwa ganska Prydeligt och stort så framt någon Proportion härvid skall iakttagas i anseende till den redan af Sten 2:ne wåningar höga uppförde flygeln

December Månad

Corps de Logie presenterar den ena Façaden åt gårdssidan samt åt sidan som ligger Strax här nedanföre, och hvarunder midt emot den till kommande stora förstugu dörren, en lång brygga är gjord.
Den mindre (trappan) är vid hvilken denne kärlighet [illegible] nu är gjord et hinder till dess fullkommeligare betracktande.

Herr Capitain Carl Ruuth Skiöld berättade, at han snart vore sinnad börja med sin committerade Plicktnings förrättning uti de med tiden tilvarnade Navigable Sjöarne ifrån Wettern till Saldsjön, som han menar racka till hela 2:ne åren. (Pag: 131 & 132.)
Hans tanka var nu at i winter, så snart Isarne blifva pålitelige at staka några hufvud Linier, som han vid sine Sommar förrättningar kan nyttja såsom Basis till Mätningarne.

Sedan vi spisat här til afton, begåfvo vi oss åter til Brink, togo där igen våre häster och reste hem.
Uti den ena af Leufsta fula Backar, som är Langt ifrån Slottet, stannade min häst, dock ej farligt.
Vi passerade Norrkjöping och kommo åter til Linga 12 klockan vid pass 1 i natt.

22.

Samma Väderlek som igår, dock varan snö. O.

Sedan jag ätit middag, promenerade til Staden.

December Månad

29.

Ganska Mild så at det stöpade på Gatorna. Stark blåst. W

Förmiddagen Hemma, och Eftermiddagen til alt sent på afton använder hos min Bror Petr Gustafs.

2 6g63d ec9g 263 2i3i 094 8i3hh76 d4c6i09 6cc6049i

357 2ikoe950.

30.

* Samma Wäderlek som i går. W.

I dag var här hos oss på Warfvet Hrr Adjuncten Lidén, nyss hemkommen ifrån sine Utländska Resor. — Han har under sine många Resor gjord åtskillige nogtiga och artiga Observationer, utom dess egentliga husfredsak. — Han har besteget åtskilliga Grufvor där han framrest, gjord sig underrättad om de Gatbiske Bergvärk, kon och lärmät ingen [illegible] omärkt, som märkeligit kunde vara. Jag skall längre fram af honom skaffa mig narrmare underrättelse hvarest de Remarcablaste orter för en Resande Bergsman äro.

Eftermiddagen gjorder Visite hos Frue Hultsing, hvarifrån vi gingo til Brukspatron Jäncker där vi tillsammans med någon del af dess Slägt spisade til afton och voro qvar til alt sent.

31.

Samma Klaskiga waderlek annu W.

Förmiddagen använder mäst på Mässingsbruket, där alt ting nu öfver helgen war fryst.

December Månad.

Herr Sjuntenant Falk. Qvenbär, Planteras til fläckar eller gårdergårdar
sålunda [illegible] att den fäller ubi kors som figuren visar, hvaraf
händer [illegible] då nye telningar på dyde planterade spån sig ut
sticka, fästa de sig så hård at fält tillsammans, at denne sort stång-
fell blir oåtskillelig. — Denne Plantage nyttjas ymyckat
i Skåne.

Herr Lieuten: Falk berättade sig ganska lätt blifvit convarad ifrån
Tandvärk, således att han dryppt på en bomulls tapp utaf Tourlin,
som: Balsam, och delat denne uti 3:ne delar, hvaraf en del lagdes
på Tanden och de öfrige uti båda öronen.

Hör här. Om man gifver en hund gnöske så dör han strax, lika
så kork.

Herr Lieuten. Falk ämnar bli nästkommande år skaffa sig några holländ.
ske hundar, att bevara sin Trädgård. — Han berättade där sådane
finnas skall aldrig någon tjuf tåras ingå; ty de äro abdeles
rasande på främmande Människor.

Til middagen i dag hade vi en i sin sort nograr Rätt, som var presenterat
utaf herr Lieuten. Falk, hvilkens skytt samma djur för några dagar
sedan fällt. Dess historia som följer.
För 3 år sedan kom åtskilliga af min Herr Angoriska getter uthe
vägen, att man dem ej igenfinga på länga tiden, dock saknades en
af dem som var ringad; och har man om honom hittills ej hafft
mera tanka än han utaf något Rof djur blifvit upäten, hälst
detta var på stora kolmården. Ändtl. befante denne utling
hafva sjelf tilred sin lilla, men redan 3 åriga Boning, högt upp
uti en Bergskreva, där han tycktes vara säker både för djur
och Fryd. Skytten hade följt spåren efter honom, sedan han
en el. annan gång sedt honom utgången att skaffa sig föda,
och skött honom omsider uti sin Tillvaro.

December Månad.

Eftermiddagen gjordes Visite hos Bruks Pastor Danckert

Huad kan wäl wara Physicaliska orsaken til, at den Röken brinner, som går utur et lerrör hål på sidan gjord på en strut när Elden tändes uti spitsen af Stucken? Se hosstående figur.

Uti Röken Concentrerar Pappers Oskar.

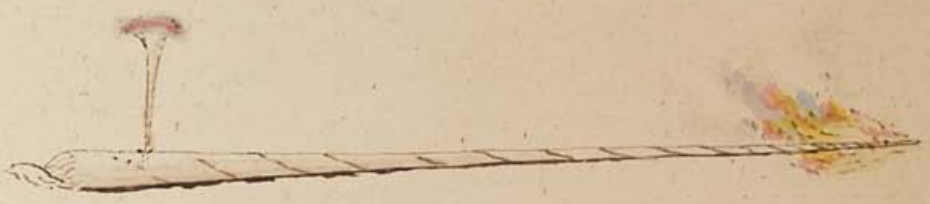

8:vo

Utkast til Svenska Folkets historia 4:o
1:sta qvarstet.
Bojens Landthushållning —
Conspectus doctrinæ Politicæ et Moralis.
Chr. Thomasii Politiska klokheit.
E. V. von Tschirnhausen Wetenskaps-
lon öfver Mathesi och Physica —
Servers Samma fristående —
Samlade om Svenska Grammar vid Vyksberg i
Upsala bref af Doct. Skragge —
Bjurmans Bref-Skrifvare —
Franska Tuschen och Cartouscher Lefver-
Kalanes Skrifning på ordentliga
handel. Varor —
Del Horerande Stockholm —
Engelsk Tyst Grimika med koppars.
Conspectus heraldicæ med de-
Betänkande om Likt hemliga
begrafningar —
Strasbourger Münster und Thurn
buchstein med koppars. —
J. Franck Psalmbok —
Blumen = Arzeney = kuchen und
Baumgarten Lust. —
Hist. Stilmarkchor för åren 1761. 63. 65.

Sedaare tillkomne

Description sommaire des dessins
des Grandes Maitres d'Italie,
des Pays bas & de France —
Svenska Mercurius för åren

1755. Jan. Julii till och med Nov. —
1756. hela årgången —
1757. Jan. till och med Junii —
1758 Jan. till och med Julii till och med December —
1759. Jan. till och med Martii —
Apr. Jan. till och med Julii till och med Decembr.
1760. Jan. till och med Januar. till och med April. —

Albertus Magnus om den geheimi-
der Wäder —
Professor Bergmans Werk om Bestrisning.

Catalogue på allamine Böcker

In Folio.

Durska Vidrouvius i 2:r band afskrifna del
ena är fullt med Estampper ——
J: A: v: Mandelsl: Morgenlendiske Reise Beskr:
med koppst: ——
v: Logen: Architectura militaris med
koppst: ——
Meteranus Nover med Tabbort koppst
Fasti Danici cum figuris ——
Manuscr: af inledn: till Arithmetiquen som
jag fått af H: Baron Palmquist ——
Bäker uti Bokhallen i Stockholm förd
dag till pål Carl ——
Livre de la peinture —— med koppst ——
Hon: Carl. XII hist: 2:r del:r med koppst:
lärer vara bortkommen ——

in Quarto.

Vindlands Architectura 4 del: med
koppst: samt ——
Faggot förbättring på Torneå Stygg:
med koppst ——
Stålsvärds förelasningar i fortificatien
med koppst ——
Bar: Al: Funks beskr: på Härjedagnar
med koppst ——
Predins anmärkn: vid Byggnings konst
med koppst ——
Krafpens Prober Konst ——
Inledn: til Barometerns rätte bruk ——
Camar R: Bolins om Svenska Riksmanna 2:r del.
Belidors Cursus Mathem: med koppst:
2:dra del af Trivaldi Förelasn: i Mathes
Kamigheten med koppst
dess konst at läsa under Wallen med
diverse Dykens förordningar ——
Königs inl: til Medaillerna med koppst.
Ingra Mathem: af Physicaliske Instit:
af Polheim med koppst ——
Faggots rymde mätning m: koppst.
Wimbladz beskr: på Allmogens byggn:
nader med koppst ——
Simsons Geometriska Lärdomar 3 första
böckerne decorerade af Palmquist ——
Anm:r vid sådter af Lärdomskara Kläder
med koppst ——
Åker brukets Chemiska Grunder af
Gr: Gyldenborg ——
Samling af Landtmäteri förordningar ——
en gammal Moscovitisk Crönika
en gammal Svänsk Dyrko historia
Olaus Laurentius Petri Lefvernes beskr:
dessförinnan kände Calend: från XII till förr
förvarad af J: Wilde ——
Wexelcours Lärobok Stockholm
1682 ——
Det förorsakade Sverige 1729 ——

in 4to

en Gammal nodbok ——
Méthode de l'art d'Ecrire la langue
françoise par Mr Blondel 1738 ——
Beskrifning på Konst Cabinett 2:r delar ——
Palmqu: alphab: utdrag öfver Westmans:
Prelim: beskrifning på en Bok ——
med koppst ——

in Octavo.

Wollständigt Mathematiskt Lexicon 2:r delar
med logarithm: tabell: uträknade til 20000
och tryckt med koppärrstycken ——
Kongl Svänska Wetenskaps Academiens
handl: De 16 första årgångl: i franskt
band. 8 Tomer med koppst: ——
Muschenbroks Physique med koppst ——
De la Caille mecanique et mathem: koppst:
minder Octave
Linnæi Systema Naturæ 1748 med koppst ——
2:r dels Svänska Resa ——
Elvii Tract: om Wattendrifter med koppärrst: ——
Prof: Dureii Physique med: k: st: ——
Br: Wallerii Mineralogia m: koppst: ——
" ——— 2:r dr Chemie 2 delr m: koppst: ——
Joh: Gott: Krügers Naturlära andra del m: koppst:
Mobles beskrifna öfver Hydrostatiska vägbalken
m: koppst. 1:sta delen ——
Lallerstedts Physique ——
Palmquists tillämpn: til Arithm: Geom: och plana
Trigonometrien m: koppst ——
— 2:dra inledn: til rätta Geographien m: koppst
— 3:dje Arithmetique eller Räkne konsten
— 4:de inledning til Algebra 3 delar, med
— Bihang m: koppst ——
— 5:te tract: om koppärrs fastheter och styrka
med koppst ——
— 6:te inledn: til Mecaniquen m: koppst:
2:r Exemplar af 2:r upplagan af Cellii arithmet:
Clairauts inledn: til Geometrien m: koppst ——
Decrmi inledn: til Perspectiven m: koppst ——
Wörtens Geometrie —— m: koppst ——
Tract: om Stålblåsbälgen i Alfvar ——
Wallerii hydrologia m: koppst ——
Register öfver XV första Tom: af Wetenskaps Acad:
Kort inledning til Romerske antiquiteten
Et litet hushålds magazin ——
Polheims gudaktiga betraktande
Sätzen om klotet och Geometriska Figurer m: koppst:
af Böker
Kongl Svänska Skepps tackelwerk af Wrangel m: koppst:
Kahlemans dagbok med koppst ——
Prosper Markus resa til Nova America 2 delr
En liten bok full af devisser med koppärrst:
Ovidii Amorum Libri ——
3 Tomr af Terentii Comedier på Latin och Franska
m: koppst ——
Almanach Galantes de Henri Second 1:sta delen
Mona Forfift ——
Winter nätjen ——
Sachen apotheque ——
Inledning, hvilka äro gamla Svänska Historier
och Chronicor ——
Den Trojanska Förstörde Athene återbygd
1:sta delen ——
Berättelse om Sammangadningar och uppror
verken af S: N: W: ——
Zoysens universal historia ——
Svänske och götheske gamla handlingar ——